פרשת לוינסון

השבוע

סקופ

מיסמך חשאי מוכיח:

ראש המערך והליכוד ידעו!

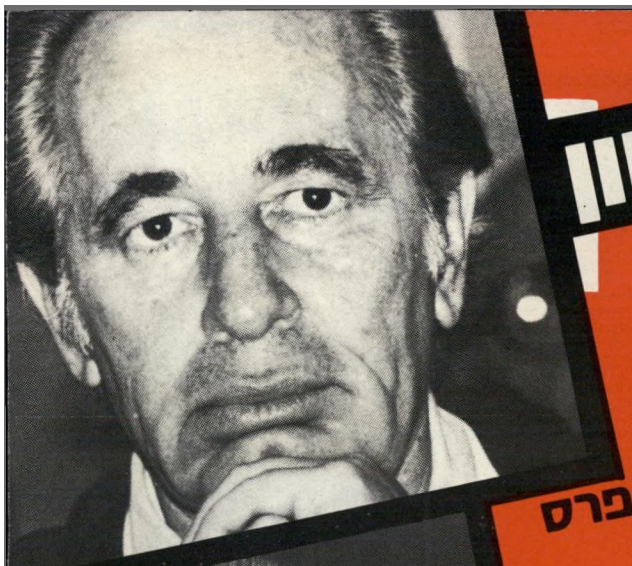
פרס

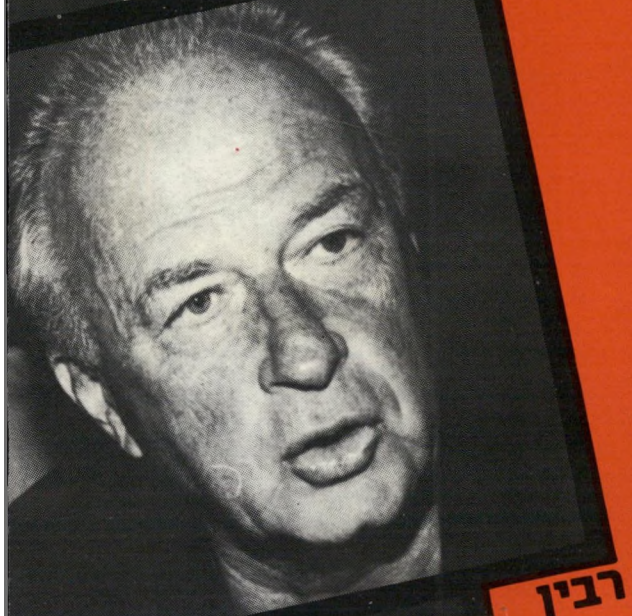
רבין

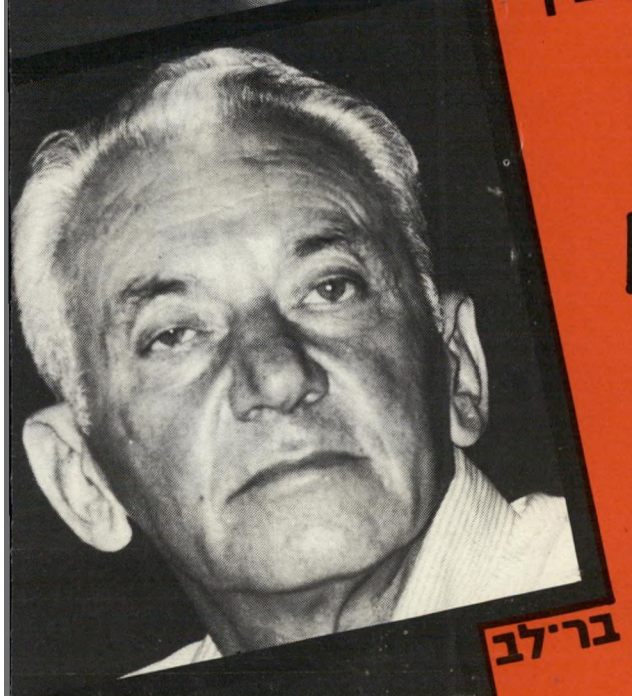
ברלב

אורידור

מעתה, אורחים קבועים בסלון של וורדו:
מערכות-קיר F.R.C Möbel מאוסטריה.

התרווחי בנוחות באחת ממערכות הישיבה הנהדרות של וורדו והסתכלי סביבך. האם את מכירה מערכות־קיר מרהיבות יותר מאלה? סגורות, פתוחות ובמבחר גווני האגוז, האלון והמהגוני - כל אחת ממערכות־הקיר המודולריות, מתוצרת F.R.C. אוסטריה, יכולה להיות שלך!
קני את כולה - או רק חלק ממנה, קני חלק אחד - וצרפי אליו אחר...
כל כך הרבה אפשרויות וצירופים, כל כך הרבה יופי ואיכות -
וכל זה בשבילך... אין מה לדבר. צריך רק לבוא ולראות.

רהיטי וורדו -
מפיצים בלעדיים של מערכות־קיר F.R.C. אוסטריה בישראל.

רמת־גן, רחוב ז'בוטינסקי 22. שעות פתיחה: 9.00-13.00, 16.00-20.00
בימים שלישי ושישי: 9.00-13.00, במוצ"ש: 18.30-21.30

מכתבים

גמר חתימה טובה!

בעיקבות הצעתו של ח"כ משה קצב, להחתים את מנחם בגין על מגילת־העצמאות:

אני מציעה להרכיב את הח"כ קצב על סוס לבן, להביא אותו לשושן הבירה ולהחתים אותו שם על מגילת־אסתר.

שוש בארי, אילת

• • •

מפיקים נגד ההיסטוריה

אולי מישהו יגיד להם להפסיק עם זה?

קודם הם לקחו את צ'ארלס ברונסון — אבי אבות המצ'ואים — הלבישו אותו על דמותו של יוני נתניהו ועשו צחוק ממיבצע אנטבה. גורל דומה נפל בחלקה של גולדה מאיר, בבדיחת־הטלוויזיה שעשו עליה, בת ארבעת הפרקים.

עכשיו הם שוחטים את אחד המיתוסים החשובים ביותר בתולדותינו — סיפור מצדה. תגידו, המפיקים האמריקאיים השיטחיים האלה באמת לא מתכוונים להשאיר אבן על אבן מההיסטוריה של עם ישראל בכל התקופות?

דודו לוי, קרית־חיים

• • •

אבדאים של מכונת כתיבה

הערות רפואיות על מיקצוע העיתונות.

אין עוררין על תרומתו של העולם הזה לעיתונות הישראלית. השבועון הוא החממה שצימחה קאדרים רבים של עיתונאיות ועיתונאים, מפולפלים וזריזים, שהכניסו אופי מעניין במיוחד לכל אחד מהעיתונים — מכל גווני הקשת הפוליטית — שבהם השתלבו לאחר מכן. יחד עם זאת, את מחוייבותו הראשונית של כתב בעיתון, המקבל עליו להיות מבחינה פוליטית ביריון־עט, אבדאי־של־מכונת־הכתיבה, פראי־אדם־של־הקולמוס. יש ללוות בתיזכורת: — כל קיצוניות הנספחת אל הגזמה מאברת לחלוטין את ערכם של טיעוניה, ונמצא שהוא משחית לעיתים את מילותיו לשווא.

מתאבק אני בעפר־רגליהם של כתביו הממזריים של העיתון. יש בהם חיסון פנימי חזק מאוד נגד זן של גרפומניה, המאופיין בשירבוטן של מילים פושרות על רעיונות קלושים. אבל כמי שמתעסק הרבה שנים בנושאים מקורבים לרפואה מחוייב אני להזהירם, כי קיים גם וריאנט אחר של סינדרום הגרפומניה: מציין אותו סיגנון כתיבה המאלץ את הקורא, משהבחין בשמו של הכתב או בכותרת מרגיזה במיוחד, להסיט את עיניו בחטף אל עבר מאמר או ידיעה אחרת, וחסל.

כדאי להיזהר מזן זה כמו שנזהרים מחח"ן (חסר חיסוני נרכש — איידס בלעז).

ד"ר עמירם לנדמן, תל־אביב

• • •

הכיף הצורח

חבל על הוורידים בצווארם של הילדים הרכים.

באחרונה מזועזעת החברה הישראלית מן האלימות בקרב הילדים. מערכת־החינוך עומדת פעורת־פה נוכח התופעה, כאילו זו צנחה לה מן השמים.

קשה לייחס תופעה כה קשה ורחבה לגורם אחד בלבד, אבל בין הגורמים שנמנו לא הוזכרה מערכת־החינוך עצמה כמעודדת אלימות.

ובכן, רבותיי המחנכים, גם צעקות הן אלימות. ולאו־דווקא כשהתכנים שלהן שליליים.

המורות החביבות מעודדות ילדים לצעוק ולפעמים לצרוח. מי אינו זוכר את המורה שלו אומרת: "הרם את קולך," "דבר בקול רם" וכד'. במקום לעודד שקט והקשבה מרוכזת, נוהגות רוב המורות לעודד דיבור בקול רם (ואחר־כך מתפלאים שהישראלים קולניים). נפוצה גם התמונה המעצבנת של כיתת־ילדים שרה בטיול. שרה? צורחת!

ואם למישהו קשה לדמיין את התמונה שישים לב לתשדיר השירות של "קלמנטינה — הכיף המתקלף", שבו נראה אחד הילדים בכתה השר את הסיסמה, כשהעורקים כמעט מתפוצצים בצווארו מהמאמץ שהוא משקיע בצרחות.

מורים, נסו לדבר בשקט, ולהיות לא־אלימים

(וזמשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

הם ידעו, הם שתקו!

העולם הזה מפרסם סקום בלעדי נוסף בפרשת לוינסון: מיכתב שהגיע לפני שישה חודשים לידי יצחק רבין ואחרים, והמוכיח כי ראשי המערך ומנהיגי הליכוד ידעו את ההאשמות החמורות שהועלו נגד יעקוב לוינסון. למרות זאת הצטרפו מנהיגי המערך והליכוד גם יחד לקשר־ההשתקה, ולא עשו דבר כדי להעביר את החשדות הפליליים לידי המישטרה. האם הם חששו שמא חלק מהכספים שבהם מדובר הגיעו לידי מיסלגות־יהם?

8

עוד חברת־בת!

חוקרי העולם הזה גילו חברת־בת נוספת של חברת יי־אם־איי, החברה המיסתורית שבראשה עמד יעקוב לוינסון, ושקיבלה בין השאר את המניות בפרשת סונול. לשם מה הוקמה החברה? במה היא עסקה?

10

כתבת השער האחורי:

„הסכס זה הכל!"

אריק סיני עזב את אשתו הראשונה ליאורה ובנו הבכור, את אשתו השניה שוש ובנו הצעיר. בווידוי מיוחד במינו הוא מסביר מדוע עבר לטלי („בשבילי, מוסיקה וסכס זה הכל") ומתוודה עד כמה הוא סובל („יש לי ריגשי־אשמה נוראיים").

34

היוזמה

הסקופ של „ניו־יורק־טיימס" מאשר את הגילויים של „העולם הזה": המילחמה בלבנון סיכלה את יוזמת השלום של אש"ף, שהיתה בעיצומה בקיץ 1982.

7

נופים בבוץ

לפני שנה זה היה הלהיט של המדינה: איכות־חיים בגדה, כמעט בחינם. חיום עומד הפרוייקט הכושל **נופים** על סף פשיטת־רגל, בגלל סיכסוכים בין **דוד לוי** וסגן־השר **מיכאל דקל**.

16

הבוגדים

נקודה, ביטאון מתנחלי־השטחים, ערך רשימות של בוגדים — כמו יצחק זמיר ועזר וייצמן — וספיבולוג מבר־אילן מפתח תורת־גזע חדשה („הזכר הערבי סיבל מאי־שיות בפולה"). **פרק שמיני על ניאו־פאשיזם בישראל.**

22

שמיר דופק אח לוי

מיכאל קליינר, **שנתמך על־ידי מחנה** דוד לוי, **היה בטוח בניצחונו. אך שני אנשיו של** יצחק שמיר — רוני מילוא ומיכאל דקל — **הפכו את הקערה על פיה.**

14

הפשע המושלם?

אם התובע לא יוכיח כי מותה של **אילנה לוי** נגרם כתוצאה ישירה של דבק־הטפטים שהזריק לה בעלה, ייצא **משה לוי** זכאי!

52

מיפלגה פרוצה

הכספת בלישכתו של מנכ"ל מישרד־התיירות נפרצה באישון־לילה. האם חיפשו הפורצים מיסמכים שישמשו אותם במאבקים הנצחיים בתוך המיפלגה הליברלית?

51

„אני לא נפוליון!"

„אילו טענתי שאני נפוליון, הייתם מעמידים לרשותי דיוויזיה?" שאל קונסטנציו מנציו את חוקרי־המישטרה, שהאמינו כי הוא מרגל רק מפני שהתרברב באוזניו של הבלש המישטרתי.

54

הרב הסכים

מיכאל עמרני משכונת־התיקווה הוא גם בעל־תשובה, גם צייר. הוא אפילו קיבל אישור מהרב שלו: „מותר ל־צייר, אך אסור לסגוד לציורים!"

44

היפאניות

רקדניות של להקת **אריאדונה**. הייחוד שלהן: הופעה בעירום מלא (עם פיסת בד קטנה על ערוותן) וריקודי התפתלויות נחשים.

64

פרדי דורה: הייקה האחרון

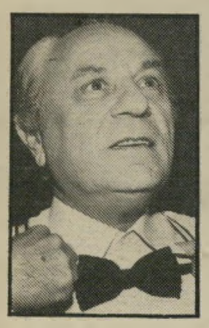

פרדי דורה, הזמר־בדרן שנשכח, ממשיך להופיע לפני ייקים, מקונן על היחס לאמנים קשישים ועל כך שאינו מוזמן לטלוויזיה ועל כך שאינו מוזמן לטלוויזיה ומעלה זיכרונות: „לפני ששת־הימים הקהל ידע להתנהג כמו שצריך, אבל התענוג האמיתי היה, לפני הקמת המדינה!"

59

מדורים קבועים:

מכתבים	3
קורא יקר	5
תשקיף	6
במדינה	7
הגדוק – ספינת השוטים	13
במרחב	18
אנשים	19
בלונים	21
מה הם אומרים – אזרחית, שלמה שרון, גילה אלמגור, נירה לידסקי, אדמונד בוגלו, מולי שפירא	26
יומן אישי	29
שידור	30
תמליץ שידורי הרדיו והטלוויזיה בישראל וביורדן	31
אנשים בעולם – ריצ'רד גיר וג'ואנה קאסידי	32
קולנוע – אינגמר ברגמן	36
זה והם זה	38
נמר של נייר – גון לה־קארה, בנדיקטוס שפינוזה, נתן אלתרמן	42
רחל מרחלת על כל העולם	46
חלון ראווה	48
עולם קטן – מוזמביק	50
הדי	56
אתה והשקל	57
תמרורים	
הדוסקום – מזל דגים	63
לילות ישראל – רקדניות מיפאן ומקהלה משוודיה	64
זה היה האולם הזה שהיה	66

(המשך מעמוד 3)

בהתנהגותכם, והפסיקו לעורר את הילדים לצרות.

דפנה ברי־גיורא, חיפה

● ● ●

„בלבנון נפל אחי..."

את השיר הבא חיבר הקורא „לזיכרו של אחי ז"ל, שנפל בלבנון, ביום השנה לפרוץ המילחמה הארורה."

בכ"ז בסיוון, בצאת השבת.
נפל יואב העשוי לבלי חת.
בדרכי הלבנון פסקו חייו
אל עמיו הוא נאסף.

את מישפחתו כה אהב
ולחבריו בלי סוף ראג,
העריך וכיבד כל אדם
ולא הבדיל בין דם לדם.

יואב היקר, יואב הנהדר
מדוע ממישפחתנו ומחבריו הוא נעדר?
מדוע לעולמי־עולמים ולעד
זיו־עלומיו פסק ונכחד?

קול דמי אחי אנוכי שומע
והם שואלים ללא הרף וכל רגע:
מדוע אתם — פוליטיקאים קטנים —
למוות אותנו, הצעירים, שולחים?

לא שלום ולא מנוחה לי,
שאלות רבות יש לי:
הביקעה והים, העמק וההר —
מדוע מכם אחי נעקר?

בלבנון נפל אחי יואב
הוא נקטף בדמי ימיו.

אדוד שפיגל, רמת־גן

● ● ●

איפה שריר?

עבר שבוע מבלי ששר־התיירות הפעיל את שרירי־הפה.

מה קרה לו, הוא חולה? במשך שבוע שלם לא השמיע שר־התיירות שלנו כל הצהרה מדינית, לא הטיף דבר לאמין ג'מאיל, לא יעץ לרונלד רגן, לא הזהיר את קונסטנטין צ'רננקו.

האם לקה, חלילה, אברהם שריר בשיתוק זמני של שרירי־הלשון?

שימעונה רובין, תל־אביב

חידה

מעשה בשלושה אישים — אריאל שמואל ועמנואל — שהיו מסובים בקרקי־שומרון והחליפו ביניהם אימרות־שפר וחידודים.

פתח אריאל: הרי אני שר בלי תיק, ואף על פי כן טוענים שיש לי טיק!

ענה כנגדו שמואל: אתמהה! הנה אני, עושה רב וכבוד אני נוחל, ואף־על־פי־כן טוענים שאני נוכל!

סיים עמנואל: תיתי לכם! זה לא מכבר התמניתי מנכ"ל, והעם הזה כבר רוצה מהאוצר מן קל — (שלא לדבר על סיר־הבשר!)

כך המשיכו ולצו כל אותו הלילה, עד שבאו כונסי־הנכסים של המדינה ואמרו להם: רבותי, הגיע זמן קריאת שמע ישראל!

ובעת לחידה: מיהם שלושת האישים הנ"ל? רמז דק: לכל השלושה שם־מישפחה משותף וממשלה משותפת.

משה כנען, רמת־השרון

„שלום עכשיו" בעיקבות מנחם בגין

„שלום עכשיו" היא אחד המועמדים לזכיה בפרס־נובל לשלום – שמועות באוסלו.

אנשי שלום עכשיו והאופוזיציה התקיפו את הענקת פרס־נובל לשלום למנחם בגין, בנימוק שבגין כלל לא הביא את השלום. הם התעלמו מכך שבגין הסכים לשלם תמורת השלום מחיר יקר ביותר — בשטחים הגדולים פי כמה ממה שנשאר למדינתנו, במאגרי־נפט עצומים ובהקרבת ביטחון־המדינה ממש!

מה תרם שלום עכשיו למען השלום, חוץ מהרס מוראל־העם ומהשמצת המדינה? שלום עכשיו רק מפריע לשלום, מכיוון שהאוייב נוטה לשלום אך ורק כאשר הוא מרגיש שאנו מאוחדים וחזקים, ושאין בתוכנו חילוקי־דיעות תהומיים!

חוץ מזה, אני סבור שהאופוזיציה צריכה להקים גם הפעם צעקה נגד הכוונה להעניק את הפרס לישראלים: כשם שמנחם בגין לא הביא, בסופו של דבר, את השלום, גם שלום עכשיו לא הביא אותו כלל וכלל!

שימשון שיבק, רמת־גן

● ● ●

הבט אחורה בערגה

במישטרים האבהיים השוררים היום

נשיא רגן

מועמד מונדייל

הפוליטיקאים הצעירים זקוקים להרבה סבלנות

קורא הרינג
דרך חדשה

בעולם – אין סיכוי לפוליטיקאים ילידי המאה העשרים.

לנשיא הסובייטי החדש, שתכונתו הידועה היחידה היא גילו המופלג (72), אין מה להתבייש. הוא דווקא צעיר מהנשיא האמריקאי (73) או הבוס הסיני (80). שלא לדבר על השליט האיראני (85), שלידו הוא ממש ינוקא.

נראה שאופנת שילטון הזקנים הולכת ופושטת על־פני כדור הארץ, והפוליטיקאים הצעירים, כמו וולטר מונדייל או מיכאיל גורבאצ'וב, צריכים להרבה־הרבה סבלנות — לפחות עד שיזדקנו.

אגב, אם יקרה חלילה משהו לחומייני, אפשר לסמוך על אחיו הבכור (96 — עד מאה ועשרים!) שימלא את מקומו.

משה אברהמי, צפת

● ● ●

כמה שווה חייל־מתיישב?

מעות שיחרור.

האין זה מצחיק שנחלאי־משתחרר מקבל מענק שיחרור בסך 5,500 שקל לערך — כעשירית משאר חיילי ישראל, כעשירית משאר הג'ובניקים המשרתים בצה"ל, שמיספרם לא קטן?

האם הנחלאים לא שרתו, האם לא נלחמו במילחמות־ישראל?

האם נחלאי אשר משתחרר אינו מתחיל בדרך חדשה, כשהמענק אמור לעזור לו בהתחלה זו?

המעות שנחלאי מקבל ביום השיחרור המיותל מעידות על יחס לא רציני — מצד כל הגורמים הנוגעים בדבר — לחייל המנסה לשלב גם צבא וגם התיישבות, ובכך להפר את הבנאליות שבשאר מסלולי־הצבא, שרובם ככולם צבאיים בלבד.

צחי הרינג, נחלאי משוחרר.
קיבוץ מבוא־חמה

● *הקורא צירף את תצלום הצ'ק.*

● ● ●

ירושה עות מאנית

בבית־הספר הממלכתי הערבי בעכו העתיקה מתנהלים הלימודים במיבנה עתיק – מימי התורכים!

מענק השיחרור של נחלאי
עשירית בלבד

אנו, כל הורי התלמידים בבית הספר הממלכתי א', שבו לומדים 442 תלמידים בכיתות א' עד ו', חתמנו על עצומה שבה אנו דורשים:

● בניית בית־ספר חדש לכלל אוכלוסית התלמידים הערביים בעיר, מפני שהמיבנה הנוכחי הוא מימי התורכים ולא יכול עוד לשמש כבית־ספר.

● שיפוצים דחופים במיבנה הקיים, כדי שיוכל לשרת את התלמידים עד בנייתו של בית־ספר חדש, שיפוצים כמו תיקון יסודי של אולם־הספורט ותיקון מערכת־החשמל.

כמו כן אנו דורשים: הקצאת רופא־שיניים שישרת את כלל התלמידים הערביים בעיר;
ביקור אחות שלוש פעמים בשבוע (היום היא מבקרת רק פעם אחת);
עובדת־מונעת לטיפול בתלמידים חריגים;
תקן למורים בעבודת־יד, בציור ובספורט;
טיפול ובדיקה פסיכולוגית;
עובדת סוציאלית;
בניית גדר למניעת פריצות לתוך בית־הספר והחלפת דלת־הצע הרעועה בדלת־מתכת.

בשם עד־ההורים: **מוסא זיאד**, עכו

● ● ●

פעם בשבועיים

מוסיקה בלתי־עיקבית.

בחודשים האחרונים מצאתי בגיליונות העולם הזה שאתם כותבים מפעם לפעם על מוסיקה. אבל, למרבה הצער, אתם לא עיקביים בעניין הזה, ובכל פעם שאני פותח גיליון חדש אני לא יודע אם צפויה לי הפתעה או אכזבה.

קורא גימשטיין
אם יש רכילות

לדעתי, אם יש בשבועון מקום קבוע לרכילות, יכול להיות גם מקום קבוע למוסיקה.

שוקי גימשטיין, רמת־השרון

● *המדור מוסיקה מתפרסם פעם בשבועיים.*

● ● ●

שלח את עמי!

וציון סגורה ומסוגרת, אין יוצא משעריה...

מדוע נטפלים דווקא למס־הנסיעות? בפרובינציה שבה אנו חיים, מביטים על אדם הנוסע לחוץ־לארץ כאילו היה פושע.

הנסיעה לחוץ־לארץ הפכה מעין סמל לשחיתות ולשפע המסואב.

כמה פרובינציאלי וצר־אופקים!

בלהט המיתקפה המתחסדת על הנוסעים לחוץ־לארץ נוטים המתקיפים לשכוח, כי היציאה מגבולות הארץ אל העולם הרחב עשויה גם לתרום משהו לעולמו התרבותי של הישראלי.

או שמא הם זוכרים זאת טוב מדי ומזה הם חוששים. אומנם אין בהטלת מס־נסיעות גבוה כאיסור יציאה מן הארץ, אך האין זו דרך לגיטימית ודמוקרטית כביכול למנוע מן העם לצאת החוצה, שמא יחכים ויראה כי טוב בחו"ל ורע בארץ?

יעל רז, תל־אביב

לידעת הקוראים

מיבתבי קוראים מתפרסמים בקיצורים הזמתחייבים מתוכנם ומשיקולי מקום. עדיפות תינתן למיכתבים קצרים, מודפסים במכונת־כתיבה, שצורפה אליהם תמונת הכותב. מיכתבים בעילום־שם לא יפורסמו. אין המערכת מחזירה את המיכתבים שנתקבלו בה.

קוראים כותבים

הדרך לגילוי האמת על פעילות הקונצרן ההסתדרותי כור בדרום־אפריקה לא היתה קלה. היו בה כמה אלמנטים משעשעים ומרהימים, נוסף על העובדה שאיש כמו מזכיר־ההסתדרות, ח"כ ירוחם משל, נתפס בכזב בוטה, באורח שאינו משתמע לשתי פנים.

מספר כתב „העולם הזה", חיים ברעם:

תחילתו של הסיפור לפני יותר משנה. חבר במילואים, עולה מגרוזיה, טילפן אלי ושאל אם יש לי חברים בדרום־אפריקה.

מסתבר שהבחור, צעיר פשוט ומקסים, עובד באחד ממיפעלי כור, ונשלח לעבוד בדרום־אפריקה.

ה„גרוזיני" שלי אינו פוליטי. לא עלה כלל על דעתו שיש לי, אישית, או להעולם הזה (אני מצטער להודות שהבחור, שמתקשה בעברית, אינו מכיר את השבועון המסויים) התנגדות כלשהי למישטר בדרום־אפריקה.

בעיקבות שיחה זו, ומידע מסויים שנמסר לי מאיש בעל־מצפון בתוך כור, פירסמתי שורה של האשמות בהעולם הזה על פעילות כור, שהיא חלק מחברת העובדים ההסתדרותית, בדרום־אפריקה. מנהלי החברה גילו רגישות רבה לנושא, וקיבלתי שדרים עקיפים רבים „לרדת" מהסיפור. גם הצנזורה באה לעזרת ראשי חברת העובדים, ומחקה פרטים חשובים, אשר יכלו להוכיח את מעורבות כור במדינת האפרטהייד, בניגוד להחלטות כל האירגונים הבינלאומיים שאליהם שייכת ההסתדרות ומיפלגת־העבודה, המנהלת, כידוע, את כל הגורמים הכלכליים והאחרים של אירגון העובדים.

מזכ"ל ההסתדרות היה לחוץ במיוחד, מכיוון שהוא מכהן גם כסגן־נשיא אירגון העובדים החופשיים, המסונף לאינטרנציונל הסוציאל־יסטי. הוא עצמו כתב להעולם הזה, והעביר לנו העתק מדרישתו שדני רוזוליו, מזכיר חברת העובדים, יחקור בפרשה. אחר־כך שיגר להעולם הזה מיכתב־הכחשה שיקרי, וטען מפי רוזוליו שלא היו רברים מעולם.

המשכתי לחפש מידע ברדום־אפריקה עצמה. לפני שבועיים הגיע אלי ריווח מפורט על פעילות חברת כור בארץ זו. הדיווח כלל גם את שם השליח של כור. המייצא תוצרת־מתכת וטלקומוניקציה למדינה הגזענית, ועוסק שם גם בשיווק מוצרי התעשייה הקיבוצית.

השם משה ברזון לא היה זר עבורי. חקירה קצרה העלתה שמדובר בחבר שלי מילדות. משה ורעייתו מרים היו אתי בתנועה המאוחדת מכיתה ד' ועד כיתה י"א. מרים למדה אתי מכיתה א'...

משה ברזון נולד בירושלים ב־1941. אביו היה נגר. הוא ואחיו, חגי, קיבלו חינוך ציוני־סוציאליסטי מובהק, למדו בבית־החינוך ע"ש ברל כצנלסון והיו חברים נאמנים בתנועה המאוחדת. משה ומרים היו חברי התנועה מ„ניצנים" (כיתה ד'), קיבלו דעת ממדריכים כמו מוקי צור (בנו של מי שהיה שגריר ישראל בארצות דרום־אמריקאיות רבות ובצרפת), ופצ'י שפירא, הנחשבים כטובי האידיאולוגים שידעה התנועה המאוחדת. שניהם מובילים כיום את הזרם ההומניסטי באיחוד, עמדו מאחורי שיח לוחמים ואפשר לראות בהם את מעצבי האסכולה של „יורים ובוכים", משה ברזון העריץ את שניהם, ומדבר עליהם עד היום בנוסטלגיה רבה.

כשרובערת כור, אחרי שנאלצה להודות בעצם קיומו ביוהנסבורג הגדירה אותו כ„בחור־חמד", חייכתי לעצמי. הוא תמיד היה בחור נפלא, כל מה שרצית למצוא בתנועת־נוער סוציאליסטית. אין להתפלא שהוא כיום סוחר עם גזענים, יורשי האידיאולוגיה הנאצית, תוך ניצול עבודת־עבדים שחורה.

כאן אין כל חשיבות לפרטים ולתירוצים. כל מי שמקיים יחסי־מיסחר עם דרום־אפריקה, נהנה במישרין ממישטר של עבדות.

משה ברזון היה בנח"ל, בהכשרה באפיקים ובקיבוץ יוטבתה בערבה. אחרי הצבא למד כלכלה, עבר בעיריית תל־אביב, ומשם הלך לכור.

חבריו ראו בכך מעשה טבעי בהחלט. חזקה על מפא"יניק שרוף כזה שילך לחברה הסתדרותית. הוא עשה חיל בכור, ניהל חברות־בת רבות. עד שהגיע לשליחות הלאומית ביוהנסבורג.

אשתו, מרים, היא בתו של מי שהיה מנכ"ל מישרד־החינוך־והתרבות, חנוך רינות (ריינהולד). היא קיבלה חינוך סוציאליסטי־הומאניסטי בבית ה„ייקי" שלה. אביה היה חסיד מובהק של זרם־העובדים בחינוך, עד שהשתכנע לתמוך בחינוך הממלכתי.

מרים היתה תמיד בחורה „תנועתית" במיוחד. אחרי הצבא למדה עבודה סוציאלית, עבדה עם נוער־שוליים כקצינת־מיבחן, גילתה מאז ומתמיד חוש־צדק מובהק. היא ראתה בעבודתה שליחות, ולא סתם ג'וב.

גם מרים עברה את מסלול הנח"ל והקיבוץ, נישאה למשה, שאותו הכירה משחר ילדותה. שני ישראלים יפים, לא חלילה מיפלצות, העושים את המלאכה הבזוייה ביותר המוטלת כיום על ישראלי בחו"ל — מלבד, אולי, בעלי תפקידים מסויימים בשטחים הכבושים.

הסיפור כולו נשלח בימים אלה למוסדות האינטרנציונל הסוציאליסטי ואיגוד העובדים החופשיים.

בין „מעריב" ו„הארץ"

לפני שבועיים פירסם העולם הזה (8.2.84) סקופ: „איל־עיתונות עולמי מתעניין במעריב."

הודענו כי רופרט מורדוך, איל־עיתונות אוסטרלי הקונה עיתונים על ימין ועל שמאל — החל בעיתוני־יוקרה כמו טיימס של לונדון וכלה בעיתוני־רחוב לעמי־ארצות, כמו ניו־יורק פוסט — מתענין ברכישת מניות של מעריב.

לא היינו מפרסמים ידיעה כואת מבלי להיות בטוחים לגמרי בעובדות. ואכן, קיבלנו מידע ממקור מהימן ביותר. ההערכה היתה כי התעניינותו של מורדוך באה על רקע ידידותו עם אנשים הקשורים עם אריאל שרון. עד כה לא קנה מורדוך מעולם אלא עיתונים בשפה האנגלית בארצות דוברות־אנגלית.

היינו, כדרכנו, זהירים מאוד בפירסום. לא כתבנו שמתנהל משא־ומתן עם בעלי־המניות של מעריב, ולא אמרנו כי יש מצד מעריב התעניינות בעיסקה כזאת, או אף ידיעה על כוונותיו של איל־העיתונות הזר.

לפני הפירסום פנינו, כמובן, אל עובד בן־עמי, מבעלי־המניות העיקריים של מעריב, ושאלנו אותו על העניין. בן־עמי הכחיש בתוקף כל ידיעה על עצם התעניינותו של מורדוך, וכללנו את דבריו במלואם בידיעה המקורית.

ההמשך מעניין, מפני שהוא מהווה קוריוז אופייני.

רק עיתון ישראלי אחד, על המישמר, ציטט את ידיעת העולם הזה. ידיעות אחרונות, מתחרהו ואויבו של מעריב, לא הזכיר אותה, וגם לא הארץ. המתכוון לפרסם צהרון מתחרה.

לעומת זאת עוררה הידיעה עניין בחו"ל. העיתון הבריטי המכובד גארדיאן, המחתרה בטיימס של מורדוך, פירסם עליה ידיעה מפורטת, שהסתמכה כולה על הסקופ של העולם הזה.

וראה זה פלא: הארץ, שלא הביא את הידיעה המקורית של העולם הזה, הביא את ידיעת גארדיאן, שהעתיק את ידיעת העולם הזה.

בהגינותו הידועה, לא הזכיר הארץ אף במילה אחת כי זוהי ידיעה של העולם הזה. הוא הביא רק את ידיעת גארדיאן, כאילו היתה זאת תגלית בריטית: „מו"ל בריטי מעוניין לרכוש את מעריב — עקב קשייו הכלכליים של העיתון — מאת שאול צדקה, סופר הארץ בבריטניה — לונדון (מיוחד להארץ) — איל־העיתונות הבריטי־אוסטרלי־אמריקאי רופרט מורדוק מתענין ברכישת העיתון מעריב. זאת מוסר העיתון גארדיאן, המוסיף כי הסיבה להתעניינותו של מורדוק היא קשייו הכלכליים של העיתון והידידות בינו לבין אריאל שרון, המעוניין לשפר את מעמדו ותדמיתו בישראל באמצעות מעריב."

כך הארץ ב־15 בפברואר, מסתבר כי גארדיאן הוסיף לידיעת העולם הזה הערה על מצבו הכלכלי של מעריב. שלא הופיעה בהעולם הזה. גארדיאן, בניגוד להעולם הזה, לא ביקש את תגובת בעלי מעריב.

מעריב הגיב בו ביום במאמר נוצם, שבו דיבר על „אחד הברווזים הפחות־מוצלחים" של העולם הזה. אך את עיקר תגובתו ייעד להארץ:

„היום מעתיק הארץ את סיפור־הבדים, גם הוא בלי לבקש את תגובת מעריב. והוא מציין שיצר הרכישה של מרדוך נתעורר ‚עקב קשייו הכלכליים של העיתון'. הארץ, שמצבו הכלכלי ‚המזהיר' ידוע היטב לכל הקשור לענף העיתונות, ייטיב לעשות אם יתנצל על פירסום־הכזב לפני שייקרא לסדר."

ואכן, כבר למחרת היום התנצל הארץ בידיעה נוספת: „מעריב אינו עומד למכירה — העיתון אינו מצוי בקשיים כלכליים — מאת סופר הארץ — העיתון מעריב אינו מצוי בשום קשיים כלכליים, ואין שום כוונה למוכרו לרופרט מורדוק, המו"ל האוסטרלי, או לכל גורם אחר בעולם — כך הוברר לסופר הארץ בעיקבות בדיקת הנושא.

„הידיעה, שפורסמה בהארץ — היא הועתקה מגארדיאן הבריטי — שבה נמסר על התעניינותו של מרדוק ברכישת מעריב ועל הקשיים הכספיים שישנם, כביכול, למעריב — משוללת כל יסוד וחסרת כל שחר. הארץ מצטער על פירסום הידיעה."

כל זה מעורר כמה הירהורים.

ראשית, אילו העתיק הארץ את הידיעה מן העולם הזה, תחת להסתמך על העתק משובש שלה בעיתון זר, היתה אי־נעימות זו נמנעת ממנו. העולם הזה דייק בניסוחיו.

שנית, חקירת־הבזק של הארץ, תוך 24 שעות, לא כללה פנייה למורדוך עצמו, שהרי אחרת היתה מתפרסמת תגובתו שלו.

אלטרנטיבה — למען ישראל אחרת

אסיפת פעילים פתוחה

על הנושא:

ישראל במאבק הבין־גושי

תתקיים ביום רביעי 22.2.84,
בשעה 19.30 בערב בבית בני־ברית
רח' קפלן 10, תל־אביב.

מזל טוב — נולד לכם בן

מסיבות ברית וחתונות
המוצלחות ביותר

בבית הרופא

עם הגן היפה

תל־אביב, רחוב הפטמן 1
המשרד פתוח: בשעות 10-13; 17-19
טלפונים: 722314, 298772, 9223244

זקוק דחוף למודעה?

מודעון

לשרותך 24 שעות ביממה

03-622828, 623311

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

שולה

ציפורניים מלאכותיות
בשיטה אמריקאית
חזקות באחריות
וכן השתלת ריסים
ת"א, המלך ג'ורג' 89

טלפונים:
284919
295318
השתלת ציפורניים

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת
ד"ר **מרדכי זידמן**
הוצאת רשפים

פנינה רוזנבלום
וסדין חימום זק"ש
בסרט הפרסומת החם של השנה...

בבתי הקולנוע ת"א – גת, קלאס, דקל, פאר, סטודיו.
ר"ג – אואזיס. חיפה – אורלי. ירושלים – מיטשל, אוריון

תשקיף

רבין מתקרב לנבון

מחנהו של יצחק רבין מגשש שוב אצל מקורבי יצחק נבון כדי להגיע לעיסקה: נבון בראשות הרשימה ורבין מס׳ 2. נבון יתייחס להצעה זו בכובד־ראש, משום ששימעון פרס אינו מוכן להציע לו את ראשות הרשימה.

ח״כ אהרון נחמיאס, ממחנה רבין, המקורב גם לנבון, הוא שינהל את השיחות המוקדמות עם אנשי נבון.

„המרגלים" של שמיר

המתיחות השוררת בין המחנות השונים בתנועת־החרות הצמיחה מושג חדש: „המרגלים של יצחק שמיר". הכוונה היא לאנשי מחנה שמיר–רוני מילוא. העובדים במישרדי־ממשלה שראשיהם הם אנשי־חרות, או ליריבים, הנמצאים בקשר עם מילוא.

המדובר באבנר סרוסי, עורו של סגן ראש־הממשלה דויד לוי, שעליו טופלים שהוא חבר טוב של מילוא; אילנה ביננשטוק, העובדת בלישכתו של שר־הביטחון, משה ארנס; ערי הלפרן, חברו הקרוב של מילוא, המתקרב עתה למטהו של אריאל שרון; וגידעון סיטרמן, לשעבר עוזרו של יורם אריזור, ועתה עוזר קצוץ־סמכויות אצל יגאל כהן־אורגד.

אחד מארבעת ה„מרגלים" יתבקש בקרוב להסכים לבדיקה במכונת־אמת, כדי להוכיח שאינו מעביר מידע.

568

מיספר הרוגי מילחמת לבנון הגיע השבוע ל־568. המיספר כולל את הרוגי הסעולות המיבצעיות, תאונות־דרכים, התמוטטויות הבתים בצור ואזרחים שנהרגו בלבנון.

בגין רוצה לחתום

תנועת אזרחים חדשה, שבפיסה הוא אגף האירגון ב„מצודת־זאב", מתכוונת להחתים המונים בקריאה לשובו של מנחם בגין לראשות הממשלה.

ההתחמה תבוצע ברחובות הערים הגדולות, ומבית לבית.

הסעילות סביב עתידו של מנחם בגין, כולל הרעיון להוסיף את חתימתו למגילת־העצמאות, נעשית ביוזמתו של בגין עצמו. אין הוא מוכן לומר על כך בסומבי דבר, כדי לשמור לעצמו אפשרות של נסיגה מכובדת במיקרה שיידחה על־ידי דעת־הקהל.

מתחזק מעמד ברוך

מעמדו של ניסים ברוך, יועץ ראש־הממשלה לענייני בלבלה, מתחזק מאוד. יצחק שמיר שומע את השגותיו בכל סוגיה שמביא שר־האוצר, יגאל כהן־אורגד.

במישרד האוצר טוענים שברוך קיצץ למעשה בסמכויותיו של השר.

עתירה נגד פרס

יואב לביא, שהיה יועץ־הבחירות של שימעון פרס ב־1981, הגיש עתירה לבית־הדין העליון של המיפלגה, בדרישה לקיום ועידה עוד השנה, כדי שתבחר במרכז חדש וביושב־ראש.

לביא חיבר אחרי הבחירות את סיפרו, „ההחמצה הגדולה" ומאז הורעו היחסים בינו ובין פרס.

מי יחליף את קיסר

ככל שמתקרב מועד פרישתו של מזכ״ל ההסתדרות, ירוחם משל, וכניסת ישראל קיסר לתפקיד, מתרבות השמועות על מס׳ 2 הבא של ההסתדרות, מקום המובטח הפעם לקיבוצים.

שני המועמדים הרציניים: דני רוזוליו, מזכיר „חברת העובדים", ונחום ספה, יושב־ראש המרכז־לתרבות. שניהם קיבוצניקים.

קורפו נותח

שר־התחבורה, חיים קורפו, נותח השבוע בעינו השמאלית, בפעם השלישית. הוא אושפז ליומיים בבית־החולים „הדסה" וחזר מייד אחר־כך לעבודה שוטפת.

סיור־הרצאות ישראלי־פלסטיני

מרדכי („מורלה") בראון, איש „שלום עכשיו", ומוחמד מילחם, ראש־העיריה המוגלה של חלחול, עורכים סיור־הרצאות משותף בארצות־הברית.

חבריו של בראון הציגו כתנאי שמילחם לא יוצג רישמית כאיש אש״ף, אף שהוא ידוע כאיש־אש״ף נאמן.

ציפורי עוזר לחתנו?

רואה־החשבון יהודה ארליך, חתנו של שר־התיקשורת מרדכי ציפורי, מתחרה במיכרז על תפקיד בכיר בחברת תש״ת – חברת בת של אל־על העוסקת במתן שירותים תעופתיים בנתב״ג.

חברים בדירקטוריון של החברה, מתנגדי ציפורי, חוששים שהייחום המישפחתי של ארליך יביא לקבלתו לתפקיד.

חילופים ב„בית ברל"

מנכ״ל „בית ברל", ניסים אלמוג, הודיע שהוא מתכוון לפרוש מתפקידו בסוף שנת־הלימודים הנוכחית.

ובמיפלגת־העבודה מוזכרים כבר אישים שונים המתאימים לתפקיד.

השמות שהוזכרו השבוע הם יצחק ליבני, לשעבר מנכ״ל רשות־השידור; זרובבל שליו, לשעבר ראש ענף־קישור לעיתונות בצה״ל; תת־אלוף (מיל׳) דב („דוביק") תמרי, ומנחם שרמן, לשעבר ראש המועצה המקומית רמת־השרון.

רן כהן מעניש סרבנים

אלוף־מישנה רן כהן, מנהיג סלג של של״י שהתגיים לצבא־הקבע, שפט באחרונה שני חיילי־מילואים שסירבו לצאת ללבנון, וסמך להם עונשי־ריתוק למחנה.

כהן, שיחידתו הוצבה בלבנון, שוחח ארוכות עם השניים, שלום שמואלי מקיבוץ מצובה וגדי שטרנבך מירושלים, בני 34, והציע להם שישרתו בלבנון, ולוא ליום אחד באופן סימלי. הם התנגדו לכך בתוקף, ואז ביקש ממפקדו שישפוט אותם. מפקדו החזיר אליו את הטיפול בסרבנים.

כהן ניסה שוב לשכנעם, בדרכי־נועם, ובשעמדו על דעתם שפט אותם ל־28 ימי ריתוק למחנה, והודיע להם שבתום ריצוי העונש הוא יוציא אותם מיחידת־המילואים שבה הם משרתים מזה 15 שנה.

לעומת זאת, פירסומי סלג של״י בחו״ל, בשפה האנגלית, תומכים בתנועת סרבני־השירות בלבנון, „יש גבול".

ספרים לטובת מי?

שרים בממשלה בוחנים מקרוב את שני הספרים שהופיעו באחרונה על מילחמת־הלבנון.

הטענה הנשמעת היא שפירסום של אהוד יערי וזאב שיף, „מילחמת שולל" מציג את גירסותיהם של מי שהיה ראש אמ״ן, יהושע שגיא, ושר־התיקשורת, מרדכי ציפורי. ואילו פירסומו של שימעון שיפר, „בדור של״ג", שאינו מחמיא לאריאל שרון, מציג באופן חיובי את עמדותיו.

הבנקים אינם מתואמים

התחרות הנוכחית בין חמשת הבנקים הגדולים על לקוחות גרמה להפסקת התיאומים המוקדמים ביניהם לגבי מיבצעים מיוחדים, כפי שהיה בעבר.

כל בנק פועל עתה לבדו, ומעדכן את הכתבים הכלכליים בשעות־הלילה המאוחרות, כדי שהמתחרים לא יצליחו להציע תנאים דומים כבר למחרת.

עיתונאים לגרמניה

הכתבים המסקרים את מישרד־הפנים והמטה הארצי של המישטרה, יוצאים בקרוב לסיור השתלמות בגרמניה המערבית. הנסיעה תהיה על חשבון המערבות, והשהיה על חשבון הגרמנים.

לסיור יתלווה דובר המטה הארצי, משה צור.

פאפו לחרות

חבר הוועד־המנהל של רשות־השידור, אהרון פאפו, פנה לאגף־האירגון של תנועת־החרות וביקש שיאפשרו לו להסיע בפניסי התנועה ברחבי־הארץ, כדי לספר על פעולותיו בטלוויזיה.

פאפו הוא חבר לע״מ, ממרכיבי הליכוד, אך הוא רמז, לא אחת, על רצונו להצטרף לחרות.

„צוות לעניין" לישראל

גיבורי סידרת הטלוויזיה „צוות לעניין" יבואו בקרוב לישראל, במיסגרת מיבצע־פירסום לסידרת מוצרים לבית ולמישפחה.

מקומונים נוספים בירושלים

שני מקומונים חדשים עשויים להופיע בקרוב בירושלים. האחד הוא בבעלות בעלי־הון אמריקאיים, המתעניינים בהוצאת חינמון בעברית. השני הוא מקומון בשפה הערבית, שבו מגלה עניין איש־עסקים מיזרח־ירושלמי. הוא כבר אירגן מערכת.

מדריך לחיילים זרים

מדריך־עסקים ישראלי באנגלית, שיופץ בין חיילי האו״ם, הכוח הרב־לאומי ואנשי הצי השישי האמריקאי במרחב מוסק בימים אלה.

„אותות" ללא מתחרים

במה מישרדי־פירסום גדולים הודיעו לאיגוד המפרסמים שאין בדעתם ליטול השנה חלק בתחרות „אותות", שבה הם מתחרים בהישגי פירסום.

הפירסומאים מתרצים זאת במצב הכלכלי הקשה ובדמי־ההשתתפות הגבוהים שגובה איגוד המפרסמים.

על רקע זה צפוייה מתיחות בין האיגוד לבין הפירסומאים.

מילחמת הגזוזים

אחד הגדולים בענף יצרני המשקאות הקלים — גזוזים, משקאות טיבעיים וטיבעיים למחצה — מתכנן התקפת־פתע לתחילת האביב. הוא כבר הבין מיבצעי־פירסום־וישיווק גדולים, תוך חסימת מתחרים.

העם
המחדל הגדול

דויד הכהן, שהיה קרוב־משפחה של רבים ממנהיגי הישוב, היה אישיות ייחודית גם בזכות עצמו

דויד הכהן לא נמנה מעולם עם ...יורה הראשונה של מנהיגי היישוב ...תנועה הציונית. כאשר אסרו אותו ...ייטים, יחד עם מנהיגי היישוב, ...שבת השחורה", הם החמיאו לו.

אבל הכהן, קרוב־משפחה של כמה מראשי היישוב, היה תמיד דמות ייחודית וססגונית, בלב ליבו של המימסד.

עיוויים סיניים. יתכן כי תרומתו העיקרית להיסטוריה של המדינה היתה דווקא באזהרתו מפני מחדל היסטורי.

זה היה בשנות ה־50, כאשר כיהן הכהן כציר ישראל בבורמה. ביושבו שם נפקחו עיניו כלפי העולם החדש של סוף המאה ה־20: עלייתה המהירה של אסיה המיזרחית.

הכהן הבין את החשיבות העצומה של סין הקומוניסטית, כגורם מדיני עצמאי בעולם, בשעה שישראל היתה קשורה עדיין עם שרידיה של סין „הלאומנית", שנמלטו לאי טייוואן. הוא ביקר בסין, נפגש עם אחד מגדולי מנהיגיה, צ'ו אן־ליי, והציע לממשלה בירושלים לקשור קשרים דיפלומטיים עם סין.

באותם הימים היתה סין „האדומה" אוייבתה בנפש של ארצות־הברית. הטראומה של „אובדן סין" הרעילה את הנשמה האמריקאית. העלתה את התופעה של ג'ו מק־קארתי והפכה את המילחמה בסין לאחד מעיקרי המדיניות האמריקאית.

סין הקומוניסטית היתה מבודדת, וחיפשה ידידים בכל העולם. היתה זאת הזדמנות־פז למדינת־ישראל להיכנס בשער הראשי לאסיה.

„דור הנפילים". אולם ירושלים רערה מפחד. שר־החוץ משה שרת, גיסו של הכהן, חשש להרגיז את האמריקאים. דויד בן־גוריון אמנם נהג, לאחר מכן, לדבר על חשיבותה של סין — אבל אז כבר היה זה מאוחר מדי. סין התקשרה בינתיים עם גמאל עבד־אל־נאצר. אחרי שנדחתה על־ידי ישראל, הימרה על הקלף הערבי.

כאשר נפטר הכהן השבוע, היו מעשים ומחדלים אלה שייכים לנחלת־העבר. בישראל של 1984 היה הכהן אנאכרוניזם. הוא היה שייך לדור המייסדים, הנראים בעיני הנכנסים של 1984 כ„דור הנפילים".

„מיניסטריון האמת"
איך לזייף את ההיסטוריה מבוח צו ממשלתי

בבניין הכנסת לוחמים 120 נבחרים על כמות מוגבלת של רקות בטלוויזיה וברדיו ועל מיספר מוגבל של כותרות בעיתות. הדבר יוצר תחרות פרועה, כשכל ח"כ מנסה לגבור על חבריו בהמצאת נושאים יוצאי־דופן.

יתכן שח"כ משה קצב הגיע השבוע לידי שיא.

קצב, איש חרות, נחשב דווקא כח"כ רציני יחסית, והוא מקובל על הבריות במישכן הכנסת. השבוע הגיש בתרועה רבה הצעה, העלולה לערער את שמו הטוב כאיש רציני.

הצעת קצב: לבקש את מנחם בגין להוסיף במאוחר את חתימתו על מגילת־העצמאות.

בגין התנגד. עצם הרעיון לזייף מיסמך היסטורי, על־ידי הוספת חתימה, הוא כמעט מיפלצתי. נודף מכך ריח חזק של „מיניסטריון האמת" — המוסד שהומצא על־ידי ג'ורג' אורוול בספרו, 1984. אותו מיניסטריון היה גונז מיסמכים היסטוריים וממציא

(המשך בעמוד 16)

„ניו־יורק טיימס" מגלה: בגין ושרון פלשו ללבנון
כדי לסכל הסכם בין האמריקאים ואש"ף למען השלום

התאריך הגורלי

ב חודש מאי, 1981, נערך כינוס עיוני בטירת דיצ'לי ליד אוכספורד באנגליה. ישיבותיה לא צולמו, ותוכנה לא פורסם. זה היה אחד מתנאי ההתכנסות.

בכינוס השתתפו דיפלומטים, מדענים והוגי־דיעות מארצות רבות, שהיה להם בצורה זו או אחרת קשר לנושא המרכזי: השלום הישראלי־פלסטיני.

היה זה סיכום של מסע ארוך של ראשי האקדמיה במרחב, שבמהלכו ריאיינו מאות אישים משני הצדדים. בין השאר נפגשו הגנרל ההודי ועוזריו גם עם עורך העולם הזה.

מסקנתו של מרוז: לא יתכן שלום במרחב בלי פיתרון הבעייה הפלסטינית על־ידי הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, בצורה זו או אחרת. לשם כך דרושה פעולה מצד בין השאר השתתף בכינוס הארולד סונדרס, מי שהיה פקיד בכיר מאוד במועצה הלאומית של ארצות־הברית לביטחון לאומי ולאחר מכן במישרד־החוץ האמריקאי; הד"ר עיצאם סרטאווי מטעם אש"ף, ואורי אבנרי.

בין אנשי המדע והמחקר היה צעיר אמריקאי בעל שם מיזרח־אירופי: ג'ון אדווין מרוז.

שמו של מרוז, מומחה לענייני ביטחון, היה ידוע רק לאנשי־מיקצוע. הוא היה מנהל האקדמיה הבינ־לאומית לשלום. המקורבת לאו"ם, ארצות־הברית. השאלה היתה כיצד להביא להתערבות אמריקאית כזאת.

על כך דובר הרבה בישיבות כינוס דיצ'לי, לא רק בישיבות הרישמיות, שנמשכו כמה ימים, אלא גם — ובעיקר — בשיחות פרטיות בטרקלינים האלגנטיים, בעיקר בין מרוז, סרטאווי ואבנרי.

יתכן שבצורה זו החל הסיפור, שהפך השבוע סקופ של „ניו־יורק טיימס".

● התאריך: יוני 1982

ד עיתון האמריקאי פירסם בהבלטה רבה מאוד דבר שנראה לו כגילוי סנסציוני ביותר. ואלה פרטיו:

באוגוסט 1981 פתח מרוז לפי בקשת אש"ף ביוזמה בלתי־רישמית, שנועדה להכשיר את הקרקע למשא־ומתן אמריקאי־פלסטיני. בהתאם להבטחה רישמית שנתנו האמריקאים לישראל, היו האמריקאים מנועים מלהיכנס למשא־ומתן רישמי, אלא אחרי הכרת אש"ף בזכות־קיומה של ישראל.

במשך עשרה חודשים טס מרוז הלוך וחזור בין וושינגטון ובירות, כשהוא מקיים מגעים עם שר־החוץ אלכסנדר הייג ועם סגנו ניקולאס ואליוטיס (כיום שגריר ארצות־הברית בקאהיר). הייג הודיע לו שהוא פועל על דעת הנשיא רונלד רגן. בצד השני של הקו קיים מרוז מגעים עם יאסר ערפאת, שעימו בילה יותר מ־400 שעות בשיחות אינטנסיביות. אחד האישים שהיו מעורבים במערכה זו היה סונדרס, שגם הוא לא מילא אז תפקיד רישמי.

המטרה היתה למצוא נוסח מדוייק של הצהרה מטעם אש"ף, אשר תספק את הדרישה האמריקאית לגבי ההכרה בישראל, תוך התחייבות בעיקבותיה מראש מצידם לפתוח במשא־ומתן עם אש"ף.

הדיונים האינטנסיביים הגיעו באביב 1982 לידי סיכום חיובי. האמריקאים הסכימו להזמין שני אישים בכירים מטעם אש"ף לארצות־הברית, ואילו ערפאת הודיע כי אש"ף מוכן למסור באמצע חודש יוני את ההצהרה המבוקשת.

זאת היתה צריכה להיות פריצת־דרך היסטורית לקראת השלום.

ימים מעטים לפני התאריך שנקבע פתחה ממשלת־ישראל בפלישה ללבנון, כשמטרתה העיקרית היא „השמדת תשתית אש"ף".

לדעת העיתון האמריקאי, סביר להניח כי התאריך לא היה מיקרי: לממשלת־ישראל נודע על ההסכם האמריקאי־פלסטיני המתקרב, והיא החליטה לסכל אותו מראש עליידי מיבצע צבאי.

אלכסנדר הייג עצמו אישר השבוע את נכונות הסיפור. ואילו דובר מטעם הנשיא טען שרונלד רגן לא ידע על כך דבר.

● ביצוע ברגע האחרון

ק וראי „העולם הזה" בעלי־זיכרון לא היו מופתעים מסיפור זה. לגביהם, לא היה זה סקופ, אלא אך השלמה למידע שכבר היה מצוי בידיהם מזמן.

חודש וחצי אחרי פרוץ מילחמת־הלבנון פירסם העולם הזה (21.7.82) סקופ משלו, ובו סיפור דומה מאוד.

לפי סיפור זה, קיבל סרטאוויבינואר 1982 אור ירוק מצד יאסר ערפאת, כדי לפתוח במגעים בינלאומיים להשגת אש"ף עד אשר זה יכיר בישראל. לאחר מכן ייפתחו מגעים רישמיים להשגת השלום.

מזאלי חזר מוושינגטון לתוניסיה והודיע כי קיבל תשובה חיובית. בהתאם לכך

(המשך בעמוד 12)

סקופ

במשא־ומתן חשאי, שנמשך חצי שנה, בשיתוף עם נשיא תוניסיה, הוכנה הצהרה היסטורית על הכרת אש"ף בישראל. אלכסנדר הייג היה שותף לכך. המועד נקבע ל־14 ביוני. האם פרצה מילחמת־לבנון שבוע לפני כן ביגלל יוזמה זו?

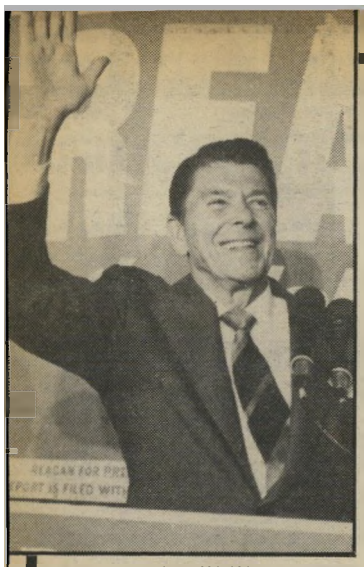

הכותרת ב„העולם הזה" 21.7.82
יוזמה מקבילה

שר־החוץ הייג ואריאל שרון
האם הוא הלשין?

אנשי־אש"ף סרטאווי וערפאת
אור ירוק

הנשיא רגן
האם ידע?

הסכם אמריקאי־פלסטיני, שיתי־בסס על הכרת אש"ף בישראל.

ערפאת וסרטאווי טענו כי המועצה הלאומית הפלסטינית כבר אישרה למעשה את ההכרה בישראל, כאשר קיבלה בברכה את תוכניתו של ליאוניד ברז'נייב, שהזכירה בפירוש את זכותה של ישראל להתקיים בביטחון, לצד ההכרה בזכות העם הפלסטיני למדינה משלו. הבעייה היתה לגסח מיסמך רישמי, שיתקבל מראש על דעת האמריקאים, ולהשיג מן האמריקאים התחייבות מפורשת מראש לפתוח במשא־ומתן עם אש"ף אחרי פירסום מיסמך זה.

סרטאווי פתחבמערכה דיפלומטית קדחתנית. הוא נפגש עם ברונו קרייסקי באוסטריה, עם פקידים בכירים בארמון אליזה בפאריס ועם מישרד־החוץ בלונדון, וכן עם שילטונות השוק המשותף בבריסל. אך עיקר המאמץ היה מכוון, כמובן, לעבר וושינגטון.

הוא לא יכול היה לטוס בעצמו לוושינגטון, מפני שהאמריקאים סירבו לתת אשרת־כניסה לראש מחנה־השלום הפלסטיני. (לעומת זאת נתנו בלי כל בעיות אשרות־כניסה לנציגים של אירגוני־הסירוב הפלסטינים הקיצוניים.)

בהתייעצות עם ערפאת החליט סרטאווי לגייס לצורך הפעולה את נשיא תוניסיה, חביב בורגיבה, שעימו נפגש ב־21 באפריל 1982. זה אישר את היוזמה בהתלהבות. בסוף אפריל טס מוחמד מזאלי, ראש־ממשלת תוניסיה, לארצות־הברית ונפגש שם עם ראשי מישרד־החוץ. אלכסנדר הייג הסכים לתוכנית, שכללה שני עיקרים: סרטאווי יצהיר רשמית בשם אש"ף שהאירגון מוכן להכיר בישראל, וארצות־הברית תודיע כי בכך התמלאה ההבטחה שנתן הנרי קיסינג'ר לישראל, שלא תנהל משא־ומתן עם

פרשת יעקב לוינסון (7)

„העולם הזה" מפרסם את המיסמך שהגיע לפני שישה חודשים לצמרת המערך, המוכיח

כולם ידעו, כולם שתקו!

תשעה חודשים אחרי שמיכתב אנונימי אחד, זה שנמען אל גליה מאור, המפקחת על הבנקים, סתח את תיבת־הפנדורה של פרשת לוינסון ומנע באיבה את גולת־הכותרת של מיבצעי לוינסון — העברת השליטה ב„אמפ"ל" מידי „בנק־הפועלים" — החליטו כמה מבכירי המשק ההסתדרותי, שהיו בסוד העניינים, שגם הם חיבים בכתיבת מיכתב אנונימי.

הם נוכחו לדעת שוועדת החקירה הפנימית, של רוטמן־סיוון, מנהלת את ענייניה בעצלתיים ושלושה חודשים אחרי שהוקמה, היא דורכת במקום. הם חיברו את מיכתבם־פנייתם אל ראשי המערך והעתקו המלא (בהשמטה, על־ידי מחיקה של כמה מילים העלולות להסליל אנשים שונים) מתפרסם בעמודים אלה.

השימוש בהעתק המכתב ליצחק רבין הוא מקרי בלבד.

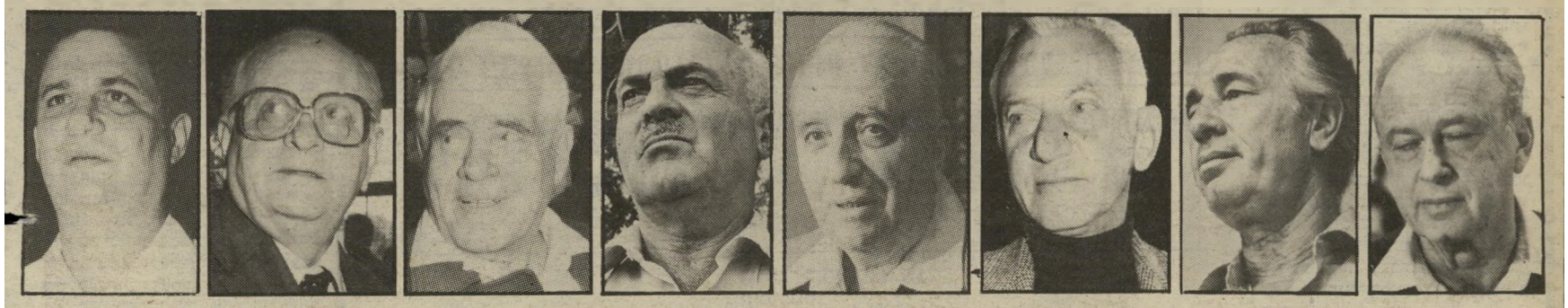

רבין | פרס | ברלב | משל | בן־אהרון | חזן | ארליך | אבידור

אולם לפי כל הסימנים, לא נקף פרס אצבע, כאשר הגיע אליו מיכתב זה, שבו נאמר — בין השאר — כי כספים שנגבו בדרכים פליליות הועברו למימון מיפלגתו. במוהו שתק מזכ"ל המיפלגה, חיים ברלב.

ירוחם משל ידע שמתנהלת בסודי־סודות חקירה פנימית נגד לוינסון, והוא עשה את הכל כדי שהדבר לא יוודע ברבים.

שני אישים אחרים, שמיסמך זה נשלח אליהם, נחשבים כאנשי־מצפון. אך התנהגותם מעוררת שאלות חמורות.

אחד מהשניים הוא יצחק בן־אהרון. בעל־המיכתב שלח לו העתק, מתוך הנחה כי בן־אהרון מגלם עתה את שרידי המצפון של תנועת־העבודה. אולם נראה כי בן־אהרון לא נקט שום פעולה כדי לתבוע חקירה אמיתית, סדירה וממלכתית של ההאשמות שהועלו נגד איש־הכספים של מיפלגתו.

מבריו של בן־אהרון יודעים כי בכל ימי חייו העמיד את האינטרס של המיפלגה מעל לכל שיקול אחר. בפרשה זו נהג בהתאם לכלל זה.

הוא הדין לגבי מנהיג המיפלגה־האחות במערך, יעקב חזן. הוא קיבל העתק המיכתב. לא ידוע על כל פעולה מצידו.

מצטיירת כאן תמונה מחרידה למדי. ראשיה של תנועת־העבודה הישראלית קיבלו מידע על פרשה של שחיתות מרהימה בלב ליבה של תנועתם, בצומת האינטרסים הכלכליים שלה, במוקד החולש על רכושם של מאות אלפי חברי ההסתדרות, שהם גם חברי מיפלגותיהם. הועלו חשדות חמורים ביותר נגד אדם שהיה מועמד המערך לתפקיד שר־האוצר, ותוך כדי כך הועלה גם החשד כי חלק מן הכספים הפליליים שימשו למימון המיפלגה.

איש מהם לא מצא לנכון להזעיק את

לכבוד
ח"כ יצחק רבין
הכנסת
ירושלים.

רבין,

מתוך ידיעה שהתפרסמה בעולם הזה מיום 3.8.83 - בין שהיא אמת ובין שבדיא שקר - בדבר פגישה בין יעקב לוינסון לשמעון פרס, אני מסיק שהתפרצותך נגד שמעון בענין התרומות התבססה על אינפורמציה שקיבלה מלוינסון או בלומנטל או ערן או רייזנר - משם אין עקרוני.

הכתוב מספר על שתי שעות וחצי של שיחה בעיניני מפלגה ואני מתאר לעצמי שדווח לך כי שמעון אינו מבין כי בהתנהגותו הוא סותם את מקורות המימון של המפלגה.
אני ער לאשמרות שאת הידיעה פיברק אחד מקבוצת לוינסון מתוך כוונה להפגין שעדיין לא נס ליחו וכוחו במותניו.

נגד לוינסון מתנהלת חקירה שעיקרה ברור בענין משיכת כספי עמלות שונות בחיוחו של [redacted] וכן הקמת חברה באמריקה השייכת לו, למשקיעים אמריקאיים ולמי ממשפחת פילץ, אשר אליה ניקז נכסים של בנק הפועלים ובאמצעותה רכש - בעזרת אשראי שהוציא מבנק פועלים - מניות אמפל בזול ומכר אותן מאוחר יותר לבנק ביוקר. התרגיל הזה התאפשר הודות לתרגיל אחר שעשה כשרשם את מניות אמפל בבורסה באמריקה וכפה על הבנק להשקיע במניות אמפל או לאבד את השליטה באמפל.

כן מתברר שורה ארוכה של [redacted]

מי בין כל המיסמכים שפירסם העולם הזה עד כה בסידרת־החשיפה של פרשת לוינסון, זהו המיסמך החמור ביותר.

החומרה אינה טמונה בהאשמות המועלות כאן נגד לוינסון — ושאת רובן כבר פירסמנו, בגלוי או במרומז — אלא באישום החמור הכלול בו כלפי מנהיגי המדינה.

מיסמך זה מושיב על ספסל־הנאשמים את ראשי המערך. אך הוא מושיב לצידם גם את ראשי הליכוד.

● אשמת המערך

מי יסמך זה נשלח באוגוסט 1983, בעיקבות פירסום של ידיעה במדור תשקיף של העולם הזה.

עדיין לא ניתן לגלות ברבים מי חיבר וישלח את המיסמך הזה.

פרס נפגש עם לוינסון

לפני שבועיים נפגשו יו"ר מיפלגת העבודה, שימעון פרס, וראש „בנק הפועלים", יעקב לוינסון לשיחה ממושכת בארבע עיניים. השניים סערו ביחד. ושיחתם נסבה על עניינים פנימיים של מיפלגת־העבודה.

„העולם הזה" 3.8.83

אך ברור למי הוא הגיע. הוא נשלח קודם כל ליצחק רבין, שקרא אותו והעבירו לידי דני רוזוליו, מזכיר חברת העובדים. בתוספת ההערה: „עכשיו זה הבייבי שלך." כך גולל אחד ממנהיגיה של מיפלגת־העבודה, הנושא עדיין את מבטו אל כס ראש־הממשלה, מעל עצמו את האחריות לפרשה חמורה מאין כמוה מבחינה מוסרית, חברתית ופוליטית.

אבל אותו המיסמך גם נשלח לאויבו של רבין, שימעון פרס. כיו"ר מיפלגת־העבודה, וכמועמד הרישמי שלה לתפקיד ראש־הממשלה, נושא פרס באחריות הגדולה ביותר לכל המתרחש בתחום מיפלגתו והגופים הכפופים לה.

לוינסון מפזר איומים כדרכו. איומיו לא הפסיקו את הברור אכל מועו את פרסומו, אני מחאר לעצמי שכבל שמעמיק הברור מתברר ללוינסון - מה שלא ברור לצערי לחוקריו - שהסיכוי להעלים את הפרשה מהמשטרה הולך ופוחת.
ביאושו פנה לוינסון לשמעון כדי להסביר לו את הקשר בין הסכומים שהם נושא החקירה לבין התרומות למפלגה.
כאמור, בין ששמעון נפגש איתו ובין שלא נפגש, ברור שבהתנהגותו או מתגובתו יכול היה לוינסון להבין שאין בדעתו להוריד מעמוד התליה. שמעון היה מודע למילכוד ונמנע ממנו.
האמת היא שיש קשר בין התרומות למפלגה לבין הכספים שנגנבו. הם היו מאותו מקור. לוינסון - בניגוד לאשר ידלין - לא הפריד בין הכיסים ובחיתכומו הבטיח מלכתחילה שכל סכום [redacted] יתחלק כך, שגילוי הגניבה יחשוף עקבות אל מפלגת העבודה.

קבוצת לוינסון מעוקבת כנראה לא רק אחר הבירורים אלא גם אחר התפשטות השמועה, הבינה שאתה פחות מודע לפרטים, ניצלה את היריבות בינך לבין שמעון והצליחה למתוח אותך להתפרץ כפי שהתפרצת.
הט ודאי גם ידעו את רגישותך להאשמות בדבר שתיתות וניצלו את נטייתך הטבעית לעמוד לצידו של המושמץ. הרגל שקנית לעצמך בימי מצוקתך.
התפרצת ולא ידעת מה עשית. ההתפרצות שלך היא ההוכחה למה שיתחולל במפלגה או -אם תגיעו לשלטון - בממשלה ובעם, אם לא תבינו שכאשר אדם או קבוצה, מאיימים בכריית קבר אחים, אין שום דרך אלא להעמיד את איומיהם למבחן.
קיימות רק שתי אפשרויות:

א) אן שהאיום הוא בלוף.
ב) או שהאיום אמת ואי חשיפתו תגרום לכך שתמיד יהיו שמערכת בעמדות מפתח, כמה אנשים ברי-סחיטה, אשר רק המאיים יידע את זהותם ולפיכך רק לו תהיה שליטה עליהם.

זה חלום חייו של כל סנדק. [redacted] בישראל עדיין בחיתוליו.

כאן הוא נהנה מטפשותם של אישי ציבור הנותנים לו לגיטימציה כאשר הם מסתופפים בחברת ברונים, על תקן של מקבצי גלויות או פופוליסטים. אבל לא ידוע לנו על כך שהם שבויים בידי עולם הפשע. החברותה הזאת היא מכוערת אבל גלויה ולפיכך פחות מסוכנת.

אבל בארצות הברית, אפילו הגדרת הפשע המאורגן קובעת שפשע מאורגן הוא זה שיש לו מאחזים במערכת הלגיטימית, הן בעזרת אנשים שמחזיק והם שבויים בידי משחדיהם והן באמצעות איגודים מקצועיים או עסקים לגיטימיים, המשלמים מס ותורמים לקרנות צדקה של הקהילה.

לוינסון יצר מערכת אמריקאית אשר בה מעורבים ממנהיגי קיבוצים ועד יושבי ראש של מועצות מנהלים של הגדולות שבחברות. מהם מתוך טפשות ובאמונה תמימה שכך נוהגים בבנק ומהם מתוך רדיפת בצע.

אין ספק שלוינסון יסולק אבל דרך סילוקו תחרוץ במידה רבה את גורלה של תנועת העבודה. מפני שאם לוינסון לא ימסר למשטרה עכשיו הוא ימסר למשטרה ערב בחירות כאשר סקרי דעת הקהל יצביעו על ירידה משמעותית בליכוד

ארליך שידע על כל מחדלי אמפל, ורמז אפילו על כך בראיון ל[redacted] גנז את החומר לכשהתברר שלוינסון באמת איננו משחק. לארליך לא היה טעם לבזבז תחמושת על ביצה שלא נולה. ארליך לא ידע על השחיתות האישית ובודאי שלא חשב על מעורבותם של אחרים. ארידור יודע.
אסור לחשוב שינהג אחרת. פצצה כזאת זורקים רק כדי להציל את השלטון או לכבוש אותו. אתה צריך לדעת זאת יותר מכל אחד אחר.
דרך סילוקו תחרוץ את גורלה של תנועת העבודה לטוהר או לסחי.
מפני שכאשר נאבקים על השלטון משלבים ידיים ואז כולם מזדהמים.

אני תובע להורות להנהלת בנק הפועלים למסור את החומר למשטרה אפילו אם יהיו נפגעים נוספים או שעליכם תחול האחריות לתוצאות ואתם תשלמו את מחיר המפלה בעקבות הפרסום.
אני שולח מכתב זה גם ליעקב חזן כדי שיקום מלוא קומתו וישאל אתכם מדוע יכול הוא לספוג את הזעזוע של אחרון כהן ואתם לא רוצים לספוג את זעזוע קבוצת לוינסון. וכדי שישאל עצמו במלוא הרצינות אם לא יציל את תנועת העבודה על ידי פרוק המערך באם תסרב מפלגת העבודה לטהר את המחנה.

העתקים: ח"כ ש. פרס.
ח"כ ח. בר-לב
ח"כ משל
ה' בן אהרון, קיבוץ גבעת חיים מאוחד.
ה' י. חזן קיבוץ משמר העמק.

חברי המיפלגה וההסתדרות, לתבוע חקירה באמצעות המוסדות הממלכתיים. שזהו תפקידם על פי החוק.

יש רק שני הסברים להתנהגותם.

ההסבר האחד הוא שהם היו מעוניינים בטישטוש הענין ובהעלמתו, מפני שזה נגע לאיש מרכזי במיפלגת־העבודה, ומפני שהם חששו שמא יגרום הגילוי נזק למיפלגה.

בלומר: שהם היו מוכנים להשתיק את הפרשה החמורה ביותר בתולדות משק־העובדים, למען טובת המיפלגה, כפי שהצטיירה בראי העקום של מוסר מעוות.

ההסבר השני חמור עוד יותר: שכל האישים האלה, או חלק מהם, האמינו שאכן יש כאן שימוש באמצעים פליליים למען מימון מיפלגתם, ועל כן העדיפו להשתתף בקשר־ההשתקה.

יתכן ששני ההסברים נכונים גם יחד.

כדאי להרהר לרגע בהסבר השני. כאשר רוב מנהיגיה ופעיליה של מיפלגה גדולה מאמינים שמיפלגתם ממומנת בדרכים בלתי־חוקיות, יכול אדם זריז וממולח לבצע עיסקות פרטיות בקנה־מידה ענקי, מבלי שמישהו ינקוף אצבע כדי לעצור בעדו. כאשר הכל מאמינים שגובים עמלות בלתי־חוקיות ומעבירים כספים בצורה פלילית כדי לממן את המיפלגה, יכול איש־מפתח להעביר סכומי־עתק לכיסו הפרטי, מבלי שמישהו יחשוד בו. שהרי הכל נעשה בסתר, בדרכי־עקיפין ומבלי לדווח על כך כרין.

יתכן שזהו אחד ההסברים לפרשת לוינסון: לפני דור הועברו כספים עצומים לקופת מפא"י בדרכים סמויות. אולם אז נעשה הדבר בידי אנשים, שאיש לא העלה על דעתו שיכניסו את הכסף לכיסם הפרטי, ואכן לא היו מיקרים כאלה בצמרת מפא"י. היו כאלה בצמרת המפר"ל, ועל כך זכתה אז מיפלגה זו בבוז כללי.

בינתיים חלפו השנים, הרמה של איש־הציבור הישראלי הטיפוסי ירדה פלאים, כל חישוקי החברה הישראלית התרוסקו — ושוב אין אנשים שאפשר לסמוך עליהם שהם מסוגלים להעביר סכומים גדולים באורח בלתי־חוקי וחשאי, מבלי לשלוח את ידם בשלל.

● אשמת הליכוד

ולם מיסמך זה מושיב גם את ראשי הליכוד על ספסל־הנאשמים.

בעל־המיסמך קבע מפורשות שגם שימחה ארליך, מנהיג הליברלים, וגם יורם ארידור, איש־חרות ושר־האוצר, ידעו על הפרשה.

גם הם השתתפו בקשר השתיקה וההשתקה.

מדוע?

כאן לוקה בעל־המיסמך בתמימות מסויימת. הוא סבר כי שני האישים שתקו, מפני שהמתינו לרגע המתאים, ערב־בחירות, כדי לפוצץ אז את הפצצה מתחת לרגליה של מיפלגת־העבודה.

ההסבר מונח במקום אחר. הוא מסביר מדוע שותק הליכוד כמעט לגמרי גם עכשיו, מאז פתח העולם הזה בחשיפת הפרשה.

לפני שלושה שבועות פירסם העולם הזה (1.2.84) עובדה מדהימה:

שיעקב לוינסון הוא האיש שהציל את תנועת־החרות מן השעוריה הנוראה של „קרן תל־חי", שזיעזעה אז את התנועה. כתוצאה מכך הורה מנחם בגין, הג'נטלמן אסיר־התודה, לשימחה ארליך שלא לפגוע בלוינסון.

אפשר היה לחשוב כי למחרת פירסום זה תבוא זעקה של הכחשות מפי תנועת־החרות. אולם התגובה היחידה על הפירסום היה קול דממה דקה.

הליכוד מתייחס, בצדק, באמון מלא לגילויי העולם הזה בפרשה זו. העסקנים מן השורה השניה, שאינם בסוד העניינים, אף פירסמו גינויים ואירגנו הפגנות נגד לוינסון. בוויכוחים פנימיים וחיצוניים מתייחסים אנשי־הליכוד אל גילויי העולם הזה כאל אמת מוכחת, שאין להרהר אחריה.

והנה, למישמע גילוי מדהים זה — הם שתקו.

משום־כך אין פרשת־לוינסון עניין הנוגע למיפלגה אחת בלבד. היא נוגעת לכל מיפלגות־המימסד. בעצם שתיקתה, קיבלה תנועת־החרות על עצמה אחריות מלאה, שווה לזו של מיפלגת־העבודה.

אם חשש מישהו שמא גילויי „העולם הזה" יעזרו לליכוד — הנה התשובה. עם כל רצונו הטוב (או הרע) אין הליכוד מסוגל לנצל פרשה זו למטרותיו, מפני שהוא עצמו מסובך בה עד מעל לראש.

העולם הזה מגיש בזה את המיסמך המדהים לידיעת הציבור, כצעד גדול נוסף קדימה בחשיפת הפרשה הכלכלית החמורה ביותר בתולדות המדינה.

המשך רשימת־השמות והמושגים הקשורים בפרשת לווינסון וכיצד התנהלה החקירה הפנימית של ועדת רוטמן־סיוון:

„קיימנו שלוש פגישות והוא (יעקב לוינסון) סרב להבהיר!"

החלק השני של המדריך השימושי של פרשת לוינסון, שהתחיל בארליך — הוא שימחה ארליך שביקש את דוח ארליך וגנז אותו — מסתיים בגיליון זה בשירותי־מישרד, שקיבל יעקב לוינסון עבור חברתו, „יו־אס־איי", במישרדי „אמפ"ל", ובכך הדליק נורה אדומה אצל אנשים, הזוברים את ההיסטוריה.

יש בחלק זה ריכוז כל הנושאים והנשואים ועוד כמה חידושים, בגון הקביעה, שקבע מזכיר ההסתדרות ירוחם משל — שהיה רוצה מאוד להיות היו"ר הבא של מועצת־המנהלים של בנק־הפועלים — כאשר צצה התנגדות לרצונו: „את הניהול צריך למסור לצעירים, אבל את הפיקוח למנוסים!"

מדריך שובר

● זמיר, יצחק

היועץ המישפטי לממשלה אשר קיבל, בזכות לחצו הבלתי־מתפשר של מזכיר ההסתדרות ויו"ר חברת־העובדים, ירוחם משל, את תיק החקירה הפנימית בפרשת לוינסון. אחרי עיון בתיק במשך ימים אחדים העביר זמיר את התיק לניצב יהושע קרתי, ראש אגף החקירות במישטרת ישראל, שהעביר אותו לתת־ניצב

יועץ זמיר
עיון בתיק

בנימין זיגל, ראש מחלקת חקירת הונאות.

זיגל הוא האיש שבמיקרים מעין אלה מכין את התיק סופית, כאשר הוא סבור שיש בו די מימצאים, כדי שפרקליטות המדינה תוכל להגיש תביעה מישפטית.

● „חברת־העובדים"

הגוף השולט, תיאורטית לפחות, במשק העובדים, בחברותיו ובמיפעליו. עקב מעמדה של חברת־העובדים. היה זה מזכירה, דני רוזוליו, שמינה את ועדת־החקירה של רוטמן־סיוון, כדי שתחקור בפרשת לוינסון.

היתה זאת חברת־העובדים שבה התחיל לוינסון הצעיר, בשנות ה־60, את הקאריירה שלו, כמנהל המחלקה הכלכלית שלה.

● „טכנולוגיות בינלאומיות (השקעות 1981) בע"מ"

החברה של יורם אלמוגי ויוסף ורדי שהחזיקה ב־9.25% של מניות חברת ההשקעות גרנית* (ז.א. של חברת הדלק סונול) ואשר מחצית מניותיה הופקדו בחברת הנאמנות הלונדונית הפועלים נומיניס כביטחון לחוב המיוזערי של 18 אלף דולר.

הפקדה זאת סללה את הדרך להעברת המניות לחברה האמריקאית של לוינסון, יו־אס־איי, שרכשה אותן תמורת תשלום החוב ומכרה אותן, תוך זמן קצר, ב־1.900.000 דולר.

החשד שטכנולוגיות לא היתה אלא חברת־קש, נובע לא רק מהשתלשלות העניינים, אלא גם מהעובדה שטכנולוגיות התפרקה מרצון ארבעה ימים אחרי שלוינסון פרש סופית מראשות אמפ"ל.

● „יו־אס־איי"

החברה שהקים יעקב לוינסון ברובר, בירת מדינת דלאווייר האמריקאית ואשר ראשי־התיבות האנגליים שלה (יונייטד סטייטס – איסראל) מעידים שהכוונה בהקמתה היתה להקים מעין אמפ"ל ב'. כמו שהשם אמפ"ל מעיד על הקשר בין אמריקה ופלשתינה (ב־1941, שנת היווסדה של אמפ"ל), כן שמה של יו־אס־איי מעיד על הקשר בין ארצות־הברית וישראל.

לוינסון נתמנה לנשיא החברה בעודו יו"ר מועצת המנהלים של אמפ"ל ובכך עשה מעשה של ניגודי אינטרסים, מכיוון שהיה ברור כי כאשר תזדמנה עסקות, יצטרך להחליט בין ביצוע העיסקה עם חברתו החדשה או עם אמפ"ל, וזה בדיוק מה שקרה בפרשת טכנולוגיות־גרנית־סונול.

ליו־אס־איי תשעה שותפים, שכל אחד מהם מחזיק ב־5,000 מניות בנות דולר אחד כל אחת, ואין כל אפשרות לוודא מי מסתתר מאחורי הבעלים, מכיוון שחלקם מוצג כחברות פאנאמיות, שהשמירה על סודיות אנשיהן היא ההצדקה של הקמתן והשימוש בהן.

על אף ההון הזעום של יו־אס־איי (45.000 דולר) דיווחה החברה, תוך חודשים אחדים מהקמתה, על נכסים בשווי של יותר מארבעה וחצי מיליון דולר. ככל הנראה אישר חיים ברגשטיין, מנהל פעולות חו"ל המודח של בנק־הפועלים, הלוואות של מיליוני דולארים ליו־אס־איי.

העובדה שיו־אס־איי קיבלה שירותי־מישרד במישרדי אמפ"ל בניו־יורק וגם הודיעה כי זאת הכתובת הרשומה שלה, היא שהניעה את יו"ר ההנהלה של בנק־הפועלים, גיורא גזית, לפתוח בחקירה. מהלך העניינים נראה לו דומה מאוד לפרשת השחיתות הכלכלית של מיכאל צור, מנכ"ל החברה לישראל, שהקים חברה

גיבור לוינסון
יד חופשית

פרטית, שבה ריכז את כספי מעילותיו, ואשר קיבלה שירותי־מישרד בבנק של טיבור רוזנבאום בז'נבה.

ההצלחה העיסקית המרהימה של יו־אס־איי נפלה לחיקה תוך זמן קצר מיום היווסדה. היה זה כאשר רכשה, תמורת 18 אלף דולר, את שטר־ההעברה של 50% מניות טכנולוגיות מהפועלים נומיניס לונדון, מניות אשר שלטו ב־4.625% של חברת ההשקעות גרנית (ולמעשה של חברת הדלק סונול) ואשר נמכרו תוך תקופה קצרה בעבור 1.900.000 דולר.

עיסקה זאת לא רק העשירה את יו־אס־איי, אלא גם גרמה נזק חד־משמעי לאמפ"ל, שהיתה עד אז השותפה הבכירה בחברת ההשקעות גרנית, כשבידיה 26% של מניות. אחרי שכל מניות טכנולוגיה (החצי שהיה בידי יו־אס־איי והחצי שנותר בידי יורם אלמוגי ויוסף ורדי) נמכרו לאחד השותפים האחרים של גרנית, ריכז זה בידיו 27.75% של המניות והפך בכך הגורם הבכיר בחברה (ובסונול).

● יו"ר מועצת־המנהלים של בנק־הפועלים

תפקיד מבוקש, שמילא יעקב לוינסון בשנות ה־70, אחרי שמנע אותו מאהרון בקר, מזכיר ההסתדרות של שנות ה־60, שקידם את לוינסון לתפקיד מנכ"ל הבנק בתיקווה שזה, מצידו, יסייע בידי בקר לזכות בתפקיד היו"ר.

בעת גיחתו הראשונה של לוינסון לארצות־ברית, לניהול אמפ"ל, בשנת 1977, הועבר התפקיד לידיו של נפתלי בלומנטל (כיום יו"ר מועצת המנהלים של כור וח"כ המערך), אשר השיב אותו לידיו של לוינסון, כאשר זה חזר לאתנחתא של שנתיים בארץ (1979־1981) והוא העביר אותו לאפריים ריינר, יו"ר מועצת המנהלים עד עצם היום הזה, כאשר חזר לארצות־הברית ב־1981.

אחד האישים שהיה מאוד רוצה בתפקיד, נוכח הכמעט־וודאות שריינר, מחסידיו לשעבר של לוינסון, שוב לא יאריך ימים בתפקידו, הוא מזכיר ההסתדרות ירוחם משל, שהיה רואה בכך עמדה מתאימה עבורו אם וכאשר יפרוש מכס מזכיר ההסתדרות.

● לוינסון, יעקב

גיבור הפרשה הוא יליד הארץ, בן 52, איש מיסתורין תמהוני, שכמעט אינו מצטלם ואינו מתראיין ואשר היה, פעמיים, מועמד מיפלגת־העבודה למישרת שר־האוצר.

כבר בשנת 1974 ביקש אותו ראש־הממשלה (המיועד) של אותה שנה, יצחק רבין, לקבל על עצמו את התפקיד, אך לוינסון דחה את ההצעה (התפקיד נמסר, בסופו של דבר, לראש עיריית תל־אביב יהושע רבינוביץ, אחרי שנוצה בבחירות העירוניות על־ידי שלמה להט).

התפקיד הוצע ללוינסון שנית ב־1981, ערב הבחירות לכנסת העשירית, על־ידי יו"ר מיפלגת־העבודה, שימעון פרס.

לפי לוינסון הוא לא הרגיש בשל דיו לתפקיד בשנת 1974 ומה עוד שהיה רק בראשית הדרך שהפכה את בנק־הפועלים לאימפריה כלכלית. ב־1981 נפל העניין בגלל התנגדותו של פרס שלוינסון ינהל את ההסברה (הכלכלית, לפחות) של המערך לקראת הבחירות.

מפקחת מאור
מכתב אנונימי

חוגי פרס עומדים על כך שמועמדותו של לוינסון ב־1981 לא עלתה יפה בגלל דרישותיו מפרס לקבל, לכשיצליח המערך בבחירות וישוב לשילטון, יד חופשית ומעמד של דיקטטור כלכלי.

לוינסון עצמו, אב לארבעה בנים וחבר קיבוץ לשעבר (ראש־הניקרה), היה בעשר השנים האחרונות שליט כל־יכול בבנק־הפועלים ובאמפ"ל. קידם והרחיק אנשים (בשיטת הריטוץ, מלשון רוטציה), איפשר העברת נכסים רבים מבנק־הפועלים על־ידי מכירתם בזיל־הזול לאמפ"ל, אשר רווחיה קרושים, בעיקר, למשקיעים זרים. לבסוף הוא הגדיש את הסאה, כאשר הקים חברת השקעות אמריקאית משלו, יו־אס־איי, אשר בעיקבות פעילויותיה (העיקרית בהן היתה עיסקת טכנולוגיות־גרנית־סונול) נאלצו ראשי משק העובדים לפתוח בחקירה, שחשפה, לבסוף, את פרשת לוינסון.

● „לזם"

חברה ואדוצית, אשר היפוך אותיותיה אומר מזל, ואשר בעליה אינם ידועים, שקנתה בניו־יורק דירה ב־160 אלף דולר, והשכירה אותה ללוינסון. אחר־כך מכרה לזם את הדירה למקורב של לוינסון, מנהל באמפ"ל ואחר־כך ביו־אס־איי גם יחד, לורנס ויינברג, ששילם תמורת הדירה 275 אלף דולר והמשיך להשכיר אותה ללוינסון.

מיופה־הכוח לקניית הדירה בסיבוב הראשון (מבעליה האמריקאיים לחברת

„אל תערבב אותי בזה!"

תוך כדי חקירת פרשת לוינסון גילה העולם הזה בים המיסמכים כמה וכמה פעמים פתקים בכתב־ידו של יעקב לוינסון, שבהם נתן הוראות שונות לפקודיו ובהם חזר לעיתים קרובות הביטוי „אל תערבב אותי בזה!" (ראה תצלום).

בדרך־כלל בא פסוק זה בסיום של הוראת־ביצוע לא נעימה. כלומר, עשה, אבל שלא ידעו שזה ממני.

נוסח אחר של התכתבות מישרדית, שהיה מקובל על לוינסון, היה הנוסח „תכתוב תזכיר בעניין, ושלח לי העתק סמוי".

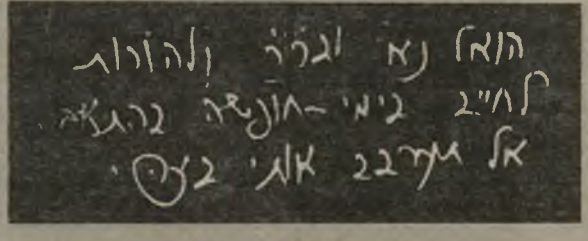

זה נוסח המדבר בעד עצמו. כלומר, תעשה את הרעש המתאים. לפי הוראתי, ואני רוצה לדעת את מידת הרעש, אבל אינני רוצה שהנרעש יידע שאני יודע.

** ואשר כל העיתונים שהעתיקו את גילויי פרשת לוינסון מהעולם הזה הקפידו לאיית את שמה בשגיאת כתיב: גרניט.*

לזם) היה איש־עסקים ירושלמי, גבריאל שרובר, פקיד לשעבר בבנק־הפועלים ניו־יורק ואשר אמו, גיטה שרובר, היתה בעלת מניות בחברת רימון תיקשורת, אשר בשליטת חברת־ההשקעות של בנק־הפועלים.

● „ליבור"

שער הריבית הנמוך, הנהוג בעסקות בין־בנקאיות, ראשי־התיבות של המלים האנגליות לונדון אינטרבנק אופרד רייט (השער המוצע על־ידי הבנקים בסיטי של לונדון בעסקות בינם לבין עצמם). בנק־הפועלים לונדון היה נוהג לתת הלוואות בשער ריבית זה בתוספת המיזערית של 1/8 או אפילו רק 1/16 האחוז לחברות לא־ישראליות, ולעתים ללא ביטחונות של ממש.

● לבקוביץ, לורנס

היועץ המישפטי של אמפ"ל ומזכירה, שהודיע לרשות לניירות־ערך האמריקאית (האס־אי־סי) על כינוס האסיפה של בעלי המניות בדצמבר 1982, שהיתה אמורה להוציא למעשה, את השליטה באמפ"ל מידי בנק־הפועלים. רק מיכתב אנונימי חתום על־ידי אחת שוש אברמוביץ, שאינה קיימת כלל, אל המפקחת על הבנקים בישראל, גליה מאור, מנע את המעשה ברגע האחרון, כאשר המפקחת תבעה בכל תוקף לבטל את האסיפה, שאכן לא התקיימה, בסופו של דבר.

לבקוביץ, הפעם כנציג החברה הוואדרצית לזם, גם טיפל במכירת הדירה שבה התגורר לוינסון בניו־יורק, מלזם ללורנס ויינברג. זאת היתה מכירה שבה הרוויחה לזם, אשר בעליה מסתתרים מאחרי סודיות החברה הליכטנשטיינית, תוך כמה חודשים, 115 אלף דולר.

● מאור, גליה

המפקחת על הבנקים בבנק־ישראל, שהתערבה למניעת העברת השליטה באמפ"ל מידי בנק־הפועלים, בעיקבות מיכתב אנונימי, שהופנה אליה, ועליו חתמה חברת־נעורים כביכול. הנימוק החוקי להתערבות המפקחת היה שלאמפ"ל שליטה מלאה או חלקית על כמה בנקים ומוסדות כספיים בישראל (בנק התעשיה, בנק אמפ"ל־ישראל).

● מילו מצברים

המונח שבו השתמש לוינסון כאשר

מזכיר משל
אימרת־כנף

הודיע ב־1977 כי הוא מוותר על מישרת יו"ר מועצת־המנהלים של בנק־הפועלים על־מנת לצאת לארצות־הברית, שבה יסתפק בתפקיד הלא־חשוב־כל־כך של יו"ר אמפ"ל, שהיתה אז חברת־השקעות רדומה למדי.

● מכוניות

ללוינסון הוצמדה,למטרות חישובי־מס בלבד, מכונית פז'ו 505, אולם הוא השתמש לנסיעותיו היומיומיות במכונית־פאר אמריקאית מסוג אומגה (של ג'נרל מוטורס) ומכונית אומגה נוספת הועמדה לרשותו להסעת אורחיו האח"מים.

למעשה, כלל צי־המכוניות שלו גם

העולם הזה גילה עוד חברת־בת!

CERTIFICATE OF INCORPORATION

OF

U.S.I.V. CORP.

* * * * * * * * *

FILED

JUL 8 1982

SECRETARY OF STATE

THE UNDERSIGNED, in order to form a corporation for the purposes hereinafter stated, under and pursuant to the provisions of the General Corporation Law of the State of Delaware, does hereby certify as follows:

FIRST: The name of the Corporation is

U.S.I.V. CORP.

SECOND: The registered office of the Corporation is to be located at 306 South State Street, in the City of Dover,

THE PRINCIPAL AND SOLE STOCKHOLDER IS USI VENTURE CORPORATION, WHICH IS REPORTED TO HAVE ONE HUNDRED PERCENT OF THE CORPORATE STOCK AND IS REPORTED TO BE THE PARENT COMPANY.

דוח החוקר

תצלום הטלקס ששיגר חוקר העולם הזה למעסיקתו, רכת מדובר, בירת דלאווייר (למטה): בעל המניות והיחיד (של חברת יו־אס־איי־וי) היא חברת יו־אס־איי. היא בעלת מאה אחוז של מניות החברה והיא חברת־האם. בתצלום למעלה: תעודת־הרישום של חברת־הבת, אשר נרשמה אצל רשם־החברות ב־דלאווייר 18 יום אחרי רישומה של החברה האם, יו־אס־איי.

בעבודת־נמלים חקר וחוקר העולם הזה זה זמן רב בפרשת לוינסון. החקירה אינה מוגבלת, ומשתרעת על פני שלוש יבשות. היא גילתה את שטר־ההעברה של טכנולוגיות (פרשת סונול) בלונדון, את הרישום של יו־אס־איי בדובר אשר בדאלאווייר האמריקאית וכמובן הרבה מאוד עובדות בישראל.

השבוע שוב הוכיחה עבודת החקירה המאומצת את עצמה. אחד החוקרים בשירות העולם הזה התיישב אצל רשם־החברות בדובר ועבר בצורה שיטתית על רישומי החברות בשנים האחרונות. הוא התרכז, לבסוף, באות האנגלית „יו", ומהר מאוד העלה שלל בחכתו.

אחרי שעבר מחברת יו־אס־איי והלאה, גילה רישום של חברה ששמה זהה מאוד ליו־אס־איי, חברת יו־אס־איי־וי. וראה זה פלא, התברר שזאת חברת בת של חברת יו־אס־איי, שהיא גם בעלת המניות היחידה בחברת הבת, אשר נרשמה בדלאווייר בדיוק 18 יום אחרי רישום חברת־האם.

יש להניח, כי הכוונה מאחרי הרישום המהיר של חברת־בת הוא לאפשר, בשעת הצורך, ביצוע עסקות, כשרות לחלוטין לכשעצמן, אך שבוודאי יקשה לאתר את מבצעיהן ולמען מי הן מבוצעות.

באותה הזדמנות איתר החוקר גם מי עומד מאחרי החברה הפאנאמית שטיבלה **(ביידיש: בית־כנסת קטן) שהיא, התברר, בעלת מניות ביו־אס־איי האם. מאחרי** שטיבלה **עומד איש־העסקים הישראלי אברהם פילץ.**

אסקורט, שבה נהג שרתו האישי, שביצע בעזרתה שליחויות אישיות עבור לוינסון.

לעומת זאת, כאשר מס' 2 בבנק באותם ימים, יו"ר־ההנהלה אפריים ריינר, רכש לשימושו מכונית גרנדה אנגלית (של פורד), הורה לו לוינסון להחליף אותה במכונית אחרת, פחות מנקרת־עיניים.

● מכתבים אנונימיים

שני מיכתבים מסוג זה שימשו כקטליזטורים חריפים ביותר בחשיפת פרשת לוינסון. האחד נשלח בנובמבר 1982 למפקחת על הבנקים והתריע על כינוסה של אסיפת בעלי המניות, שבה עומדת להישמט שליטת בנק־הפועלים על אמפ"ל והשני נשלח בקיץ 1983 לאישי המערך הבכירים, שימעון פרס, יצחק רבין, יעקב חזן, ירוחם משל, יצחק בן־אהרון, בין השאר, ובו פורטו החשדות נגד יעקב לוינסון.

יצחק רבין נטל מיכתב זה, הביא אותו למזכיר הטרי של חברת־העובדים, דני רוזוליו, והטיח בפניו: „זה העניין שלך!"

● מניות אמפ"ל

לדעת מביני־דבר נעשו בהן מאניפולציות קיצוניות, שערן עלה תוך שנה ב־320% ויותר (מ־95 סנט המניה לארבעה דולר המניה). התוצאה היתה לא רק שאנשים שונים הרוויחו תוך זמן קצר הון־עתק, אלא גם שבנק־הפועלים, ברצותו לשמור על שליטתו באמפ"ל, נאלץ להוציא הון־עתק כאשר רכש מניות אמפ"ל בשיא מחיריהן.

לדוגמה: חשב אמפ"ל, הלל פלד, רכש ב־17 בדצמבר 1982 1,000 מניות במחיר דולר המניה; כעבור 14 ימים בלבד, ב־ 31 בדצמבר 1982 כבר שילם בנק־הפועלים עבור 220 אלף מניות שנאלץ לרכוש, ארבעה דולר עבור כל מניה.

רכישות ומכירות מאסיביות של מניות אמפ"ל בוצעו במשך השנים 1982 ו־1983 על־ידי בנק המזרחי המאוחד בניו־יורק.

● משכורות באמפ"ל

למרות שעל פני השטח נראה כי יעקב לוינסון, יו"ר מועצת־המנהלים של אמפ"ל, קיבל ממנה משכורת שנתית של פחות מ־50 אלף דולר לשנה (אחרת היה חייב פירוט על כך להופיע בדיווחי־החובה לרשות האמריקאית לניירות ערך, האס־אי־סי). יש רגליים לסברה שהוא משך כמה משכורות בסדר גודל כזה, כל אחת מחברות־בנות של אמפ"ל ובנק־הפועלים.

העובדה היא שבכירי אמפ"ל לא היו מקופחים במשכורותיהם כלל (אפילו לפי מושגים אמריקאיים). ב־1982, למשל, קיבל מס' 2, מיכאל יפה, 100 אלף דולר; מנהל החשבונות הראשי, שלדון ראצ'ט — 84 אלף דולר; מנהל השיווק, דויד מרסקי — 82,500 דולר.

● משל, ירוחם

מזכיר ההסתדרות בן ה־71, ובתוקף תפקידו גם יו"ר חברת־העובדים, שעמד בסוף ינואר, בתוקף, על כך שהפרשה תועבר מוועדת החקירה הפנימית של רוטמן־סיוון ליועץ המישפטי לממשלה, יצחק זמיר.

על החשדות בפרשה קיבל משל מיכתב אנונימי מתריע עוד לפני ששה חודשים.

לפי שמועות מבוססות היה משל רוצה לסיים את תפקידו כמזכיר ההסתדרות ולעבור לתפקיד יו"ר מועצת־המנהלים של בנק־הפועלים במקום ממלא התפקיד הנוכחי, אפריים ריינר, אשר סר חינו.

לא בנק ישראל ולא בנק־הפועלים, המצוי עתה בצרה כפולה, גם בעיקבות המשבר הכללי הפוקד עתה את הבנקים בארץ וגם בעיקבות פרשת לוינסון, מתלהבים מן הרעיון.

תגובתו של משל מסתכמת באימרת־כנף: את הניהול צריך למסור לצעירים, אבל את הפיקוח למנוסים.

● משפחת בלפר

מישפחת בעלי־הון אמריקאיים

(המשך בעמוד 51)

פרשת יעקב לוינסון

(המשך מעמוד 11)

עמדו בני בלפר לבטל את העיסקה.

רק אחרי שארידור, תחת לחץ מיפלגתי, כנראה, ביטל את התנגדותו לאי־מיסוי העיסקה, היא יצאה אל הפועל, כשהמוכרים והקונים נפגשים בפגישות־סתרים באירופה ובארצות־הברית ובסוף סיכמו את העיסקה במלון־הפאר הניו־יורקי וולדורף־אסטוריה.

ניגוד אינטרסים

כאשר מנהל של חברה אחת, מנהל בעת ובעונה אחת גם חברה אחרת, שיעדיה זהים או קרובים ליעדי החברה הראשונה, נוצר ניגוד אינטרסים. כאשר תבוא, למשל, הצעת עיסקה, האם יעביר המנהל את העיסקה לחברה א' או לחברה ב'? דוגמה בולטת לכך היא התנהגותו של יעקב לוינסון, כאשר היה יו"ר אמפ"ל ונשיא יו־אס־איי בו־זמנית.

כאשר נזדמנה עיסקת טכנולוגיות־גרנית־סונול ויו־אס־איי הרוויחה ממנה כמעט שני מיליון דולר, האם לא היתה זאת חובתו של לוינסון לדאוג לכך שאמפ"ל תזכה בעיסקה זאת?

"ניר"

אחת הדוגמות הבולטות של הרקת בנק־הפועלים מנכסיו לטובת אמפ"ל, כמו עיסקת הבנק האמריקאי־ישראלי ועסקות רבות אחרות. ניר היא חברה שעיקר עיסוקה במתן הלוואות למיגזר החקלאי לזמן ארוך. בסוף 1979 מכר בנק־הפועלים 80% ממניות ההצבעה ו־50% מהמניות המזכות ברווחים לבנק לתעשייה, שהוא בבעלות אמפ"ל, תמורת 528 אלף דולר.

תוך שנתיים מכרה אמפ"ל את אחד מנכסי ניר הפחות חשובים, בניין מישרדים בין שתי קומות, ב־884 אלף דולר. אם זה היה הערך של נכס שולי של ניר, מה היה השווי של שליטה בניר?

סודיות בנקאית

התירוץ שמאחריו מסתתר לוינסון, כאשר הוא לא ניאות להרחיב בהסברים לשאלות חוקריו בוועדת רוטמן־סיוון, הנכון הוא שחובתו של בנק לא לגלות לזרים את זהות לקוחותיו ועסקיהם, אולם אין לזה כל קשר לחובתו של אחד מראשי הבנק להציג את הפרטים המתבקשים לראשי הבנק האחרים לצורך חקירה פנימית של פעילויותיו.

"סונול"

אחת משלוש חברות הדלק בארץ (השתיים האחרות: דלק ופז), שהרוויחה בשנת 1982 22 מיליון דולר לפני מס והמייצאת ארצה בין רבע לשליש מתיצרוכת הנפט הישראלית, המסתכמת בערך בתשעה מיליון טון לשנה.

סונול היא גם בעלת רשת תחנות־דלק ובעלת חברת הגז סופרגז ובעליה הקודמים, בני מישפחת בלפר, מכרו אותה לחברת ההשקעות גרנית, שאחד משותפיה היתה חברת טכנולוגיות. היו אלה מניותיה בגרנית שאיפשרו ליו־אס־איי להפיק רווח של כמעט שני מיליון דולר בעיסקה מתוכננת ומחושבת היטב.

חוקר סיוון
שלוש פגישות

סיוון, עמירם

אחד משני החברים של ועדת החקירה הפנימית לפרשת לוינסון. סיוון הוא אחד מ־28 הדירקטורים (חברי מועצת־המנהלים) של בנק־הפועלים, ונחשב לאוהד לוינסון. על החקירה, שבה לא התלהב לוינסון להבהיר עניינים הסביר: "מה יכולתי לעשות, קיימנו שלוש פגישות והוא סירב להבהיר."

בעבר היה סיוון יו"ר הטוטו, מנהל הביטוח הלאומי, מנכ"ל האוצר ובמועד מסויים גם מועמד לנגיד בנק ישראל. כיום הוא יו"ר חברת תיעוש ההסתדרותית.

פרס, שימעון

יו"ר מיפלגת־העבודה, שהציע ללוינסון ערב הבחירות של 1981, את מועמדות המערך לתפקיד שר־האוצר. פרס היה בין מקבלי המיכתב האנונימי, שבו נחשפו החשדות נגד לוינסון באוגוסט 1983.

לפי השמועה נפגש פרס באותה עת עם לוינסון, אם כי הכחיש קיום פגישה כזאת בכל תוקף. הוא גם לא הגיב, כאשר בעיקבות שמועה זאת, התריס כלפיו יצחק רבין: "אתה הורס את מקורות המימון של המפלגה!"

קרן תל־חי

המכשיר הכספי של תנועת החירות, שהיה מסובך ושקוע בחובות של מיליונים בעת עלות הליכוד לשילטון בשנת 1977. זה היה כספם של אנשים קטנים, שהתרוששו כאשר הקרן לא יכלה להחזיר להם קרן ואף לא ריבית, והם ערכו סצינות שלא גרמו נחת יתרה למנחם בגין.

לפי גירסה של יודעי־דבר ניאות לוינסון לקבל מן הקרן שטרות שהיו, למעשה, חסרי־ערך, והם נוכו על־ידי מוסדות בנק־הפועלים בחו"ל ובכך נפתרה הבעיה.

בגין זכר את החסד הזה ללוינסון, וכאשר הוצג לפניו דוח' ארליך המרשיע, ביקש להניח ללוינסון, באומרו: "הוא נהג בנו בג'נטלמניות!"

רבין, יצחק

הוא רצה בלוינסון לתפקיד שר־האוצר, כאשר הרכיב את ממשלתו בשנת 1974. גם הוא היה בין מקבלי המיכתב האנונימי בקיץ 1983 ואז פנה למזכיר חברת־העובדים, דני רוזולין וקבע: "זה הענין שלך!"

חודש יותר מאוחר, כאשר פרס הכחיש כאילו נפגש עם לוינסון, תקף אותו רבין, באומרו: "אתה הורס את מקורות המימון של המיפלגה!"

רוזולין, דני

מזכיר חברת־העובדים. שמינה את ועדת־החקירה הפנימית של רוטמן־סיוון. רוזולין הוא איש קיבוץ כברי בגליל המערבי, שהתפטר מתפקידו כח"כ המערך על־מנת לקבל על עצמו את תפקיד מזכיר חברת־העובדים.

רוזנמן, קולין, פרוינד, לוים וכהן

מישרד פרקליטים ניו־יורקי יוקרתי, החוקר לפי בקשת מועצת המנהלים של אמפ"ל, כחוקר חיצוני, את פרשת לוינסון בארצות־הברית.

מייסד המישרד, רוזנמן, הוא האיש אשר ניסח, לפני 50 שנה, את החוק שלפיו הוקמה הרשות האמריקאית לניירות־ערך (האס־אי־סי), והעלולה לגלות עניין רב בפרשת לוינסון.

רוטמן, שרגא

החבר הלא־אוהד את לוינסון בוועדת החקירה הפנימית של שניים, גם הוא אחד מ־28 הדירקטורים של בנק־הפועלים. מנהל סולל־בונה, שלקה, תוך כדי עבודת הוועדה בהתקף־לב, עובדה שנוצלה כדי להסביר את משך הזמן הרב (כמעט

מזכיר רוזולין
ממנה הוועדה

תשעה חודשים) בין הקמת הוועדה ובין סיום עבודתה.

"ריטוץ"

שיטת קידום והדחת אנשים המיוחסת ליעקב לוינסון. לרטץ, מלשון רוטציה, פירושו להעביר מתפקיד לתפקיד וכאשר מקדמים אדם קונים אוהד; כאשר מדיחים אדם רואים האחרים וירא.

ריינר, אפרים

יו"ר מועצת־המנהלים של בנק הפועלים, יורשו בתפקיד של לוינסון גם בבנק וגם באמפ"ל. בתחילת חשיפת הפרשה תמך בלוינסון אשר קידם אותו, בשעתו, בשנת 1977, לתפקיד יו"ר־ההנהלה של הבנק.

ריינר, יליד ירושלים ואיש קיבוץ לשעבר (גן שמואל), זכה לעיתים ביחס לא נעים מצד לוינסון, כבאותו מיקרה שבו לוינסון דאג לכך שגיורא גזית (יורשו של ריינר בתפקיד יו"ר ההנהלה), יקבל את לישכת־היוקרה של לוינסון במישרד הראשי של בנק־הפועלים ולא ריינר, שאז כבר היה מס' 1 בבנק ועוד קודם לכן נזף בו, כאשר ריינר בחר לשימושו מכונית גרנדה ראוותנית (של פורד) והורה לו להחליף את המכונית בצנועה יותר.

שרובר, גבריאל

איש־עסקים ירושלמי, פקיד לש־עבר של בנק־הפועלים ניו־יורק, ששימש כמיופה־הכוח של החברה הוואדוצית לזם בעיסקת הקנייה של הדירה שבה התגורר לוינסון בניו־יורק.

אין איש המודה בבעלות על חברה זאת, הרשומה בבירת ליכטנשטיין, וכך היא שמורה מגילוי בעליה האמיתיים.

שירותי מישרד

מה שחברת יו־אס־איי קיבלה אצל אמפ"ל בניו־יורק. מעשה זה עורר את חששו של גיורא גזית, יו"ר־ההנהלה של בנק־הפועלים, שפחד, כנראה, כי מעשה מיכאל צור חוזר על עצמו.

היה זה צור, מנכ"ל החברה לישראל, אשר מעל בכספי החברה, הקים לעצמו חברה פרטית, שבה ריכז את כספי המעילה. חברה זאת קיבלה שירותי־מישרד אצל הבנקאי טיבור רוזנבאום בז'נבה וכאשר הבנק שלו התמוטט התגלתה ערוות צור.

תאריך גורלי

(המשך מעמוד 7)

קבע סרטאווי, על דעת ערפאת, תאריך למסירת ההצהרה ההיסטורית: ה־14 ביוני 1982.

לא במיקרה נקבע היום השני בשבוע, כי סרטאווי רצה שהצהרתו תקבל את התהודה המירבית בישראל, וסמך על העולם הזה.

שמונה ימים לפני כן פלשה ישראל ללבנון.

כאשר מסר סרטאווי עובדות אלה לאבנרי, בחודש יולי, הוא היה משוכנע כי מטרתם העיקרית של מנחם בגין ואריאל שרון בפתיחת המילחמה היתה לסכל ברגע האחרון את יוזמת־השלום. לדעתו חששו בגין/שרון שעם פתיחת המגעים הרישמיים בין ארצות־הברית ואש"ף, יתחיל תהליך שיכריח את ישראל להחזיר את הגדה והרצועה במיסגרת של חוזה־שלום — דבר שהליכוד רצה למנוע אותו בכל מחיר.

אבנרי, שהיה אז בדרכו לארצות־הברית, מסר עובדות אלה לכלי־התקשורת האמריקאיים. אולם הן עוררו אז הד קלוש בלבד. עכשיו, עם פירסום הסקופ של ניו־יורק טיימס, ברור כי הסיפור כולו היה אמת.

יש דמיון עצום בין יוזמת מרוז, כפי שהיא מתוארת בכתבת "ניו־יורק טיימס", ובין יוזמת סרטאווי, כפי שתוארה ב"העולם הזה".

ברור כי שתי היוזמות התנהלו בו־זמנית, על אותו הבסיס ולמען אותה המטרה. יתכן מאוד כי יאסר ערפאת פיתח באותה שעה גם יוזמות נוספות באותו כיוון, באמצעות שליחים נוספים, מתוך תיקווה שאחת היוזמות תגיע אל מטרתה.

כל היוזמות נועדו להכשיר את הקרקע למשא־ומתן אמריקאי־פלסטיני, על־ידי ניסוח מיסמך שיביע את נכונות אש"ף להכיר בישראל על בסיס הדרי. בשתי היוזמות היתה שעת־האפס בחודש יוני 1982.

ברור כי אלסנדר הייג היה מעורב בשתי היוזמות, ונתן לשתיהן תשובה חיובית. באותה שעה עצמה ידע הייג על כוונת ישראל לפלוש ללבנון, ואף נתן לכך את האור הירוק.

יתכן שהייג היה שותף לקנוניה לסכל את היוזמה בעוד מועד, לפני מסירת ההצהרה הדרמאתית מטעם אש"ף, אשר יבלה לשנות את המציאות המדינית במרחב כמו ביקור אנוור אל־סאדאת בירושלים.

איתות מצד מובארק?

ד"ר שאלה הגדולה היא מדוע פורסם הגילוי דווקא עכשיו.

ברנארד גוורצמן, שחתם על הכתבה, ידוע כעיתונאי המקורב מאוד לישראל, והמקובל על החוגים היהודיים בוושינגטון.

בוושינגטון רווחו השבוע שתי גירסות סותרות:

- הפירסום בא מצד מישרד־החוץ האמריקאי, המוכן עתה לפתוח ביוזמה רומה, אחרי שקיבל באמצעות הנשיא המצרי חוסני מובארק איתות ברור מצד אש"ף על נכונותו לכך.
- **הפירסום בא ביוזמת ישראל, בגלל אותה הסיבה עצמה, אך כדי לסכל יוזמה כזאת בעודה באיבה.**

בשנת־בחירות בוודאי לא יעז איש בוושינגטון לפתוח במהלכים גלויים. העלולים להביא לעימות ישיר בין ממשלת־ישראל והנשיא האמריקאי.

כך או אחרת: מוכח עתה מעל לכל ספק כי אש"ף אכן היה מוכן בקיץ 1982 להכיר בישראל ולעלות באופן חד־משמעי על דרך של שלום. כן מוכח סופית כי מילחמת־הלבנון סיבלה יוזמה היסטורית זו, ויש להניח כי זאת היתה המטרה העיקרית של יוזמה, וגם הסיבה העיקרית לעיתויה.

בפברואר 1984, 20 חודשים אחרי פתיחת המילחמה שעלתה ב־568 קורבנות ישראליים, וברבבות קורבנות אחרים, חשוב לכל אדם בישראל לדעת זאת.

אשה בלונדית מיסתורית

חוקרי העולם הזה גילו בשבוע שעבר (העולם הזה 15.2.84) כי בנק המזרחי המאוחד בניו־יורק היה פעיל מאוד בסוף 1982 ובראשית 1983 במישחר המניות של אמפ"ל, עת עלה שערן בהתמדה.

לקנות. היא גם ידעה מתי למכור, היא. כנראה, עשתה לגמרי לא רע.

הפרטים המזהים הראשונים שהצליחו חוקרי העולם הזה לאסוף (ראה גלופה) אומרים שהגברת

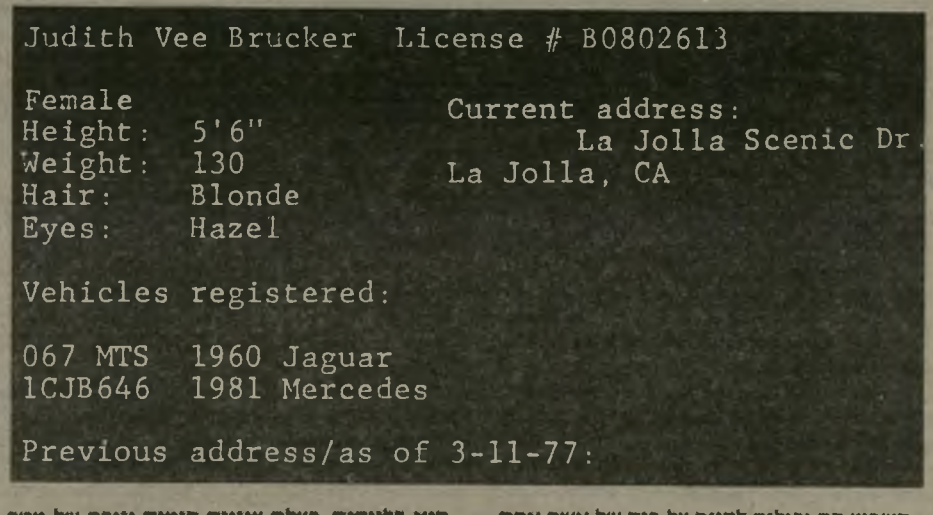

השבוע הם יכולים לדווח על בנק של אשה אחת. זאת היא הגברת ג'ודית וי ברוקר מלח־גולה, קליפורניה, שרכשה במועדים הנכונים, לא בבת אחת, אלא בהתמדה ובמשך זמן, מניות אמפ"ל בתמורה כוללת של שלושה מיליון דולר.

הואיל ויש להניח, שכשם שהיא ידעה מתי היא בלונדית, בעלת עיניים חומות וגובה של מטר ו־65 סנטימטר.

ואם היתה רוצה להעביר את המניות ממקום למקום היא היתה בוניה גם לכך. ברשותה שתי מכוניות – יגואר משנת ייצור 1960 ומרצדס משנת ייצור 1981.

הנדון:

568 נהרגו — והכל חוזר לקדמותו

ספינת השוטים

ר **אובן מוכר** לשימעון את מיגדל־אייפל במיליון דולר.

שימעון נוטל מראובן עט נובע ורושם לו המחאה על סכום זה.

אחרי העיסקה תמה לו: „הוא מכר לך את המיגדל, שאינו שייך לו. אתה נתת לו המחאה, שאין לה כיסוי. לשם מה כל זה?"

משיב שימעון: „העט הנובע נשאר אצלי!"

זה מה שקרה בלבנון. ממשלות מנחם בגין ואמין אל־ג'מייל חתמו על הסכם. באותה עת היה ג'מייל בקושי ראש־העירייה של ביירות המיזרחית והסביבה, וחתימתו היתה שווה כקליפת השום. בגין נתן לו, בתמורה, המחאה בלי כיסוי, כי לא יכול היה לתת לו מאומה.

נבון, ישראל מחזיקה בעט — דרום־לבנון. אבל זהו רכוש, הדומה יותר למישענת קנה רצוץ: בכל שאתה סומך עליו יותר, כן יפצע יותר את כף ידך.

השבוע, כך אומרים, מת ההסכם.

מה? הרי הוא מת עוד לפני שנולד: הוא היה כולו מלאכת־מחשבת של שני רמאים פושטי־רגל.

הוא לא נפח עבשיו את נישמתו, כי מעולם לא היתה לו נשמה.

בכל זאת חשוב שנעשה אקט זה. יש לו ערך סימלי.

הוא קובר רישמית, ובצורה חד־משמעית, את שאירית היומרות האוויליות שהיו קשורות במילחמת־הלבנון.

■ ■ ■

ל **פני שנשפכו** נהרות הדם והכסף, לפני שנקטלו 568 ישראלים ורבבות אחרים, לפני שהוצאו מיליארדי הדולארים — מה היה המצב בלבנון?

חשוב לזכור זאת, כי בתיאור זה עצמו כלול כתב־אשמה נורא.

במשך 11 החודשים שקדמו למילחמה היה גבול הצפון שקט לחלוטין. אף תקרית חמורה אחת לא אירעה בו. הקטיושות לא נפלו, הילדים לא ישנו במיקלטים. היתה רק חריגה אחת, כאשר אריאל שרון רצה לצאת למילחמה ופתח בהפצצת־רצח בלבנון. אך ההרפתקה נמנעה, והשקט בגליל חזר על כנו.

שקט זה הובטח על־ידי ההסכם להפסקת־אש שהושג באמצעות מתווכים בין ישראל ואש"ף. יאסר ערפאת הוכיח במסתיע שהוא — ורק הוא! — מסוגל לערוב לשלום הגליל. כל פלגי אש"ף קיבלו את מרותו.

בלבנון עצמה שרר השקט. הנשיא המארוני, אליאס סרקיס, קיים איכשהו את השילטון. השקט הפנימי שם הובטח על־ידי הצבא הסורי, שמנע מעשי־טבח ומילחמת־אזרחים. לדעת טובי המוחות הצבאיים בישראל, וביניהם יצחק רבין, התפרסות הצבא הסורי בלבנון היתה נוחה לישראל, מפני שפיזר את הכוח הסורי המוגבל ומנע את ריכוזו במשימה התקפית.

השיעים בלבנון היו שקטים ורגועים, תחת שילטונם של סעד חדאד בדרום, יוניפי"ל במרכז ואש"ף בצפון. ביירות היתה מחולקת ושקטה. הדרוזים היו רגועים, תחת חסות הסורים וכוחות אש"ף.

שום סכנה לא היתה צפוייה לישראל. לא היה קצין רציני אחד בצה"ל שחשש מפני כוחות אש"ף, שהתרכזו במיני־מדינה הפלסטינית. הצבא הסורי לא היה מסוגל לסכן את ישראל מן השטח הלבנוני. רואי־השחורות הקיצוניים ביותר בצה"ל לא חששו אלא מפני האפשרות שהצבא הסורי המבוצר בלבנון ישלח חוליות פלסטיניות להטריד את הגליל, ויספק להן עורף בטוח. אך זאת היתה סכנה מישנית, וכוחו האדיר של צה"ל בוודאי יכול היה לספק פיתרונות פשוטים וזולים למניעתה.

רק סכנה רצינית אחת היתה טמונה במצב בלבנון: שאש"ף ימשיך להתמתן ולעשות חיל בזירה המדינית העולמית. על ממשלת־בגין איימה סכנת השלום — הסכנה שהעולם ודעת־הקהל בישראל יגיעו למסקנה שכדאי למסור למימסד הפלסטיני את הגדה והרצועה במיסגרת של שלום־אמת.

סכנה זו — והיא בלבד — הדריכה את המנוחה בירושלים.

■ ■ ■

ך **ה היה** המצב כאשר ספינת־השוטים יצאה לדרכה ביוני 1982.

מי לא היה על סיפונה? כל הליכוד וכל המערך, מלבד מתי־מיספר. אריאל שרון ויצחק רבין, מנחם בגין ושימעון פרס, גאולה כהן ואימרי רון. כל התיקשורת הפרטית והממלכתית, וכל העיתונאים המכים עתה על חטא — על החזה של מישהו אחר.

מעטים, מעטים מאוד הזהירו מפני המסע. נער יספרם.

הקברניט היה מנחם בגין, והנווט אריאל שרון. כל המפות שהיו מונחות לפניו היו מזוייפות. לא היה לו מושג מה מתרחש בלבנון.

כפי שגילינו, בשבועון זה, 10 חודשים לפני המילחמה, מטרותיו של שרון היו שלוש:

● „לחסל את תשתית אש"ף".

● להשליט בלבנון כולה את הפלאנגות, כסוכני ישראל, כך שלבנון כולה תהיה למדינת־חסות ישראלית, נוסח המיני־מדינה של חדאד.

● לגרש מלבנון את הצבא הסורי.

ואל כל אלה נוסף, כמובן, היעד התמים של בגין: להבטיח את „שלום הגליל". בגין כבר הלך והתנתק אז מן המציאות.

כך התחיל המסע העליז. מסע־התענוגות שהיה צריך להסתיים תוך 48 או 60 שעות. הדגלים התנופפו ברוח, התיזמורת של כלי־התיקשורת ניגנה על המיפוו, וספינת־השוטים יצאה לדרך.

■ ■ ■

מ **בחינה צבאית** היה זה כישלון חרוץ. מבחינה מדינית היתה זאת קטסטרופה.

בהנהגתו הבושלת של המורון־במדים, רפאל איתן, רוכז כוח אדיר שבויזבז לריק.

בחזית המיזרחית, בפקודת אביגדור בן־גל, לא הצליח צה"ל להביס את הצבא הסורי ולא הגיע ליעדיו. בן־גל התגלה לאחרונה כברברן מבולבל, והוא מאשים את כל העולם בכישלון. הצבא הסורי נסוג קצת, בסדר מופתי, הנחית לצה"ל מפלה בקרב חשוב (סולטאן־יעקב) ועצר את צה"ל לפני כביש ביירות־דמשק. הוא

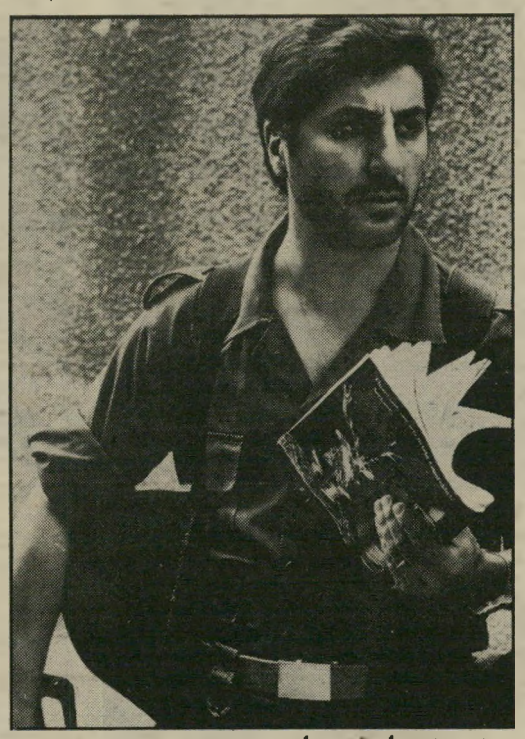

בשיר אל־ג'מייל: מישענת קצה רצוץ

נשאר בשדה, החליף את הטילים שהושמדו והתחזק במהירות.

בחזית המערבית לחמו כוחות קטנים של אש"ף בעקשנות רבה בצידון, יצרו שם חסימה ועצרו את הכוח העצום של צה"ל בדרכו לביירות. תחת להגיע למבואות ביירות ביום השני או השלישי, הגיע צה"ל לשם ביום השישי, ורק לאחר מכן התחבר עם הפלאנגות.

כישלונות אלה על הקרקע הפכו את מסע־השעשועים הקצר למילחמה בלי־סוף. אך השגיאות הפוליטיות היו חמורות פי כמה וכמה.

הפלאנגות, שבהן תלה שרון את כל תיקוותיו, התגלו ככוח מבוטל. באיחור רב, ואחרי אסונות רבים, גילה שרון את אשר אמרנו לו עוד לפני המילחמה: שהפלאנגות אינן אלא מיליציה מקומית של מישפחה מארונית אחת. ושהצטיינו בעיקר בעריכת מעשי־טבח בנוצרים אחרים, בפלסטינים ובדרוזים. גם אחרי שנופחו על־ידי ישראל בכמות אדירה של כסף ונשק, לא היו אלא כנופיה מקומית.

הרעיון למסור לכוח מבוטל זה את השילטון בלבנון היה מגוחך מלכתחילה, דוגמה אופיינית לרמת־החשיבה בספינת־השוטים.

ראשי הפלאנגות, שידעו מה כוחם האמיתי, רימו את בגין ואת שרון, נמנעו מכל קרב, ואף הקפידו לשמור על הקשרים שלהם עם הסורים ושאר מדינות־ערב, בעודם משתדלים להימנע מחיבוק־הדוב הישראלי.

בעזרת הכידונים של צה"ל אפשר היה להביא לבחירת בשיר אל־ג'מייל כנשיא לבנון, ואחרי רציחתו — לבחירת אחיו, אמין. צה"ל יכול גם להביא לבחירת מלך פתח־תיקווה וקיסר עפולה.

אמנם, בגין התפאר באוזני האומה ש„עד סוף השנה" (1982!) ייחתם „הסכם־השלום בין לבנון וישראל", שיהיה „חוזה־השלום השני בין ישראל ומדינה ערבית", ושייצור רצף של שלום מביירות עד אלכסנדריה.

חלום זה התנדף מייד. הפלאנגות לא חלמו כלל על חתימת חוזה־שלום עם ישראל. גם בשיא שיכרונם הבינו הנוצרים שהם יצטרכו לחיות גם להבא במרחב הערבי, ושאם ירחיקו לכת, הם גוזרים חורבן על עצמם. על רקע זה נולד החוזה הישראלי־לבנוני חסר־התוכן, שהיה מותנה בנסיגת הסורים. כמו הסכם־המיסגרת על עתיד פלסטין שנחתם בקמפ־דייוויד, זאת היתה ברירה: הסכם בלי בעל־הבית. בלי הסכמת הנוגעים בדבר, פיסת־נייר שלא נועדה אלא לגרום קורת־רוח לאותו מישפטן מתוסכל, מנחם בגין.

הסכם זה לא אושרר מעולם, ועל כן גם מעולם לא נבנס לתוקפו מבחינה סורמלית. מבחינה מעשית, הוא לא היה שווה את מחיר הנייר שעליו הודפס.

■ ■ ■

ך **„תשתית של** אש"ף" בלבנון לא נהרסה.

אמנם, המיני־מדינה הפלסטינית פורקה, לפחות זמנית. המנגנון של אש"ף עבר מלבנון למקומות אחרים. שם הם מתפקדים היטב. יאסר ערפאת הוא כוח בינלאומי כפי שהיה. יש לו בעיות עם סוריה ועם מישטרים ערביים אחרים — אך אלה אינן קשורות כלל ביציאתו מלבנון. יוקרתו הבינלאומית לא קטנה, אלא להיפך. העם הפלסטיני מאוחד סביבו כפי שלא היה מעולם. אריאל שרון לא הצליח לשלול מאש"ף את כוח־ההחלטה. נשיא סוריה, חאפט' אל־אסד, הוא המאיים עליו.

„תשתית אש"ף בלבנון" לא נהרסה, כי תשתית זו מצוייה בעצם קיומם של מחנות־הפליטים.

הנסיון היחידי להרוס אותה נעשה בצברה ובשאתילא, באמצעות טבח שנועד להביא לבריחתם של מאות אלפי הפליטים. טבח זה נכשל בהשגת משימתו, והשיג את ההיפך. המחנות קיימים ובמקודם או במאוחר ישלטו בהם שוב כוחות פלסטיניים. יתכן שלא יסורו למישמעת אש"ף החוקי, אלא למישמעת סוריה.

כדי להעביר את הסמכות שם מידי ערפאת לידי הסוכנים הפלסטיניים של סוריה לא היה צורך במילחמה. את זה ניתן היה להשיג גם ב־1976, מבלי להקריב אף חייל ישראלי אחד. די היה אז לבקש את הצבא הסורי להתקדם עד לגבול הישראלי — כפי שאכן רצה אז ראש־הממשלה יצחק רבין, בניגוד לדעתו של שר־הביטחון, שימעון פרס.

האמנם הוקרבו חייהם של 568 חיילים ישראליים כדי להחליף את ערפאת באבו־מוסא במחנה שאתילא?

■ ■ ■

ד **סורים נשארו.** ועוד איך!

כל הרעיון של גירוש הסורים מלבנון היה אבסורדי. באותה מידה אפשר היה לנסות להוציא את ברית־המועצות מליטא, או את ארצות־הברית מפורטו־ריקו.

לסוריה היתה תמיד, יש כיום ויהיה מחר מעמד של בכורה בלבנון, כי זוהי מיצוות המציאות הגיאוגראפית והפוליטית.

שליחי ג'מייל ובגין ישבו בקריית־שמונה והחליטו על יציאת הסורים מלבנון. זהו ראיון כה גרוטסקי, עד כי יכול היה להיוולד רק בספינת־השוטים.

החיילים הסוריים יוצאו מלבנון — אם בכלל! — רק כאשר הסורים יוכלו לשלוט בלבנון באמצעות סוכניהם. לשם כך עליהם לקרוע את ההסכם הישראלי־לבנוני לגזרים וכך אמנם עשו.

הסורים נשארו. הפלסטינים לא נשברו. לבנון לא הפכה מדינת־חסות ישראלית. הקוויזלינג שנבחר על־ידי ישראל מנסה למלט את נפשו על־ידי התכחשות לישראל.

על הגליל נוחתות שוב הקאטיושות.

■ ■ ■

ך **ש לג'מייל** רק דרך אחת להציל את עצמו, את הפלאנגות ואת המארונים: להציע לסורים את שרותיו כקוויזלינג מטעמם.

כך הוא עושה. יתכן שדווקא יצליח בכך.

כי התוצאה האחת והיחידה של מילחמת־ישראל בלבנון היתה החשת תהליך, שהתקדם עד כה מתחת לפני השטח: עליית בוחה של העדה השיעית, הגדולה בעדות לבנון, שהיתה עד כה באספקלריה נדרסת.

השיעים הם אמנם בעלי־ברית של הסורים, אך עלייתם המהירה מראיגה את הסורים מאוד. אין הסורים רוצים בהתחזקותו של כוח אחר כלשהו בלבנון, כי שילטונם בארץ אומללה זו מבוסס על כך שכל העדות שם תהיינה חסרות־ישע, ועל כן תלויות בדמשק. עדה שיעית גדולה, נחושת־החלטה, הבוטחת בכוחה החדש, מאורגנת וחמושה — אין זו תופעה רצויה לסורים. מה גם שהשיעים מתחילים להסתכל לעבר השילטון הדתי־קנאי בטהראן. אין סכנה גדולה יותר למישטר החילוני של מיפלגת־הבעת' וראשיה, בני העדה העלאווית הקטנה, מאשר התעוררות מוסלמית דתית־קנאית בלבנון, שתתפשט לעבר סוריה הסמוכה.

לכן עשויים הסורים לתמוך מחר שוב במארונים המוכים, כפי שעשו ב־1976, נגד בעלי־בריתם הנוכחיים, הדרוזים והשיעים. הכל יחזור לקדמותו. לבנון תהיה שוב מדינה של אנרלמוסיה מתמדת, שבה יקיימו הסורים סדר רופף כלשהו.

מילחמת־הלבנון תהיה כלא־היתה. ורק רבבות הקברות — וביניהם 568 קברים ישראליים — יעידו שהיתה אי־פעם.

מחנה קליינר שנתמך על־ידי דויד לוי, היה בטוח בניצחונו. אך שני אנשים של יצחק שמיר, רוני מילוא ומיכאל דקל, הפכו את הקערה על פיה

מיכאל – שב מי?

ב צהרי יום חמישי ישב רוני מילוא במיסעדה מפורסמת במרכז תל־אביב וסעד ארוחת־צהרים רשנה. ליד השולחן הסמוך ישב חברו לתנועת חרות, שמזוהה עם מחנהו של השר דויד לוי.

„רוני, מי ינצח?" שאל החבר. מילוא השיב ללא היסוס: „אנחנו." בן־שיחו המופתע היקשה: „איך אתה כל־כך בטוח בניצחון, כשמחנה יצחק שמיר לא פעל כלל?" הסביר מילוא: „אומנם אני הצטרפתי לפעילות רק לפני שלושה ימים, אבל אין את מי לשכנע. כולם כבר משוכנעים."

שני המשוחחים התכוונו, כמובן, לבחירות שנערכו באותו ערב במצודת זאב„ ובהן נבחר נציג חרות לתפקיד ראש מחלקת העלייה בהסתדרות הציונית העולמית.

לבאורה היה זה קרב בין ח"כ מיכאל קליינר ובין עורך־הדין חיים אהרון, שגריר ישראל בקולומביה. למעשה, היה זה קרב בין מחנה לוי ומחנה שמיר על עמדת כוח רבת־עוצמה בתנועה. אך בעיקר היה זה סיבוב נוסף במאבק עתיק חסר־פשרות, מאז תחילת שנות ה־70 בין קליינר ומילוא, שנחשב כיום האיש החזק של חרות.

תחילת המאבק על תיק העליה, בקצרה, הוא כדלקמן: היהודים האמריקאים, הנוטלים חלק בפעילות ההסדרות הציונית דרשו להדיח את ראש המחלקה, רפאל קוטלוביץ. ראשי חרות ניסו למנוע את רוע־הגזירה, אך לשווא. בתחילת חודש ינואר, ערב כינוס הוועד הפועל הציוני, בחרו חברי חרות הצה"ר — בשר ללא תיק אריאל שרון, לתפקיד רב ההשפעה (העולם הזה 11.1.84). קליינר ויתר על מקומו במירוץ, ואהרון הוכס בקרב נגד שר־הביטחון לשעבר.

שרון לא עבר את מיכשול המוסדות הציוניים וחרות הצה"ר היתה אמורה לבחור מועמד חדש מטעמה לתפקיד.

„דר שטירמר!" ח"כ מיכאל קליינר, שהתחרה על תפקיד ראש מחלקת העלייה בהסתדרות הציונית העולמית. וטען שכרוז שהופץ נגדו, דמה לפירסומי הביטאון הנאצי.

בשיחות רבות שקיים קליינר, לפני חודש, הוא הסביר שפרישתו הזמנית מהמירוץ, למרות שהשקיע בו מאמץ רב, נובעת מראייה לטווח־ארוך. אם שרון לא ייבחר, כפי שהוא חזה, יפול התפקיד לידיו כפרי בשל, על אחת כמה וכמה שהוא כבר עבר בעבר בסוכנות כמנכ"ל המחלקה לחינוך יהודי בגולה.

המטה לבחירת קליינר פוצל לכמה מוקדים.

המוקד המרכזי היה מישרדו של היהלומן, דויד („דודו") מור, ממחנה לוי. המישרד ממוקם בבניין הבורסה הקטנה ברמת־גן. מור לחם להצלחת קליינר, משום שזה הבטיח שאם הוא ייבחר לתפקיד, הוא יתפטר מהכנסת, ומשמעות הדבר כניסתו של מור לבית־הנבחרים, תפקיד שהוא מייחל לו כבר זמן רב.

מטה אחר מוקם בסוכנות היהודית במישרדו של דובי ברגמן, שהחליף בתפקיד את קליינר.

עור מטה היה חברו של מיכה רייסר, באגף האירגון של חרות במצודת־זאב. קליינר עצמו וחברו הטוב, דויד („דודי") אפל, שותפו לעסקים של הקבלן שלום אהרון גניש, עבדו ממקומות שונים ובתיאום עם שלושת המוקדים בשיכנוע המצביעים.

אהרון, שחזר ממקום מושבו בשגרירות־ישראל בקולומביה, התמקם במישרדיו של הקבלן אוסקר פרישר מראשי תומכיו. רק סמוך לערב ההצבעה נכנסו מילוא וסגן שר־החקלאות, מיכאל דקל, לפעולה נמרצת למענו.

מהומה במצודה פרצה כשנודע על ניצחונו המפתיע של עורך־הדין חיים אהרון, איש מחנהו של יצחק שמיר. הבוחרים של מחנה לוי ותומכיהם, שלא השתתפו בהצבעה, נסערו מאוד. באולם־הכניסה של מצודת־זאב פרצה מהומה קטנה ואף הונפו ידיים.

„מעשה הונאה" חיים אהרון יושב רגוע לפני היוודע ניצחונו. לפני כן טענו אנשי קליינר, שאהרון השתמש בחתימתו של ראש־הממשלה שמיר, על מיסמך סרק.

צריך לעזור לשמיר

שני המתמודדים נאבקו על קולותיהם של 99 מצביעים. **על הנייר היה לקליינר רוב ברור. אך כשבוע שקדם להצבעה התרחשו אירועים שונים, שלא היו קשורים זה בזה, שהעמידו את בחירתו בספק. במרכזם, התערבות מישרד ראש־הממשלה במאבק.**

מאיר כהן אבידוב, סגן יושב־ראש הכנסת, שתמך בבחירת קליינר, הסביר שהוא חוזר בו מתמיכתו, משום שהופעל עליו לחץ כבד. והעיקר — אחד המישרדים הממשלתיים שברא־שות שר מהמישפחה הלוחמת. התחייב לסדר ג'ובים בצפון הארץ ל־15 מאנשיו מסניף חיפה.

סגן השר במישרד ראש־הממשלה, רב שילנסקי, הסביר שהוא לא יצביע בניגוד לצו מצפונו, אך נאמר לו שיפסיק לפעול לטובת מחנה לוי. לכן הוא לא יוכל לגייס בין חמישה לשישה איש נוספים.

שר־התחבורה, חיים קורפו, פנה לעורך־הדין רב מלמן, לשעבר שגריר־ישראל בפורטוגל, ואמר לו: „רוב, צריך לעזור לשמיר." מלמן שאל בחיוך: „מה, שמיר מתפטר מראשות הממשלה ויתמודד מול קליינר על תיק העליה?" אך המסר של קורפו היה ברור.

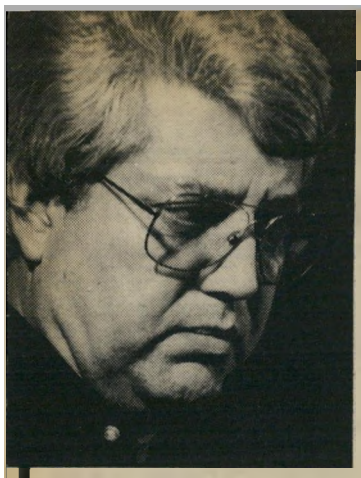

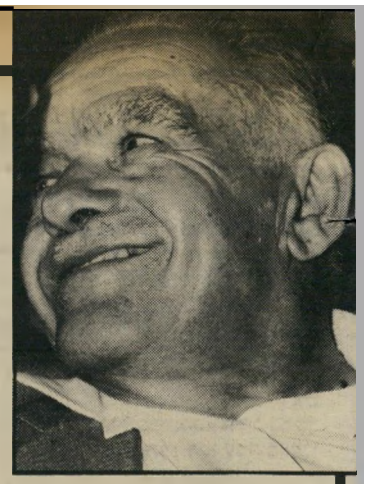

סיבוב חדש:

שמיר נגד לוי

ב אמצע השבוע שעבר זימן אליו ראש־הממשלה, יצחק שמיר, את אחד העיתונאים המקורבים אליו ביותר. יוזמתו של שמיר הניבה שתי ידיעות בולטות בצהרון נפוץ.

צעד כזה של ראש־ממשלה הוא די שיגרתי, ומאפיין את כל הדמוקרטיות בעולם. כתב מדיני זוכה ביחס מועדף, מקבל לעיתים מזומנות ידיעות בלעדיות, ומשרת, כתמורה, את האינטרסים הפוליטיים של מיטיבו.

הידיעה שמסר שמיר עסקה בנושא־חוץ ראשון במעלה: יחסי ישראל־ארצות־הברית. גם בכך לא חרג האיש מהשיגרה. סוגייה זאת עומדת במרכז המאמץ הדיפלומטי הישראלי, עד כדי הזנחה תמוהה של יעדים אחרים במדיניות־החוץ.

אלא שבכך תם אופייה האפור של השיחה בין שמיר והכתב המדיני הבכיר. דבריו של ראש־הממשלה, שצוטטו בצהרון כתורת משה מסיני, הצטיינו בשתי תכונות בולטות: הם היו כוזבים מעיקרם; והם נועדו לצורכי־פנים, ולא לשיפור מצבה של ישראל בזירה הבינלאומית.

דברי הכזב של שמיר ביקשו לשרת מטרה אחת בלבד: לפגוע, בעצם לקעקע, את אמינותו של סגנו, שר־הבינוי־והשיכון דויד לוי.

לוי היה האיש שירה את היריה הראשונה בקרב המתחדש בין שני האישים. בנאום נלהב, יש אומרים בישיבת ועדת־הכנסת של מפלגת־העבודה, שנשא לפני חברי ועידת־הנשיאים של האירגונים היהודיים בארצות־הברית, יצא לוי בהאשמות קשות נגד ממשלת רונאלד רגן. לוי טען שארצות־הברית איננה מתאמת את פעולותיה עם ישראל. היא הוציאה את הנחתים באורח חד־צדדי, הפקירה את ביירות ל„אוייב" (רוב הישראלים, המקשיבים לסירוגין לאריאל שרון ולמשה ארנס, אינם בטוחים עוד מיהו, בעצם, האוייב), וזנחת לאיטה את הסכמי קמפ־דייויד, עלולה לנתק את „יהודה ושומרון" מישראל. לוי אף האשים את רגן בפייסנות כלפי סוריה, התפאר שישראל היא „עצמאית" ותשכיל לנהל את ענייניה בלי להתייעץ עם וושינגטון. בין השאר טען סגן־ראש־הממשלה שכל מה שעושה ארצות־הברית הוא הענקת תמיכה צבאית וכלכלית לישראל.

רבים ראו באורח הצגת־הדברים חוסר־טאקט מסויים, שכן הנשיאים שהתאספו במלון הילטון בירושלים מופקדים בדיוק על נושא זה — השגת תמיכה המאפשרת לישראל לבצע את מדיניותה, לטוב או לרע. רבים מהם ראו בדבריו של לוי כפיות־טובה ועלבון קשה.

ך תבן שלוי איננו מצטיין בעודף טאקט, וגם התוכן הפוליטי של נאומו, שהוקדש ברובו לצורך „לשמור על שטחי־מולדת", היה עשוי להביא כמה מאוהדיו במחנה היזני לידי התפכחות. לוי גם סטה מעמדתו הפרו־אמריקאית המסורתית, שאותה הפגין לאורך כל מילחמת לבנון.

לקשקש מהירהורי־לב

הסיבה לכך ברורה לחלוטין, ואין לה כל קשר עם „הנשיאים" האומללים, שנאלצו לשמוע גם הרבה נאומים אחרים במהלך הוועידה. נאומו של לוי היה עוד יריה אחת במאבק על נשמתם של חברי מרכז־חרות ותומכיהם בסניפים. גם אם ייאלץ לוי לשתף פעולה עם שרון, ההתחרות ביניהם עדיין קיימת. הם משחקים באותו המיגרש, ובאותם הכלים. לוי לא יוותר על כתר מיישב־הגדה (והוא אומנם עושה זאת), והוא יטפס על כל עץ גבוה, כדי להוכיח את הפטריוטיזם הנלהב שלו.

אבל כל דברי הביקורת האלה אינם משנים את העובדה הפשוטה, שהחלק הדיווחי בנאומו של לוי היה אמת לאמיתה. אין ספק שהאמריקאים לא שיתפו את ישראל בהחלטתם למנות את ביירות. כל משקיף בוושינגטון גם יודע להעריך את משמעות הצעדים האחרונים של ממשלת־רגן כלפי המלך חוסיין והנשיא חוסני מובארק. ארצות־הברית הבינה שכל הרסתקת הלבנון נגמרה בכישלון חרוץ, ושיש לשנות את המדיניות באיזור, באורח הדרגתי, אבל בהחלט משמעותי.

מס־השפתיים לקמפ־דייויד אינו יכול לשנות את משמעות האירועים האחרונים בבירת ארצות־הברית. רגן הפגין, קבל עם ועולם, שיש לו עוד ידידים במרחב, נוסף על ישראל. הוא גם ביקש להאריך את יוקרתה של מצריים, אחרי שסוריה יצאה כמנצחת הבלעדית ממילחמת־העיוועים של שרון (ראה הנדון). כל צעדיה של ארצות־הברית היו חד־צדדיים, בדיוק כפי שטען דויד לוי.

השגריר האמריקאי, סמואל לואיס, אישר את דבריו של לוי בנאום שנשא באותו פורום. הוא הבטיח, אומנם, יתר תיאום בעתיד, במילים לא הכי־ברורות, אבל העובדות נשארו בעינן. הכישלון הצבאי והפוליטי הנורא בלבנון מלווה עתה גם „בכתף קרה" של ארצות־הברית.

שר־החוץ הקודם, אלכסנדר הייג, רצה אומנם לקחת חלק „בהצלחות" של שרון בלבנון, אבל בכישלון אף אחד לא רוצה להתחלק.

לואיס תירץ את חוסר־התיאום ב„חיפזון" שבו נעשו הדברים, אבל אפילו „הנשיאים", שאינם נחשבים בקבוצת־היהודים המבריקה ביותר בארצה, לא התייחסו לכך ברצינות. הם הבינו היטב שלוי העלה נקודה אמיתית וכאובה, מבחינתם ומבחינת ממשלת ישראל. הם התפזרו בתחושה קשה ביותר.

יצחק שמיר ריתח מזעם. מקורביו ציינו שהוא היה על סף עימות גלוי עם סגנו, ורק המצב העדין בתוך תנועת־החרות מנע התפרצות של ממש. ראש־הממשלה בחר, לעומת זאת, בצעד משפיל במיוחד כלפי סגנו.

בראיון שהעניק למקורבו „הפריך" שמיר את טענותיו של לוי, גרס שהוא קיבל הבטחות מפורשות שכל צעד שתעשה ארצות־הברית, הן כלפי מצריים־ירדן, הן בנושא לבנון, יתואם עם ישראל.

סגן־ראש־הממשלה רג'רקק, שאינו זוכה אפילו לבדל־מידע מההתרחשויות החשובות ביותר, והוא הולך לפורום מרכזי ומקשקש מהירהורי ליבו. הידיעה בעמוד השני היתה עניינית יותר, אבל כוזבת מעיקרה. בליל של דברי־ארגעה, שנועדו לשכנע את הקוראים, ובעיקר את המשקיפים הפוליטיים, שאין שום בעיות מיוחדות ביחסי ישראל־ארצות־הברית. הכתב טען שוושינגטון הבטיחה כי בשיחות עם חוסיין ומובארכ לא יסוכם דבר העלול לפגוע בישראל (קרי, שלא תהיה חס וחלילה, שום התקדמות לקראת שלום) וכי ארצות־הברית לא „תנקוט בשום מהלך חדש במיזרח התיכון בלא תיאום עם ישראל".

להשפיל ולהכפיש

ע ל מה, בעצם, יצא קיצפו של שמיר? הרי גם הוא רוצה, כמו סגנו, לשמור על „יהודה ושומרון" של רגן? האם יש ברשותו קלף אחר, כלשהו, נגד הבית הלבן בשנת־בחירות?

יש לכך שני הסברים, שונים זה מזה. אבל לא סותרים. אנשי שמיר סבורים שגילוי־הלב של לוי הרתיח את שמיר, איש סגור ושומר־סוד מאין כמוהו. מבחינה זאת יש דמיון רב בין ראש־הממשלה ובין יריבו במחתרת, ישראל גלילי. שניהם פועלים יותר כאנשי־המוסד מאשר כמדינאים. כמעט כל נושא נחשב בעיניהם כסוד־המדינה. את הציבור יש לשמור ברגיעה. כל ויכוח או דיון, המתעורר כתוצאה ממידע „מיותר", מזיקים מעצם טבעם.

מנטליות זאת מנוגדת לעצם מהותה של הדמוקרטיה, אבל היא מאפיינת, בלי ספק, רבים מראשי המחתרות בתקופת המנדאט, וגם את מנהיגי הישוב מאותה תקופה, כולל דויד בן־גוריון. שמיר ממש יוצא מעורו בכל פעם שמודלפת ידיעה כלשהי. מיזגו החשדני אינו יכול לעמוד במעשים כגון אלה.

הסיבה השניה נעוצה ביחסו לדויד לוי, שהוא ספוג בבוז ובשינאה אמיתיים.

ה„סקנדלים" התכופים של לוי, דרישותיו ה„מחוצפות" לתפקידים רמים (כגון שר־החוץ), יומרתו לתפקיד ראש־ התנועה וראש־הממשלה — כל אלה מוציאים מגידרם את שמיר.

יש המוסיפים לכך גם נימה עדתית, אבל לכך אין כל הוכחה ברורה.

שמיר משתמש במעמדו כראש־ממשלה ובקשריו ה־מיוחדים עם כלי־התיקשורת בתוקף תפקידו, כדי להכפיש ולהשפיל את לוי. מה שנבצר ממנו לעשות בתוך התנועה, עקב כוחו הרב של לוי במרכז, הוא עושה בזירה הפוליטית והציבורית הרחבה יותר.

דויד לוי רותח מזעם. אנשיו הסתובבו השבוע בכנסת, ותקפו את ראש־ הממשלה בגלוי. אפשר להבין לליבו. הוא אמר דברי־אמת, ונקט בטקטיקה המסורתית של הזרם הפוליטי הרוויזיוניסטי מאז ומתמיד: להשפיע על מנהיגים זרים באמצעות תוכחות־זעם וגיוס היהודים המקומיים נגדם. גם שמיר עצמו נוקט בשיטה זו לעיתים תכופות.

מעשה־ההשפלה של שמיר לא יישאר ללא תשובה. הנסיונות להרגיע את חזית שמיר־לוי עלו בתוהו, והיא רותחת עתה מחדש, תחת המסווה של שיתוף־פעולה ממלכתי.

חיים ברעם ■

דויד לוי לא ישתוק!

אחד מבכירי אנשיו של דויד לוי אמר להעולם הזה, בעת הכנת כתבה זאת, את הדברים הבאים:

דויד לוי לא ישתוק. הוא שומר המון דברים בבטן שלו. סבור שהיחס אליו נובע מסיבות. שמוטב שלא לדבר עליהן. הוא שומר לעצמו את הזכות להגיב, בעיתוי נוח לו.

אחרי הריב שפרץ בגלוי לפני כחודשיים, קיבל דויד הבטחות רבות. הן לא קויימו בדרך כלל.

שמיר הוא ראש־ממשלה לא רע, אבל אין לו כל קשר לתנועה. הכל נעשה באמצעות רוני (ח"כ רוני מילוא) שזה עתה הוריד לטמיון מיליוני דולר בהרפתקת שבועון הליכוד, „יומן השבוע".

לסגן ראש הממשלה יש מהלכים רבים בציבור. הוא יודע זאת, וגם שמיר. כשהוא יתחיל באמת לדבר, יראו אמות־הסיפין. והוא עלול, בנסיבות מסויימות, לצאת בקריאה לחברי־חרות להתלכד סביבו, אפילו לפני הבחירות.

שמיר יכול היה למנוע התמודדות לקראת הבחירות הבאות. אפילו אריק (השר אריאל שרון) לא התכוון ברצינות לרוץ כבר עכשיו. אבל ההתגרות של שמיר ואנשיו בדויד לוי, המזימה שלהם לנשל את מיכה רייסר ממחלקת־האירגון, תעלה להם ביוקר רב.

פגיעה בתנועה כולה? זה חמור, כמובן. אבל לא יתכן שרק אנחנו נעשה את השיקול הזה. מילוא מנסה למנוע את האיחוד עם „לעם", כי הוא מפחד מח"כ אהוד אולמרט. אז מי כאן עושה שיקולים תנועתיים?

הימים של מנחם בגין נגמרו. יש, אולי, סמכות בתוך הקאבינט, אבל אין שום אוטוריטה מכרעת בתנועה.

גם אם בגין יתעורר, זה לא זה. בעיני עדות־המיזרח, קשה להציל את קרנו של אדם שהתמוטט. זהו סוף הסיפור עם בגין.

אישׁ־אמונו של שמיר „פיזר" את הידיעה, הרלה משהו, על פני שני עמודים בעיתונו. בעמוד הראשון הופיעה כותרת, שהפגינה יחס ביטול מוחלט כלפי לוי: „לוי תקף — ולא ידע על ההבטחה לשמיר", משל היה ולהתנחל בה (אלא אם־כן התרשם מישהו מהדיבורים קלי־הדעת על „מתינותו" הפיתאומית של איש קנאי זה). מה פסול מצא שמיר בהזעקת יהודי ארצות־הברית, באמצעות ה„נשיאים", נגד מדיניותו המתנכרת שאמור להיות מאושר על־ידי החברים האמריקאיים — לקין. קליינר, שהיה בטוח בניצחונו, העדיף בחירות מייד.

סמוך לבחירות נפגש קליינר עם שמיר, והסביר לו שהמאבק אינו בין מחנות, ושלדעתו הוא מתאים יותר לתפקיד בגלל ניסיונו וחזונו.

קליינר ביקש להגיש הצעה לסדר היום של הכנסת, ליום רביעי, וביקש שראש־הממשלה ישיב עליה. הנושא: פתיחת שערי ברית־המועצות ליציאת יהודים, ושינוי מערכת־היחסים בין ישראל והרוסים, בעיקבות חילופי השליטים שם. שמיר ביקש שלא לענות על כך בטענה שהוא כבר מסר הצהרה בעניין זה בפורום אחר, זמן קצר לפני כן.

מלקקים את הפצעים

ב יום רביעי, בכנסת, חשכו עיניו של קליינר. שמיר אץ לענות לשאילתא דחופה של ח"כ האופוזיציה, שבח וייס, בעניין רומה. ההצעה לסדר, שהועלתה אחר־כך, נענתה בידי שילנסקי כנציג מישרד ראש־הממשלה.

אנשי לוי הבינו ששמיר הבריז עליהם מילחמה.

עתה כבר ספרו קליינר ואנשיו שוב את הקולות הבטוחים שלהם. לרוגזם הרב, התברר ששניים אינם נוכחים.

ח"כ רייסר נסע ללוס־אנג'לס, כדי לאסוף שם כספים לפרוייקט היקר, שהוא עדיין מטפל בו. הוא לא האמין שחברו יפסיד, ולכן העדיף שלא לחזור.

השני היה ראובן שלום, עוזרו של שר־העל לענייני כלכלה, יעקב מרידור. השניים שוהים כבר כמה שבועות בניו־יורק ומחפשים בנרות משקיעים שיסכימו לבוא לארץ ולהשתתף בפרוייקט המטורף החדש של מרידור — ועידת המיליארדרים. שלום סירב לשוב ארצה, על אף שיחות הטלפון הקשות שניהלו איתו חבריו מישראל.

ואם לא די בכך, הרי בערב ההצבעה הוסיף כרוז נגד קליינר, שלא החמיא לו כלל וכלל.

הכרוז הופץ על־ידי פורשי סניף צפון תל־אביב של חרות, שבראשו עומד עתה דויד אפל. לפניו כיהן קליינר בתפקיד.

בכרוז צוטט קטע מכתבה שהופיעה בשבועון אנשים לפני יותר משנתיים. שמו של קליינר נקשר לזיופים שנערכו לרשימת מועמדי חרות

(המשך בעמוד 51)

במדינה

(המשך מעמוד 7)

במקומם אחרים, בכל פעם שהשתנתה המדיניות של הרודנות השולטת.

אולם היתה בהצעת קצב נימה מסוכנת עוד יותר. היא לא באה לזייף רק מיסמך היסטורי, אלא גם את ההיסטוריה עצמה.

מנחם בגין ויצחק שמיר, מנהיגי אצל ולח"י, התנגדו באופן נחרץ לחלוקת ארץ־ישראל, ובמילא גם להקמת מדינת־ישראל בחלק מן הארץ.

אילו התקבלה דעתם, לא היתה מדינת־ישראל קמה כפי שקמה. מילחמת־המחתרת היתה נמשכת, כדי להביא להקמת המדינה בארץ־ישראל השלמה. ההנהגה הציונית היתה דוחה לוינסון, והעמיד פנים כאילו אלה הן תגליותיו שלו. כך גם נהג כאשר העתיק סקופ שהועתק על־ידי העיתון הבריטי גארדיאן מהעולם הזה (ראה עמוד 5).

סקופ רטרו־אקטיבי אחר השיג הארץ השבוע בשיטה אחרת. ניו־יורק טיימס פירסם סקופ על מגעים חשאיים שהיו בין אש"ף וממשלת ארצות־הברית לפני מילחמת־הלבנון. הארץ גילה שזהו בעצם סקופ שלו: כבר במאי 1983 הוא גילה ופירסם מגעים אלה.

כדי לחזק את הגילוי, פירסם הארץ גלופה של כותרתו מה־5 במאי 1983, „ארה"ב מקיימת באורח שוטף מגעים חשאיים עם אש"ף — הסכם הבנה

דויד הכהן בהלוויית אמיל גרינצוויג
עין פקוחה מיזרחה

את תוכנית־החלוקה, כמו המנהיגות הערבית.

במיקרה כזה לא היה האו"ם מקבל כלל את תוכנית־החלוקה, שכל תושבי הארץ מתנגדים לה. מהלך ההיסטוריה היה משתנה. יתכן שהסיטואציה הבינלאומית היתה משתנה, ההסכמה יוצאת־הדופן בין וושינגטון ומוסקווה היתה נגנזת, והזדמנות היסטורית היתה אובדת.

מישאל־עם במחול. למרבה המזל, לא התקבלה דעתם של בגין ושמיר. כאשר נודע כי האו"ם קיבל את תוכנית־החלוקה, יצאו המוני היישוב לרחוב ורקדו בהתלהבות — וכך נערך מישאל־עם מאולתר ברגליים.

עיתונות

סקופ רטרו־אקטיבי

„הארץ" חיבר יחד שני סיפורים שונים לגמרי, וכך המציא לעצמו סקופ

מאז החליט הארץ להיות לעיתון של סקופים, קרה לו משהו.

בעבר התפאר היומון של מישפחת גרשום שוקן בתווית אחת בלבד: הוא עיתון מכובד ואחראי. הוא הצליח במידה רבה ליצור לעצמו דימוי זה, ושמח כאשר הישוו אותו, לא פעם, עם טיימס של לונדון וניו־יורק טיימס.

לאחרונה החליטו עורכי הארץ שלא זהו העיקר. אולי מתוך התחרות עם הצהרונים. אולי בגלל כוונתו להוציא צהרון משלו, התחיל הארץ לשים את הדגש על סקופים.

איש „מפטמבר השחור". אחת הדרכים לכך היא לטעון על כל דבר שבעולם כי זהו סקופ של הארץ.

במיסגרת מאמץ זה, נקט הארץ אמצעים שמתרו את תרמיתו המקובלת. כך הפקיע לעצמו את הסקופים של העולם הזה בפרשת הושג עוד ב־1976 על־ידי איש סוכנות־הביון האמריקאית רוברט איימס, שניספה בפיצוץ השגרירות — מאת עורך זראי, סופר הארץ לענייני ערביים." את הידיעה החדשה על ידיעת ניו־יורק טיימס הכתיר הארץ בכותרת: „דבר המגעים בין ארה"ב לאש"ף פורסם בהארץ כבר במאי 1983."

לא היתה דרושה אינטליגנציה רבה מצד קוראי הארץ כדי לתפוס שסקופ זה לא היה ולא נברא. אין כל קשר בין הדברים.

הידיעה משנת 1983 לא היתה בגדר סקופ. אחרי פיצוץ השגרירות האמריקאית בביירות גילו האמריקאים עצמם, כי במשך שנים הגן אש"ף על השגרירות במערב ביירות. יתר על כן: איש־הקשר, שנטל לידיו את ההגנה על המיתקן הדיפלומטי האמריקאי, לא היה אלא חסן סלאמה, ראש שרותי־הביטחון של אש"ף, ששירות־הביון של ישראל ראו בו גם את ראש „ספטמבר השחור" והאחראי לטבח הספורטאים במינכן. סלאמה, בנו של מנהיג מפורסם של הלוחמים הפלסטיניים במילחמת תש"ח, נהרג בביירות.

אחרי פינוי כוחות אש"ף מביירות נותרה השגרירות האמריקאית חסרת־הגנה, והיא נהרסה.

אין כל קשר. לידיעה זו אין כל נגיעה לסקופ של ניו־יורק טיימס השבוע. פשוט אין כל קשר.

סקופ זה התייחס למגעים שנוהלו על־ידי איש־מחקר אמריקאי, שפעל בשליחות מישרד־החוץ האמריקאי. ושנפגש עם יאסר ערפאת. הנושא לא היה ביטחון השגרירות האמריקאית בביירות, אלא הכרה אמריקאית באש"ף (ראה מיסגרת).

שיוך שתי הפרשות יחדיו, כדי ליצור רושם של סקופ, היה במידה רבה בגדר הטעייה.

הם הלכו שולל אחרי חלום של וילה ו„איכות חיים" בשטח כבוש — והחלום התנפץ בפניהם

בלופים של נופים

ממשלה היתה כמרקחה. סגן שר־החקלאות, מיכאל דקל, נפגש במיזנון הכנסת עם שר־האוצר, יגאל־כהן אורגד. כל־אחד מהם נפגש עם סגן יותר מ־200 ישראלים, שהיו מוכנים לגור בישראל אחרת, חמש דקות מכפר־סבא, גילו לפתע שווילת החלומות שלהם בלב אוכלוסיה עם אנשי החוג לשילוב של המיפלגה, שבראשו עמדו מיכה חריש ועדי אמוראי, היום ח"כי העבודה. בסוף שנות ה־60 הוא אף היה סגן ראש עיריית גבעתיים. יחסיו עם ראש העיריה, קובה קרייזמן, הורעו במשך השנים, ובשנת 1976 הוא עמד מאחרי מסע, שנועד להדיח את קרייזמן.

בר כבר עם פעילותו הציבורית, טיפח ויינמן את עתידו הכלכלי כשהוא עובר כסוכן־ביטוח.

בסוף שנת 1976 נחשף פרט מאלף אודותיו. הוא רכש דירה במיסגרת תוכנית שיכון לזוגות צעירים מחברת הבניה ההסתדרותית, שיכון עובדים. למרות שלא היה זכאי לכך. הדירה, ברחוב ההסתדרות בגבעתיים, נקנתה בשנת 1974 במחירי שנת 1971, ונמכרה ברווח גדול בשנת 1975.

ויינמן טען שהוא חף מפשע. בכל זאת החליטה המישטרה להעביר את התיק לפרקליטות, כדי להעמידו לדין. ויינמן פנה ליועץ המישפטי לממשלה בבקשה לעיכוב ההליכים, ונענה.

הודעת הסכמת פרקליט המדינה לביטול ההליכים, נוסחה כך: „למעשה, הרושם הוא כי חברת שיכון עובדים לא רומתה כלל וכי הדירה „סודרה" לויינמן בידיעת החברה ובהסכמתה, אם כי, כמובן, ברדך הבלתי־כשרה של פעולה בניגוד להנחיות מישרד־השיכון." (העולם הזה 30.1.80.)

בית קברות לכסף

שלט של נופים בגדה. ולידו פלסטיני בן־המקום. הכתוב דיבר על איכות־חיים.

אוויר צלול, נוף משגע ותנאים אחרים לרוכשים. עד כה הוקמו בקושי 30 שלדים של וילות. כל אחד מהרוכשים שילם כבר יותר מ־40 אלף דולר.

ראש־הממשלה, דויד לוי. אחר־כך נפגשו שניהם עם ראש־הממשלה יצחק שמיר.

השיחות היו מתוחות מאוד. הדוברים דיברו בלהט־רב. איומים מרומזים וגלויים הופרחו באוויר.

על מה הם רגשו כל־כך? על המשך המילחמה בלבנון? על המצב הכלכלי המחמיר מיום ליום? על ממדי העוני בארץ?

לא ולא!

צמרת השילטון דנה בשאלה אחת ויחידה בשבועיים האחרונים: איך להציל את הפרוייקט הראוותני שלה — התנחלויות הסרק בגדה המערבית. וליתר דיוק, איך להזרים הון־עתק ליזם פרוייקט התנחלות נופים, כדי שהוא לא יתמוטט ויפיל אחריו את אבי ההתנחלויות האזרחיות בגדה מיכאל דקל, מקורבו של שמיר.

הסכום הראשוני שבו מדובר הוא חמישה מיליון דולר, שהם יותר מ־700 מיליון שקלו

פלסטינית צפופה, תישאר חלום בלבד. בין־לילה התברר להם, שגם הכסף שהם כבר שילמו על חשבון בית־החלומות, הונח על קרן הצבי.

אילו התעניינו 200 רוכשי הווילות בנופים מיהו היזם, יתכן שלא היו ממהרים לשלם לדני ויינמן שליש ויותר ממחיר יחידת־הדיור.

הדירה „סודרה"

ד יינמן הוא רמות שנוייה במחלוקת קורם שהפך יום, שזכה בבירכת הליכוד ובתמיכה מאסיווית של שרי חרות, היה איש מיפלגת העבודה, הוא מסמל יותר מכל את הסיאוב, שפשה לא רק בקרב חסידי ארץ־ישראל השלמה, בכל הקשור ליחס לשטחים הכבושים. ויינמן החל את דרכו הפוליטית כחבר בסניף מיפלגת העבודה בגבעתיים. הוא נמנה

בסוף שנת 1979 עברו ויינמן ואשתו, אביבה, לווילה בסביון, ברחוב הדרום 16, ואחר־כך לווילה שלהם ברחוב הגדרות 15.

זה היה בית חלומותיו של ויינמן: שלושה מיפלסים, שמונה חדרים, חדרי שירותים, מיטבח, גינה ובריכת־שחייה.

כאשר גברה מצוקתו הכספית של ויינמן, בקיץ, בגלל הסתבכותו בנופים הוצעה וילה יפהפיה זו למכירה בסכום של יותר מ־700 אלף דולר. הכסף נועד להזרמה כדי למלא במקצת את הקופה הריקה של נופים.

פסטורליה לא־פוליטית

מ סוכן־ביטוח זעיר התקדם ויינמן לתפקיד מנכ"ל חברת הביטוח שימשון, חברת־בת של הסנה. לא מעט בזכות קשריו המיפלגתיים. בחודש ספטמבר 1979 זכה ויינמן

במתנה משמיים. חברת הסנה מכרה לו 40 אחוז ממניות חברת אשל בסכום של ארבע מיליון לירות. הוא מכר את המניות לסוכני־מישנה בסכום של 16 מיליון לירות. הרווח הנקי — 12 מיליון לירות, היום מאות מיליוני שקלים.

ויינמן הסביר שהוא התחייב להביא לאשל ביטוחים בסכום של 40 מיליון לירות תוך חמש שנים, והוא התחייב לעבוד באשל ללא תמורה, במשך שנים אלה. יתרה מזאת, הוא אף התחייב בכתב, שהוא יקדיש לאשל את כל מירצו, כישוריו וקשריו לקידום עיסקי החברה.

אך כיצד יכול היה באותו הזמן לשמור גם על האינטרסים של שימשון, שהוא שימש עדיין כמנכ"לה, מה גם שבתקופה שבה ניהל את שימשון הורע מצב מאזניה?

מבקר ההסתדרות, שבדק את הפרשה, זעם. לא היה ברור מדוע מנכ"ל הסנה, איתן אבניאון, היה כל כך נדיב כלפי הסוכן־העסקן. אחרי הגשת הדוח, בחודש ינואר 1980, הודיעה הסנה שמחודש פברואר, אותה שנה, יחדל ויינמן לשמש בתפקיד מנכ"ל שימשון.

ויינמן, כמובן, לא אמר נואש. הוא הקים את אנשים, סוכנות לביטוח, והתמקם במשרדים מפוארים בבית־אסיה. הוא גם שימש חד־פעמית כיזם עיר־הנוער בגני־התערוכה בתל־אביב, ואז נולד טירוף נופים.

אילי־הון לא מעטים, הנהנים מהתנאים הכלכליים שיצר כיבוש הגדה המערבית, גילו כבר לפני שנים את האפשרויות הכספיות הפנטסטיות שגלומות ברכישת קרקעות בשטחים הכבושים.

ויינמן, ששורשיו האידיאולוגיים הם אומנם תנועת העבודה, לא חש כל הסתייגות מכניסה לעסקי קרקעות בגדה.

לפני פחות משנתיים הוא פנה לסגן שר־החקלאות, מיכאל דקל, המטפל בהתנחלויות מעבר לקו־הירוק. השניים לא הכירו זה את זה קודם לכן, אך הם מצאו מייד שפה משותפת. ויינמן, שחצן וראוותן לא קטן, רצה להקים עיר חדשה בלב השומרון. הוא צייר לפני דקל ועוזריו תמונה פסטורלית של ישוב חדש, ענק, של ישראלים שאינם נותנים דעתם לשאלה הפוליטית של ישיבה בגדה, אלא רוצים איכות־חיים חדשה. במרכז היישוב שירותים קהילתיים ומסביבו מיפעלים עתירי־מדע.

ארליך כעס

ר **ויינמן היה** אמור לקבל קרקע ממשלתית בחכירה, כלומר חמישה אחוז מערכה, כפי שקובע שמאי ממשלתי, אך הבעייה היתה אחרת לגמרי. מי ישלם עבור הפיתוח?

כמקובל, מישרד־השיכון הוא המספק תשתית ופיתוח, אך ויינמן הפתיע את שומעיו — הוא לא זקוק לעזרה ממשלתית. הוא יפתח בעצמו.

בהתנחלויות בגדה קיים המושג: „תשתית עד ראש השטח", שפירושו סלילת כבישים, הנחת קווי חשמל, טלפון, מים ביוב ומיבני ציבור. ויינמן היה מוכן לבצע את עבודות התשתית על חשבונו.

דקל ווייינמן יצאו לאתר במדוייק את השטח, הסמוך ליקיר ותוך זמן קצר לחצו ידיים.

המהירות, שבה קיבל ויינמן את הזיכיון, עוררה רבים לחשוב שהוא השתמש בדרכים לא־כשרות, כדי לקבל את הפרוייקט לידיו. במשך תקופה ארוכה דובר במצודת זאב על כך שדקל הסתבך קשות עם ויינמן, וכאשר יתבררו הפרטים ברבים ילבינו פניו של סגן־השר. אולם עד היום לא נתגלה כל פרט מרשיע על ההסדר בין דקל ווייינמן, למרות שלא מעטים השקיעו ימים ולילות, כדי למצוא פרט כזה.

בינתיים החל ויינמן מפרסם באופן אגרסיווי. שר־החקלאות דאז, שימחה ארליך המנוח, רגז על שיטות עבודתו של ויינמן ובמישרד־החקלאות בקו־רייה בתל־אביב נשמעו אף קולות גבוהים סביב מתן הזיכיון לנופים. על אף הכל אושר פרוייקט נופים בוועדת השרים לענייני־התיישבות והומצאו המיסמכים הדרושים לבנייה.

מכיוון שוויינמן אינו קבלן והבנתו בבנייה מיזערית, הוא החל מחפש קבלן.

בינתיים, יכול היה לחשב מה הוא ירוויח מכל הפרוייקט. בשלב ראשון דובר על שכונה בת 300 וילות. גם לשלב השני תוכנן מספר דירות דומה. מחיר יחידה אחת — 120 אלף דולר, כאשר ההשקעה בתשתית תכוסה כבר בשלב הראשון.

ויינמן סירב לנקוב בסכום המדוייק שהיה נכנס לכיסו, אך הוא קיווה שהרווח שלו יהיה מיליוני דולארים:

חברת סוללי־בונה יצאה במהירות מהפרוייקט. זכריה דרוקר התעניין, נכנס ויצא, ועתה הוא נמצא בעיצומו של מאבק מישפטי עם נופים. חברת עפר וסלע התחילה לבנות את השלב הראשון, את השלב השני היתה אמורה לבנות חברת מיבני גזית.

ויינמן המשיך במלאכת פירסום מקיפה. התוצאות היו עלובות. הנחות. מיבצעי טרייד־אין. מכונית לכל רוכש, סיורי שבת מישפחתיים בשטח, ולמרות זאת לא נמכרו כל היחידות של השלב הראשון.

כנראה שחיזיון „הישראלי החדש" המעוניין באיכות־חיים אחרת בלב הגדה, היה רק חזון תעתועים של ויינמן. הוא היה צריך למכור לפחות 320 דירות, אך מכר כ־200 בלבד. כל רוכש שילם בדרך זו או אחרת עד 50 אלף דולר ממחיר הווילה, ולמעשה הניח את כספו על קרן הצבי.

ויינמן היה אמור לתת ערבות־בנקאית לרוכשי־הדירות. על־פי חוק מכר־דירות ניתנת ערבות זו למי ששילם יותר מ־15 אחוז מערך הדירה, אך מכיוון שבגדה המערבית החוק הוא פרוץ, ספק אם הוא הבטיח הגנה לכספי הרוכשים התמימים.

לוי סירב

כ **אשר החל** ויינמן מרגיש שמצבו קשה, וכאשר החל מאבד אף את הווילה שלו ורכוש אישי אחר, הוא מיהר לדקל לבקש עזרה.

דקל נפגש לפני כשישה חודשים עם לוי וביקש להציל את ויינמן, אך שר הבינוי והשיכון סירב, לא משום הבורסה הקטנה ברמת־גן. את מישרדו תחת השם ג־א־ד הוא מחלק עם שמואל („שמואליק") פרסבורגר, אלוף מישנה (מיל') חבר מרכז חרות מירושלים.

דודאי מייצג, למעשה, שני משקיעים ישראליים, לדבריו לא מוכרים. האחד הוא ממוצא בלגי, מהנדס אלקטרוניקה במיקצועו, ובעל חברה קבלנית שירש מאביו המייסד. השני הוא שותף באותה חברה ועוסק גם בעסקים אחרים.

השמועות אמרו שדודאי מייצג קבוצת משקיעים יהודים אמריקאים, תומכי שרון, שלא היו נכנסים להרפתקה זו, אילמלא עידודו של השר.

היזמים החדשים חתמו על אופציה לקבלת 75 אחוז מהחברה, כשההסכם ניתן לביטול רק על־ידי דודאי. ויינמן שהוא מתנגד, חלילה, להתנחלות מעבר לקו־הירוק. נהפוך הוא, אלא משום שדקל נמנה על המחנה היריב בתוך תנועת החרות.

אך דקל היה בר־מזל. ויינמן לא יכול היה במשך שנה לראות את פניו של מנכ"ל מישרד־השיכון, אשר וינר, שסירב לשוחח איתו.

דורשי טובתו של ויינמן פנו למזכיר הממשלה, דן מרידור, וביקשו את התערבות הממשלה, כדי להציל את ה„בייבי" של דקל ואת כפרי פוטיומקין של הליכוד. מרידור הבטיח שראש־הממשלה יתן על כך את דעתו, אך בגין היה שרוי באותו הזמן באחת מתקופות הדיכאון שלו, הוא לא תיפקד, ולא יכול היה להושיע.

מצבו הקשה של ויינמן נודע גם ליזמים ולקבלנים אחרים בגדה.

כך נולד המיפגש בין ויינמן ובין אבי דודאי, לשעבר עוזרו של אריאל שרון בהיותו שר־הביטחון. דודאי הוא בעל אדמות במושב בת־שלמה בצפון ומחזיק קומת־מישרדים בבניין לא קיבל אגורה עבור החלק שהעביר לדודאי ולאנשיו.

במשך כשבועיים התלבטו היזמים אם לקחת לידיהם את הפרוייקט. לוי המשיך להתעקש וסירב להתחייב לממן את בניית התשתית לישוב החדש ולספק עזרה כספית הנדרשת להשלמת החלק הראשון של הפרוייקט.

למרות זאת, ביום שני החליטו היזמים, בשעת ערב מאוחרת, לקחת את הסיכון ולהיכנס לעיסקה. הם מניחים שהתמיכה הממשלתית תגיע בקרוב, אחרי הפעלת לחץ מיפלגתי מאסיווי במישרדים הנכונים ובעוצמה הנכונה.

אם יצליח דודאי במקום שוויינמן נכשל — השגת תמיכה ממשלתית להתנחלות זו — הוא יוכל להתפנות להשלמת החלק הראשון של הפרוייקט ולהרחבת הבנייה במקום מעבר ל־600 יחידות דיור. אז הוא ישלשל לכיסו ולכיסי שולחיו מיליונים רבים של דולארים. **בן־ציון ציטרין** ■

החלום והמרומים

זוג משתכנים, ששילם שליש ממחירה של הווילה בנופים, מביט בדגם המיב־נה במישרדי החברה בבית אסיה בתל־אביב. כ־30 משתכנים בלבד באו למישרדים הכמעט־שוממים של נופים בצהרי יום שני, כדי להפגין. לבסוף הם ניצלו את הפגישה ביניהם לשיחות בשאלה איך הם יצילו את שארית כספם. למטה: דגם משורטט של אחת הווילות בפרוייקט.

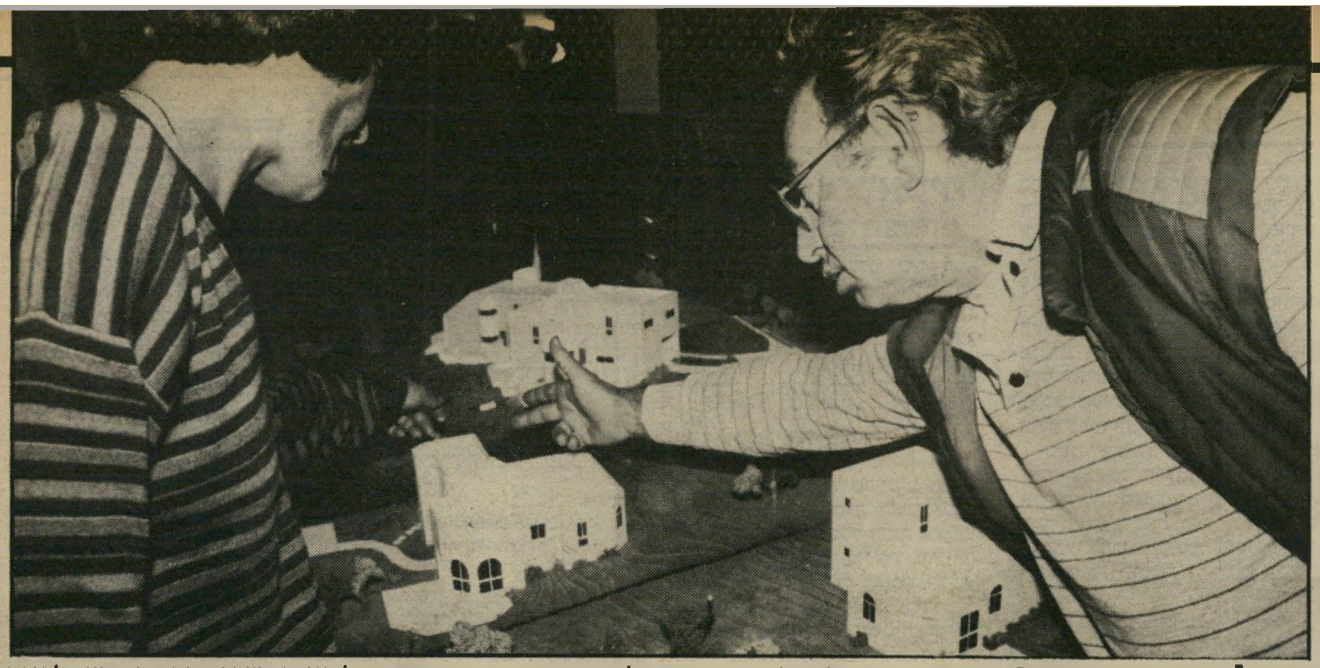

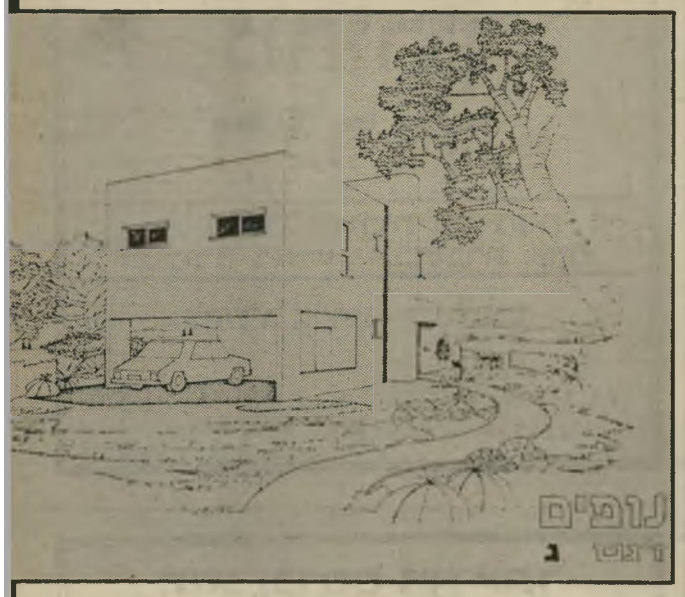

ג

דודאי איש־העסקים אבי דודאי, לשעבר עוזרו של אריאל שרון במשרד־הביטחון, מייצג בעלי־הון. לידו, שרה וינר, מזכירתו של שרון.

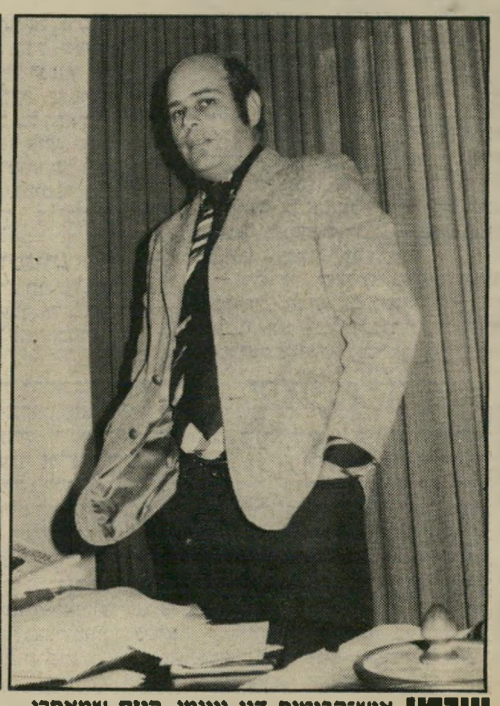

ויינמן איש־הביטוח דני ויינמן, היזם שמאחרי חברת נופים־מיפעלים כלכליים. הוא נכנס לעיסקי הבנייה ללא רקע מיקצועי וללא הבנה בעניין.

„מפתח הכסף"

מועדון לקוחות בנק טפחות

בנק טפחות, בנק המשכנתאות הגדול בישראל, פותח בימים אלה בתכנית שיווקית חדשה, ראשונה מסוגה בתחום פעילותם של הבנקים למשכנתאות.

הבנק הקים מועדון ללקוחות הבנק, שחבריו ייהנו מהטבות והנחות מתוקף הסכם עם חברות גדולות על רכישת מוצרים שונים לבית.

המטרה העיקרית של הבנק היא לתת עזרה לזוגות צעירים העסוקים באינטנסיביות בפעילויות של „פעם פעמיים בחיים" עם הקמת התא המשפחתי.

שירותי המועדון יינתנו לכל מקבלי המשכנתאות, למצטרפים לאחת מתכניות החסכון או קופת הגמל של הבנק.

הקמת המועדון על ידי הבנק נעשתה שלא למטרת רווח, והבנק פועל כגורם מקשר בלבד ללא כל עמלה. החברות המשתתפות במועדון משווקות מוצרים מתוצרת הארץ ובכך תורם בנק טפחות לעידוד קניית תוצרת כחול-לבן.

החברות המעניקות הנחות והסדרי תשלום מיוחדים לחברי „מפתח הכסף"

1. **אתא** – מוצרי הלבשה, מגבות, מצעים ושמיכות ● 2. **י. ברוש ובניו בע"מ** – תנורי בישול ואפיה ● 3. **דולפין** – סככות ● 4. **דחף** – חברת פרסום ● 5. **זדקה** – ארונות קיר ומטבחים ● 6. **חוסם** – דלתות פלדה „שריונית" ומנעולי בטחון „חוסם 101". להגנה ובטחון ● 7. **כרומגן** – מערכות שמש וחשמל לחימום מים ● 8. **ספרי** – מרכז להפצת הספר העברי ● 9. **עונג** – רהיטי ילדים ונוער ● 10. **פנטסיה** – שיווק צעצועים ● 11. **שטיחי כרמל** ● 12. **תדיראן** – מוצרי חשמל ביתיים ●

הופיע

מחירון דירות

כל מחירי הדירות המוצעות למכירה בארץ – בחוברת אחת

להשיג בדוכני העתונים.

הפצה לדוכנים: גד הפצה – 03-337056
מנוי שנתי: סער פרסומאים – 03-229353

חייג ופרסם מודעתך

בכל עיתוני ישראל

לבעלי כרטיסי אשראי:
ויזה, ישראכרט, דיינרס

טלפונים: 280666, (03)296662

מנוי נכבד,

נשלחה אליך הודעת חידוש – אנא שלם בזמן.
הודעה נוספת לא תישלח.

מחלקת המנויים

במרחב

פיסגה איסלאמית
מצריים, שובי הביתהו

המיספר שלוש שלט ניד רמה בפיסגה האיסלאמית בדאר אל-ביידא (היא קאזאבלנקה המארוקאית). המלכים והנשיאים שהתכנסו באמצע ינואר בחרו שלושה סגני-נשיאים לוועידה, שבראשה עמד מלך מארוקו, חסן. היו אלה נשיא תורכיה, נשיא סנגל ויו"ר אש"ף, יאסר ערפאת.

אחרי-כך הקדישו שלוש שעות לדיונים כלליים ושלושה ימים לנושא שיבת מצריים לפיסגה האיסלאמית. כאשר לא הגיעו לכלל הבנה ביניהם, הם בחרו בוועדת-שלושה (גיניאה, סוריה ופקיסתאן) כדי שתכין הצעת-החלטה לוועידה בנושא המצרי.

כאשר הוגשה ההצעה להשיב את מצריים, היא נתקבלה ברוב מכריע: 31 מתוך 41 הצביעו בעד; שיבעה נמנעו ושלושה הצביעו נגד (לוב, סוריה והרפובליקה הדמוקרטית של תימן).

אל חיק המישפחה. רק ה-ד' שבוע, כמעט חודש אחרי תום ה-פיסגה, החלו הפרטים הראשונים על דיוני הוועידה דולפים לעיתונות המצרית: מה באמת קרה בדאר אל-ביידא וכיצד שבה מצריים לוועידה האיסלאמית. שממנה סולקה לפני חמש שנים אחרי שכרתה את השלום עם ישראל.

תוך שוועדת השלושה עוסקת בריוניה, נעשו גישושים אצל ממשלת מובארכ, לברר אם תיאות לקבל אחת משלוש הצעות-ההחלטה שהתבשלו בשלב הראשון: לבטל את הסכם קמפ-דייוויד או להכיר, ללא סייג, בהחלטות הפיסגה הערבית או, לפחות, בהחלטות המתונות יותר של הפיסגה האיסלאמית.

המצרים דחו על הסף את שלוש האפשרויות שמטרתן היתה זהה — לשים קץ למצב השלום עם ישראל.

על בסיס זה נוסחה הצעת ההחלטה הרביעית, אשר נתקבלה ברוב מכריע, ומצריים שבה לחיק המישפחה האיסלאמית.

מצריים
שתי ציפורים

ייתכן שביקש למצוא חן בעיני שוביו, ייתכן שהיו לו סיבות אחרות, ייתכן שכלל לא אמר את הדברים. אך כאשר סלימן אבו-כרש נפל לידיהם של המורדים באש"ף, אנשי אבו-מוסא, היה לו, לדבריהם, מה לספר.

אבו-כרש, מי שנשא בתואר מנהל ההשקעות של הפת"ח, גילה כי יאסר ערפאת העביר דרך קבע תשלומים חודשיים לסופרים ועתונאים מצריים, רובם אנשי השמאל.

כל עוד לא הוזכרו שמות, לא היה מי שיגיב. אך כאשר אבו-כרש צוטט כאילו שולמה משכורת חודשית גם לכתב רוז אל-יוסף עבד אל-סתאר אל-טווילה, באה תגובה מיידית.

תוכנית החלוקה. כי במיקרה זה לא רק הווכר שם מפורש, אלא הוזכר גם כיצד הגיע הכסף לידיו של אל-טווילה. השלם היה אחיו של יו"ר אש"ף, ד"ר פתחי ערפאת, ראש אירגון הסהר האדום הפלסטיני, החי עם משפחתו בקאהיר.

הגיב על כך השבוע אבו אל-טווילה: מעולם לא פגשתי את ד"ר ערפאת. כן פגשתי את יאסר ערפאת — ורק פעמיים. פעם בקאהיר בשנת 1969, במסיבת-עיתונאים בנוכחות 50 איש, ופעם בביירות, בשנת 1975.

בשני המיקרים לא היה יכול ערפאת אפילו לנסות לגייס את אל-טווילה לשורותיו. כי אל-טווילה הקדים את ערפאת, פנה אליו בפומבי, הציע לו לחדול מסיסמת חיסול ישראל ולאמץ את תוכנית החלוקה (גבולות 1947).

קריעת המסווה. היה ברור כי המקורות שהפיצו את מעשה העסקת עיתונאי מצרי כמעט פרו-ישראלי (אל-טווילה ביקר פעמיים בארץ, דיווח בכתבותיו בנימה אוהדת) על-ידי ערפאת, ביקשו לצור שתי ציפורים בירייה אחת.

כלפי העיתונאי המצרי, שמעולם לא הסתיר את תמיכתו בשלום עם ישראל וזכה עקב עמדתו זו בתוארים כגון סוכן, בוגד, מתמסר, הרי קבלת משכורת מערפאת היתה חיסול אפשרויות קשריו העיתונאיים עם ישראל.

כלפי ערפאת היתה זאת צריכה להיות קריעת המסווה מעל פני האיש שבו מרד אבו-מוסא: ערפאת מסוגל לכל, הוא אפילו תומך בעיתונאי פרו-ישראלי.

הופעת הבכורה

הסראדק הוא האוהל הגדול

עמוד הפתיחה לסיפרו של עוז ב„אל-מוסוור"
הסתירות המכרסמות בעצמות ישראל

המוקם אחרי מותו של אדם, כדי לרכז בו את האבלים. ככל שהאוהל גדול יותר, סימן שמעמד הנפטר נכבד יותר.

בסראדק הגדול, שנפתח לרווחה, כדי להכיל בו את כל הבאים, הצטופפו בקור העז כ-5000 איש. ואם כי עברו כבר 13 שנה מאז מותו של האיש, העיד גודל הסראדק ומיספר הבאים על חשיבות מקומו בליבותיהם של האבלים.

מדליה תימנית. האבלים באו לחוג את יום-הולדתו של הנפטר. כי לוא היה גמאל עבד אל-נאצר חי, הרי היו מלאות לו, לפני כמה ימים, 66 שנים.

נאצר היה יכול להיות גאה בחסידיו ועוד יותר בבנו הבכור, שזאת היתה לו הופעתו הפוליטית הראשונה. לא לחינם הקפיד עבד אל-נאצר לקרוא לעצמו אבו-ח'אלד. למרות נוכחותם של אישים מרכזיים מן העידן הנאצרי, את ההצגה גנב ח'אלד עבד אל-נאצר.

כשמראהו מדהים ברמיונו למראה אביו, עלה בצעדים נמרצים לבימה כדי לקבל מדלייה מיוחדת לאירוע, שאותה שלח למיפגש עלי נאצר מוחמד, נשיא הרפובליקה הדמוקרטית של תימן (דרום-תימן) לאות-הוקרה על תפקיד נאצר-האב „נגד האימפריאליזם, הציונות והריאקציה."

אחרי מדלייה כזאת התבקש נאום תוקפני, ואכן הוא בא. בפותחו במילים בוטות נגד המישטר, לא שכח הבן להזכיר את אביו („בלילה חשוך, חסר כל-כך אור הירח המלא!") אך את מרבית דבריו הוא מיקד בשלילת ישראל, לא שכח להזכיר כי שגרירות ישראל בקאהיר משקיפה, ממושבה ברחוב קסר אל-ניל, על מי הנילוס.

הרמז נקלט וקהל האלפים פצח בהשמעת חרוז שחובר בו במקום: מא תנגריש, יא איסראיל,/איחנא נטהר קסר אל-ניל! (אל תטעי, הוי ישראל,/אנחנו נטהר את רחוב קסר אל-נילו).

הצלחה ממשית. היתה זאת הפגנת-כוח של הנאצריסטים, המאורגנים במערך הסוציאליסטי והמצפים להצלחה בקלפיות של הבחירות הכלליות שייערכו באפריל.

היא באה שבועיים בלבד אחרי הצלחה של ממש, כאשר בבחירות-מישנה למועצת-העם (הפרלמנט המצרי) במחוז בחירה באלכסנדריה, שנציגו נפטר, ניצח אבו-אל-עז אלחרירי, איש המערך הנאצרי, את מועמד מיפלגת השילטון.

הבית המפולג

במיבצע תלת-לשוני ודו-מקורי החל בשבוע שעבר השבוען המצרי אל-מוסוור בפירסום בהמשכים, בערבית, של סיפרו של עמוס עוז, פה ושם בארץ ישראל, בסתיו 1982.

את התרגום הערבי של הספר העברי עשה אל-מוסוור מתרגום אנגלי של סיפרו של עוז ולא מן המקור העברי. גם את שם הספר מיחזר אל-מוסוור. שהרחיק עד הברית החדשה, ממנה נטל את השם שנתן לספר בנוסח הערבי — בית מפולג מתוך עצמו.

היה זה השליח מרקוס שקבע בספרו: „ובית, אם מפולג הוא בתוך עצמו, לא יוכל לעמוד הבית ההוא:" (מרקוס ג' 25).

תדהמה. את עמוד הפתיחה של ההמשך הראשון של הספר (פגישות בשכונת גאולה הירושלמית ובבית-שמש) אייר אל-מוסוור בשורת יהודים עבדקנים, מעליהם מופיעה הכותרת „עמוס עוז, מפורסם סופרי ישראל, כותב על ישראל, הבית המפולג בתוך עצמו" (ראה גלופה).

לדעת אל-מוסוור, עוז בן ה-45 הוא איש השמאל המתון, החושף את הסתירות המכרסמות בעצמותיה של ישראל מבפנים והמשתייך לקבוצת הסופרים שהמשך הכיבוש וקשיות העורף של הליכוד גורמים להם, כלשון השבועון, תדהמה.

סעודיה:
הצעת נישואין

לערוך „נישואין בין הסכנולוגיה הסובייטית והמימון הערבי" — זה מה שהציע השבוע רוברט קלקובסקי, הפקיד במישרד-החוץ הסובייטי, האחראי למחלקת המרחב במישרד.

את ההצעה הזאת העלה קלקובסקי אחר שגמר לדווח על הצלחות היצוא הסובייטי לסעודיה, למרות שאין שתי הארצות מקיימות ביניהן יחסים דיפלומטיים.

היצוא הגיע ב-1983 ליותר מ-25 מיליון רובל (כארבעה מיליארד שקל) וכלל מזון, טכסטילים, מלט, עצים, מכונות, משאיות ומה שסעודיה מוכנה לקנות מכל מקור: ציוד לקידוח נפט.

אנשים

מה חיפש מיכאל בר־זוהר בגן־העצמאות ובאיזו מחמאה זכה חיים בר־לב?

■ באיו הקבועים של גן־העצמאות בתל־אביב הופתעו בשבוע שעבר למצוא במקום רמות חדשה, שנראתה להם מוכרת ממקום אחר דווקא. היה זה ח"כ העבודה, **מיכאל** („מיקי") **בר־זוהר**, ד"ר למדע־המדינה, עיתונאי וסופר. בר־זוהר בא מסיבות מיקצועיות בלבד למקום. הוא סיפר אחר־כך שכל־כך הזדעזע משני הצעירים שסיפרו שהם מוכרים את גופם, במיסגרת כותרת לילה של דן **ריביב**, עד כי החליט לראות מקרוב איך זה מתנהל. הוא הופתע לגלות בגן־העצמאות, בכיכר־לונדון וגם בגן־התשמל בדרום־העיר צעירים המציעים עצמם למישכב־זכר. מי שמכיר את בר־זוהר, כבר מנבא מה יהיה תוכנו של המותחן הבא שלו.

■ לישיבת הנהלת סיעת המערך בכנסת נכנס במפתיע ח"כ הליכוד **יגאל הורביץ**. למראה המבטים המשתאים הוא מיהר להתגונן: „לא, לא, אני לא מצטרף, האם **עדנה סולודר** כאן?" שאל אותו ח"כ **משה שחל**: „זה התנאי שלך להצטרפות?"

■ בישיבה דנו בהצעת־חוק שהציע ח"כ **אהרון נחמיאס** מצפת, שתחייב את חיילי־צה"ל לצאת מלבנון בתוך שלושה חודשים מיום החלתו. **דב זכין** ממפ"ם אמר: „צריך לעשות את החוק רטרואקטיבית."

■ במיזנון הכנסת נשאל ח"כ לע"מ **אדרד** („אודי") **אולמרט** מדוע אינו מעוניין להתמודד על תפקיד ראש מחלקת העלייה בסוכנות היהודית, שמעמדו כמעט של שר. אולמרט השיב בשאלה: „למה אני צריך את זה? יש לי כסף יותר מישיש לשר, יש לי אוטו יותר גדול מישיש לשר, יש לי יותר שילטון מישש לשר ויש לי יותר השפעה מישש לשר. ואם יש לי פחות כבוד — אז לעזאזל עם הכבוד!" העיתונאי **ראול** („ישראל תומר") **טייטלבאום**, שישב לידו, ניסה להחזיר אותו למציאות: „קח בחשבון שימי הליכוד בשילטון ספורים, ואילו תיק בסוכנות זה דבר בטוח."

■ בישיבת הנהלת לע"מ, שהתקיימה השבוע בבית סוקולוב, עמד עורך־הדין **אהרון מאמו** לשאת את דבריו. אולמרט, שישב על בימת־הנשיאות, אמר: „לפני שפאמו יתחיל בהרצאתו, אני רוצה להגיד לכם שהוא כל־כך הצליח בתפקידו, עד שאני חושב ליזום הצעת חוק פרטית בכנסת, שתאפשר לו לכהן כחבר הוועד־המנהל של רשות־השידור לכל ימי חייו." פאמו שלף מייד, כהרגלו, לקול צחוקו של הקהל: „אהה, אהוד, מכירים אותך. זהו טכסיס כדי לסתום לי את הדרך לכנסת!"

■ ריצפת מועדון החמאם ברנן. מוסינזון, הנוהג לשחק עם לפיד שח־מט, סיפר בין חברים, שבאותו ערב פנו אליו גם פאמו וגם **מיכה ינון**, המישנה למנכ"ל רשות השידור, שבא לחתונה עם אשתו, **נילי**, וביקשו את הסכמתו להפקת סידרה טלוויזיונית של חסמבה. „הם אמרו לי שעדיין אין מימון, אך זה מאד מחניף לי."

■ על היחסים בין מוכ"ל ההסתדרות, **ירוחם משל**, ואחד מצמרת חברים העובדים, **נפתלי בלומנטל**, ניתן היה ללמוד השבוע במליאת־הכנסת. בלומנטל נשא את דבריו בהצעה לתיקון פקודת מס־ההכנסה, ואילו משל קרא באותו הזמן את הירהוריו. אילון, שהוא יושב־ראש המרכז המקומי, בירך את בורג במלאת לו 75 שנה. אילון עצמו הוא בן־גילו של בורג. בדבריו אחר־כך, ניסה בורג להבחין בין השר העוסק במיקרו ובין נבחר המועצה המקומית העוסק במקרו. העיר חבר מועצת עיריית תל־אביב יצחק ארצי: „אבל גם שר מדבר אל מיקרופון." האולם היה כמעט כולו על טהרת הגברים.

■ העבודה החיפאי **שבח וייס**: „אמנון, אתה טועה: אין אלה גרוטאות. אלה הם הפסלים של **יגאל תומרקין**!"

■ מהו היקף העוסקים בכסף שחור? ביום־עיון על ההון השחור, שערכו אנשי המיכללה למינהל, התייחס לסוגיה זו אחד הדוברים, עורך־הדין **חיים שפירא**, לשעבר נשיא בית־משפט השלום בתל־אביב. בפתח דבריו הוא שאל את הנוכחים — עיתונאים, מישפטנים, אנשי מישטרה ומנכ"לים: „ומי מבין היושבים באולם זה לא עשה פעם איזו שהיא חאלטורה?"

■ בהמשך דבריו הזכיר שר־התיירות **אברהם שריר**, שבא ליום האחרון של הכינוס, נאלץ לאכול את ארוחותיו בתשלומים. בכל כמה דקות הוא הוזעק לטלפון כדי לקבל שיחות ממרכז הארץ. כתבי־התיירות התעניינו אצלו לגבי רמת מדריכי־התיירים בארץ. ענה להם שריר בבדיחות הדעת: „לא צריך מדריכים. להופיע בערב הפתיחה. הם שתו ביחד איתו כוס בירה אחרי כוס בירה. בשלב מסויים קם שר מהכורסה ואמר לשניים: „אני רואה שאתם מתחילים להתעייף, עוד מעט תרדמו. לכו לנוח כדי שלא תישנו בהופעה שלי." הוא עצמו היה פיכח לחלוטין.

■ שר־התיירות **אברהם** („אברשה") **שריר**, שבא ליום האחרון של הכינוס, נאלץ לאכול את ארוחותיו בתשלומים. בכל כמה דקות הוא הוזעק לטלפון כדי לקבל שיחות ממרכז הארץ. כתבי־התיירות התעניינו אצלו לגבי רמת מדריכי־התיירים בארץ. ענה להם שריר בבדיחות הדעת: „לא צריך מדריכים.

יוסף בורג מסתיר את פניו בידו, פותח עין אחת ואחר־כך את שתיהן (מימין לשמאל). שר־הפנים היה אורח־הכבוד ביום העיון שערך מרכז השילטון המקומי לנבחרים החדשים בבניניי־האומה בירושלים ביום רביעי. בורג ישב על הבימה וניסה להתרכז בין הנאומים המשעממים. אך ראש עיריית חולון, פינחס אילון, קטע את בר־זוהר, כבר מנבא מה יהיה תוכנו של המותחן הבא שלו.

■ לישיבת הנהלת סיעת המערך בכנסת נכנס במפתיע ח"כ הליכוד **יגאל הורביץ**. למראה המבטים המשתאים הוא מיהר להתגונן: „לא, לא, אני לא מצטרף, האם **עדנה סולודר** כאן?" שאל אותו ח"כ **משה שחל**: „זה התנאי שלך להצטרפות?"

■ בישיבה דנו בהצעת־חוק שהציע ח"כ **אהרון נחמיאס** מצפת, שתחייב את חיילי־צה"ל לצאת מלבנון בתוך שלושה חודשים מיום החלתו. **דב זכין** ממפ"ם אמר: „צריך לעשות את החוק רטרואקטיבית."

■ במיזנון הכנסת נשאל ח"כ לע"מ **אדרד** („אודי") **אולמרט** מדוע אינו מעוניין להתמודד על תפקיד ראש מחלקת העלייה בסוכנות היהודית, שמעמדו כמעט של שר. אולמרט השיב בשאלה: „למה אני צריך את זה? יש לי כסף יותר מישיש לשר, יש לי אוטו יותר גדול מישיש לשר, יש לי יותר שילטון מישש לשר ויש לי יותר השפעה מישש לשר. ואם יש לי פחות כבוד — אז לעזאזל עם הכבוד!" העיתונאי **ראול** („ישראל תומר") **טייטלבאום**, שישב לידו, ניסה להחזיר אותו למציאות: „קח בחשבון שימי הליכוד בשילטון ספורים, ואילו תיק בסוכנות זה דבר בטוח."

■ בישיבת הנהלת לע"מ, שהתקיימה השבוע בבית סוקולוב, עמד עורך־הדין **אהרון מאמו** לשאת את דבריו. אולמרט, שישב על בימת־הנשיאות, אמר: „לפני שפאמו יתחיל בהרצאתו, אני רוצה להגיד לכם שהוא כל־כך הצליח בתפקידו, עד שאני חושב ליזום הצעת חוק פרטית בכנסת, שתאפשר לו לכהן כחבר הוועד־המנהל של רשות־השידור לכל ימי חייו." פאמו שלף מייד, כהרגלו, לקול צחוקו של הקהל: „אהה, אהוד, מכירים אותך. זהו טכסיס כדי לסתום לי את הדרך לכנסת!"

■ ריצפת מועדון החמאם ברנן. מוסינזון, הנוהג לשחק עם לפיד שח־מט, סיפר בין חברים, שבאותו ערב פנו אליו גם פאמו וגם **מיכה ינון**, המישנה למנכ"ל רשות השידור, שבא לחתונה עם אשתו, **נילי**, וביקשו את הסכמתו להפקת סידרה טלוויזיונית של חסמבה. „הם אמרו לי שעדיין אין מימון, אך זה מאד מחניף לי."

■ על היחסים בין מוכ"ל ההסתדרות, **ירוחם משל**, ואחד מצמרת חברים העובדים, **נפתלי בלומנטל**, ניתן היה ללמוד השבוע במליאת־הכנסת. בלומנטל נשא את דבריו בהצעה לתיקון פקודת מס־ההכנסה, ואילו משל קרא באותו הזמן באורח־הפגנתי עיתון־ערב. בלומנטל הפסיק את דבריו, פנה למשל וביקש שיקשיב לדבריו.

■ כאותו הדיון התפלא שר־האוצר, **יגאל כהן־אורגד**, שדווקא המערך מבקש להעניק הקלות במס למשוחררי שירות־הביטחון בימי מצוקה כלכלית. העיר ח"כ העבודה **אריק נחמקין**: „גם אנחנו רוצים להיות פופולאריים."

■ במיסגרת סיכום הדיון בנושא „שנה למילחמת לבנון", שנערך במליאת־הכנסת אחרי שמלאו למילחמה 20 חורש, זכה ח"כ העבודה **חיים בר־לב** במחמאות מפי יושב־ראש הכנסת, **מנחם סבידור**. בר־לב סיים את דבריו, ואז אמר לו סבידור שהוא מעריך את העובדה שבר־לב סיים את נאומו בזמן, בהתחשב בקצב דיבורו האיטי.

■ בהמשך הדיון הציע שר־הביטחון, **משה** („משה") **ארנס**, לחדול מעיסוק בחשבונות העבר. ח"כ שינוי **אמנון רובינשטיין** הסכים, בתנאי שתבוטל ועדת־החקירה הממלכתית החוקרת את רצח חיים ארלוזורוב. „הצעה טובה," אמר ארנס ולא פירש.

■ רובינשטיין העלה לדיון הצעת חוק לשמירת הניקיון. בדבריו הוא אמר, שהוא מזועזע מערימות הגרוטאות ברחובות תל־אביב. תיקן אותו ח"כ שפירא את פרשת **אשר ידלין**, מבלי לציין את שם האיש, אלא כינה אותו „זה שרצה להיות נגיד בנק־ישראל." באולם נכח תת־ניצב **בנימין זיגל**, ראש היחידה לחקירות־הונאה במטה הארצי ומסביבתו נשאל בלחש: „למי אתה מתכוון?" ענה שפירא: „רק אחד שישב בכלא רצה להיות נגיד בבנק." המשיך הקול הלוחש: „כל אחד היה רוצה להיות נגיד בנק־ישראל."

■ שפירא דיבר על עברייני־מס, שגם הוא מייצג אותם. „אבל שלא תהיה לכם טעות. הלקוחות שלי הם חפים מפשע. פשוט, בטעות התלכשו עליהם," הסביר השופט בדימוס.

■ מנכ"ל מישרד התיירות, **רפי פרבר**, רצה שעה של חופש. הוא ייצג את המישרד בכינוס סוכני וכתבי תיירות, שנערך השבוע באילת, ועבר מזריחת־החמה ועד אחרי חצות. **רפי נלסון** הציע לו לקפוץ לכפר שלו לשעה של מנוחה. פרבר קיבל בשימחה את ההזמנה. הוא מצא כיסא פנוי והספיק להסיר את מיקטרונו — ומייד עטו עליו עובדי־המישרד, שחיפשו אותו וביקשו את עזרתו הדחופה בעניני הכינוס.

■ נלסון המקום בבר של מלון נפטון, בלווית חברו **ברנרד כהן**, מנכ"ל מלון פלזה ירושלים, והשניים ניסו לשכר את חברם **יואל שר**, שהיה אמור מספיק שכל תייר יפתח את ספר התנ"ך ויטייל לפי ההנחיות שניתנות שם, לא סתם אנחנו ארץ־התנ"ך."

■ **צבי ריקוזן**, היועץ הפאלתן לעניני־תיקשורת של שר־התיירות, נעדר מאירועי המישרד באילת. הסיבה: הוא מאושפז בגלל ניתוח כירורגי בחניכיים.

■ ח"כ העבודה **מנחם הבהן** אכל במיזנון הכנסת עוף שלא ערב לחיכו. הוא העיר את תשומת־לב היושבים מסביבו לשולחן: „אנו עוברים עבירה חמורה, כי כתוב, בפני שיבה תקום' — העוף הזה זקן מאוד, ואילו אנו יושבים ואוכלים אותו."

■ העיתונאי **דן פתיר**, שהיה יועץ ראש־הממשלה לענייני־תיקשורת, מכין עתה מחקר מעמיק על הסכם־השלום עם מצריים, שבמרכזו פיסגת־השלום בקמפ־דייוויד. למרות שהספר אמור להופיע בעוד כשנה, ניאות פתיר, לשעבר הכתב המדיני של דבר, לגלות טפח מהכתוב בו **ליצחק ליבני**, במיסגרת תוכנית הרדיו שיחה בשניים. פתיר ראיין לצורך כתיבת הספר 160 איש, שהיו מעורבים בעניין. את כולם הואליט — סך הכל מאות שעות של הקלטות.

מה חיפשה הקוקסינל שושי־זלמן במחלקת־החדשות של קול־ישראל ומדוע פרצה העיתונאית חנה זמר בבכי?

■ פתיר גילה, ששעה קלה לפני **שאנוור אל־סאדאת** בא לירושלים, הוא קיים מסיבת־עיתונאים באיסמאעיליה. הוא ביקש מסגנו, **חוסני מובארק**, שיתן לו את מיכתב־ההזמנה ששלח אליו **מנחם בגין**, כדי להציגו לפני העיתונאים. מובראכ אמר שהמיכתב נשאר בקאהיר, ואז סאדאת גילה תושיה: הוא הציג לפני העיתונאים מעטפה ריקה, וסיפר להם שבתוכה נמצאת ההזמנה מירושלים.

■ מועד בואו של סאדאת לירושלים תוכנן בקפדנות על־ידי סגנו דווקא. מובארכ נפגע משאלתו של פתיר, שגרס כי הוא מילא תפקיד שולי במשא־ומתן. מובארכ טען, שהוא היה שותף מאחורי הקלעים לכל שלב ושלב.

■ נשיא ארצות־הברית באו־תה תקופה, **ג'ימי קארטר**, קיבל לידיו דיווקנים פסיכולו־גיים מלאים, הן של סאדאת והן של בגין, אך הוא העדיף להתרשם ממראה עיניו ולהת־עלם מהדוחות. פתיר עצמו הכיר את הפסיכולוג. זמן מה לפני הפיסגה בקמפ־דייויד בא לארץ לביקור שר־החוץ האמריקאי **סיירוס ואנס**, ולצידו מי שהוגדר על־ידי האמריקאים כרופאו הצמוד. רק בקמפ־דייויד התברר לפתיר שהרופא הוא הפסיכולוג, שהצטרף לוואנס בביקורו בארץ כדי להתרשם מקרוב מאישיותו של בגין.

■ מי שהיה אז סגן נשיא ארצות־הברית, **וולטר מונ־דייל**, עתה אחד המועמדים מטעם הדמוקרטים בבחירות שייערכו השנה, ביקשה מפתיר שדבריו יפורסמו ערב הבחירות. סיבה: בזיכרונותיו של **משה דיין** על אירועי קמפ־דייויד צוייר מונדייל באופן שלילי. ערב הבחירות הוא רוצה שדברים חיוביים שיכתוב עליו פתיר יגיעו לידיעת המצביעים האמריקאיים. פתיר הסביר שהספר ייצא אחרי הבחירות, ומונדייל הציע שאולי הפרק זמר הנחתה דיון שנערך בתום הצגת אהבה אפשרית של התיאטרון לילדים ולנוער. בהצגה מסופר על יוצאת תימן, **שושנה נדב**, שנישאה לבן העליה מרוסיה. אביה, שהתנגד לנישואין, קרע קריעה והתאבל עליה כעל מתה. כתב את ההצגה **רפי אהרון**, המוכר יותר מתשדיר־השירות בטלוויזיה של הטוטו, שהוא עצמו בן העדה התימנית. המחזה מתבסס על מיקרה שאירע במציאות. כאשר הסתיימה ההצגה למוזמנים, מחנכים ומנהלי בתי־ספר, קמה בקהל צופה ואמרה: „אני בתה של שושנה. מדוע סיימתם את ההצגה באקורד צורם, בניגוד למציאות?" מייד אחריה קם גבר וטען שהוא בנו הצעיר של אבי המישפחה וביקש לתקן — כאשר חלתה שושנה מאוד, 15 שנה אחרי הסיכסוך המישפחתי, התערבה האם. האב בא לראות את בתו והשניים התפייסו. בני־המישפחה סיפרו לקהל, שגיבורת המחזה נפטרה לפני זמן לא רב. לזמר התברר שהיא הכירה את נדב, ודמעות עמדו בעיניה. אחרי שהתאוששה, ביקשה את סליחת הקהל על התרגשותה הרבה. אהרון ניסה להתגונן, טען שהמחזה לא סיפר את כל קורות בני־הזוג, משום שהוא רצה להשאיר לצופים עניין למחשבה.

■ הקריין **משה** („מושיק") **טימור**, שהוא אלוף המתיחות, סיפר השבוע על מתיחה שביצע במושב רמות־השבים. הוא בא למושבניקים והציע להזריק חומר מיוחד לכרבולתן של התרנגולות. חומר זה אמור היה להאיר בחשכה, ומטרתו — חיסכון בשימוש בחשמל. „התרנגולת יכולה להיות מנורה," אמר טימור לאחד המושבניקים. האיש ענה שהרעיון נראה לו, אך לפני כן צריך לכנס את המזכירות כדי לדון בהצעה.

■ הקלטת הפיילוט, תוכנית הניסיון שלא תשודר, של מה שבא עם **ירון לונדון**, לא היתה נקייה מתקלות. בהקלטה שנערכה באולפני הטלוויזיה בירושלים ביום ראשון היה אמור להופיע עורך על המשמר, **סבר פלוצקר**, ולדבר על החידושים בביטאון מפ"ם. הוא לא בא מפני שריכבו היה מעורב בתאונת־דרכים. מפיקי התוכנית גילו תושייה והועיקו לאולפן את הכתב, **רפיק חלבי**, שהתראיין על יחס הדרוזים בישראל לניצחונות אחיהם על הנוצרים בלבנון.

■ המשבר הכלכלי נותן אותותיו גם בתוכנית. אחת הפינות הקבועות במה שבא תהיה הופעה של בעל־מיפעל שמחפש עובדים. הוא יציג בפני הצופים את סוג העובדים שהוא זקוק להם, המשכורת שהוא משלם להם ומועד לפגישה איתם. אחר־כך תצלם הטלוויזיה את המשא־ומתן עם הנענים במיפעל עצמו, ותשדר את הצילומים שבוע אחרי־כן. לצילומי הפיילוט הביאו המפי־קים בעל נגריה מירושלים, שסיפר שהוא מחפש חמישה עובדים.

■ שר המסחר והתעשייה, **גידעון פת**, גרם התרגשות לא קטנה בשבוע שעבר בגן־יבנה. הוא היה אמור לחנוך מיפעל חדש למוצרי מאפה מוקפאים, שלהקמתו חברו מיפעלי עלית, אוסם וסנפרוסט. בשעה היעודה המתינו במקום צמרת התעשייה הפרטית בארץ, ובראשם **מרק מושביץ**, יושב־ראש מועצת המנהלים של עלית, **צבי** („צ'רה") **צור** מכלל תעשיות ו**אגון פרופר** מאוסם. מושביץ היה חסר סבלנות. „מתי הוא יבוא? מתי הוא יבוא?" הוא שאל כשהוא מביט, ללא־הרף, בשעונו. פת עצמו הודיע טלפונית על האיחור בגלל הצבעה בכנסת.

■ במצודת זאב נשמעה השבוע אימרת הכנף הבאה: „**משה ארנס** הוא שר־הביטחון הראשון בישראל שמקיים במישרדו את צוואת **דויד בן־גוריון**: בלי חרות ומק"י."

■ חבר הוועדה המרכזת, **יצחק ולבר**, המיועד לתפקיד מזכ"ל הסתדרות המורים בא ביחד עם המזכ"ל הנוכחי, **אמנון אברמסון** לשיחה אצל יושב ראש מיפלגת העבודה **שימעון פרס**, כדי להבאיר לו שהם הגיעו להסדר ביניהם בבחירות הצפויות. ולבר יהיה מזכ"ל ואברמסון יוצב במקום ריאלי לכנסת ברשימת המערך. פרס אמר לשניים שלפוליטי־קאים יש מה ללמוד מהם. כשהשניים הביעו תמיהה הסביר פרס שהם, בניגוד לפוליטיקאים, יודעים איך לחלק תפקידים.

■ לפני זמן קצר ליווה עורך־הדין יפה־התואר, **חיים עדיני**, את אשתו **ג'די** לקבורה. עדיני חי בנפרד ממנה כבר 14 שנה, אך בזמן ששכבה על ערש דווי הוא נהג בה כבריעיה לכל דבר. עתה עמוס מכשיר הטלפון שלו בבית ובמישרד. עורך־הדין כסוף השיער זוכה לפניות רבות מנשים המעוניינות להכיר אותו.

ברוך אברמסון חבר מרכז חרות, המוכר בשמו ברוכק'ה, מנסה להימלט מידיו של המלונאי, חיים שיף, המושיט אליו את ידיו. השניים באו לבחירת נציג חרות לתנהלת הסוכנות היהודית ולתיק העליה. אברמסון מיהר לרדת במדרגות, אך שיף, שהיה במצב־רוח מרומם לא איפשר לו. שיף סיפר אחר־כך שהוא ממהר לעזוב את מצודת־זאב לפני שחברתו לחיים, שושנה וינר, תיתן לו גט. הסיבה – הוא רכש כרטיסים לבכורת האופרה חליל הקסם, שהתקיימה באותו הערב בהיכל התרבות במחיר מופקע ומדהים של 500 דולר לכרטיס, ווינר לא היתה מוכנה להחמיץ את האירוע.

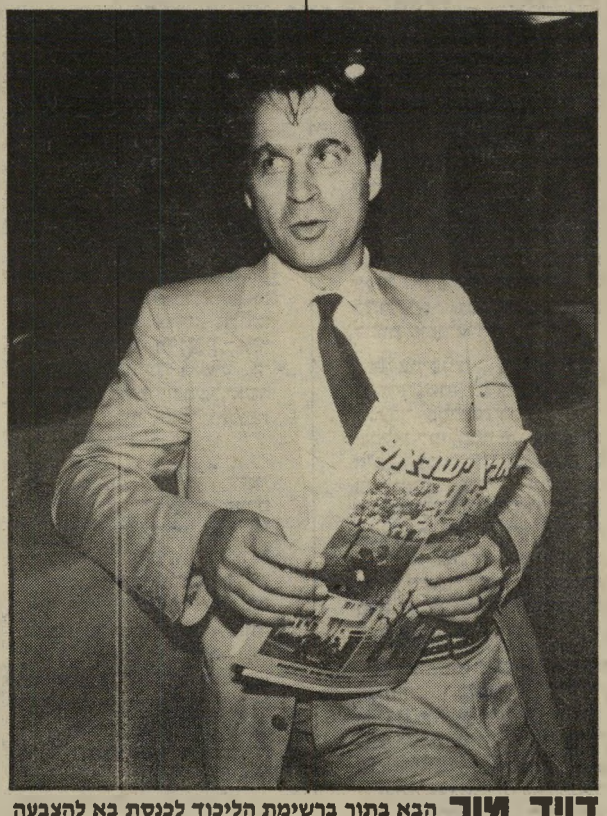

דויד מור הבא בתור ברשימת הליכוד לכנסת בא להצבעה לבחירת נציג חרות לתיק מחלקת־העלייה בשימחה גלוייה. הוא היה בטוח בניצחונו של מיכאל קליינר, שבו תמך, לא רק משום שקליינר כמוהו נמנה עם מחנה דויד לוי, אלא משום שקליינר הודיע שאם הוא ייבחר, הוא יפרוש מהכנסת, ואז מור היה נכנס. בכניסה לאולם שבו נערכה ההצבעה, החזיק מור בידיו את ירחון חרות, „בארץ־ישראל", וקיווה שבקרוב יוכל להוציא מהארון את החליפה החדשה שהוא שומר לתפקיד הרם. אך בסוף הערב, כשנימנו הקולות והתברר שאיש מחנהו של יצחק שמיר, חיים אהרון, ניצח – היה דויד מור מאוכזב לא פחות מקליינר.

להציגו לפני העיתונאים. מוב־ראכ הנבוך אמר שהמיכתב נשאר בקאהיר, ואז סאדאת גילה תושיה: הוא הציג לפני העי־תונאים מעטפה ריקה, וסיפר להם שבתוכה נמצאת ההזמנה מירושלים.

■ מועד בואו של סאדאת לירושלים תוכנן בקפדנות על־ידי סגנו דווקא. מובארכ נפגע משאלתו של פתיר, שגרס כי הוא מילא תפקיד שולי במשא־ומתן. מובארכ טען, שהוא היה שותף מאחורי הקלעים לכל שלב ושלב.

■ נשיא ארצות־הברית באו־תה תקופה, **ג'ימי קארטר**, קיבל לידיו דיווקנים פסיכולו־גיים מלאים, הן של סאדאת והן של בגין, אך הוא העדיף להתרשם ממראה עיניו ולהת־עלם מהדוחות. פתיר עצמו הכיר את הפסיכולוג. זמן מה לפני הפיסגה בקמפ־דייויד בא לארץ לביקור שר־החוץ האמריקאי **סיירוס ואנס**, ולצידו מי שהוגדר על־ידי האמריקאים כרופאו הצמוד. רק בקמפ־דייויד התברר לפתיר שהרופא הוא הפסיכולוג, שהצטרף לוואנס בביקורו בארץ כדי להתרשם מקרוב מאישיותו של בגין.

■ מי שהיה אז סגן נשיא ארצות־הברית, **וולטר מונ־דייל**, עתה אחד המועמדים מטעם הדמוקרטים בבחירות שייערכו השנה, ביקשה מפתיר שדבריו יפורסמו ערב הבחירות. סיבה: בזיכרונותיו של **משה דיין** על אירועי קמפ־דייויד צוייר מונדייל באופן שלילי. ערב הבחירות הוא רוצה שדברים חיוביים שיכתוב עליו פתיר יגיעו לידיעת המצביעים האמריקאיים. פתיר הסביר שהספר ייצא אחרי הבחירות, ומונדייל הציע שאולי הפרק שמתייחס אליו יופיע לפני־כן. פתיר הסכיר, שהרעיון הוא בלתי־אפשרי.

■ במחלקת החדשות של הרדיו בתל־אביב פרצה מהומה. למקום נכנסה הקוקסינל **זלמן** („שושי") **ויינדר** ואיש לא ידע מה היא מחפשת שם. היא ניהלה שיחה עם הכתב **בני רום**. כאשר התבקש לקחת אותה טרמפ, במכוניתו, כדי להיפטר ממנה, סירב בטענות שונות. ביום השישי התברר מה היא חיפשה שם: רום ושניים מחבריו לעבודה, **צחי נוגה ומייק הולר**, השתתפו בערב־ראיונות בבת־ים, ששושי היתה בו אחת המרואיינות.

■ עורך־הדין **צבי לידסקי** הכין היטב את נאומו כאשר טען, שאין לעצור עד תום ההליכים את **אפרים סיגל**, ברצח הילדה בשכם. טיעוניו נמשכו יותר משלוש שעות, הוא הסתמך גם על התנ"ך. בשלב מסויים נטל את ספר התנ"ך שהיה בידיו של סיגל והחל קורא מתוכו. השופט **אריה סגלסון** הסתכל בו ואמר: „נדמה לי שהלקוח שלך יהיה יותר שמח אם תחבוש כיפה כשאתה קורא מהתנ"ך." אחר מקהל הצופים, איש אלון־מורה, הושיט לסניגור כיפה סרוגה, וזה המשיך לקרוא כשהכיפה על ראשו. לידסקי לא הרגיש מוזר בכיפה מכיוון שעד כיתה י"ב היה דתי ונהג לחבוש כיפה לראשו.

■ לא בכל יום רואים את עורכת דבר **חנה זמר**, פורצת בבכי — ועוד בנוכחות קהל.

אנשים

■ נחש אמיתי, המככב בסצינה מהסרט החדש עדות מאונס, הצליח להטריד את כל הצוות. על־פי התסריט, מגניבים את הנחש למיטתו של הילד, **איתי קרן**, כדי להפחיד את אמו, עדת־הראייה לאונס, במטרה למנוע ממנה שתעיד בבית־המישפט. לאתר־הצילומים הובא נחש מהגן הזואולוגי של אוניברסיטת תל־אביב, אחרי שסומן כהלכה. הוא לא התנהג בהתאם לתסריט, שכב ללא נוע, והצוות ניסה להחיות אותו, אך לשווא. הצילומים הופסקו, והכל היו בטוחים שהנחש מת. רק אחרי ששפכו עליו דליי־מים, פעם אחר פעם, הוא התעורר וניתן היה להמשיך בצילומים.

■ הנכנסים לחדרו של סגן ראש עיריית תל־אביב, **נתן וולך**, בימי ראשון, מגלים שחדרו מוצף במוספי־הספורט. הוא נשאל מייד איזה קבוצה הוא אוהד, אך וולך מתחמק מתשובה ומסביר שמכיוון שבתוקף תפקידו בעירייה הוא מנהל האגף לתרבות נוער וספורט, למרות שאיננו מבין בספורט, הוא נאלץ "לעשות שיעורי־בית." אחת השאיפות שלו היא שתוקם נבחרת תל־אביבית עירונית ללא החלוקה ה־מקובלת.

פסוקי השבוע

● **רב אלוף (מיל׳) רפאל (״רפול״) איתן:** "צריך להי־שאר לנצח בדרום לבנון."

● **הרב הראשי של קריית־שמונה, צפניה דרורי:** "ללא שום ספק, לבנון, עד גבול מסויים, היא ארץ־ישראל."

● **הרב מנחם הכהן,** בעיקבות דוח יהודית קרפ: "המדינה הולכת מדוחי אל דוחי."

● **העיתונאי שלום רוזנפלד:** "בתקופה שבה זקוק העולם למנהיגים בעלי אורך־רוח, עלה לשילטון במוסקווה שליט בעל קוצר־נשימה."

● **ראש־הממשלה, יצחק שמיר:** "אני נאמן באופן אבסולוטי לעקרונות, אך גמיש בטקטיקה ובאמצעים."

● **מזכ״ל ההסתדרות לשעבר, יצחק בן־אהרון:** "(שימעון) פרס אימץ את הסיסמה 'הממשלה עכשיו'. זה יותר מאשר ממשלה פעם."

● **מנכ״ל קופת־חולים, חיים דורון:** "אליעזר שוסטק מתייחס לקופת־חולים כאילו היו גורם עויין."

● **סורש תמ״י, נחום מנחם,** על מנהיג התנועה, אהרון אבו־חצירא: "אדם שבא לדרוש צדק חברתי צריך לבוא בניקיון־כפיים."

● **הנ״ל,** על הנ״ל: "המניע של אבו־חצירא להקמת תמ״י היה מלכתחילה בהנחה, שבלי כוח פוליטי הוא יגיע לכלא."

● **ח״כ חרות מיכאל קליינר,** על כרזות שהופצו נגדו במאבק על תיק־העליה בסוכ־נות: "זה היה בנוסח הדר־שטירמר."

נחום הייטן מדגים לזמרת חני ליבנה איך שרים לפני קהל, כשביד אחת מיקרופון ובשניה אוחזים בכבל המחבר אותו למגבר. הייטן, מלחין ומפיק מוסיקאלי, עובד עתה על מופע חדש והוא חמד־לצון והדגים עמידה על הבימה.

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

ח״כ אברהם שפירא נואם ב־מצודת זאב׳

„דר שטירמר", עיתונו של יוליוס שטרייכר (בתמונה למטה מימין), לחם בממשלה התבוסתנית, ערך רשימה של בוגדים שיש לחסלם וגינה את „הבולשביזם התרבותי" ההורס את העם מבפנים. כך עושה גם „נקודה"

נקודת "דר שטירמר"

„דאגודה לקידום האיכלוס והקליטה ביהודה, שומרון, חבל עזה וביקעת הירדן" היא אחת השלוחות המימסדיות של גוש־אמונים וגופים נוספים באגף הימני של הפוליטיקה הישראלית. האגודה מפרסמת עיתון בשם נקודה. המטיף בגלוי לגירוש תושבי השטחים הכבושים מכפריהם ואדמותיהם, ויוצא נגד ערכי־התרבות של רוב תושבי ישראל.

נקודה הוא גירסה ישראלית של דר שטירמר („המסתער"), עיתון פורנוגראפי על רקע גזעי, שערך בגרמניה יוליוס שטרייכר, שהוצא להורג בתלייה בתום המילחמה.

(הקו העובר כחוט־השני בגיליונות נקודה מזכיר בעיקביות את הקו שהינחה את שטרייכר — עיתון שבו מתנקזות כל מחלות־הרוח הלאומניות בארץ, תוך התעלמות מעובדת־היסוד שישראל הוקמה על־ידי שרידי הקורבנות של תרבות־האות של שטרייכר.

שטרייכר, מורה בבית־ספר יסודי גרמני, ראה את עצמו, בראשית התנועה הנאצית, כמתחרהו של אדולף היטלר עצמו. ממישרת ההוראה סולק אחרי שהואשם כמה פעמים בביצוע מעשים מגונים בתלמידותיו. עיקר תוכנו של דר שטירמר התמקד בתיאור מפורט של מגעים מיניים בין זכרים יהודיים ונוצריות. באוזני עיתונאים התפאר שטרייכר כי דר שטירמר הוא העיתון היחידי אשר היטלר קורא מן השורה הראשונה עד האחרונה.

מביישות את סיגנון עיתונו של יוליוס שטרייכר: „שינאת אויב איננה רגש חולני, היא תופעה טיבעית ובריאה:... הערבים הם העמלק של ימינו, בשינאתם התהומית לתחייתנו הלאומית בארץ אבותינו... לעם ישראל זכות לאומית, לגיטימית, טבעית ופסיכולוגית לשנוא את אויביו החפצים בהשמדתו..."

נוסח מסוג אחר להצדקת מיבצע גירוש הערבים מהשטחים הכבושים מביא הרב אלי סרן בנקודה (35): „מדוע אסור לנצל שעת־כושר לפינוי הערבים למרחבי ערב, משם באו הגה ככובשים?..."

אין זה סוד, שהדיאלקטיקה של המתנחלים היא, שמתח בשטחים הכבושים, כמו אחרי הריגת התלמיד יהושע סלומה, או הריגת תלמידי־הישיבה בחברון, יש בכוחו לאלץ את השילטונות לפתוח במסע של גירושים המוניים.

למרות המאמץ, שאותו משקיעים המתנחלים, בהצגת עצמם כאר־דיאליסטים תמימים ונקיי־כפיים וכאוהבי ארץ־ישראל, הרי שבביטאונם הם נראים כזאבים בעור של כבשים.

בנקודה (11) תחת הכותרת „הפצצה הרביעית", מתייחס מחבר אלמוני לפיגוע בראשי־הערים בגדה המערבית: „אך מסתבר, שהשקר אין לו רגליים..." רמז עבה, לפיגוע ברגליהם של בסאם שכעה וכרים ח'לף.

בנקודה (18) מוגדר ח'לף כ„הביריון היתום".

לשיא הדימיון בין נקודה וכין דר שטירמר מגיע העיסוק הבלתי חדל של נקודה בנושא גירוש הערבים מהשטחים הכבושים. באחד מגיליונות דר שטירמר עוד בראשית דרכו, פירסם יוליוס שטרייכר את הצעתו ל„פיתרון עולמי" של בעיית־היהודים. בין השאר הציע: „החרמת כל הרכוש היהודי; חרם כלכלי חסר־רחמים; שלילה שיטתית של זכויות היהודים כעם נוכרי, בעזרת חקיקה, בכל המדינות האריות; הנהגת כרטסת־יהודים בכל מדינה ומדינה, בכל עיר, בכל מועצה מקומית; והקמת מדינה יהודית בטריטוריה גדולה במידה מספקת, בשליטה אריה, תוך הגלייית היהודים וישובם־מאונס. מכיוון שפלשתינה היא קטנה מדי, נראה האי מדגסקר מתאים יותר למטרה זו..."

רשימה זו של שטרייכר קדמה לתוכנית „הפיתרון הסופי" של הנאצים לבעייה היהודית, כפי שהותוותה ב„וועידת ואנזה", בראשות ריינהארט היידריך.

בנקודה מובאים רעיונות בנוסח דומה כמעט בכל גיליון.

קטע מ„דר שטירמר": שטרייכר וילדים אריים
„הזכר הערבי מפונק בדרך שונה מזו של הנקבה הערבית..."

● „נפוצץ לערבים את הראשים..."

ד"ר דוד רוזנצוויג, מורה באחד מהיישובים בשטחים הכבושים, שכיר של מישרד־החינוך־והתרבות, פירסם בנקודה (67) רשימה, המטיפה בגלוי לנישול התושבים הערביים ולגירושם:

„אימצנו לעצמנו מערכת מוסרית תמימה, ישירה, מתונה ושוחרת־שלום... ענישה קו־לקטיבית והטלת אחריות על מי שאיננו מבצע הפיגועים נוגדת את ההשקפה המוסרית שלנו ומכאן גם העונשים הקלים והוראות פתיחה־באש חמורות וכו'... האמת היא שכל זה איננו מוסר — זוהי צביעות (ההדגשה במקור). אנו מעדיפים לפרק את העם הערבי לפרטיו. לסבול ברכוש ובנפש ולא לקרוא לאויב בשמו... אנו מתעלמים מקיומה של מנטאליות קולקטיבית של דעת־הקהל ושל רצון הכלל..."

ולכן יש לדעת רוזנצווייג: „לדאוג שהענף הארצישראלי־ערבי יפסיד בכל פעם שיתרחש אירוע הפוגע בחיינו בארץ־ישראל. עלינו להמריץ אותם לצאת מכאן. על הציבור הערבי להרגיש שהקרקע (הקרקע ממש) נשמטת מתחת לרגליו בכל פעם שמתבצעת פעולה נגד עם־ישראל בארץ־ישראל..."

הצעתו המעשית של רוזנצווייג היא:

„... צריך ליזום פעולה ממשלתית מסודרת שתביא להוצאת הערבים בכסף או בתשלום. דרך הדו־קיום מסוכנת, ואם נמשיך בה נגיע למצב של סכנת־נפשות עבורנו. וכשזה יהיה המצב לא יהיה עוד מנוס מלהעלות את הערבים על אוטובוסים ולהעביר אותם דרך הגשרים, כמו שעשו ביוון ובבנגלה־דש. אינני רוצה שנגיע למצב כזה, לכן צריך ליזום משהו קודם..."

תלמידיו של המורה דויד רוזנצווייג, אותם נערים חובשי־כיפות שנהגו בעבר להשתתף בצעדות גוש־אמונים, שרו בצעדותיהם, מבלי להניד עפעף, שיר שמילותיו הן: „נעלה על ההרים, / נפוצץ לערבים את הראשים..."

הוא דומה מאוד לשיר־הלכת הנאצי, שמילותיו היו: „רם יהודי יותז מן הסכין — / אז הכל יהיה יותר טוב..."

בנקודה (68) הגיב אחד מראשי גוש־אמונים, יואל בן־נון, על מאמרו של רוזנצווייג:

„דויד רוזנצווייג ביטא, בקול רם, תחושות רווחות בציבורנו — וברחבי הארץ כולה — שעיקרן התמודדות ישירה עם ערביי־שכם בדרך של גירוש, אם כענישה ואם כפיתרון ראדיקלי לבעייה הפלסטינית, על־ידי הגירה, ברצון או מאונס. רבים חולמים על כך, רבים אחרים מקווים שהדבר יתרחש כך מעצמו, בדרך נס, באיזה רגע של מתיחות, ורבים אחרים רואים במהלך כזה פתרון אפשרי יחידי לבעיות הטרור והחבלה..."

ממשיך בן־נון: „אישית, שמעתי מאחד הכוהנים הגדולים של מיפלגת־העבודה היום, כי איננו רואה כל בעייה מוסרית בגירוש ערבים, וכי אילו היה הדבר אפשרי, היה מוכן להתנדב אישית ולנהוג את משאיות הטרנספרי יומם ולילה. יהודים ציונים אלה קשוחים היו, ועודם, הרבה יותר מדויד רוזנצווייג וממני, וכן מרוב אנשי גוש־אמונים..."

סיגנון זה של החשדת דברים והשמתם בפי אישיות אנונימית („אחד הכוהנים הגדולים של מיפלגת־העבודה היום...") זה סיגנון הרווח בעמודי „נקודה", בחלק ממערכה בלתי־חדלה להוכחה, ולהצדקת עמדות המתנחלים.

מתנחל אחר, חיים צוריה, ניסח בנקודה (15) את תחושותיו כלפי הערבים במילים שלא היו ואכן, כל המאמרים בעלי הרקע האידיאולוגי בנקודה מתנקזים לכיוון אחד: גירוש תושבי הגדה והקמת שילטון יהודי בשטחים הכבושים.

אחד מתושבי השטחים, מיכאל כהנא, פקיד בכיר במישרד־האוצר, פירסם בנקודה (7) רשימה תחת הכותרת „המוצא: מינהל ישראלי". בעצם פירסום הרשימה בנקודה עבר כהנא על התקשי"ר (תקנון־השירות־הממשלתי). במאמר זה מוגדרת המטרה של המתנחלים בשטחים, המתומצתת בפתיח לרשימה:

„כדי למנוע הקמת מדינה פלסטינית ביהודה ושומרון, יוקם, במקביל למינהל הערבי, מינהל ישראלי, שווה־זכויות למינהל הערבי. למינהל יינתנו מעמד והכרה בינלאומיים. הוא ישמש זרוע שילטונית של ממשלת־ישראל ויספק לישובים את השירותים הציבוריים הניתנים כיום על־ידי המימשל הצבאי. בבוא היום תיראה בעיני העולם כולו אלטרנטיבה ישראלית למדינה הפלס־טינית..."

● גזענות ו„מישחק באברי מין"...

ב„גיליון „נקודה" (67) יש ידיעה, העוסקת בפתיחת קורס על „תרבות ואישיות ערבית". קורס זה נועד להביא ניתוח סוציולוגי־פסיכולוגי של „המנטאליות הערבית" הכללית. המודעה בישדה שקורס זה ילמד, בין שאר נושאיו: מיכשולי המודרניזציה בחברות ערביות בנות ימינו; השפעת דרכי גידול הילדים במישפחה המסורתית ובמישפחות המעמד הבינוני העירוני על האישיות הבסיסית; השפעות דו־לשוניות ומרגינליות על האיטיות הטיפוסית של המשכילים הערבים בבעייה לעצמה.

על הידיעה בנקודה, היתה חתומה „מיכללת יהודה ושומרון" בקרומים, שהיא שלוחה של האוניברסיטה הדתית־לאומית בר־אילן.

קורס זה תוכנן במיסגרת לימודי ארץ־ישראל של מיכללה זו. המרצה המיועד, הד"ר אהרון בן־עמי מאוניברסיטת בר־אילן, הוא ממייסדי תנועת „ארץ ישראל השלמה".

בראיון שהעניק ד"ר בן־עמי לצבי בראל בהארץ. הוא פירט במעט את ההשקפות המדעיות, שיילמדו בקורס זה:

„תקופת ההנקה של הזכר הערבי ארוכה מזו

•כינוי למישלוחים למישרפות. במהלך השואה.

של הנקבה. כלומר, הזכר עדיין יונק, כאשר הוא מסוגל כבר לדבר. אין הוא נזקק לצרחות כדי לקבל את האוכל, וכך נוצר אצלו קשר בין דיבור לתוצאה — השבעת רצונו. אם כן, כבר בשלב זה מקבל הדיבור מישקל, עד כדי כך שהוא יכול להוות תחליף לפעולה. פעולה ינקותית זאת אצל הזכר הערבי יכולה להתקשר עם תכונות כמו: החשבת יתר של הדיבור, פראזיולוגיה וכו'. כתוצאה מכך הופך עצם הדיבור לפורקן, או תוצאה אפשרית אחרת: דיברת — פירושו עשית, ואינך חייב בהכרח להוציא את הדיבור — או האיום — אל הפועל.

„דוגמה שניה: הזכר הערבי מפונק בדרך שונה מזו של הנקבה הערבית. את הילד מפנקים פינוק פיסי, הכולל מישחק באברי־מין, חיבוק ואימוץ אל הגוף, ולפיכך צומח ממנו טיפוס חושני הסובל מאישיות כפולה. מצד אחד קיים אצלו הצורך להוכיח גבריות, ומצד שני קיימת אצלו הזדהות נשית, שאותה עליו להדחיק, היינו, מתפתח כאן שילוב של אבזריות שזורה ברומנטיות... "

זהו המדע נוסח גוש־אמונים, הדומה להפליא לניתוחים המדעיים של שטרייכר.

● זמיר, וייצמן ושאר הבוגדים

ב גיליונות „נקודה" ניתן לאתר עד מהרה את רשימת שנואי־הנפש של הימין הקיצוני בשטחים הכבושים. את עיקר הרעל מנקות מערכת נקודה במדור שכותרתו „על חם".

בנקודה (64). תחת הכותרת „זמיר: התפטר" תוקף מאמר לא־חתום את היועץ־המישפטי לממשלה, תוך שהוא חושף מעט מעולם־הערכים של המתנחלים:

„כאשר מתנחל (ר"ל) פותח באש על המון משתולל המסכן את חייו, ואחד הפורעים נפגע ונהרג, הרי היועץ המישפטי לממשלה הוא השופט והפוסק — והוא שופט בינו לבין מצפונו המיקצועי והאנושי — האם להאשים את החשוד בהריגה או ברצח. משנפלה החלטה אישית־פנימית שכזו להאשים ברצח, הרי באורח אוטומאטי חייבים על פי חוק לכלוא את החשוד עד תום המישפט... "

ממשיך ומגדיר מחבר־הרשימה האלמוני את היועץ המישפטי:

„יעתים אף נראה שיצחק זמיר הוא ריחיים על צווארה של הממשלה, באותו גולם אשר קם על יוצרו. זאת בעיקר בנושאים פוליטיים הנוגעים לארץ־ישראל. זאת — מפני שהשקפותיו של זמיר נוגדות את השקפות ממשלת הליכוד..."

המחבר סוקר את כל „מחדלי" זמיר:

„נאמן לגישתו הסובייקטיבית, נותן יצחק זמיר אור ירוק לאלימות המילולית מן הסוג הגרוע ביותר. מותר להפיץ ציורים של חזירים מניחי־תפילין (תומרקין). מותר לקרוא לרצח המוני של יהודים בתגובה על הרצח במיכללה האיסלאמית (ראהוד כותאב בג'רוזלם פוסט). מותר להטיף למילחמת־דמים נגד אנשי גוש־אמונים (אסי דיין בהעולם הזה). מותר להזדהות בפומבי, בחיבוקים ונישוקים, עם ערפאת (אבנרי, פלד, לנגר), מותר להסית בגלוי למרד (לייבוביץ)... "

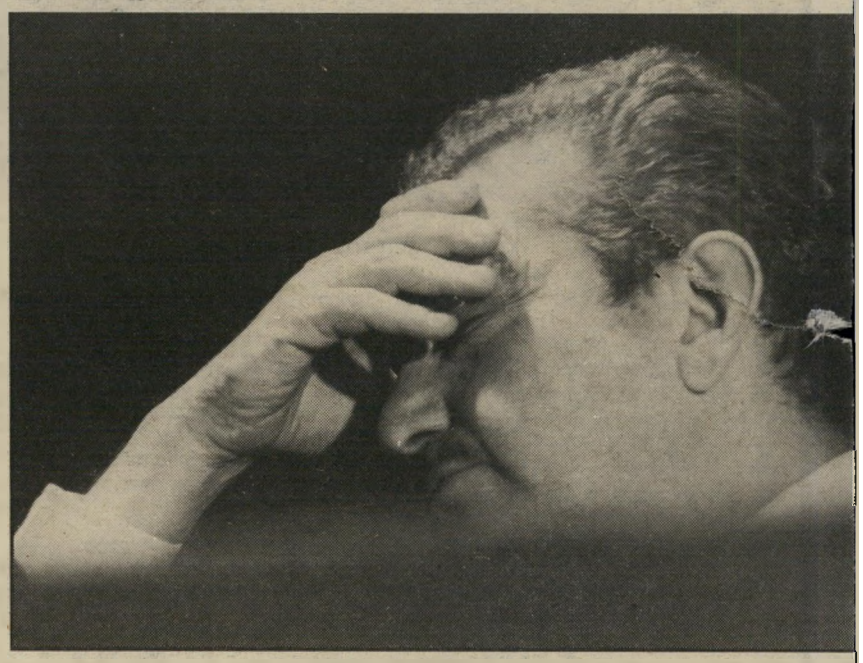

אוייב עזר וייצמן
„הוא טיפח זרוע ישירה של אש"ף..."

בגיליון נקודה (64). תחת הכותרת „גלה כבוד מישראל", קיים מתווה ללוח בגידה וחוסר־נאמנויות של ישראל, שנות ה־80:

„עורכי־דין ישראליים מן השורה הראשונה, מהם שהאוריינטציה הפוליטית שלהם היא ‚ימנית', אנשים מקובלים בחברה, מייצגים בבתי־המישפט ללא־רתיעה ולא נקיפת־מצפון את מרצחי אש"ף או אינטרסים ערביים לאומנים אנטי־ציוניים". מעמידים את מיטב הידע והכישרון שלהם לרשות מהרסי המדינה ומחריביה. לשואל, מדוע החברה ממשיכה לשאתם על כפיים, ישיבו: מה יש? זה נעשה תמורת כסף!"

באותה הרשימה מטפל המחבר האלמוני מנקודה במאמנה־לשעבר של נבחרת ישראל לכדורסל, רלף קליין וישראלים אחרים, המגיעים למיצוי עצמם וכישרונותיהם בגרמניה:

„רלף קליין, לשעבר מאמן מכבי ת"א, מעין סמל לאומי של ישראל — מאמן עכשיו את הנבחרת הלאומית של גרמניה.

„גרמניה אינה זרה לו. עוד בהיותו ילד ביקשו הגרמנים לרוצחו, ואך בנס נמלט מידיהם. את אביו השיגו, הוליכו לאושוויץ, שם המיתוהו בגאזים, ואת גווייתו שרפו בקרימטוריום...

„... רלף קליין, שאינו, בסופו של דבר, אלא טכנאי של ספורט, היה לו ממי ללמוד. למשל, מן האמנים (שמואל) רודנסקי ו(יוסף) ידין, פאר

** הכוונה לעו"ד שלמה תוסיה־כוהן, שהגן על אנשי אש"ף, ובעיקר בעתירה לבג"ץ בעניין הזכויות של חברת־החשמל של מיזרח־ירושלים.*

לפסילת היועץ המישפטי, מצטרפת במדור „על חם" בנקודה (63) פסילת שר־הביטחון לשעבר, עזר וייצמן, שאותו מאשים מחבר „על חם":

„וייצמן הוא אחד משושביניו הראשיים של אסון קמפ־דייוויד. כל כותבי הזיכרונות מקמפ־דייוויד טוענים, כי וייצמן היה אחד המדיחים הראשיים, אשר שברו את רצונו של ראש־הממשלה.

„וייצמן טיפח את ‚הוועדה להכוונה לאומית' בשטחי יש"ע (כינוי של המתנחלים לשטחים הכבושים — ‚יהודה, שומרון ועזה) אשר היוותה זרוע ישירה של אש"ף ושלטה למעשה ביש"ע כמעט ללא מצרים.

„וייצמן עצר בכל בוחותיו תהליך ההתנחלות העברית ביש"ע. אוזנו היתה ברויה לכל מנהיג אש"פי, ופגי־שותיו עימם היו לבביות ומלאות־חיובים. לעומת זאת, הוא היה אטום ועיוור למרבית הסניות של הישראלים ביש"ע..."

והשיא: „וייצמן הוא כיום איש ‚שלום עכשיו' וחביבה של תנועה זו, אדם שניתק עצמו בריגשותיו, בשיכלו ובכל דרכו הפוליטית — מארץ־ישראל השלמה... "

בגיליון הבא ממשיך המחבר האלמוני:

„וייצמן הוא היום אדם פרטי (ויש לקוות שכזה יישאר). אך וייצמן היה מפקד חיל־האוויר ושר־ביטחון של ישראל. הוא סימל משהו מן הכבוד והיקר של עם־ישראל ומדינת־ישראל. יהודים נוהגים לכבד ולגנוז במקום קדוש ספר־תורה שנפסל, סידור תפילה שנתבלה. רק האדם, כנראה, הפקר..."

אוייב בפאם שבעה
„השקר אין לו רגליים!"

תיאטרונינו הלאומיים, אשר לא נתקלו בשום מעצורים פנימיים, כאשר הוזמנו לשעשע את האוסטרים והגרמנים בארצותיהם במחזות כמו כנר על הגג בפולקלור העצוב של אותו עם שהמארחים והמזמינים רצחו במו ידיהם..."

ובאותו הומור־שחור של חובשי הכיפות הסרוגות, ממשיך מחברו האלמוני של המאמר:

„במוח המיוסר עולה הירהור מרושע, האם לא היה ניתן להשיג גם את תיזמורת אושוויץ' היהודית מרצון וללא בסייד, תמורת מעט יוקרה אישית והרבה כסף..."

כאשר אנשי גוש־אמונים עוסקים בהשמצות בנקודה, אין בפיהם מחסום. בחוברת נקודה (11) האשימו את ראש עיריית ירושלים, שיצא נגד מדיניות־ההתנחלות שלהם, כ„פועל לפי מיטב מסורת היודנראט". כאשר חתם הרמטכ"ל לשעבר, חיים בר־לב, על תצהיר שהתנגד להקמת אילון־מורה, הוא כונה „ארם אשר חצה את הקווים לשרת את האויב..."

ברשימה בשם „גלה כבוד מישראל" בנקודה (64) – שבין חברי מועצת־המערכת שלה מתנוססים שמות עבריים כמו פינחס ולרשטיין, יעקב פייטלסון, בני קצובר, ראובן רוזנבלאט, ניסן סלומינסקי ורוני שכנר — מוטחות תלונות כלפי הזמר דיוויד ברוזה:

„אך מה על ‚דיוויד' ברוזה, זמר־צבר ישראלי ממישפחת־מייסדים ציונית, אשר חלילה לך להעליבו בשם ההמוני כל־כך דויד... לוקחים איפוא את דויד שלנו, מייצאים אותו לאמריקה ומייבאים אותו בחזרה בצורה ‚המשופרת', וראו — כמה אנחנו יפים!"

● מילחמת־תרבות ב„סדום סיטי"

א ין **המתנחלים** טורחים להסתיר את העובדה שהם מצויים ב„מילחמת תרבויות" עם התרבות של ישראל השפוייה.

בנקודה (63). תחת הכותרת „באין עוד אחדות־תחושות", כותב המחבר האלמוני ב„ניוזספיק", שלא היה מבייש את „האח הגדול" ב־1984 לג'ורג' אורוול:

„מתי יתעוררו ויבינו כי במיל־חמת־תרבות אנו שרויים. בה הבגידה באריץ־ישראל משמשת רק כדגל הגלוי, החיצוני?

„מתי ייפקחו עיניהם לראות מה מתרחש אצל שכניהם בקיבוצים? איך צומחת שם ‚ציונות' פלסטינית? כיצד מכנסי צעירי התנועה־הקיבוצית־המאוחדת מחנה־קיץ בירושלים ומרביצים ב־500 תלמידי כיתות י"א את תורת ההתאבדות הלאומית (ויינינגר א־לה־פלסטין) עד כדי כך, שבחור בן 17 מקיבוץ בארי מסוגל לסכם ולומר ‚הנושא תפס אותי, כי אני מזדהה עם הפלסטינים... אני... בעד זה שתהיה מדינה פלסטינית בגדה' הדגש הוא על ההזדהות, זו שבלב, על פיתוח חיי־הרגש, לא מסביב לציון ולירושלים, כי אם מסביב לפלסטין...

„... בין תיאטרון, שבו קוטלים את הנפש היהודית להנאתם של הגויים, ובין חילול קדשי־ישראל בגסות בהמית ובין הסרבנות להגן על המולדת ובין ‚ההזדהות' עם הפלסטינים — המופיעים תמיד ביחד, ואיפיונם הוא ההתייוונות, מחיקת הצלם היהודי והארץ היהודית — ביחד.

אוייב יצחק זמיר
„ריחיים על הצוואר..."

(המשך מעמוד 23)

„ארץ יהודה היא גדה. ארץ־ישראל היא פלסטין — ויהודי הוא גוי... "

בנקודה (65), תחת הכותרת „פרופיל תרבותי", מובא רב־שיח שנערך בהשתתפות מנהלי המתנ"סים בשטחים הכבושים, שבו ניתן ללמוד מעט מהפרופיל העתידי של התרבות הישראלית המונחלת. אחד המשתתפים, צבי סלונים, סיפר:

„היום אני פוגש בשבת את הילדים שלנו משחקים ברפול צונח מהליקופטר, בממשלה ובאופוזיציה, ומזלזלים בשניהם. הם משחקים בצורה שכל המלמדים על יצירתיות חדשה, העורכים מישחקי סימולאציה, היו יכולים לבוא וללמוד כיצד ממחיזים את החיים האקטואליים... „...ישנם גם אלמנטים של אנטי־חינוך בהתנהגות שלנו, לא בכוונה רעה. ילדים לומדים לבעוט בסמכות. הם לומדים ליד השולחן שמקור השילטון מנואץ לפעמים על־ידי הורים, מורים, רבנים וכו'..."

ובמישפט אחד פוסל סלונים 200 שנה של תרבות יהודית בעלת ערכים קוסופוליטיים ולאומיים, החל באיינשטיין וכלה בחיים נחמן ביאליק, ועוד רבים אחרים:

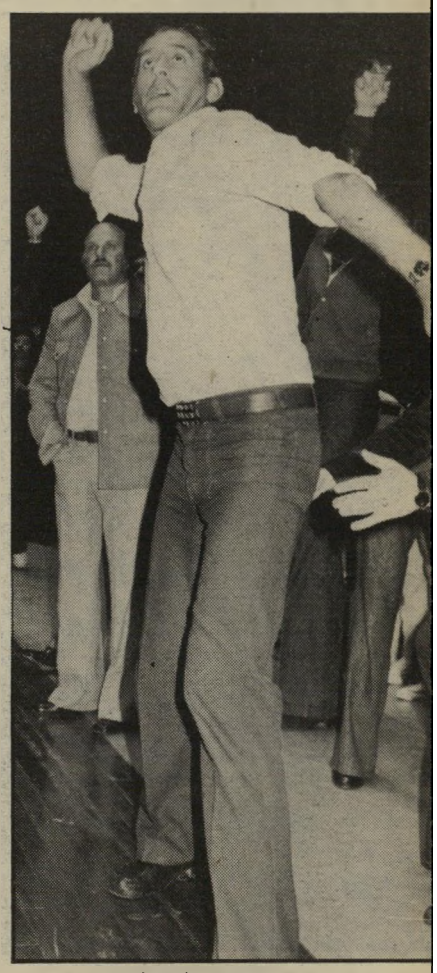

אוייב רלף קליין
„אביו הוליכו לאושוויץ..."

יהודי אחד — גם להצגה אנטי־שמית מבישה זו, כולה תוצרת ישראל, וזאת בפני גויים בחוץ־לארץ, לא חסרו שחקנים „שלנו". כמו לסרט חמסין או לסוחרי הגומי, אשר כשהם מוצגים בחוץ־לארץ הם משרתים את התעמולה של אויבינו, עימם אנו נתונים במצב של מילחמה פעילה.

„עד עתה לא נמצא בסדום־סיטי שלנו אפילו שחקן ישראלי אחד שיתפטר או ייסוג מלתת את בישרונו ומירצו תחת החתירה הזאת תחת עמו ומולדתו. הלבה למעשה מייצאת היום מדינת־ישראל לכל העולם, באומר, בצלול, בזמר ובתמזנות הרבה תעמולה אנטי־ציונית ואנטי־לאומית... "

פרק סיכום הביא עורך־הדין אליקים העצני מקיריית־ארבע, שיצא להגנתה של המתנחלת־זה־מקרוב, נעמי פרנקל. בנקודה (66) תקף העצני את התגובות בציבור החילוני על הופעתה של פרנקל בטלוויזיה:

„אכן אנחנו איננו רוצים דבר מן ההרסגורים, המורבים, הקניוקים, המתיפלדים. אולם מה נעשה, והם אורבים לנו ובליבם שינאת־חינם יוקדת ועימה לשון רעה, מושחזת בסכין? ומי יודע, מה קצר המרחק מן העין הרעה והלב השוטם עד, חלילה... לאגרוף?...

„... ברוכה תהיה לנו, אחותנו נעמי, ומי יתן ויסתייע בידה להביא את האמת שלנו, את האור הגנוז בררכנו, את בשורתה על ארץ־ישראל — אל ליבותיהם של בני־נוער תועים, אשר קיתונות־קיתונות של הסתה, הכפשה ורצח־אופי נשפכים עליהם יום־יום בידי מחרפיה — מחרפינו, מבקשי־נפשה — מבקשי־נפשנו... "

זהו סיגנון הקוזאק הנגזל, המאשים את יריבו באלימות שאינה קיימת, והמכשיר את הקרקע לאלימות רצחנית.

● „טרור אלקטרוני מבית..."

ל**אורך רוב** חוברות נקודה ניצבת מטרה נוספת להשמצות: ממשלת ישראל, ממשלת הליכוד.

בנקודה (10) במדור המערכתי „מיסמך", תואר מותו של תלמיד־הישיבה יהושע סלומה כך: „לאחר 32 חודשים של הפקרות שילטונית, עם תום שלוש שנים כמעט של ‚מדיניות שלום' — נפרץ הסכר. נרצח יהושע סלומה... "

בחוברת הבאה, נקודה (11), תחת הכותרת „חרות לשילטון", כתוב:

„נשמע השבוע באחד ממישרדי הממשלה: מתי תהיה לנו סוף־סוף, השפעה על הנעשה במדינה (שואל איש חרות את עמיתו)? תשובה: כשנשוב לאופוזיציה. אז המערך שוב יפחד מאיתנו!"

סידרה של חרפות, בנוסח שלא היה מבייש עיתונים לאומניים מהסוג הבזוי ביותר, פירסמה נקודה אחרי התפטרותו של מנחם בגין ממישרת ראש־הממשלה:

„מה אירע לעם־ישראל שהוא אוכל מעדני מלכים, אך הטעם בפיו מר, מבאיש ומבחיל? מהו אותו כיב בקיבתנו, המזריק את המוגלה לתוך פינו ונוטל מאיתנו את הטעם, טעם החיים?"

והתשובה: „אכן זהו ניצחונם הגדול של כתבים, שדרנים, פרשנים, שחקנים ובדחנים שבעזרת מילים ואותיות היכו ארץ בשבט פיהם ובמאמר לשונם ניצחו את ניצחון מילחמת הלבנון, הפכוה למפלה.

„נביאי־שקר עלינו, נביאי ‚שלום שלום ואין שלום' ואין ביום מחסום בפני דרכם הבוטחת לדרדר את מדינת־ישראל, חלילה, אל התהום.

„כן, מר בגין, אם מרים פניך על שאין לכל מיפלגות־הליכוד ביחד אפילו עיתון אחד ראוי לשמו:

„על כך, שמכשיר אדיר לשליטה על מוחות ודיעות, כטלוויזיה, הופקר בידי קומץ חברי ואוהדי הרסיס הננסי ששמו של"י;

„על כך, שבכל שש שנות שילטון הליכוד לא הוסר החרם על עיתונאים, כתבים, חוקרים, אמנים, מיזרחנים, קריינים ופרשנים שאינם מן השמאל, וזאת בעיקר בכלי־התיקשורת ה„ממ־לכתיים", המשרתים היום — אובייקטיבית, הלכה למעשה — יותר ויותר את העניין הפלסטיני... "

במהלך פירסום חוברות נקודה השתחל לכותבי המאמרים בעיתון זה גם ישראל אלדד, מראשוני הניאו־פאשיזם הישראלי עוד בשנות ה־50, כאשר פירסם את ביטאונו סולם, שבו הופיעו אז המשורר אורי צבי גרינברג וח"כ התחיה גאולה כהן.

אלדד, המנסה בגילגולו הנוכחי להיות ריאליסט, זכה מייד במיקלחת של צוננים מעטו של אליקים העצני. התקפתו של העצני הביאה את אלדד להבהיר את עמדותיו, דבר שעשה בנקודה (65), תחת הכותרת „לא נפלתי מהסולם":

„אליקים העצני, בחריפותו, מבחין בין ‚ירידה' מהסולם ובין ‚נפילה', והוא קובע שמעדתי ונפלתי.

„ולא היא, ידידי השנון ממני. לא נפלתי, כי בריעה צלולה ירדתי. זה נכון: אינני מדבר היום, כבימי במת סולם, על מלכות־ישראל בין היאור והפרת, לא מכיוון שאני מתכחש לחזון. לא ניתן להתכחש למה שאיננו שלי, אלא בשורשי האמונה של העם ולא ‚נטול הגיון גיאופוליטי'. לפי שעה רק נטול עם שישא אותו חזון למעשה, ואם גם מלאכים — באותו חלום הסולם של יעקוב אבינו — יורדים ועולים, מה אנו בשר ודם, וירידה צורך עליה ולא על נפילה נאמר כן...

נקודה מהווה בשנים האחרונות ביטאון ליצירתה וביסוסה של תורת־גזע עברית, שאינה שונה במאומה מתורות־גזע שקדמו לה. זהו ביטאון שבו מובעים ההגיגים האמיתיים של הימין הישראלי, בלא כחל ושרק. הגיגים המגלים אך במעט את האמת הרוחשת מתחת לפני ההתנחלויות, אמת מפחידה, האורבת לרגע של הזדמנות, כדי לעקור את התושבים הערביים בשטחים הכבושים מבתיהם ואדמותיהם וכדי להטיל על ישראל עצמה מישטר של רודנות לאומנית.

נקודה פורש בעמודיו את האמת מהשטחים הכבושים, ולא בנוסח המלוקק והאידיאליסטי שבו נוהגים המתנחלים להציג את עצמם כלפי חוץ, כממשיכי המסורת הציונית־החלוצית.

** תורתו של קארל האוסהופר, העוסקת בהשפעת הנתונים הגיאוגרפיים של ההיס־טוריה, שימשה אחת מבסיסי האידיאולוגיה הנאצית.*

דן עומר ■

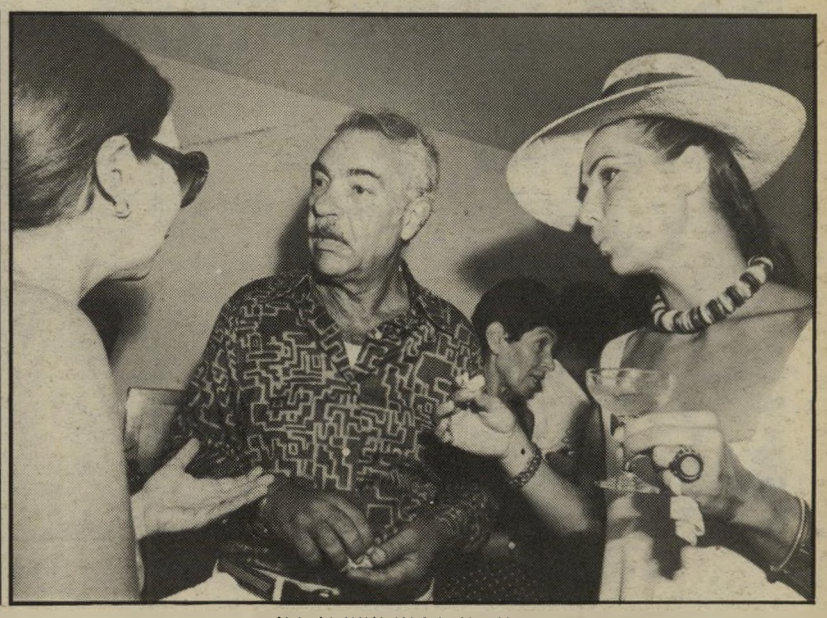

אוייב יפי ידין ואשתו הדי
„לשעשע גרמנים ואוסטריים..."

אוייב דייוויד ברוזה
„מייבאים אותו בחזרה בצורה משופרת..."

אוייב רוזנסקי (עם אשתו ואייבי נתן)
„שום מעצורים פנימיים..."

השילוב הפועל לטובתך

GM ליאו גולדברג בע"מ

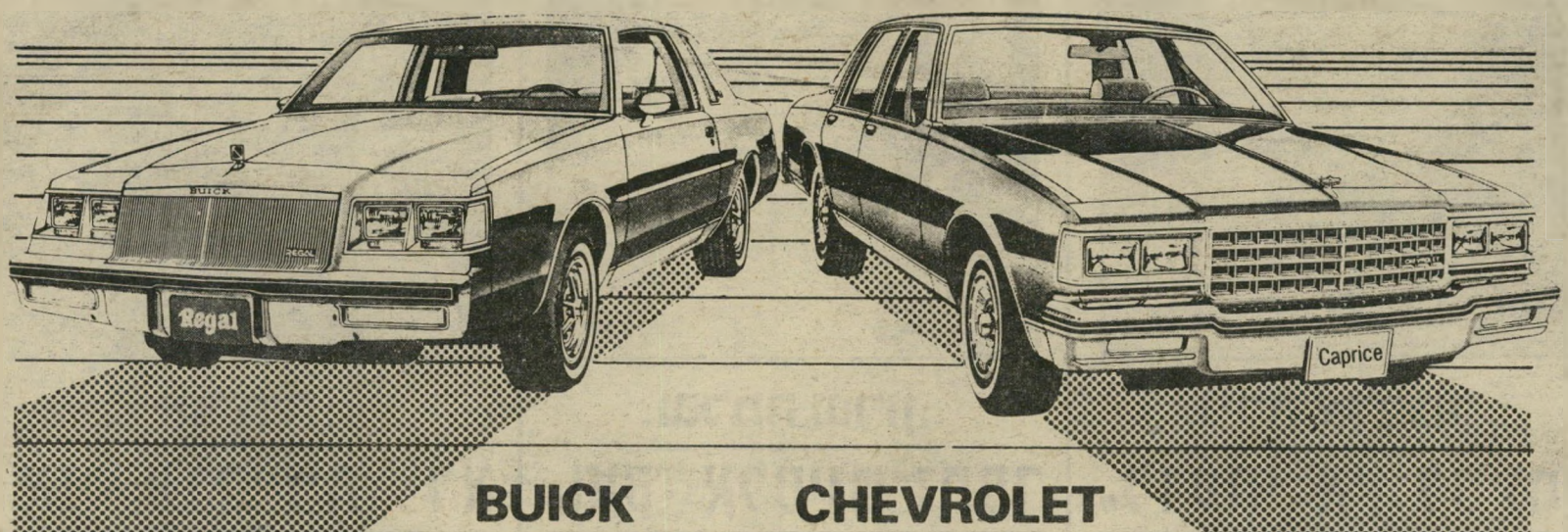

BUICK **CHEVROLET**

אם אתה מעונין במכונית אמריקאית במובן האמיתי של המושג, יש שתי עובדות חשובות שעליך לקחת בחשבון:

1. האמריקאיות של ג'נרל מוטורס

בין מגוון דגמי המכוניות האמריקאיות בולטות מכוניות מתוצרת "ג'נרל מוטורס", ובמיוחד דגמי שברולט וביואיק. הנסיון והמוניטין של ג'נרל מוטורס כחברה המובילה בעולם בכל הקשור לרכב אמריקאי אמיתי, מתבטאים ביתרונות המיוחדים של שברולט וביואיק. הם מציעים לך רמה גבוהה במיוחד של נוחות ואמינות, פאר בטיחות ועיצוב ללא תחרות.

2. האמינות של ליאו גולדברג בע"מ

כשאתה רוכש מכונית אמריקאית מ"ליאו גולדברג" בע"מ, אתה נהנה מאמינות ונסיון של 50 שנות יבוא בלעדי. לרשותך גם: רשת מוסכים מוסמכים עם אנשי מקצוע מעולים וציוד חדיש. חלפים מקוריים במחירים נמוכים. שרות יעיל וייעוץ מקצועי בבחירת הדגם המתאים לדרישותיך.

לפני שאתה קונה מכונית אמריקאית — בוא וראה את דגמי שברולט וביואיק אצל ליאו גולדברג בע"מ.

Feel the difference
General Motors makes.

GM

CHEVROLET

BUICK

ליאו גולדברג בע"מ

המוניע להצלחת שברולט וביואיק בישראל

משרד ראשי: ת"א דרך פ"ת 65; דרך פ"ת 86, טל. 03-251374. **ירושלים**: שלומציון המלכה 15, טל. 231798, 02-234536; **חיפה**: דרך יפו 132, טל. 530281-5; **סוכנים חיפה**: בית המכונית יפו 19, טל. 04-512251; **נתניה**: מכוניות נתניה, סמילנסקי 24, טל. 053-39423; **נצרת**: בישארה יוסף סרג'י, רח' פאולוס השישי 56, טל. 065-54667; **באר-שבע**: רכב בן שושן, טרומפלדור 117, טל. 057-70705.

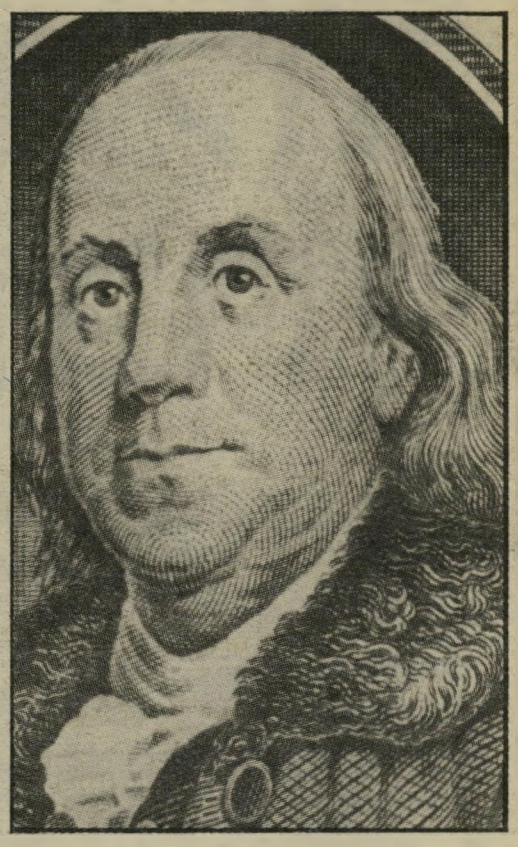

אזרחית:
„אני עברייניות. לא החזרתי מטבע זר!"

מהשבוע הזה מותר לאזרח ישראלי להחזיק במטבע זר רק 2000 דולר. אם הוא מחזיק יותר מהסכום הזה הוא עובר על החוק. נתנו לנו חודש ימים כדי ללכת ולהחזיר לבנק כסף שהיה ברשותנו. שאלתי את פקיד הבנק שלי כמה אנשים באו אליו במשך החודש במטרה להחזיר מטבע זר. פקיד הבנק הביא לי כוס מים ושאל אם אני מרגישה טוב. שאלתי אזרחית, אשר סירבה להזדהות ושכפי הנראה מייצגת לא רק את עצמה, אם יש לה יותר מ־2000 דולר.

כן.

● והחזרת לבנק?

אני נראית לך מטורפת? מה הם יתנו לי תמורת הדולארים שאחזיר לבנק, ושהם כל חסכונותיי? שקלים? ומה הם רוצים שאני אעשה בשקלים? אקנה מניות בנקים, אולי.

● מה תעשי עם כל הכסף שיש לך במטבע זר?

אשים אותם, כמו את האלפיים שמותר לי, בתוך כספת. שם הם יהיו עד שהמשלה תחליט לשים יד על הכספות.

● ואיך תדעי מתי הממשלה תירצה לשים יד על הכספות?

אני לא אדע, ובגלל זה אני רועדת בלילות.

● אם את מפחדת מזה שהממשלה תפתח את הכספות בבנקים, מדוע לא תקני לך כספת ביתית?

חשבתי על זה. אבל זה די מפחיד אותי. אם יבואו פורצים הביתה הם יכריחו אותי לגלות איפה מונח הכסף. בינתיים הגנבים מפחידים אותי יותר, כי הם גם לוקחים את הכסף וגם משתמשים בכוח.

● האם זו העבירה הראשונה שלך נגד החוק?

מלבד כמה עבירות תנועה, בהחלט כן.

● ואיך את מרגישה בעברייניות?

אני מרגישה רע מאוד. אני מרגישה פחד ואי־נוחות. אבל זו כנראה ההרגשה שמדינת ישראל רוצה שתהיה לבן־אדם, שכל חייו עבר קשה מאוד וחסך לעצמו קצת כסף לעתיד.

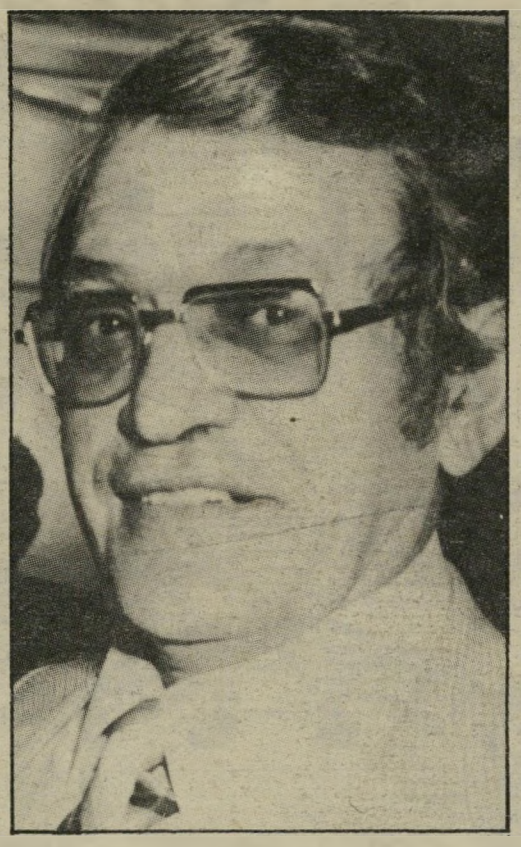

שלמה שרון:
„חוק אלסינט נחפר במיוחד לחברה גדולה!"

בשעת כתיבת שורות אלו נראה כאילו הבורסה תפסה ריצת אמוק ליעד שממנו היא נפלה בינואר ובאוקטובר שנה שעברה. זה הזמן לשאול את מר שלמה שרון, מנכ"ל החברה המרכזית לניירות־ערך, האם זה שבוע מיקרי, או שבאמת הבורסה התחילה לטפס שוב למעלה.

זו שאלה בפסיכולוגיה ולא שאלה בכלכלה. בעצם את שואלת למה כולם פיתאום התחילו שוב לקנות מניות. בורסה זה שוק. ואם אפשר לקנות בשוק מוצר שעולה הרבה פחות מערכו הממשי, אז את קונה. כאשר יקנו הרבה מאוד אנשים, תגענה המניות שוב לערכן הממשי או אפילו למעלה ממנו. ובעצם, או מתחיל הסיפור. מה יאמר שר אחד לשני, איזו אינפורמציה יתן סוכן ניירות־ערך ללקוחותיו, מה יכתוב עיתונאי אחר בעיתון כלכלי. לכל דבר כזה יש השפעה עצומה על התנודות בשוק ניירות־הערך. אני לא מנבא מה יהיה. נחכה ונראה.

● אם בעניני מניות אנחנו עוסקים, אולי תסביר לי מהו „חוק אלסינט" ומה הן „מניות אלסינט", אני מבינה שחלק ממחיר המניה אדם יכול להוריד ממס־ההכנסה שלו.

העבירו בכנסת חוק ששמו חוק אלסינט. הרעיון הוא לעזור למיפעלים שעוסקים במחקר ופיתוח. כלומר, לעזור להם לתכנן היום מוצרים שאפשר יהיה למכור בעוד כמה שנים ולקבל בשבילם דולארים טובים. ברור שמדינה חייבת לתמוך במחקר ופיתוח, אבל למדינה הזאת אין מספיק כסף, אז המציאו שיטה, שבה המדינה מסכימה שבמקום שאתה תשלם כסף למס־הכנסה, אתה תשקיע את הכסף הזה בחברה כמו אלסינט, באמצעות המניות שתקנה.

● אם כך, למה לי, כמשקיעה פוטנציאלית, לקנות מניה שאינה מהסוג הזה?

זה לא כל־כך פשוט. כל העסק נועד בעיקר לאנשים בעלי הכנסה גבוהה מאוד שהמס השולי עליה הוא כ־60%. יחידה אחת של מניה כזאת עולה כרגע 62.5 דולר. 60 אחוז מזה אפשר לנכות ממס־הכנסה. מה שנשאר זה 40%, שאותם אתה תקבל ברולארים אחרי ארבע שנים, ללא ריבית.

● אז מה הרווח הגדול של המשקיע?

הרווח הוא שאלסינט מתחייבת שמכל מכירה שתהיה לה בעתיד, היא תשלם לבעלי המניות תגמולים בגובה של 3%. כאן יש סיכוי לעשות רווח גדול מאוד. אנשי המחקר בארץ טוענים שתוך שלוש־ארבע שנים הם יעשו מכל דולר 20 דולר.

● האם יכולה להיות אינפלציה של חברות שייצאו לשוק עם מניות מסוג זה?

לא. החוק הזה נתפר לחברות גדולות ורציניות, שיכולות להתחייב ולייצא כך וכך בשנה. חברות קטנות לא מסוגלות לזה.

גילה אלמגור:
„לדעתי אין לפינחס גולדשטיין רשימות!"

בשבוע שעבר הראה חבר־הכנסת פנחס גולדשטיין פיסת נייר, ואמר שעליה רשומים שמות של הרבה מאוד אמנים, המסרבים לשרת בלבנון. עד היום לא היה מוכן ח"כ גולדשטיין לומר כמה אנשים רשומים ברשימה שלו ומי הם, ועל כן כל אזרח בארץ יכול לחשוב שכל אמני ישראל מסרבים לשרת בלבנון.

שאלתי את דוברת איגוד אמני ישראל (אמ"י) גילה אלמגור, אם היא יודעת מי האנשים, כדי שיוכלו להשיב על האשמותיו של הח"כ.

לא. הוא מסרב להגיד. הוא אומר שיש לו שבעה שמות. ביקשתי ממנו שיגיד מי הם השבעה, גם כדי שהם יוכלו לומר את דברם וגם כדי שלא יוכתם שמם של כל 1200 האמנים העובדים בארץ ועולים לבדר את החיילים בלבנון כל אימת שהם נדרשים.

● איך הוא הסביר לך את סירובו?

הוא לא מסביר כלום. אומר שהוא לא רוצה להראות את הרשימה. לפי דעתי, זו פראנויה פוליטית ובכלל אין לו שום רשימה.

● סנית לשילטונות הצבא? אולי הם יודעים משהו?

פניתי. אף אחד לא רוצה לדבר איתי על הנושא. אין עם מי להתווכח אפילו. אני יושבת פה ומתעצבנת, כי אני יודעת היטב שכל יום עולים אמנים ללבנון ואני יכולה לתת לך רשימה ארוכה מאוד של אנשים שעלו לשם בשבוע האחרון בלבד. ועכשיו בא גולדשטיין ומספר לי סיפורים בלי הוכחות. להגיד על הציבור הזה שהוא לא תורם את חלקו, זה פשוט שקר.

● מה אתם מתכוונים לעשות?

האמנים עצמם מציעים לי לרדת מהעניין, אבל לי קשה להסכים עם זה. אסור לתת לסיפורים בלי הוכחות להתיז בוץ על ציבור שלם. נשב בשבוע הבא ונחליט כיצד לפעול.

נירה לידסקי:

„על המישטרה לחקור איום במעשי כשפים!"

קבוצת מזהירי השבת מאיימת על ראש עיריית פתח־תקוה, דב תבורי, שאם לא ידאג לסגור את מרכזי הבילוי בעירו בלילות שבת. הם ישתמשו נגדו בחרם פולסא דנורא, חרם שלפי עדותם כבר עזר לחסל כמה וכמה מתנגדים שלהם, ביניהם ראש עיריית ירושלים לשעבר, גרשון אגרון ז"ל.

עורכת־הדין נירה לידסקי התעסקה בענייני כשפים לפני חודשים אחדים, בעת שהגנה על מכשפה מקומית. שאלתי אותה מה, לפי דעתה, צריך לעשות עם קבוצת האנשים המאיימת בכישופים, שלפי טענתם גורמים למוות.

המישטרה צריכה לעצור את האנשים האלה, לגבות עדויות, לחקור אותם ואם יסתבר שאמנם איימו בכישופים, צריך להגיש נגדם כיתבי־אישום.

● לפי איזה סעיף בחוק?

לפי הסעיף שאוסר כישוף בכלל. וכאן הכישוף כאילו נועד להרוג את האיש. קשה יהיה להגיד, אמנם, שיש כאן איום ברצח, אבל איום יש וכישוף יש.

● מה העונש על התעסקות בכישופים?

משנה עד שלוש שנים.

● אינני יודעת אם דב תבורי כבר התלונן במישטרה. האם זה משנה?

לא תמיד צריך להיות מתלונן. הרי גם ברצח אין מתלונן. במיקרה הזה, אם המישטרה יודעת, או שנודע לה, על חשד לעבירה פלילית, חובתה לחקור ולהעמיד לדין.

● איזה עונש קיבלה המכשפה שאת הגנת עליה לא מזמן?

שנתיים מאסר.

אדמונד בוזגלו:

„לנשים בארץ אין מודעות להגנה עצמית!"

אין שבוע בלי שניים־שלושה מיקרי אונס בארץ. התחלנו להתייחס לאונס כמו אל גזירה משמים. ברור שהמישטרה חייבת להגן על אזרחיה, אבל כל בר־דעת מבין שהמישטרה אינה יכולה להעמיד שוטר צמוד לכל גברת. מה אנחנו, הנשים, עושות למען עצמנו? מה אנחנו יכולות לעשות למען עצמנו?

אין כל ספק שאני, ואנשים אחרים כמוני, יכולים לעזור. תוך שלושה חודשים, באימון חמש שעות בשבוע ובהשקעה כספית שאיננה עולה על מחיר חמש תיסרוקות בסלון לתיסרוקות, יכולה כל אשה ללמוד להגן על עצמה, לפחות ב־50 אחוז ממיקרי התקיפה, המתבצעים בארץ.

● מדוע רק 50 אחוז?

אני לא מציע לאף אשה לנסות ולהתגונן, כשמולה עומד גבר עם נשק חם בידו. ויש כמובן מיקרים שהאנס יכול להפתיע את האשה ולהכות אותה במכשיר קהה, מתוך החשיכה, לפני שהיא יודעת על קיומו. יש עוד מיקרים שקשה מאוד להתגונן בפניהם, אבל במיקרים שגבר מתנפל על אשה בידיו, אם היא לקחה קורס של שלושה חודשים, לא תהיה לה בעיה להתגונן בפניו ולהבריח אותו מהר מאוד.

● ומה עם גורם הכוח? הרי גבר בדרך־כלל חזק הרבה יותר מאשה, שיסלחו לי הסמיניסטיות.

נכון שלגבר ממוצע יש יותר כוח פיסי מאשר לאשה ממוצעת. אבל בדיוק בשביל זה היא לומדת תרגילים שונים, אשר ברגע שהיא מפעילה אותם, הופך גורם הכוח הפיסי למישני, או לחסר־חשיבות לגמרי.

● כמה אחוז מהתלמידים שלך הן נשים?

שישה. אין בארץ מודעות לענין. אולי הן פוחדות מפגיעה בנשיותן, אולי מפגיעה פיסית בעת התרגילים. אבל כאיש מיקצוע בעל ותק של 28 שנה, אני יכול להגיד במלוא הביטחון שזה לא נכון.

● מאיזה גיל אפשר להתחיל ללמוד הגנה עצמית?

כל גיל הוא מתאים. אפשר להתחיל ולהתאמן כבר מגיל 6 ואף פעם לא מאוחר. לפי דעתי, לאור העליה הדראסטית באלימות, צריך להכניס היום שעורי הגנה עצמית לתוכנית הלימודים בכל בתי־הספר, כבר בחטיבת־הביניים. אף אחד לא יצטער על זה לעולם.

מולי שפירא:

„אמנים ישראלים לא כותבים שירי מחאה!"

במיקרה עליתי, ביום שישי, על תוכנית רדיו מרתקת בגלי־צה"ל, הנקראת „תיקוות השיר". הבנתי שהתוכנית ששמעתי היא חלק מסידרת תוכניות, ושאלתי את מולי שפירא, ראש מחלקת תרבות ואמנות של התחנה הצבאית, איזה סידרה זו וכמה תוכניות כבר הפסדתי.

זוהי סידרה העוסקת בשירת המצפון של עמים שונים בתקופות משבר. כל תוכנית מוקדשת לארץ אחת והיא נכתבת על־ידי מומחה או אספן של שירי־מצפון, שירי־ מחאה ושירי־מחתרת של אותה ארץ.

● האם יש גם תוכנית המוקדשת לשירי־המחאה של ישראל?

לא. ובעצם זה די מוזר שאמנים ישראליים אינם כותבי שירי מחאה. אין אצלנו בשירים תודעה פוליטית וחברתית. יוצרים מעדיפים שירים אישיים. ואני מניח, שכמו לכל עם, בפרקים מסויימים של תולדותינו היו לנו סיבות־שבות למחאה. אבל פשוט אין חומר. אצלנו הדגש מושם, במיוחד בשנים האחרונות, על המוסיקה ולא על הטכסט. אגב, יש פרק העוסק בשירי מחאה יהודיים אידיאים.

● כיצד נולד הרעיון לסידרה?

בשיחה בין נדב לויתן, שהוא עורך הסידרה, וביני, החלטנו שאנחנו מתעסקים המון בשירי ארץ־ישראל והגיע הזמן לפנות קצת לתרבות העולם. תוך כדי החיפושים אחרי חומר, הסתבר לנו שהרבה מאוד מהתכנים המעניינים ביותר בשירה של ארצות מסויימות, נמצאים דווקא בשירי מחתרת ושירי מחאה.

● איך אספתם את החומר?

היה מסע ארוך מאוד של חיפושים. פנינו לאספנים, שהיפנו אותנו לאספנים אחרים. שנה שלמה עבדנו על איסוף החומר. צריך להודות שגם האיסוף עצמו היה מרתק. יש לנו הרבה מאוד חומר שמעולם לא הושמע בשום פורום. חומר שהוקלט באמצעים ביתיים, שהוברח למערב תוך סכנת נפשות, שהובא על־ידי גולים פוליטיים. הסיפור של האספנים הוא סיפור ארוך ומעניין בפני עצמו ואני מבין שאין כאן מקום לפרטו.

● בתוכניות מסויימות, כמו זו העוסקת במילחמת ויאט־נאם למשל, קשה מאוד להתעלם מהדמיון שבין התקופה ההיא בארצות־הברית ובין התקופה שבה אנו חיים, היום בארץ. התנגדות הצעירים למילחמה, התנגדות לערכים שהיו מקודשים על־ידי המדינה במשך שנים ארוכות, אפילו בסירוב לצאת למילחמה. האם לא חששת שאנשים יחפשו בוונות פוליטיות מצדך בעצם שידור תוכנית כזאת דווקא היום?

אני לא עוסק בפוליטיקה. סיטואציות חברתיות אנושיות, ככל הנראה, חוזרות על עצמן. אבל אם יש דימיון, זה לא אומר שיש שוויון.

דניאלה שמי

חדש!
קוטג' בודד
במסגרת "בנה ביתך"

"בנה ביתך"
בלי להתקע באמצע הבניה.

בריטיש קוטג'.

התבונן בשיטת הבניה החדישה...

"בריטיש קוטג'" נבנה בשיטה חדישה המאפשרת בניה יעילה ויסודית תוך פרק זמן קצר (עד 8 חודשים בלבד!) כולל גימור מושלם כגון: תריסי עץ משובחים, שטיחים מקיר לקיר, ריצוף קרמיקה מרהיב – הכל כלול במחיר!

את "בריטיש קוטג'" ניתן אף להגדיל בכל עת בהתאם לצורכי המשפחה המשתנים, ללא הריסת הקיים ובלי השקעות גדולות – הודות ליסודות המוכנים מראש.

...הוסף לכך תנאי-מימון מיוחדים של "מבט":

מחיר למ"ר	**$360* בלבד!**
מחיר כל מ"ר מעל ל-100 מ"ר	**$300* בלבד!**
סיוע מיוחד של "מבט" עם חתימת החוזה	$8000 ! $4000-2000 בלבד.

"מבט" תתאים את מסלול התשלומים לאפשרויותיך ולמועד מכירת דירתך.

* לא כולל מע"מ.

...והתוצאה: אינך צריך לפנות את דירתך הקיימת עד לרגע בו תעבור ל"בריטיש קוטג'".

כך אינך יכול לעולם להתקע באמצע הבניה ללא דיור וללא מימון. כך הכל פשוט, חד וחלק. ללא בעיות. ללא עיכובים העולים ממון רב.

"בריטיש קוטג'" – איכות לטווח ארוך

"בריטיש קוטג'" בנוי בסגנון אירופאי מובהק, המתבטא לא רק בעיצובו, אלא גם באיכותו: "בריטיש קוטג'" מאופיין בגגות רעפים (מעל גג בטון), קירות בטון כפולים וביניהם בידוד תרמי מיוחד, ציפוי חיצוני של לבנים איטלקיות, חצר פנימית ומוסך.

"בריטיש קוטג'" יגיע אליך

כדי לקנות "בריטיש קוטג'" אינך צריך להטריח את עצמך למשרדי המכירות. אנשי צוות המכירות המיוחד של "מבט" יגיעו אליך הביתה.
לתאום פגישה, אנא מלא את התלוש המופיע כאן, או התקשר לטלפון 03-801050. מיד לאחר שתתקשר אלינו – ישלח לביתך פרוספקט מהדר של "בריטיש קוטג'".

מקבוצת

מבט-בניה בע"מ

בית אנגלי במבט ישראלי

לכבוד
חברת "מבט"
ת.ד. 5321,
חולון, מיקוד 58857.
אני מעוניין לפגוש באיש המכירות שלכם, כדי לקבל פרטים נוספים על "בריטיש קוטג'", ללא כל התחייבות מצידי.

שם: _____
כתובת: _____
היכן יבנה הבית החדש? _____
אודה לכם אם תתקשרו אלי לתיאום פגישה
לטל: _____

מקום טוב באמצע

סימטריה מושלמת. מצד אחד — ארבעה עולים מברית־המועצות, שונאי המישטר הקומוניסטי. מצד שני — ארבעה עולים מארגנטינה, שונאי המישטר הפאשיסטי.

גם בטענותיהם היתה סימטריה. הם התווכחו על השאלה איזה משני המישטרים גרוע יותר. כל צד טען בלהט שהדיכוי בארץ־מוצאו שלו עולה לאין־שיעור על הדיכוי בארץ השניה. כל צד ממש נעלב מעצם הרעיון שהמישטר בארץ־מוצאו עשוי להיות קצת פחות גרוע מזה שבארץ השניה.

אסקין

אבל הסימטריה היתה רק למראית־עין. היה הבדל גדול בין שתי הקבוצות, שבאו לידי עימות בתוכניתו המצוויינת של דן מרגלית, מיפגשים.

יוצאי ברית־המועצות, או לפחות אחרים מהם, הפכו פאשיסטים. יוצאי ארגנטינה הפאשיסטית לא הפכו קומוניסטים. הם הפכו סוציאליסטים, המתנגדים לשני הגושים והרוגלים בדמוקרטיה.

כך הוכיחו העולים מארץ־הסובייטים את טענתם, בצורה שלא התכוונו לה דווקא. הם עצמם היו ההוכחה לכך שהמישטר הסובייטי גרוע יותר. כי מה יכול להיות גרוע ממישטר ההופך גם את מתנגדיו למיפלצות?

מי ששמע את דבריו של אביגדור אסקין, מי שראה את חיוכו המתנשא הניצחי, יכול היה להתרשם שהנה יושב הפאשיסט המושלם. הדמגוגיה שלוחת־הרסן והבלתי־רציונלית לחלוטין שבפיו; נכונותו לשסע בכל רגע את דיבריו, אך לזעוק חמס כאשר מישהו מעז להיכנס לדבריו — כל אלה הן תכונות ידועות.

אך גרוע מזה היה התוכן. הוא היה מוכן בהחלט להצדיק את כל הזוועות המבוצעות בשם „העולם החופשי", את פלוגות־הרצח בארגנטינה ובאל־סלוואדור, את מרתפי־העינויים של יורשי־הגסטאפו — כי זה נעשה בשם „החופש", נגד הקומוניזם. ואילו יוצאי־ארגנטינה, שדיברו באופן רציונלי, לא הצריקו את הזוועות שבוצעו בשם הקומוניזם. הם מחפשים דגם חברתי מוסרי וצודק, אפשר להתווכח על מידת המציאותיות של השקפותיהם, אך בוודאי אי־אפשר לשלול את יופיו של החלום.

הקומוניזם מינוס מארכסיזם שווה פאשיזם. איש כמו אסקין מדגים זאת יפה. אדם כמוהו, שהתחנך במישטר הטוטאליטרי של הבולשביקים, אינו יכול גם לדמיין לעצמו דמוקרטיה אמיתית מהי, מה כוחה ומה עדיפותה. הוא יכול רק להחליף זוועה אחת ברעותה, דגם טוטאליטרי אחד במישנהו. נראה כי הסובייטים יוצרים נכות רוחנית, שאין לה מרפא.

ואולי אני מגזים. הפרופסור שישב לידו, בוריס אורלוב, דיבר בנימה אחרת. היה נדמה שהוא מבין את טיב הפשרה, הפלורליזם, הליברליזם, שבלעדיהם לא ייתכנו חיים של חופש. אך מסופקני אם למד זאת במוסקווה.

בין סרטן וכולירה

כבר סיפרתי שהייתי לפני כמה ימים ברומא, כאורח בוועידה הארצית של מיפלגה שמאלית־ניטרליסטית, המתנגדת לשני הגושים הגרולים. בהתאם להשקפה זו, הזמינו יחד איתי שורה ארוכה של נציגים של מאבקי־שלום ומאבקי־חרות — אנשי סולידריות מפולין וסאנדיניסטים מניקאראגואה, לוחמי־שיחרור מהמחתרת של צ'ילי ודוברת קבוצת אמנת 77 הנרדפת בצ'כוסלובקיה, ועוד ועוד.

אחד המתווכחים, איש מיפלגת־האלטרנטיבה בברלין המערבית, הפריע קצת לאחוות־הלוחמים כאשר השמיע תלונה. אמנם, אמר, הכל מסכימים כאן שצריכים להילחם בשני הגושים, ולהתנגד לכל דיכוי, במערב ובמיזרח. אולם שיווי־המישקל אינו נשמר במציאות. רודפי השלום והצדק במערב, הלוחמים בטילים האמריקאיים באירופה ובמישטרים הפאשיסטיים באמריקה הלאטינית, אינם מגלים להט דומה, כשהם מרימים את קולם נגד הדיכוי במיזרח. עדיין פועלת בליבם הנוסטלגיה השמאלית של אתמול, עדיין נשאר בהם מישקע של סימפטיה פרו־סובייטית, שאבד עליהן הכלח.

מאות האיטלקים הצעירים, שנכחו באולם, אנשי השמאל שאיבדו את כל האשליות שלהם לגבי המישטר הסובייטי וגרוריו, הינהנו לאות הסכמה. הם הסכימו בליבם שהנואם צודק.

אותה הבעיה קיימת, כמובן, גם בצד השני — אצל הלוחמים בדיכוי בגוש המיזרחי. הם תולים את תיקוותיהם בארצות־הברית, גם בשעה שהם מודעים לזוועות המבוצעות בארצות רבות בעזרת סוכנים אמריקאיים, כסף אמריקאי ונשק אמריקאי (וישראלי).

מי שמאמין בדרך השלישית, הניטרליסטית, חייב להתנער מכל האשליות האלה. הניגוד למישטר הסובייטי אינו הגוש האמריקאי, והניגוד לגוש האמריקאי אינו הגוש הסובייטי. מבחינת המגמות והשיטות, ההבדל בין שני הגושים בעולם הוא מינימלי. הניגוד לשניהם הוא עולם בלי גושים. המשתחרר מעול שני הבריונים גם יחד. מי שרוצה בשלום, בעולם של עמים בני־חורין, בשיחרור כדור־הארץ מאיום ההשמדה הגרעינית, אינו יכול לסגור לגוש זה או אחר. הגושים עצמם הם המחלה, הפוקדת את האנושות בימינו.

הניגוד למחלת הסרטן אינו מחלת הכולירה, והניגוד לכולירה אינה השחפת. כל אלה הן מחלות, ויש להן רק ניגוד אחד: הבריאות.

מחשבות מתחת למירפסת

ברומא קבעתי פגישה עם ידיד, כדי ללכת יחדיו לאכול. כל רומאי מכיר מיסעדה מיוחדת, קטנה, זולה, מצויינת.

נדברנו להיפגש בשעה 9.30 בערב בכיכר ונציה, מתחת למירפסת. עמדתי ברחוב, חיכיתי במשך כמה דקות לידידי, היה קר, הלכתי אנה ואנה, חשבתי על המקום. לארמון ונציה יש חזית ארוכה, מרשימה, שטוחה, ויש בה רק מירפסת אחת. מעל מירפסת

אורי אבנרי

יחו איש

זו היה בניטו מוסוליני נוהג לנאום את נאומיו הגרולים לאומה ולעולם.

לא יכולתי שלא לשאול את עצמי את השאלה המתבקשת: מה היה קורה אלמלא הצטרף מוסוליני למילחמת־העולם?

מוסוליני לא היה טיפש. הוא גם לא העריך, תחילה, את אדולף היטלר, שבו ראה חקיין וולגארי שלו. כאשר נפגשו השניים בפעם הראשונה קיבל הדיקטטור האיטלקי את פניו של מי שהיה אז רק ראש מיפלגה אופוזיציונית בגרמניה. היטלר לבש מעיל־גשם צהוב ארוך, וסיפרו שמוסוליני אמר בחצי־קול למלוויו, בבוז תהומי: „הסיגנון הוא האדם!"

על כל פנים, מוסוליני לא רצה להיכנס למילחמה. כמו פראנקו הספרדי, משך את היטלר באף. אולם ייצרו גבר עליו כאשר התמוטטה צרפת במפתיע. הוא לא יכול היה לעמוד בפיתוי. היה נדמה לו — כמו לרבים אחרים — שהמילחמה הסתיימה למעשה, שהיטלר ניצח, שלבריטים אין ברירה אלא להיכנע, ושלא נותר אלא לחלק את השלל. מוסוליני רצה מאוד בחלקו בשלל הזה — ניצה, קורסיקה, תוניסיה — לפחות.

אך איך היו הדברים מתגלגלים אילו נשאר מוסוליני ניטרלי עד הסוף, כמו פראנקו?

הצגתי שאלה זו לידידי, איש השמאל, בדרך למיסעדה. הנה תשובתו: „בימים ההם כבר התמתן המישטר של מוסוליני. הוא כבר לא היה פאשיסטי ממש, אלא מעין מישטר שמרני־ימני, כמו מישטרו של פראנקו אחרי תום מילחמת־האזרחים הספרדית. מוסוליני היה ממשיך לשלוט, איטליה היתה קופצת על שמריה, וברבות הימים היה מוסוליני נפטר בשיבה טובה (הוא נולד ב־1883). איטליה היתה חוזרת בדרכי־שלום למישטר הדמוקרטי. כמו ספרד."

אפשר להוסיף: הגרמנים לא היו מתקרבים אל שערי מצריים וארץ־ישראל. הבריגאדה היהודית לא היתה מגיעה לאיטליה, חייהם של הרבה יהודים היו ניצלים, ומוסוליני היה נמנה עם גדולי העולם אחרי המילחמה.

מוסר־ההשכל: היזהרו מפני נאומים מעל למירפסות.

אלוף העולם

במיסעדה אכלנו, שתינו, שוחחנו עם שתי סניוריטות, וליבנו היה טוב עלינו. כפי שמקובל באיטליה, בנסיבות כאלה, חייכנו גם קצת לשכנים.

בשולחן הסמוך — המקום היה די צפוף — ישב זוג, כבני 30. האשה היתה יפה מאוד, לבושה באלגנטיות פשוטה ויקרה. הגבר היה שמנמן, משופם, ללא עניבה, במיקטורן מרופט שהעיד על בעליו שהוא עשיר מאוד.

„הם מדברים פורטוגלית," העירה אחת משתי הסניוריטות שלנו. פורטוגלית מצלצלת לאוזן האיטלקית כמו יידיש באוזן גרמנית — שפה קרובה, אך בעלת מיבטא שונה לגמרי, משובש איכשהו.

התחילה שיחה, והתברר שהשכן שלנו הוא מבראזיל, בעל האסיינדה (חווה) גדולה. הוא מגדל טבק, סוכר וגידולים אחרים. הוא ואשתו היו במצב־רוח מרומם מפני שיבול ההדרים בארצות־הברית אבד בכפור. זה טוב לבראזיל. לא מכבר רצה שכננו להשמיד את הפרדסים שלו, והנה עכשיו הוא עומד למכור את היבול במחיר מופלג.

השיחה התגלגלה, כפי שקורה בין שכנים מחלקי־תבל שונים המזדמנים יחדיו במיסעדה זרה. הסקרנות ההדדית אינה יודעת גבול. מניין אני? מישראל? אה, אביו היה בישראל! הוא בא לבדוק את ההמצאות החקלאיות האחרונות אצלנו. החקלאות הישראלית מפותחת מאוד, ואפשר ללמוד ממנה הרבה. אביו דיבר טובות על ישראל.

ובראזיל? מה עם השילטון הצבאי? לא טוב. קצינים מבינים בתותחים ובמטוסי־קרב, אבל לא במשק. הכלכלה הולכת מדחי אל דחי. דרוש שילטון אזרחי, כדי לנהל את המדינה כראוי.

כאשר אומר זאת איש עשיר מאוד, בורגני מאוד, משמע שזה עומד להתרחש.

לבסוף, אחרי שקמו והציעו לנו לגמור את היין שלהם — היתה להם פגישה דחופה בחצות — שאלתי אותם לגבי האינפלציה.

„חמש מאות אחוזים," אמר בגאווה.

„גם אנחנו כבר עברנו מזמן את המאתיים," הגבתי.

„אז אנחנו עדיין האלופים!" סיכם בעל־החווה בתרועת־ניצחון.

(לא שכחתי את השאלה הישראלית המנקרת בראשו של הקורא: ארוחה טובה מאוד, פאסטה עם צרפים, צלחת ענקית של מאכלי־ים, יין אדום טוב, קפה ועוגה — כ־10 דולר לנפש.)

חור בקיר

רומא יפה כשאתה רואה אותה כתייר. היא יפה שיבעתיים כאשר אתה רואה אותה בעיניו של רומאי, האוהב את עירו, והמכיר כל אבן וכל פינה בה. היה לי מזל ואחד כזה לקח אותי לטיול קצר.

עלינו על אחת משבע הגבעות של רומא (יש יותר משבע. אבל כך אמרו הקדמונים, ומי יחלוק עליהם?) וראינו את העיר מזווית חדשה.

פסענו ברחוב אריסטוקרטי שקט, בין נהר הטברה וצ'ירקו מאסימו, והגענו לכיכר הנושאת את שמם של אבירי מאלטה. אבירי מאלטה הם הגילגול האחרון של מיסדר־ההארחה („ההוספיטאלרים") שנולד בארץ־ישראל בימי הצלבנים. בכיכר זו שוכנת מיפקדתו.

ידידי הוביל אותי לשער ירוק גדול. ניסיתי לפתחו, אך הוא היה נעול.

„הסתכל," אמר, והצביע על חור עגול בדלת. בגודל מטבע של שקל.

התכופפתי, הסתכלתי, ונשימתי נעצרה.

מבעד לחור שבשער ראיתי שדרה ארוכה וישרה של עצים ירוקים, מסודרים בסימטריה מדוייקת, אשר יצרו פרספקטיבה מושלמת. בין שני העצים המרוחקים ביותר, בדיוק באמצע, ניבטה הכיפה הגדולה של כנסיית פטרוס הקדוש.

לפני שנים קראתי סיפור קצר, קלאסי, על דלת ירוקה בחומה, שמאחוריה הסתתר גן־עדן דמיוני. כאן, מאחורי השער הירוק הזה, ניבט היופי המושלם. המראה היה יפה מכל תמונה.

רבים עוברים מדי יום על פני השער הזה, מבלי לשים לב לחור בשער. אולי יש בזה איזו שהיא משמעות אלגורית. איני יודע.

גיבורו של בגין

עברנו ליד פסל של גאריבלדי. „זהו הגיבור הגדול של מנחם בגין!" גיליתי לידידי האיטלקי. „הוא מעריץ אותו יותר מכל אדם אחר בהיסטוריה."

„מוזר," השיב האיש. „זה מוזר מאוד. הייתי אומר שגאריבלדי מזכיר דווקא את ערפאת."

והוא הסביר: גאריבלדי ניסה לשכנע את ממשלות אירופה להקים מדינה (איטליה המאוחדת) שאיש מהן לא רצתה בה. היא קמה, לבסוף, על אפן ועל חמתן.

בדרך לסיביר

סן

כאשר קראתי את הסיפור של דניאלה שמי על אלכסנדר פן ובתו השלישית, נזכרתי בפגישה האחרונה שלי עם פן.

זה היה בראשית שנות ה־60. העולם הזה כתב עליו כמה שורות, שלא מצאו חן בעיניו. איני זוכר את התוכן, אך הענין היה בלתי־חשוב.

נכנסתי לכסית, ושם ישב המשורר לבדו ליד שולחן ושתה. כדרכו, היה שתוי מאוד.

כשעברתי על פניו, שלח בי עיניים אדומות וסינן בין שפתיו: „כשתבוא המהפכה, אתה תהיה הראשון שיילך לסיביר!"

שידור

צל"ש

רחוב סומסום

● למפיקי מישדר־הילדים רחוב סומסום, שהפכו מישדר זה למרתק שבמופעי־הטלוויזיה (הכללית והלימודית). רחוב סומסום היא תוכנית טלוויזיונית ברמה בינלאומית, שבה מככב „קיפי", ולצידו **יונה עטרי**, **אבנר בן** ואחרים. למרות היותה מיועדת לקבוצת הגיל 2 — 5, היא מצליחה לרתק את כל הגילאים, מאוכלוסיית־היעד ועד לאוכלוסיית הקשישים. ברומה לתוכניות אחרות של הטלוויזיה הלימודית, מהווה גם זו שיעור לטלוויזיה הכללית כיצד מפיקים מישדר־טלוויזיה, בלי תשלומי־אגרה של הצופים. נדמה שהיחידים שאינם צופים ברחוב סומסום הם מנהלי הטלוויזיה הכללית. שלולא כן היו חשים עצמם כמלכים עירומים.

צל"ג

מסכים שחוקים

● למפיקי ולמגישי מישדר־התרבות החדש, מסכים, שהוא בבחינת אותה הגברת בשינוי האדרת — של שמונה וחצי ז'ל שהיה מהגרועים שהעלתה הטלוויזיה הכללית על מירקעה. המישדר ניזון מקונספציה מוטעית, כאילו קיים צורך במגזין תרבותי לצופי־הטלוויזיה, שמעניין אותם מה מציגים בהבימה, בקאמרי ובשאר תיאטראות ישראל.

חזרה להתחלה

● **לבני ליס**, שכתבתו על המתרחש בגשר־האווירי, בהשבוע יומן אירועים, החזירה את הטלוויזיה לסיגנון ההידד של השבוע הראשון של המילחמה, כאילו לא למד דבר במשך 20 חודש.

מאחרי המירקע

„בום" ב„מבט"

ישיבת מערכת מבט ביום שישי בבוקר נחשבת כמשעממת שבישיבות השבוע בחטיבת־החדשות של הטלוויזיה.

אך ביום שישי הטיל העורך, **מיכאל קרפין**, פצצה בישיבת־הבוקר.

קרפין ריווח לכתבים שמנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, ומנהל הטלוויזיה, **טוביה סער**, אינם מוכנים להמליץ על אישור המיכרז של קרפין כעורך־קבע של מבט.

לפיד וסער הבהירו לקרפין, שבכוונתם להמליץ עליו לתקופת־ניסיון נוספת, בת שלושה חודשים.

הסיבה לאי־אישרורו של קרפין בתפקיד נעוצה בקואליציה שמקיר־אל־קיר של חברי הוועד־המנהל, מהליכוד והמערך, המתנגדים לאיוש התפקיד בידי קרפין.

תיקוותם של לפיד את סער היא שהוועד־המנהל החדש יאשרר, בראשית אפריל, את קרפין כעורך מבט.

אלא שמיכאל קרפין לא היה מוכן להבהיר לכתבים שהציג אולטימטום חד־משמעי ללפיד וסער: או אישרור מיידי, או התפטרות מהתפקיד.

בהנהלת רשות־השידור הוחל כבר בגישושים אצל כמה מוותיקי מבט לאיוש המישרה. בין המועמדים: **יאיר אלוני**; שבין השאר שימש כמנהל חטיבת־החדשות של הרדיו. מועמדים נוספים: **שימעון טסלר**; ששב לאחרונה מלונדון, ו**יעקב אחימאיר**.

מלכודת לרונן

אחרי שהוועד־המנהל של רשות־השידור טירפד את תוכניתם של **יאיר שטרן** ועורך מבט לסילוקו של **יורם רונן** (ב־1 בינואר) מתפקידו כראש הדוכנה (דסק) המדינית, מכינים ראשי חטיבת־החדשות מלכודת לרונן.

רונן, העומד להיכנס בקרוב לטיפול בבית־חולים, עשוי למצוא בשובו שמקומו תפוס בידי הכתב לענייני־מיפלגות, **ניסים מישעל**, מועמדם של עורכי מבט לתפקיד (אחרי ש**יעקב אחימאיר** הסיר את מועמדותו, בעיקבות מינוי אחיו, יוסי אחימאיר, לתפקיד אחר מיועצי ראש־הממשלה לענייני־תיקשורת). לצד ניסים מישעל הוצב הכתב־החוזר **ישראל סגל**.

מדד לפיד

אין זה סוד שרשות־השידור ניצבת על סף פשיטת־רגל. באחרונה לא יצאו צוותים לצלם, כאשר הסיבה היא מחסור בחומרי־צילום. בקול ישראל מקצצים שעות שידור. מתוכניות־טלוויזיה שונות מקוצצים גם רגעי־שידור. אך להנהלת רשות־השידור אין האומץ לערוך ריאורגניזציה ברדיו ובטלוויזיה, שתביא לפיטוריהם של יותר מ־100 מובטלים, הממשיכים לקבל את משכורותיהם, ולעיתים אף שכר שעות נוספות.

התשובה של הנהלת רשות־השידור לפשיטת־הרגל הכלכלית היתה פשוטה מאוד: היא החליטה להעלות את מחיר אגרת־הטלוויזיה מעל ומעבר למדד־יוקר־המחיה, לסכום של 3030 שקל לשנת־הכספים העומדת להסתיים בחודש הבא.

אחד מעובדי־הטלוויזיה הבכירים חישב והגיע לתוצאה שכל משלם־אגרה משלם 8.6 שקלים ליום־מישדרים של הטלוויזיה, נוסף על מיסים אחרים, המשולמים לטלוויזיה דרך מישרד־האוצר. אותו בכיר חישב גם את עליית מדד־יוקר־המחייה נוסח רשות השידור וציין: „המדד של לפיד עולה אף על המדד של יגאל כהן־אורגד!"

החסות הלא־גואלת

מזה שנתיים פועל **יוסף לפיד** לשגת אישור מישרד־האוצר לפתיחת מירקעי הטלוויזיה לפני „מישדרי חסות", שיזרימו כספים לקופת רשות־השידור.

לפני כמה שבועות אישרו סוף־סוף השרים הנוגעים בדבר את „מישדרי החסות", והטלוויזיה החלה מקרינה מדי ערב מודעות, המזמינות מוסדות לממן מישדרי־חסות אלה.

עד כה, לא מצא מוסד כלשהו עניין במימון מישדרי־טלוויזיה כלשהם.

הגיב על כך איש המחלקה הכלכלית של רשות השידור: „המוסדות אינם מעוניינים לממן את מישדרי־החסות — לא בשל המשבר הכלכלי, אלא בשל הרמה הנחותה של הפקות הטלוויזיה. אם הטלוויזיה לא תשפר את איכויות מישדריה, היא תגיע עד מהרה לפשיטת־רגל כלכלית."

פסקול

מבט צופים

כמעט מדי בוקר פותח **יעקב אחימאיר** את בשורתו, בישיבת־הבוקר של מבט, בנוסח של קאטו ברומא: „אתמול בערב היה בערב חדש..." מנהל חטיבת־החדשות, **יאיר שטרן**, משסע אז את אחימאיר ואומר „אין כל תחרות בינינו ובין ערב חדש. הם לא בני־תחרות עבורנו..." ●● הופעותיו של **יאיר שטרן** במהדורות כותרות מבט בשעה 8 הן בניגוד להחלטה מפורשת של הוועד־המנהל של רשות־השידור. הוועד החליט, בשעתו, בעצת **אהרון סאסו**, לאסור את הופעת מנהל־החטיבה כמגיש־חדשות. אז היתה הכוונה לטרפד את מועמדותו של **יעקב אחימאיר** לתפקיד זה ●● בשבועיים האחרונים היתה תסיסה בחטיבת־החדשות נגד הכתב לעניינים ערביים, **אהוד יערי**. הסיבה: כתבה שפירסם יערי על נשיא סוריה, שקדמה לסידרת כתבות שלו, בבמבט שני, תחת הכותרת „מצודת העימות", שעניינן היה בנשיא סוריה. אחד מעמיתיו של יערי אמר בלחש: „מתחיל להיווצר רושם שהוא עובד בתיקשורת הכתובה, ועושה חלטורות אצלנו בטלוויזיה. מדוע לפיד מאשר לו את זה, ותובע משאר הכתבים שלא לפרסם מאמרים בעיתונות המודפסת?" ●● בישיבות־הבוקר של מבט פותח את הישיבות בדרך־כלל, העורך **מיכאל קרפין** ואומר: „בדקתי את העיתון הבוקר, והכותרות של מבט מאמש אינן נופלות מכותרות העיתון. אחד מהכתבים הצעירים לחש בוקר אחד אחרי שקרפין אמר דברים אלה: „נראה שקרפין מנוי על הצופה!"

מנהל־חדשות שטרן
ערב חדש אינו מתחרה

הצנזורה פועלת בסחר

אחד מרבי־המכר הגדולים ביותר של שנות ה־80 היה סיפרה של הסופרת האוסטרלית קולין מקאלוג. סיפרה אף תורגם לעברית ופורסם בכמה מהדורות.

הספר הציפורים מתות בסתר עובר בשנה האחרונה בסידרת טלוויזיה שהוקרנה בהצלחה מסחררת ברוב תחנות־הטלוויזיה של העולם המערבי. בין השאר שודרה בערוץ 6 של הטלוויזיה הירדנית, הגונב יותר ויותר צופים מהטלוויזיה הישראלית.

כאשר הגיעה הסידרה למחלקת הסרטים הקנויים, שאותה מנהלת **מרים רוטשילד**,

מנהלת רוטשילד
כל הציפורים מתו

נבדקה הסידרה שלא בכלים מקובלים. אחד מגיבורי הסידרה הוא כומר, שעלילותיו הדתיות והמיניות שזורות לכל אורך הסידרה, ובעיקר בפרקים העוסקים בתקופת שהותו בוואתיקן.

כאן נכנס לפעולה שיקול צנזורלי, שלא היה כמוהו בתולדות הטלוויזיה הישראלית: שיקול דתי.

התוצאה: הציפורים מתות בסתר נפסל להקרנה בטלוויזיה הישראלית, כדי שלא להכעיס את השר־הממונה על רשות־השידור, שר־החינוך־והתרבות **זבולון המר**, והמיעוט הדתי בישראל.

בתגובה לשאלת העולם הזה לסיבות פסילת הסידרה, אמר מנהל הטלוויזיה, **טוביה סער**: „אנחנו בוחרים ופוסלים סדרות משיקולים שונים, ואין לי עניין לדווח לציבור על שיקולים אלה."

סער שכח שאותו ציבור הוא הממן את הטלוויזיה הישראלית ואת משכורתו.

ראש־הדובנה רונן (עם אלוני ולפיד)
טיפול רפואי בהלם

תוכניות מועדפות

יום רביעי

22.2

● **רדיו: קול המוסיקה — שחרית מוסיקאלית (7.30).** יצירות מאת ראוול, סן־סנס, ביזה, אופנבך ואיבר.

● **טלוויזיה: נוער + ילדים — סיפורים בראש (5.50) — מדבר עברית).** סידרה העוסקת בסיפורי־ילדים. הפעם: כנף בונה לרות אנדרהול, הכוכבים הם הילדים של הירח ליונתן גפן, החתול והשטן לג'יימס ג'ויס חושם מבגדאד לאליהו אגסי ואחרים. עורך ומנחה: איציק ויינגרטן.

● **טלוויזיה: סרט קולנוע — השמעת קרני הגאמה על ציפורני החתול (10.05 — מדבר אנגלית).** מחזהו עטור הפרסים של פול זינדל בעיבוד קולנועי. סיפור הסרט הוא מעין משל לגורלם של אנשים מושפלים ומדוכאים, שאינם מצליחים להשתחרר מהגורל שנפל בחלקם. אשה גרושה, אם לשתי בנות, מנסה למצוא דרכי קיום ואמצעים לחינוך בנותיה. היא מתפרנסת בדוחק מהשגת מנויי טלפון. בתה הבכורה, רותי, היא חולנית וסובלת ממחלת־הנפילה, בעוד שהבת הצעירה, מתילדה, מופנמת ושתקנית, אך תלמידה מצטיינת. ועליה תקוות המישפחה לצאת מן המבוי הסתום של גורלה. בימאי סרט הוא פול ניומן ואשתו של ניומן, השחקנית ג'ואן וודוארד, מגלמת בסרט את תפקיד האם. הסרט הופק ב־1972.

יום חמישי

23.2

● **רדיו: רשת א' — המיזרח־התיכון** שבועון־רדיו לסיקור במרחב, בעריכת

● **טלוויזיה: מוסיקה — אלגרו (9.30 — מדבר עברית).** חידון מוסיקאלי פומבי, שעשועים ומצב־רוח.

● **טלוויזיה: מותחן — רב מרגלים ריילי (10.10 — מדבר אנגלית).** פרק חמישי בסידרה על עלילות רב־המרגל הנודע ממוצא יהודי.

● **טלוויזיה: דברים בגו (11.00 — מדבר עברית).** אורח התוכנית הפעם הוא פרופסור חיים תדמור מהאוני־ברסיטה העברית בירושלים, אשר ישוחח על מדע האשורי־לוגיה והקשר שלו לתנ"ך.

יום שישי

24.2

● **רדיו: קול המוסיקה — מוסיקה בוקר (8.30 — מדבר עברית).** מוסיקה קלאסית, שעשועים ומצב־רוח.

● **טלוויזיה: מוסיקה — אלגרו (9.30 — מדבר עברית).** חידון מוסיקאלי פומבי, שעשועים ומצב־רוח.

● **טלוויזיה: מותחן — רב מרגלים ריילי (10.10 — מדבר אנגלית).** פרק חמישי בסידרה על עלילות רב־המרגל הנודע ממוצא יהודי.

● **טלוויזיה: דברים בגו (11.00 — מדבר עברית).** אורח התוכנית הפעם הוא פרופסור חיים תדמור מהאוני־ברסיטה העברית בירושלים, אשר ישוחח על מדע האשורי־לוגיה והקשר שלו לתנ"ך.

שבת

25.7

רדיו: רשת א' — סרוסיל (11.05). תוכנית הראיונות של

וודוורד: השמעת קרני גאמה על ציפורני החתול
טלוויזיה, יום רביעי, שעה 10.05

— **מדבר אנגלית).** מחזהו עטור הפרסים של פול זינדל בעיבוד קולנועי. סיפור הסרט הוא מעין משל לגורלם של אנשים מושפלים ומדוכאים, שאינם מצליחים להשתחרר מהגורל שנפל בחלקם. אשה גרושה, אם לשתי בנות, מנסה למצוא דרכי קיום ואמצעים לחינוך בנותיה. היא מתפרנסת בדוחק מהשגת מנויי טלפון. בתה הבכורה, רותי, היא חולנית וסובלת ממחלת־הנפילה, בעוד שהבת הצעירה, מתילדה, מופנמת ושתקנית, אך תלמידה מצטיינת. ועליה תקוות המישפחה לצאת מן המבוי הסתום של גורלה. בימאי סרט הוא פול ניומן ואשתו של ניומן, השחקנית ג'ואן וודוארד, מגלמת בסרט את תפקיד האם. הסרט הופק ב־1972.

יום חמישי

23.2

● **רדיו: רשת א' — המיזרח־התיכון** שבועון־רדיו לסיקור במרחב, בעריכת

● **ספורט — (8.30 — ...ת).** שידור ישיר

— **במחיצתם של אמנים דגולים (12.00).** בתוכנית הפעם: יצירות של מוצארט ודימיטרי שוסטאקוביץ'.

● **טלוויזיה: סרט בערבית — החקירה נמשכת (5.32 — מדבר ערבית).**

● **טלוויזיה: סרט קולנוע — השוד המתוחכם (10.15 — מדבר אנגלית).** סרט מתח קליל, שבמרכזו בורסת־היהלומים הגדולה בעולם. הבורסה נמצאת בלונדון, בבניין שמור ומוגן שאי־אפשר לחדור אליו. סוכן־יהלומים אמריקאי, העושה בדרך־כלל עיסקות קטנות באמצעות הבורסה, מוכן לנסות לשדוד את המוסד השמור, בשיתוף עם מיליונר בריטי מוזר. בתפקיד הראשי צ'ארלס גרודין, ולצידו השחקנית קנדיס ברגן, בתפקיד אלמנה עשירה ומפונקת הדוהרת במכונית הספורט שלה במהי־רויות מטורפות. ג'ון גילגוד הוא מנהל בורסת־היהלומים וג'יימס מייסון הוא הפקיד המקופח, המשתתף במיבצע הנועז.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 22.2.84

● **לילדים: מועדון מיקי־מאוס (6.30 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת־אנימציה מבית היוצר של וולט דיסני, בכיכובו של מיקי מאוס. בידור עם קורטוב של מוסר־השכל.

● **ריגול: ריילי (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה השופכת אור על חייו של רב המרגלים סידני ריילי — שאת האגדה על דמותו חייו ניסו הבריטים להעלות יותר מדור אחרי שהומת על־ידי הסוכן הנגדי ז'ו־ז'נסקי. דראמה היסטורית אמיתית, שבמרכזה הסוכן הבריטי (שאת דמותו מגלם השחקן סם ניל), מעלליו המדהימים, עולם השקרים שאפף אותו, פרשיות אהבותיו הרבות ושירותיו החשובים לממשלת בריטניה.

יום חמישי 23.2.84

● **חידון: חשוב וזכה (7.00 — ערוץ 3 — 60 דקות — מדבר ערבית).** שעה של חידונים ושעשועונים, בהנחיתו של המגיש הפופולארי ריפעת שאהין, המובססים על שילוב של ידע ומזל. לזוכים: פרסים יקרי־ערך כולל כרטיסי־טיסה לאירופה.

● **סידרה דראמתית: בית־חולים (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).**

יום שישי 24.2.84

● **תעודה: חיפושים אחרי (12.30 — שני הערוצים — 20 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה המציגה בעיות חברתיות שונות, בנסיון לחקור את שורשיהן.

● **מתח: אביר המירוצים (4.30 — שני הערוצים — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת־מתח, שבמרכזה עומדת מכונית משוכללת מאוד ויוצאת־דופן, המסוגלת לחשוב ולפעול באופן עצמאי. שיתוף־פעולה בין המכונית ואביר אמיץ המשמש כנהגה, מניב מילחמה מוצלחת בפושעים ובנוכלים שונים.

● **בידור: שבועון הטלוויזיה (10.10 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר ערבית).** מגוון בשידור ישיר, המארח מפיקים, בימאים, אנשי טלוויזיה תיאטרון וקולנוע, המספרים על עבודתם ואף מציגים קטעים מתוך התוכניות המתבשלות באולפנים ועל קרשי הבימה.

אמנון אחי־נעמי והפעם משרטט אחי־נעמי את דיוקנו של הקרי־מינולוג פרופסור שלמה שוהם.

● **טלוויזיה: מותחן — צוות לעניין (10.30) — מדבר אנגלית).** בפרק חופשה בגבעות נוחת הצוות נחיתת־חירום באיזור נידח. שם

ברגן, גרודין: השוד המתוחכם
טלוויזיה, יום שישי, שעה 10.15

הם נתקלים בחבורת מטורפים העומדים להעלות קורבן־אדם.

● **טלוויזיה: פאטירה — כן, אדוני השר (11.15 — מדבר אנגלית).** בפרק המיימד המוסרי יוצא השר בראש מישלחת לקומראן שבמיפרץ הפרסי. למזלו, ניצב לידו מנכ"לו סיר האמפרי.

המדריך אותו בנפתולי הפולי־טיקה של העולם השלישי.

יום ראשון

26.2

● **רדיו: קול המוסיקה +**

רשת א' — שחרית מוסיקאלית (7.30). פאוסט של גונו, לילות קיץ לברליוז ויצירות נוספות מאת מלקולם ארנולד, וובר ומוצארט.

● **טלוויזיה: סרט טבע — פרח מתוך הלהבות (8.15 — מדבר אנגלית).**

● **טלוויזיה: דראמה —**

יום שבת 25.2.84

● **קומדיה: טוראית בנג'מין (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** לורנה פטרסון, שחקנית אמריקאית צעירה, מגלמת את התפקיד הראשי בסידרה זו, המספרת את הרפתקותיה ותלאותיה של טוראית בצבא האמריקאי. הסידרה הופקה בעיקבות הצלחת הסרט הנושא שם זה, בכיכובה של גולדי הון.

● **סרט קולנוע (10.15 — ערוץ 3 ו־6 — מדבר ערבית ואנגלית).** בכל מוצאי שבת בשעה זו, מקרינה הטלוויזיה הירדנית בשני ערוציה שני סירטי־קולנוע בעת ובעונה אחת. דוברי השפה הערבית יוכלו לבחור בסרט המצרי בערוץ 3, ואילו מביני האנגלית יבחרו בסרט האמריקאי בערוץ 6.

יום ראשון 26.2.84

● **ציור: צייר עם ננסי (6.00 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** שיעור מאלף בציור, לכל מי שרוצה לנסות את כוחו בתחום זה. ננסי מצייתת, מדריכה בשימוש נכון בצבע ובפרופורציות הנכונות בציור.

יום שני 27.2.84

● **ספורט: ספורט היום (7.15 — ערוץ 6 — 15 דקות — מדבר צרפתית).** תוכנית המגישה לצופה לקט מאירועי הספורט בשבוע החולף בצרפת ובעולם.

● **קולנוע: קולנוע 84 (10.20 — ערוץ 3 — 40 דקות — מדבר ערבית).** סידרת תוכניות בהפקה עצמית, הסוקרת סרטים חדשים במערב ובמיזרח, העוקבת אחרי סיגנונם ודרך עבודתם של בימאים והתייחסותם לנושאים שונים, כגון האשה בקולנוע, המין האלימות וכו'.

יום שלישי 28.2.84

● **סידרה היסטורית: היהלום שבכתר (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** בהפקת חברת גרנדה. העלילה מתרחשת בהודו, כאשר היתה עדיין מושבה בריטית. ההודים, בעידודו של מהטמה גנדי, הכריזו על בריטניה מילחמה של אי־שיתוף פעולה והתנגדות סבילה. הבריטים נלחמו קשות בהודים, ודיכאו כל נסיון לקבלת עצמאות, אך לשווא.

בואי אל גני, מוד (10.30 — מדבר אנגלית). קומדיה רומנטית המבטאת כמה אבחנות דקות על יומרותיהם של אנשי החברה הגבוהה.

יום שני

27.2

● **רדיו: קול המוסיקה — שעה במחיצת מוסיקאי (12.00).** והפעם במחיצת זמרת הסופראן רובין ויזל קפסוטו, המגישה יצירות של היינריך שיץ, שוברט, בנג'מין והיידן.

● **טלוויזיה: תעודה — עמוד האש (8.02 " מדבר עברית).** פרק תשיעי בסידרה שהפיק יגאל לוסין.

● **טלוויזיה: מותחן — זרים (10.50 — מדבר אנגלית).** פרק אחרון בסידרה מעולה זו. הפעם נרצח אחד מבלשי המחלקה הבינעירונית של הסקוטלנד־יארד ביריות מרובה־צלף, בעת שהוא מנסה לעצור מבריח של יצירות אמנות. בולמן, ויליס ושאר שוטרי היחידה יוצאים ללוכדו.

יום שלישי

28.2

● **טלוויזיה: קרובים־קרובים (8.02 — מדבר עברית).** עוד פרק בהפקת הטלוויזיה הלימורית, המוקרנת בטלוויזיה הכללית כסידרה קומית.

● **טלוויזיה: תעודרמה — מצדה (10.10 — מדבר אנגלית).** מלודרמה הירואית של אמריקאים, על הקרב היהודי האחרון בארץ־ישראל, בתום ימי בית שני.

אנשים בעולם

ליידי הלן: בריג'יט בארדו של אנגליה

למלכת אנגליה יש שוב סיבה לכעוס על בני מישפחתה. הנסיף **פיליפ**, ברגע של בריחות דעת, כינה את רודניתו הצעירה, בת ה־19, ליידי **הלן**, בתו של הדוכס לבית קנט, „בריג'יט בארדו של אנגליה". הוא התכוון, כמובן, להחמיא לפרח הזוהר ביותר שיש כיום למישפחת המלוכה הבריטית. הגברת הצעירה אינה מניחה בינתיים למחמאות לעלות לה לראש.

היא עובדת בגלריה לונדונית, מתגוררת בעיר יחד עם חברה, נוסעת לעבודה ברכבת התחתית ולכל היותר היא יכולה לתפוס טרמפ עם דודנה **לינלי**, בנה של הנסיכה **מארגרט**, שרכש לאחרונה אופנוע מהיר. על אפה ועל חמתה של אמו המוראגת. אשר לרומנים עם גברים — אלה נמצאים בינתיים מחוץ לתחום השיפוט הבריטי. ידידה הנוכחי הוא **ג'ראר פאג'ינאטו**, שהוא אזרח של נסיכות מונאקו.

הקוקאין של ג'ודי פוסטר ★
המריחואנה של אנטוני פרקינס

●●● השחקנית הצעירה **ג'ודי פוסטר** הודתה בפני בית־מישפט במאסצ'וסטס שהחזיקה ברשותה כמות של פחות מגרם אחד של קוקאין ונידונה לשנה מאסר על תנאי וקנס של 500 דולר. היא נתפסה על־ידי מישטרת הגבולות, כאשר שבה מצרפת לבוסטון, אבל הופעתה בבית־המישפט נשמרה בסוד, כי לדברי סוכנה, היו לאחרונה איומים על חייה של השחקנית. כזכור, בשל אהבתו לפוסטר, ניסה אדם להתנקש, בזמנו, בחיי הנשיא **רגן** ●●● זמר הקאנטרי המפורסם **ג'וני קאש** (51), שוחרר לאחרונה מבית־חולים בלוס־אנג'לס, אחרי שעבר טיפול נגד התמכרות לכדורי־ארגעה. הזמר, שהוא אישיות ציבורית ומהווה סמל לרבים באמריקה, בהתמסרות שלו למיפעלי צדקה (הקונצרטים שלו במיסגרת זו עשו היסטוריה), ראג להדגיש שלא התמכר עדיין, אבל חש שהסכנה קיימת. ואילו אחותו, גם היא זמרת, השלימה את התמונה והסבירה שקאש נאלץ להשתמש בסמי־ארגעה, משום שסבל כאבי־גב ועבר ניתוח אולקוס, אחרי סיבוב הופעות מתיש באירופה ●●● הניסיון לשלב שניים מן הכוכבים הקופתיים ביותר בארצות־הברית בתוך סרט אחד, עלה בינתיים על שירטון. אבי הרעיון, הבימאי **בלייק אדוארדס**, הודיע לאחרונה שהוא מתפטר מתפקידו בסרט חדש בשם קנזס סיטי בלוז, שכוכביו צריכים היו להיות **קלינט איסטווד** ו**ברט ריינולדס**. שני השחקנים, שמפיקים, ולעיתים גם מביימים בעצמם, את סירטיהם, לא יכלו כנראה להסתדר עם בוס זה, או שמא לא יכלו להגיע לעמק השווה בחלוקת אחוזי הרווחים שהסרט עתיד היה לשאת ●●● כינוס המיפלגה הרפובליקנית העומד להיערך בחודש אוגוסט, בעיר דאלאס, מקווה להצלחה לא פחות גדולה מן האירוע המקדים אותו באותו המקום יום לפני־כן. התיזמורת הסימפונית של דאלאס ובית־האופרה שם הודיעו כי באותו יום עומד זמר הטנור **לוציאנו פאבארוטי** להופיע בקונצרט צדקה, שכל הכנסותיו קודש לקידום שני המוסדות הללו. מחירי הכרטיסים למופע הענק יהיו בין 10 דולר ל־1000 דולר. אין דבר, ג'י־אר יכול להרשות לעצמו ●●● ושוב סמים. **אנתוני פרקינס**, שבגיל 51 עדיין זכור בעיקר כרוצח בסירטו של **אלפרד היצ'קוק** פסיכו, נעצר לאחרונה בלונדון, כשברשותו כמות קטנה של מריחואנה ואל־אס־די. „אני מודה באשמה," אמר פרקינס לעיתונות. „אבל מה לעשות, לא טענתי אף פעם שאני מושלם. הבעיה היא שקשה לא להיות מושלם, כאשר אתה אישיות ציבורית, כי הכל יודעים בדיוק מה לא מושלם בך." ●●● בימאי תיאטרון רוסי בשם **יורי ליובימוב** זכה באחרונה לשבחי הביקורת בלונדון על גירסתו הבימתית לרומן החטא ועונשו של **דוסטוייבסקי**. מייד אחרי הבכורה, הוזמן ליובימוב לשגרירות הרוסית והוזמן לשוב מייד למוסקווה. „זאת היתה שיחת חרשים." טען ליובימוב לאחר מכן, מה עוד ששלוש ההצגות שהוא ניסה להעלות בתיאטרון הנסיוני של מוסקווה, לאחרונה, נפסלו על־ידי הצנזורה. אין פלא שליובימוב העדיף לצאת במיתקפה מוחצת על המדיניות התרבותית של ברית־המועצות, ולנסוע לפירנצה, כדי לביים שם את ריגולטו ●●● **יוקו אונו** יצאה עם בנה **שון**, בן ה־8, למסע שהיה כולו עלייה לרגל. השניים הלכו לבקר את כל האתרים שבהם עלה לגדולה בעלה של יוקו אונו ואבי שון, הלא הוא הזמר המנוח **ג'ון לנון**. המסע החל בליברפול, שם הבטיחה יוקו, שהיא כיום אחת הנשים העשירות בעולם, תרומה של 2 מיליון שטרלינג לבית־יתומים הנמצא בסטרוברי פילדס, שהונצח בשיר המפורסם של הביטלס

ריצ'ארד גיר:
השחקן והציירת

אכזבה גדולה לכל מיליוני המעריצות של **ריצ'ארד גיר**, אשר הזילו דימעה וטיפת ריר בסרטים כמו עד כלות הנשימה. הוא מכריז שוב ושוב שבחייו יש מקום רק לאשה אחת. הראשונה שתפסה את העמדה הזאת היתה שחקנית בשם **פנלופה מילסורד**, שגילמה את ידידתה של **ג'ין סנדרה** בהשיבה הביתה. אחרי שבע שנים ביחד, החלו היחסים מתפוררים מאליהם, כאשר גיר נסע לאנגליה, כדי לעשות את יאנקים. תפסה את מקומה של פנלופה ציירת ברזילאית בשם **סילביה מארטינס** (יחד עימו בתמונה), אשר התאהבה בו כאשר ראתה אותו על המסך והחליטה שהוא יפול לידיה. בדרך חשאית השיגה את מיספר הטלפון הסודי שלו, צילצלה אליו, הציגה את עצמה וביקשה להיפגש. גיר, שרגיל להטרדות מן הסוג הזה, סירב. היא לא ויתרה, הפעילה שוב את קשריה וגילתה מהי המיסעדה החביבה עליו. היא ישבה שם כל ערב עד שהוא הגיע, ניגשה אליו, הציגה את עצמה, והברק היכה מכה גדולה. אחר־כך, בתרגיל טאקטי מחוכם, הסתלקה. „היא רצה אחרי עד שהשיגה אותי, ואז נמלטה על נפשה כדי שאשיג אותה," אומר בחיוך גיר, שנראה מרוצה מן הסידור.

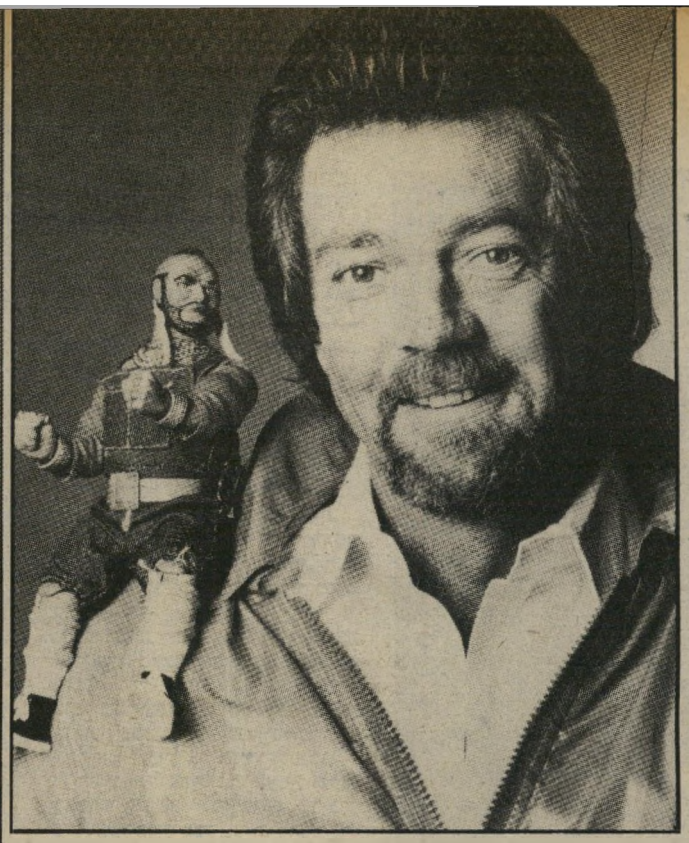

סטיב קאנל: קשיים בל'מודים סגולה להצלחה

סטיב קאנל (42), בתמונה למעלה עם בובת **מיסטר טי** על כתפו, סבל כשהיה ילד מהפרעות מוטוריות שהיקשו עליו את לימוד הקריאה והכתיבה, הפרעות הידועות בשם דיסלכסיה. שנים לאחר מכן, כשהיה גדול, מצא קאנל את פרנסתו רווקא מכתיבה, ואחר־כך מהפקה של סדרות טלוויזיה. בגיל 23 הוא מכר את תסריטו הראשון, ובמשך שמונה השנים שעבד עבור חברת יוניברסל, הוא פיתח שם להיטים כמו תיקי רוקפורד ובארטה. אלא שיוניברסל הפכה עד מהרה להיות קטנה עליו, ועכשיו הוא מפתח להיטים עבור עצמו. רוגמה לאחרונה: צוות לעניין שגורף הון בכל רחבי העולם. מי אמר שצריך לדעת קרוא וכתוב? בתמונה משמאל, ג'ורג' פפרד ומיסטר טי מציגים ביום ההולדת הראשון לסידרה המצליחה, את **מאריה האפלי**, הנערה החדשה שמופיעה עם „הצוות".

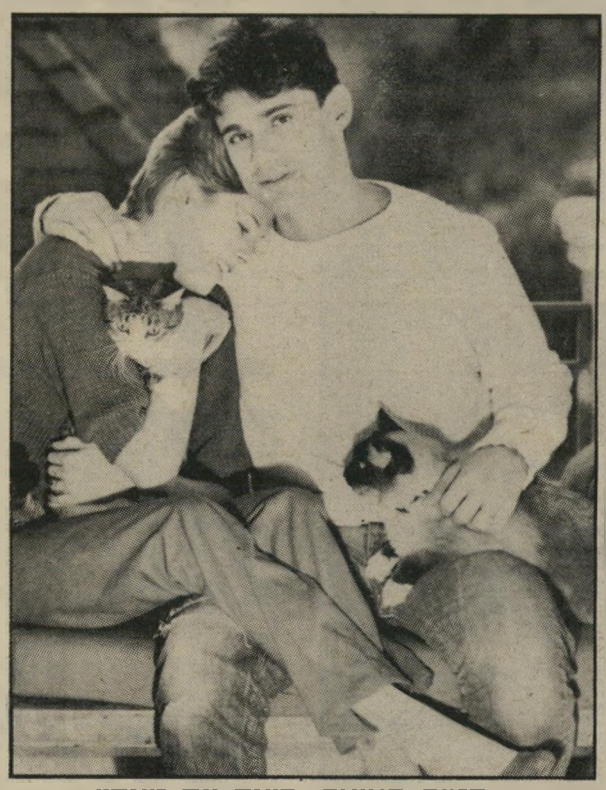

סטיב באואר: רוצח עם מצפון שגמל אשתו מאלכוהול

קודם כל, שיהיה ברור, **סטיב באואר** איננו באמת רוצח, הוא רק שחקן שמופיע כרוצח עם מצפון בסרט חדש בשם בעל הצלקת. חוץ מזה, שמו האמיתי אינו באואר, אלא אצ'וריה, וכמו הדמות שהוא מגלם בסרט, הוא מהגר מקובה שהגיע לארצות־הברית בספינות הפליטים, לפני 20 שנה.

את שמו החליף משום שהיה משוכנע שאין סיכוי לקאריירה עם שם כמו אצ'וריה. אשר לרעייתו, שאותה הציל משימוש יתר באלכוהול ובסמים אחרים, שמה הוא **מלאני גריפית**, גם היא שחקנית ובת של שחקנית. אמה **טיפי הדרן** היתה תגלית של **אלפרד היצ'קוק**, והיא [illegible] הופיעה בסרטים רבים, כבר מגיל 16. ההצלחה כנראה עלתה לה [illegible] מרי לראש, ועימה כל ההרגלים המגונים המתלווים לה, ורק עתה, [illegible] גבר אוהב, היא מתחילה למצוא את שיווי־המישקל שלה.

ג'ואנה קאסידי: שכר האמת לאשת הקצין

כשהיא כבר בתחילת שנות ה־40, מתחילה **ג'ואנה קאסידי** להנות מפירות התהילה, שבשוליה הסתובבה זמן רב. אשת רופא צבאי לשעבר, אשר החליטה יום אחד שהיא יכולה לחשוף שיניים ולדבר על מישחות בטלוויזיה, לא פחות מדוגמניות אחרות. היא שיכנעה סוכנות רוגמניות שיש לה ניסיון קודם וקיבלה עבודה.

אחרי גירושיה, כאשר עברה עם שני ילדיה (בת, כיום בגיל 18, ובן, 12) ללוס־אנג'לס, חיפשה אפשרות להרחיב את שדה הפעולה שלה, מה עוד ש„בדוגמנות הייתי שלומיאל מוחלט."

לפני 11 שנים קיבלה תפקיד קטן לצד **וולטר מתאו** בסרט בשם השוטר הצוחק, ואחריו באה סידרה ארוכה של תפקידי מישנה נוספים, ביניהם בבלייד ראנר, תפקיד שבעיקבותיו נולד רומן בן שנתיים בינה ובין הבימאי **רידלי סקוט**.

שכר האמת הוא הזדמנות ראשונה שלה לתפוס כותרות ויש המזכירים את שמה בין רשימת המועמדים לאוסקר. וכדי להוכיח שדברים טובים אינם באים אף פעם לבד, נכנסה לאחרונה גם לסידרה קומית בטלוויזיה בשם באפלו ביל, וגם היא כבר להיט. ככה זה כשהולך.

הזמר הידוע מספר בווידוי אישי יחי

אבא אמא וילד אח
היה לו אב ואם. כי אשתו, שוש (ב

„אני הורס את ההכל!"

הדרמאתיים שחלו במהלך חייו, מעידים כמו דבריו על המצוקה שהוא חש בהתייחסות לעברו.

הסיגריה הראשונה

סיפור חייו החל בחיפה, ב־1948, בבית־חולים אמהות, שם נולד אריה הקטן להורים יוצאי פולין. האם, עקרת־בית ודמות קלאסית של אם יהודיה, והאב פקיד בכיר בחברת־החשמל. האווירה: כמו בכל בית יהודי דומה. עם אותם המאכלים, הגפילטע פיש הממותק והלביבות המסוכרות.

כשלאריק מלאו 10, נולדה אחותו. המישפחה פטריארכלית מאוד. האב יושב תמיד בראש השולחן, המזון מוגש לו בתחילה.

המיסגרת היתה של מישפחה אידיאלית ממש. האב הירבה לספר על הדמות של אביו, סבו של אריק, סוחר־בשר שבביתו התחרו הילדים — תישעה במיספר — בנסיונות לשרת את האב, להסיר את מגפיו ולפנקו.

הוריו של אריק, כל אימת שרצו להסתיר משהו מהילדים, דיברו ביידיש. לבסוף למד אריק להבין את דיבריהם, והוא יכול לפטפט קצת אף הוא ביידיש.

הוא היה ילד אידיאלי כמעט: שקט, ללא בעיות, לא יפה, ביישן ומפונק.

המרידה החלה בגיל 16, אז החל מעשן סיגריות. כשהתחיל למרוד, החלו העונשים. כל עונש היה לפירקי זמן של שבוע. „שבוע לא תצא מהבית", „שבוע לא תלך לסרט". אך כל מה שביקש וכל מה שרצה — כמעט תמיד השיג. נענו לו ברצון.

תקופות קצרות בילה בתנועות־נוער — הצופים, הנוער העובד, השומר הצעיר. בכולם עורר בעיות. בתנועה אחת התלוננו שהוא לבוש מדי, בתנועה אחרת שהוא מעשן. מאביו הסתיר את דבר העישון. אך כשאביו נסע לארצות־הברית, עישן ליד אמו.

כשחזר האבא מחו"ל, נסעו לקבלו בנמל־התעופה. לפתע לחשה משהו האם על אוזנו של האב, וזה הוציא חפיסת סיגריות והציע לבנו סיגריה. פיתאום שני גברים מעשנים. זאת היתה

ילד פולני בתצלום למעלה: אריק סיני, באמצע, בגיל ארבע, בגן־הילדים. בתצלום למטה: בגיל שש, בעת טיול בקנדה המושלגת. משמאל: כשסיגריה בפיו וגיטארה בידו, בגיל 16.

„היתה לי פגישה עם פסיכיאטר איך לנהוג עם בן הקטן, איך לספר לו על הפרידה מאמו, שוש. באתי אליו לגן והתחלתי לדבר: בן, מה קורה אם אתה לא מסתדר עם מיכל — לא תרצה לגור אתה יותר? גם אני לא כל־כך מסתדר עם אמא. ישר ומיד השיב לי: „מה, אתה לא תהיה אבא שלי? ואחר כך חזר וביקש: אולי תחזרו?"

הפרידה משוש, אשתו השניה, הגירושין מליאורה, אשתו הראשונה, והניתוק מגיא, בנם, כל אלה מלווים ומכבידים על הזמר אריק סיני. הצורך להסביר לעצמו ולסביבה את השינויים

„יש לי ריגש

ההכרה שהפך מבוגר.

מארצות־הברית הביא האב גם גיטר
הגיטרה הראשונה של אריק.

בתיכון החל אריק נותן את עינו ה
„הייתי מניאק לא קטן בגיל 16
מול. הלכתי לכיתות שבהן היו
היו לי שום בעיות."

מספר אריק סיני
תחילה שרתי לפ

"במינו מדוע עזב את נשותיו וילדיו:

בן, בן החמש, גידל
ק במשך שנים. הוא
צלום למטה), עבדה

באותן שנים ונאלצה לפרנס את המישפחה. שוש ואריק עברו שנים קשות, עד שהוא החל להצליח. אריק שומר על קשר יומי עם הילד בן, בניגוד לקשר הרופף עם בנו האחר.

הידידה החדשה

טלי, רקדנית ב־מיקצועה. היא ידי־דתו החדשה של אריק. הרומן בין השניים נמשך כבר כמעט שנתיים, עם הפסקה, כשאריק ניסה לחזור לאשתו שוש. „אנחנו שנינו נולדנו במזל סרטן, ולכן אנחנו בראש אחד," אמר עליה אריק.

בבית החולים רמב"ם הנוהג הוא שמרדימים את החולה בחדר אחד ואז מכניסים אותו לחדר־הניתוח. בערבים, אחרי העבודה, הייתי מנגן ושר.

הייתי נשוי לליאורה שלוש וחצי שנים. הכל הסתיים במילחמת־יום־הכיפורים. כשחזרתי מהמילחמה הבאתי איתי זקן שיש לי עד היום, וההחלטה שאני מתגרש. זעזועים רומים עברו אז על הרבה מהחברה שם.

באותם הימים היתה לי מיכבסה קטנה בחיפה. למדתי טכנאות־שיניים ובבית־ספר לצילום. הורי לחצו כל הזמן, אמא לא הפסיקה לדרוש שיהיה לי תלוש־משכורת. „שירה זה לא מיקצוע." הם טענו. „העיקר המשכורת בסוף החודש, קופת־חולים, קרן־תגמולים..."

עכשיו יש לי רגשי־אשמה!

גיא היה בן שנתיים וחצי כשהתגרשנו. הייתי בן 26, גרוש עם ילד. שנתיים חגגתי את הגירושין בכפר, מצאתי בית באחת הקריות בחיפה, עם עצים וריח של פרות. בערבים שרתי.

אחרי שנתיים הכרתי את שושנה. הוריה גרו בקריות. היא היתה רסר"ית ואני מנסה להסביר לה שהיא היום אשה מאוד סבסית. היא פגועה כי היא זאת שעבדה ועשתה את הכל כדי להצליח, ולבסוף, כשבא הזמן לקטוף את הפרי של ההצלחה — עזבתי.

היא לא מבינה שאם לא טלי — היתה דליה או כל אחת אחרת. אני כזה, כשלא טוב לי, אני קם ועוזב.

היינו יחד שבע־שמונה שנים. פעם עזבתי לחצי שנה וחזרתי. היא בסדר, מי שלא בסדר זה אני. כמה זמן אדם יכול לתת את עצמו, כמו שהיא נתנה, ולא לקבל תמורה?

אני לא איש קל. לא שותה, אומנם, ולא מעשן סמים, אך שתלטן מאוד. לא רק ביחסים עם האשה. כל מה שאני רוצה — צריך להיות. אני לא דורך על גוויות של אנשים כדי להצליח. אך כל מה שהייתי צריך להקדיש לאשה ולילד — הקדשתי לקריירה. לא נשאר לי מקום בלב לשום דבר אחר. לא עשיתי סטופ וחשבתי: ומה עם האשה והילד?

יש לי ריגשי־אשמה איומים בקשר לילדים. עם האמא של הילד הראשון יש ניתוק מושלם. היא גם לא נישאה מאז. כששושי רוצה לפגוע בי, היא אומרת: „אני זוכרת אותך עוד מהמיכבסה." או שהיא קוראת לי ברודווי 80: „בשבילי אתה מייצג את האיש של ברודווי 80."

מה שכואב לה זה שהיא מגלה בימים האלה שבשנתיים האחרונות לנשואין כבר לא הייתי נאמן לה. היא לא מבינה שאין לזה קשר עם העזיבה. עד היום היא כל־כך יקרה לי; ניסיתי להסביר לה שאני נורא רוצה להיות החבר שלה, ושהיא חשובה לי מאוד, אבל זה קשה לה. היא פשוט לא מוכנה לוותר עליי. (המשך בעמוד 58)

„בשבילי, מוסיקה וסכס זה הכל!"

בחיל־האוויר, מנהלת לישכה של תת־אלוף.

הביתה בינינו אהבה חזקה. לצערי כל מה שנשאר לה כיום זה בננו, בן, ושם־המישפחה — שמה מהבית היה ריז'נסקי, והיא הפכה אותו לסיני.

אחרי הנשואין החל אצלי להתעורר שוב ג'וק ההקלטה. עבדתי עם להקת צעירים והופענו בכפר־הירוק.

פגשתי בשלמה ארצי, וביקשתי שיכתוב לי שיר. הוא כתב את שיר פרידה. השיר מאוד הצליח. לוויתי כסף מההורים כדי להקליט.

אחרי הנשואין נולד בן, הפכתי לו לאבא ואמא. שוש הלכה לעבודה ואני נשארתי בבקרים לבשל ולטפל בילד. המשכורת לא הספיקה, והיה קשה.

יש לה חלק נכבד מאוד בבניית הקריירה שלי. היום היא פגועה מאוד,

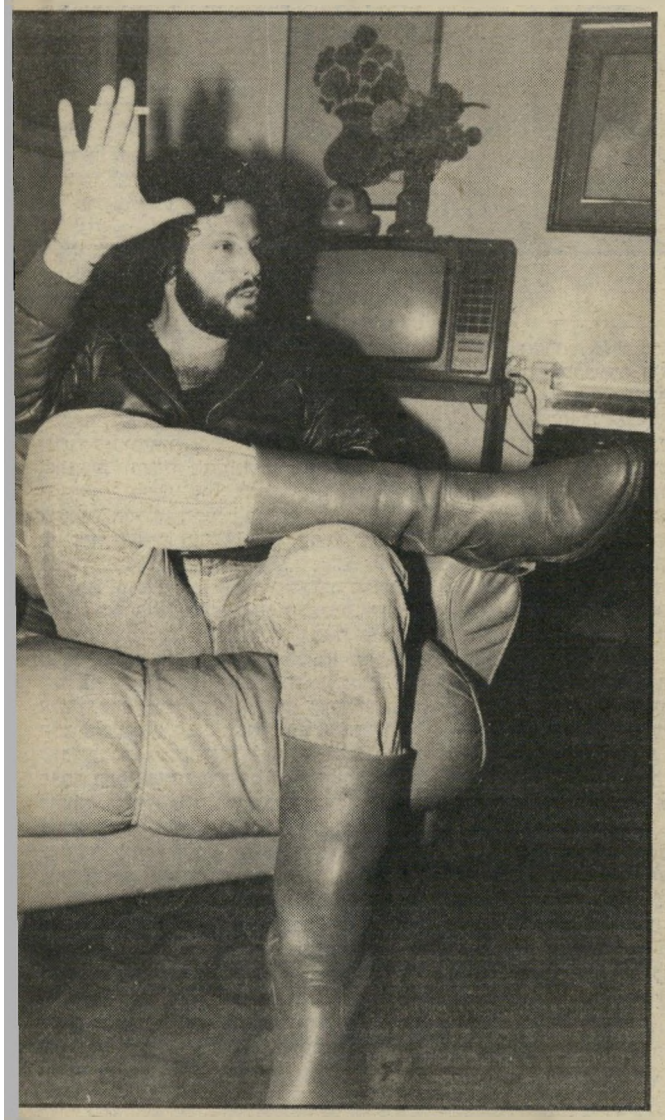

אשמה איומים בקשר עם הילדים!"

לי ביטלס בראש. כשהתגייסתי, ביקשתי ללכת לאחת הלהקות הצבאיות, אך סירבו לבקשתי, בגלל כושר קרבי גבוה שהיה לי.

שנה וחצי שרתתי בסיירת אגוז בגולני, שוב הלכתי למיבחן, והתקבלתי מח גולני. עור לפני כן, בנערותי, בעזרת מיסגרת להקת רוק, מ־1965 עד

כשהשתחררתי, בן 22 וחצי, התחתנתי עם ליאורה. היינו שנינו מאוד צעירים, גיא נולד שנה אחרי שנישאנו. בשנה הבאה יחגוג את הבר־מיצווה שלו.

כדי לפרנס את ליאורה והילד התחלתי לעבוד כעוזר למרדים בבית־החולים רמב"ם בחיפה. קצת הכשרה היתה לי, כי הייתי חובש קרבי.

קולנוע

ברגמן

הפיתוי האחרון של ברגמן

אינגמר ברגמן טוען, שפאני ואלכסנדר הוא הסרט האחרון שלו. הוא כבר אמר דברים כאלה בעבר. פעם אפילו הכריז, ברצינות גמורה: „כל סרט שאני עושה — זה הסרט האחרון שלי." לכן קשה לדעת אם אכן בא הקץ לקריירה הקולנועית שלו. כי מדובר רק בקולנוע. על התיאטרון, שבו עבד עוד לפני שעשה את סרטו הראשון, הוא נוהג לומר בחיוך: „משם יוציאו אותי רק על אלונקה." ואילו על הטלוויזיה, שבה החל לעבוד לעיתים קרובות, בשנים האחרונות,

אינגמר ברגמן וישחקניו
זמר נווד מימי־הביניים

הוא אומר: „זה מחייב פחות. אתה יכול לסיים סרט בן 50 דקות בתוך שבועיים, מציגים אותו ואחר כך הוא נעלם. לא כמו סרט קולנוע, הממשיך לרדוף אותך מסביב לעולם."

יש להניח שלמרות ההכרזות, ברגמן בכל זאת יתפתה מחדש ויחזור לעשות סרטים. אחרים עברו את אותו המסלול. לואיס בוניואל הוא אולי הדוגמה הבולטת לכך. בכל פעם התרצו מחדש, וכל סרט נוסף שעשו, היה מתנה יקרה לאוהבי הקולנוע.

התסביך היהודי. עם זאת, צריך להודות שפאני ואלכסנדר אומנם לובש צורה של סרט סיכום. תוך כדי צפיה נדמה כאילו כל סרטי ברגמן חולפים, בצורה זו או אחרת, על פני המסך: המישפחה מתותי בר והרימויים החזותיים מתוך זעקות ולחישות, חדוות־החיים של חיוכי ליל קיץ והקדרות המיסטית של פני המכשף; אלוהים המסתתר מאחורי דלת פתוחה למחצה, כמו בסיום מבעד לזכוכית האפלה — והפער בין התיקווה האנושית והצדק האבסולוטי, בנוסח החותם השביעי. אפשר עוד להמשיך ולמצוא כאן ציטטות. החל מן הלילה עירום והקבלותיו בין תיאטרון והחיים, ועד לתסביך היהודי שהסתמן בבירור במגעים.

מלבד מוטיבים מן הסרטים הקודמים, אפשר למצוא כאן בשפע גם פנים מתוך סרטים אלה, גם אם לעיתים בתפקיד־מישנה. גונאר ביורנס־טראנד מופיע לשניות מעטות, כבימאי תיאטרון; האריאט אנדרסון היא שיפחה חרופה בביתו של איש־כנסיה; יארל קולה, שהיה שובר־הלבבות הקבוע בסרטיו, לפני עשור ויותר, חוזר להיות שובר־לבבות מזדקן, ואילו ארלאנד יוזפסון זוכה לאחד התפקידים המרכזיים בסרט הזה, תפקיד היהודי הזקן איזק יעקובי, העוסק אמנם במלאכתו של שיילוק, אבל מחזיק במטה־הקסם שמעניק לחיים הקרים והאפורים מימד מופלא שאין דוגמתו בעולם הפרוטסטאנטי.

בן 66. אפילו שמות של דמויות בסרט החדש מזכירים גיבורים של סרטים עברו. איש־הכמורה חמור־הסבר, הקנאי הקיצוני השואף לטוהר־מידות מושלם יהיה מחירו האנושי אשר יהיה — נושא את השם ורג'רוס; בדיוק אותו השם שנשא בסרט קודם, פני המכשף, קנאי אחר — לוגיקן שסירב להאמין, בעד שום הון שבעולם, כי תיתכן חריגה מן העולם של ההיגיון הצרוף. וגם עם התיאוריה הזאת מנהל ברגמן חשבונות בסרט זה.

פאני ואלכסנדר הוא אולי הסרט הראשון שבו ניתן לחוש את העובדה כי ברגמן עבר את גיל ה־60 (הוא בן 66), וראיית־העולם שלו הפכה נינוחה יותר, שלווה ושלמה יותר. אין זאת אומרת שהוא זועם פחות על חומרת־המוסר הפוריטאני שעל ברכיו גדל, או שהוא מאמין היום יותר בכוחה האבסולוטי של האמנות לרפא, או בכלל להשפיע, על מהלך חיי־האדם. אבל בפעם הראשונה מזה הרבה מאוד שנים הוא מסיים את הסרט שלו בחיוך, בתיקווה, באמונה באדם וביכולתו להישרד, והוא מציע השקפה כמעט קוסמית של היקום, שעליה הוא חוזר כמה פעמים במהלך הסרט.

באמצע החזרות. העלילה כולה מתרחשת בתחילת המאה, בעיר־שדה שוודית קטנה, הדומה להפליא לאופסלה — עיר מולדתו של ברגמן, הידועה בעיקר בזכות האוניברסיטה וחיי־התרבות שבה. והו סיפורה של מישפחת אקראהל, ליתר דיוק של הגברת אקראהל, שלושת בניה ומישפחותיהם. הגברת אקראהל היתה פעם שחקנית מפורסמת, והיום היא גבירה מכובדת. בנה הבכור מנהל את התיאטרון בעיר, בן שני הוא מרצה באוניברסיטה, בן שלישי הוא סוחר. הבכור נשוי לשחקנית ולהם שני ילדים, פאני ואלכסנדר. המרצה נשוי לאשה זרה, גרמניה. אין להם ילדים, אבל יש להם הרבה חובות. הבן השלישי, תאוותן עליז ורודף־שמלות חסר־תקנה, נשוי לאשה עגלגלה ומלאת שימחת־חיים, המשלימה עם פזילותיו לצדדים ברוח טובה. לשניים יש בת בגיל 18.

תמונה מישפחתית של מישפחת אקראהל מהסרט „פאני ואלכסנדר"
אני אוהב את העולם הקטן הזה!

אווה סרילינג ויאן מלמסיו
אמילי אקדאהל בבית הבישוף

הסצינה הראשונה מתרחשת בליל חג־המולד 1907, כאשר כל המישפחה שלמה ומאושרת. מאוחר יותר נתקף הבן הבכור בשבץ־לב, כשהוא באמצע החזרות על ההצגה האמלט (הוא מנהל את התיאטרון וצריך לגלם את הרוח). אחרי מותו נישאת האלמנה לבישוף הלותראני חמור־הסבר, המנסה לגמול אותה ואת ילדיה מן החמימות, האהבה והחיבה ששלטו במישפחת אקדאהל, ולהכניסם למישטר של סגפנות מתייסרת. כיאה לקנאי דתי שבעיניו הפולחן חשוב יותר מן האמונה.

רק בעזרתו של היהודי איזק יעקובי וקסמיו, והרוח הטבה של מישפחת אקראהל, יכולים הדברים להגיע לידי פיתרון משביע־רצון, כאשר הצילומים הזוהרים של סוף הסרט מזכירים במקצת את סירטו הציבעוני הראשון של ברגמן, שלא הופץ אף פעם בארץ ...ועכשיו, אודות כל הנשים האלה.

העולם הקטן. פדריקו פליני נוהג לומר שברגמן הוא כמו „אחד מאותם הזמרים הנודדים מימי הביניים, המתיישב במרכז החדר ומתווה סיפורים מושלמים כל־כך שכל מאזיניו פעורי פה. גם אם אינך מסכים עימו, אתה נהנה מן הדרך שבה הוא מספר את הסיפורים הללו ומן העוצמה של הדימויים שבהם הוא משתמש. הוא אחד הקולנוענים המושלמים ביותר של תקופתנו."

קשה למצוא תיאור מתאים יותר למה שעושה ברגמן בפאני ואלכסנדר. הוא מתווה סיפור, שרבים הישוו לסיפורי צ'רלס דיקנס בנוסח דייוויד קופרפילד או אוליבר טוויסט. תערובת של אימה ושימחת־חיים, ומן הרגע

ירל קולה בתסקיד גוסטאב אדולף אקדאהל ואשתו
תערובת של אימה ושימחת־חיים

שהצופה נכנס לתוך הסיפור, הוא אינו משתחרר עוד מכבליו. אין ספק, וגם בזאת הבחינו רבים, שברגמן מדבר כאן, במיקרים רבים, על ילדותו שלו, ואימת ההזמרה של אביו הכומר משתקפת ביחסים שבין פאני ואלכסנדר ובין אביהם החורג. אבל, עוד יותר מזה, יש כאן סיכום של חיים.

על התיאטרון הוא אומר: „אני אוהב את העולם הקטן הזה, המוגן מפני המציאות בקירות עבים. לעיתים העולם הקטן שלנו מצליח לשקף את מה שמתרחש בחוץ, כדי שאפשר יהיה להבין זאת קצת יותר טוב. ואולי אין זו אלא אשלייה שאנחנו מספקים לאנשים שבאים אלינו, אשלייה שמאפשרת להם לשכוח לרגע את אשר מצפה להם בחוץ." מילים אלה הוא שם בפי מנהל־התיאטרון, הנואם לפני להקתו בליל חג המולד.

הצהרת אמונים. עם זאת, בסופו של הסרט, חוזרת רעייתו של המנהל, השחקנית שעזבה את הבימה כדי להינשא לאיש־דת, אל הבימה, ונושאת מין הצהרת אמונים באמנות, בתיאטרון, באשלייה, כצורך חיוני שבלעדיו יהיו חיי־האדם עניים ועלובים יותר.

הגלישה המוכרת כל־כך, המתרחשת בסרטיו, מהעולם המציאותי לעולם הדמיון, גלישה שבעבר הוא חש צורך לתת לה נימוק הגיוני, בסיסי, לעיתים אפילו פרוידיאני (כמו החלום בתחילת תותי בר למשל), הופכת כאן להצהרת־אמונים של ממש. „הדור איזק טוען, שאנו נתונים במערכת שלמה של עולמות בתוך עולמות, כולם מציאותיים באותה המידה," מספר אחיינו של היהודי הישיש לאלכסנדר. „יש סביבנו רוחות־רפאים, נשמות תועות, שדים, מלאכים ובני־בליעל. אין חפץ בעולם שלא תהיה בו נשמה. הכל חי, הכל הוא אלוהים והכל נובע ממחשבת אלוהים — גם הטוב וגם הרע."

הכל אפשרי. ואומנם, הסרט כולו מדבר על כך שרוחות־רפאים יכולים להיות ממשיים כמו אנשים חיים. אלכסנדר, השוגה בדימיונות שמשקפים בעצם את הלכי־הנפש שלו, אביו אשר ממשיך להופיע מול עיניו גם אחרי מותו, ועוד תופעות בלתי־מוסברות המתרחשות ברגעים קריטיים. „כל מה שאנשים אינם מסוגלים להבין, מעורר את חמתם," ממשיך ואומר האחיין לאלכסנדר. „הרבה יותר נח להטיל דופי

השחקנית (סרילינג) והבישוף (מלמסיו)
הכל מאלוהים, גם הטוב וגם הרע

בתעלולי־מראות ואחיזות־עיניים מיכאניות. אתה מראה להם את המנגנון שעושה את הקסם, ואז כולם צוחקים מרוצים. זה בריא יותר מכל הבחינות — בעיקר מן הבחינה הכלכלית."

קשה שלא לשמוע כאן את קולו של ברגמן הבימאי בוקע בגרון רמותו, ברגמן המתלונן שהוא נדרש יותר מדי להסברים מעשיים וגשמיים על־ידי קהל שאינו סובל את המופלא. ובו בזמן הוא מתלונן על האמונה שבה גדל, אמונה המבוססת על הגשמי וההגיוני ודוחה כל אפשרות של התעלות שלא במיסגרת זו.

המישפט המסיים את הסרט הוא ציטטה מתוך האקדמה לרוחות של סטרינדברג: „הכל יכול להתרחש, הכל אפשרי והכל יתכן. זמן ומרחב [illegible] קיימים. על פיסת קרקע זעירה של מציאות [illegible] הדמיון עולמות חדשים..." האין זה נשמע [illegible] אפרים אבא [illegible] הסרט הבא של פליניי? אכן, אין [illegible] טלוויזיה [illegible] שידור־ישיר [illegible] מדבר עברי [illegible]

ליזה דוליטל שתוייה

מייקל קיין וג׳ולי וולטרס: הבור הפך ברבור

לחנך את ריטה (סטודיו, תל־אביב, אנגליה) – **יש סרטים אשר היו צריכים להסתיים באמצע. לא משום שהם ארוכים מדי, אלא מפני שהרעיון שהם טומנים בחובם אינו מחזיק מעמד לאורכו של סרט עלילתי שלם.**

כך גם המצב לגבי העיבוד הקולנועי של המחזה, שהוצג בזמנו גם על בימות ישראל. הבסיס הוא איתן. כפי שכבר הוכיחו חכמים עוד לפנ כן, כי הרי מה שיש כאן זו מעין גירסה מחודשת של פיגמליון, כאשר פרופסור הייגינס הוא הפעם משורר מתוסכל המתפרנס בלי הרבה חשק מהוראה באוניברסיטה אירית, ואילו ליזה דוליטל היא ספרית קטנה, הרוצה מאוד להיות יותר מספרית קטנה, ומשום כך נרשמת לקורס־ערב שבו היא צריכה ללמוד כיצד מדברים המלומדים וכיצד הם מתנהגים.

במצב הנתון וזה הכל צפוי מראש: התהום המפרידה בין השניים, ההולכת ומצטמצמת עם הזמן, הברווזון הבור ההופך לברבור המפוכח, הרמזים לרומנטיקה אפשרית בין השניים, וכמובן, באמצע, משבר־הביניים, כאשר הוא נכנע לבקבוק המשקה, המנחם אותו, ואילו היא מוצאת את עצמה, בפרק זמן מסויים, חסרת בסיס – כבר לא אחת מן העם, ועדיין לא שייכת לעילית האינטלקטואלית.

מה שנותר, כדי להכניס עניין לכל הפרשה, הוא כמובן הביצוע. ואם לואיס ג׳ילברט הוא בימאי שאינו מצטיין בהמצאות רבות או הברקות יוצאות־דופן, הוא לפחות מנצל את הדיאלוג השנון ואת הנוכחות המשכנעת של שני כוכביו. מייקל קיין וג׳ולי וולטרס, כדי להגיש מחצית סרט מהנה ומבדרת. במחצית השניה, כאשר הרחמים העצמיים של המרצה השתיין עולים על גדותיהם והדיאלוג מתיימר לא רק לבדר אלא גם להחכים את הצופה – המצב משמח פחות.

מיכנסיים יורדות תרומות עולות

מייקל פאלין: להרים את הקרן האנגליקנית

מיסיונר ולא קדוש (פריז, תל־אביב, אנגליה) – **זה אחד מאותם הסרטים המזמינים את צופיהם לחייך בנועם ובנימוס. אבל, מאחר שמוקד־המשיכה שלו הוא אחד מבני חבורת** מונטי פייטון, **הידועה בחומור הפרוע שלה, חלק מן הצופים שימהרו לראות את הסרט עשוי להתאכזב.**

מייקל פאלין, שכתב את התסריט ומופיע בתפקיד הראשי, מגלם מיסיונר בריטי שבילה 10 שנים באפריקה, והצטיין בהוראת תולדות האימפריה והימנוניה לילדי השבטים שם. עם שובו לאנגליה הוא מקווה לזכות במישרה נוחה כלשהי, אולם הוא נשלח לפרברי־העוני של לונדון, כשתפקידו הוא להציל את הנשמות התועות של היצאניות העובדות שם. התפקיד חשוב במיוחד – מציין בפניו הבישוף – כי הכנסיות האחרות השיגו אותם בשטח זה, וצריך להרים בדחיפות את קרן האנגליקניות בקרב הזונות.

המיסיונר יוצא אם כן למסע יסורים כפול, מצד אחד, בחזית הפרוצות, בצד השני, בחזית התורמות. שאינן טובות יותר. בשני המיקרים הוא נדרש לעשות פשרות חמורות עם המצפון שלו, פשרות הכרוכות בעיקר בהפשלת מיכנסיים ובהצגת כישורים שלא רכש מעולם בסמינר.

כל זה מוצג באיפוק וריסון בריטי, שהיה מקובל פעם. הבימאי ריצ׳רד לונקריין נעזר כאן בכמה שחקנים בריטיים משובחים, נוסף לפאלין, כמו מאגי סמית, בתור אשת הלורד המבקשת תמורה רומנטית לתרומות במזומנים, דנהולם אליוט, כבישוף המתייחס לדת כמו לכדורגל, ופבה ניקולס, כארוסתו הנצחית של המיסיונר. האוהבת מיכתבי־אהבה יותר מן האהבה עצמה. זו אולי סאטירה מוצלחת, אבל חיציה מכוונים לאנגליה של תחילת המאה, ומאז קרו כמה דברים בעולם.

כרבולת הגבר מוטלת בספק

זיאן פול בלמונדו: קודם נרביץ אחר־כך נראה

תגבר (אסתר, תל־אביב, צרפת) – **בלמונדי הוא הכוכב המבוקש ביותר היום בצרפת. כל מה שיעשה, הופך מייד לחיט, זאת בניגוד לשרשרת האחרונים נראים כמו אסופה של תרגילי אקרובטיקה משולבים בחיוכים, ולא תשוב מה יש עוד בתוכם. הקהל רוצה לראות אותו קופץ ומדלג, מכה ומחבק – חוץ מזה, לא איכפת לו כלום.**

גם הסרט הזה, כקודמיו, גרף ממון רב בצרפת. אבל עם כל תרצון הטוב, קשה להתייחס אליו ברצינות. בלמונדו מגלם מפקח־מישטרה עשוי ללא־חת, הנאבק עם כרישי הפשע ושוחרי הסמים, למרות שאלה מפעילים פרוטקציות גבוהות כדי לחוציא אותו מן המחזור. כאשר הפרוטקציות לא עוזרות, מתיאמים עליו חוזים מחוזים שונים, לחיסולו.

תהיה זאת המעטה לומר שאותו מפקח ז׳ורדן, גיבור הסרט, אינו עושה שום דבר בהתאם לחוק. הוא מתייחס אל עצמו כאל קליע של אקדח מאגנום, הנשלח אל עבר הפשע, והוא תוקף עם הראש קדימה, בליבעיות ובלי היסוסים – בבחינת קודם נרביץ אחר כך נראה.

אבל אין זה רק עניין של מוסר – שעליו אפשר היה אולי לדלג – כי הסרט הזה מיועד לתצרוכת המונית ולא להטפת מוסר. אולם גם לשם כך מוטב היה לבנות סיפור איתן יותר, לדאוג שיהיה קשר סביר בין סצינות־מכות אחת לשנייה,

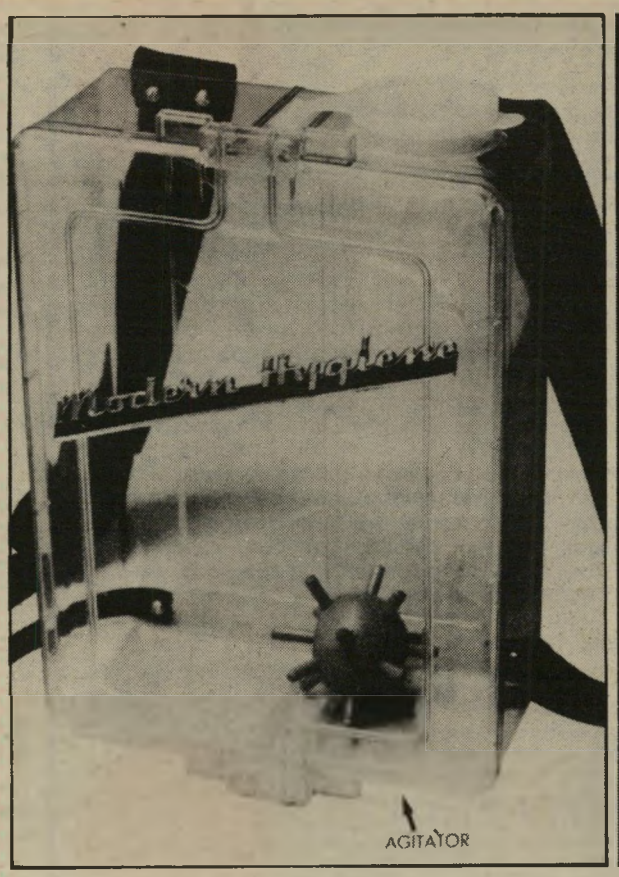

אנרגיית רגליים

בשבוע שעבר הבאתי כמה הגדרות מצולמות למושג „קיצוצים". בלהיטותי הרבה קיצצתי את הקטע שהיה צריך לספר לכם שכל התמונות נלקחו מחוברת אנגלית ששמה קטלוג לחיים טובים יותר.

ואם כבר מזכירים את הקטלוג, הנה הצעה יוצאת דופן מהכלל לחיסכון באנרגיה. כשאתם קמים בבוקר ויוצאים לרחובות לריצת הבריאות שלכם, אל תשכחו שבערב יש לכם אורחים. קחו את השמנת המתוקה והקציפו אותה תוך כדי ריצה, במיתקן ההקצפה הנייד הנראה בתמונה. אנרגיה היום לא הולכת ברגל. היא רצה.

בעיה אישית

כמה מעט צריך הבן־אדם בשביל להרגיש גאה ואפילו מנופח, לפעמים, על חוכמתו ועל ידענותו שאיננה.

בן־אדם קם בוקר אחד, עושה עם עצמו חשבון־נפש, רושם על צד אחד של דף את 13 הדברים שבהם הוא מבין ובצד השני הוא רושם את 2340 הדברים שבהם אין לו מושג, והבן־אדם מאושר. תמיד יש כאלה שבמקום של ה־13 רשום אצלם 0.

ככה עוברים הימים, ופיתאום מישהו שואל אותך שאלה מתחום ה־2340 ואיכשהו יוצאת לך, במיקרה, תשובה חכמה. תיכף הבן־אדם רושם על צד אחד של הדף 14 ועל הצד השני הוא רושם 2339.

ואם אתה במיקרה עיתונאי זה המקום שניכנסים לתמונה אנשי יחסי־הציבור של חברות, שבשביל להוכיח את עצמם ואת הכושר שלהם, הם מוכנים לתת לך קרדיט שאתה יודע הכל, מבין בכל, ויש לך דעה מעניינת על כל דבר. הם שולחים לך איזה מוצר, כמו למשל שמפו לשערות. אתה מנסה את השמפו והריח שלו מוצא חן בעיניך וגם פיתאום נדמה שהשערות יותר מבריקות מתמיד. הבן־אדם שהמיקצוע שלו זה למלא חללים בעיתון, כותב על השמפו ועל הדף של חשבון־הנפש מופיעים פיתאום המיספרים 15 לעומת 2338.

והם ממשיכים לנסות אותך. שולחים לך ספרים ותקליטים ומפגישים אותך עם אנשים אחרים שגם הם חושבים את עצמם לחכמים גדולים. ואתה כותב על הכל, כי צריך למלא את העיתון וצריך להתפרנס, ואם יש לך מזל — אנשים אוהבים לקרוא את מה שאתה כותב.

ואז פיתאום בוקר אחד אתה מסתכל על הדף ומגלה בצד אחד את המיספר 630 — במקום שהתחיל ב־13. וזה לא מסתדר לך עם מה שאתה חושב על עצמך. אתה מרגיש שניפחו לך את האגו וניפחו לך את השכל ועשו ממך מומחה גדול שאתה לא. ולא נוח לך עם זה.

אם כתבת משהו נחמד על השמפו זה לא עושה אותך מומחה בקוסמטיקה, ואם כתבת משהו קולע על תקליט — אתה עוד לא מומחה למוסיקה. אבל זה אבוד. האחרים חושבים אותך למומחה וככה הם מתייחסים אליך וממשיכים לשלוח לך דברים כדי שתחווה עליהם את דעתך המלומדת. ואתה מנסה ומחווה דעה וכל הזמן מרגיש שבעצם אתה קצת מבלף את העולם.

★★★

כל הקטע הזה נכתב, כי בוקר אחד הגעתי למערכת ומצאתי שם חבילה יפה ובה שני בקבוקי יין המיועדים לי. לא יכולתי להיזכר בשום מעשה טוב במיוחד שעשיתי, ולכן לא הבנתי למה מגיע לי פרס כזה. אחרי שעה התבררה האמת. חברת אליעז שלחה לי את הבקבוקים כדי שאטעם מהם ואכתוב מה אני חושבת בתור אנינת־טעם וידענית יינות גדולה.

ידידי היקרים, אני מבינה במשקאות בדיוק כמו שאני מבינה בחקר המולקולות, כולי תיקווה שמכון וייצמן לא יפנה אלי בשבוע הבא כדי שאחווה את דעתי על המחקרים האחרונים שלהם.

קוראים יקרים. אם תכתבו לי שזה בסדר ושאתם לא מתייחסים אלי ברצינות יותר גדולה ממה שאני מתייחסת אל עצמי, אמשיך לדווח לכם על דברים חדשים. אבל אם כבר הרבקתם לי את התווית של המומחית הגדולה — יש לכם ממש בעייה. אגב, המשקה החדש של אליעז ששמו ולנטינה הוא מתוק ותוסס והוא טעים לי מאוד.

חידוש ענחיקות

אני אישית, לא מכירה בכלל אנשים שיש להם בנות. אבל שמעתי שיש כמה כאלה. אם השמועה היא נכונה ואמנם יש אצלכם בבית ילד ממין נקבה, עם שערות ארוכות ועם חיוך

מלאכי ועם נימוסים טובים ועדינות, תדעו לכם שאני מתה מקינאה, אבל בגלל החינוך, אני משתדלת לא להראות את זה.

כשבילכם גנבתי רעיון מצויין, איך לחדש סוודר ישן וטוב, שהבעיה היחידה שלו היא שהוא „יצא מהאף". הנה, הביטו בתמונה ותיראו שאפשר לסרוג בחצי שעה, מין כיס כזה יפה מצמר בצבע מתאים, ובשרשרת סרוגה לחבר אותו לסוודר. אפשר גם לעשות צמה מכמה חוטי צמר, לשים עליה סרט ולתפור על הגב של הסוודר. אפשר גם לתפור כמה חרוזים יפים על החזית, או לשים כמה כפתורים מעניינים על השרוולים ויש סוודר כמעט חדש.

הוי לימון לימונרו!

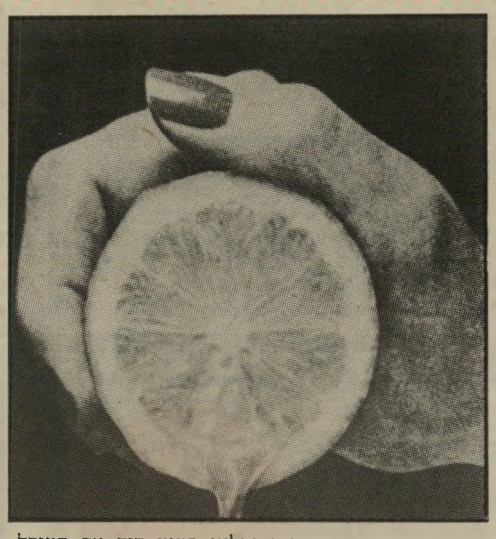

בטח גם לכם יש חברים שגרים במושב או סתם במקום שיש בו עצי פרי. האנשים האלה, כשהם מוזמנים אליכם לארוחת־ערב, למשל, מייד מרגישים צורך להביא 15 ק"ג תפוחי עץ, או 20 ק"ג לימונים. באמת יפה מצידם. אבל אחרי ארוחת־הערב הם הולכים הביתה ואתה נשאר תקוע עם פרדס במטבח.

נכון שאפשר לחלק לחברים אחרים. אבל איכשהו, ער שאתה נזכר לקחת כמה תפוחים לכל מקום שאתה הולך, הערימה מתחילה להירקב ואתה מרגיש כמו פושע המסייע להשמדת פירות.

לפני שבועיים קיבלתי מחבר 20 ק"ג אשכוליות. חלק חילקתי, שלוש אכלתי בעצמי והשאר נמצא אצלי במגירה של הירקות במקרר ומחכה לגואל. תסכימו איתי שזו אי־נוחיות?

ובעוד האשכוליות סותמות את מגירת הירקות שלי, נשמע צילצול ונכנסת חברה טובה עם חיוך על הפנים ו־5 ק"ג לימונים ביד. דווקא בחורה מאוד אינטליגנטית, לא האמנתי שהיא תעשה לי דבר כזה. היא מניחה את הלימונים על השולחן וככה היא אומרת לי:

„השכנה שלי, אירמה רובינשטיין, הורידה כמה ענפים גדולים מעץ הלימון שלה ונתנה לי 10 ק"ג לימונים. אבל אירמה רובינשטיין, היא עקרת־בית חכמה ויחד עם הפרי היא גם נתנה לי רעיון עצום מה לעשות איתם, כדי שלא ייתקעו כמו עצם בכבית. קחי את כל הלימונים,

מה אגיד לכם, אפשר עוד הרבה דברים, אבל למי יש בכלל בנות???

עשי מהם מיץ ומלאי במיץ הזה את המיכל לעשיית קוביות קרח. למחרת, כשהמיץ יהיה קפוא לגמרי, הוציאי את הקוביות והעבירי אותן לתוך שקית פלסטיק ובחזרה לפריזר. ומאותו היום והלאה כשאת צריכה מיץ לימון טבעי, הפשירי קוביה אחת ששווה לימון אחד."

ככה אמרה לי חברתי וככה עשיתי. הצליח מעל למשוער.

תודה לך גברת רובינשטיין בעד הלימונים ובעד הרעיון המבריק. אם יהיו לך עוד פטנטים כאלה — אנחנו כאן.

מתנה דו־מינית ב־4000 שקל

צריכים שוב מתנה? את הרעיון הזה שלחו לי בדואר ומפני שהוא נראה לי מקורי, מתאים לגבר ולאשה, ולא מצריך התרוצצויות בימי החורף הגשומים, אציע אותו גם לכם. חברת שרדניר מוכנה לספק לכם חבילה של נייר מיכתבים (600 דף) וכן 150 מעטפות בכל צבע שתבחרו. על הנייר ועל המעטפות יהיה רשום שמו של בעל השימחה, כתובתו ועוד פרטים שאתם תבחרו בשבילו. כל העסק הזה יוגש באריזת קרטון שתשמש לאיחסון.

כל מה שאתם צריכים לעשות, זה לטלפן לחברת שרדניר טל. 650155, ולהזמין את מבוקשכם. המחיר הוא 4000 שקל, וכרגיל אני לא יודעת אם זה בזול או ביוקר.

לכן אתם, כצרכנים נבונים, גשו לבית־הדפוס הכי קרוב לכם, ותבררו כמה זה עולה אצלם. תזמינו, כמובן, אצל מי שהכי זול, אבל תזכרו שהרעיון למתנה מקורית כזאת בא ממני.

דניאלה שמי

העישון זכותך – על פי חוק

החוק החדש אומנם מגביל את העישון במקומות ציבוריים מסויימים, אך זכותך לעשן, בהתאם לרצונך, במקומות בהם הוקצה המקום לכך.

זכותך לעשן במקומות שהוקצו לכך

על פי חוק בספריות, באולמות קריאה, בבנייני־תיאטרון, במטוסים, בבתי־חולים, במרפאות או בכל מקום אחר.

זכותך לעשן

בתחנות אוטובוסים, בתחנות מוניות, בשדות־תעופה, בנמלים, במסעדות, בבארים, בבתי־קפה, בפארקים, בגנים ציבוריים, ברחובות ובים.

אל תיתן שיפגעו בזכויותיך.

אזרחים שומרי חרויות

אם ברצונך להצטרף
פנה אל "אזרחים שומרי חרויות"
ת.ד. 21017 תל־אביב

maxell
לא אומרים קסטה - אומרים
"מקסל", הקסטות הנמכרות ביותר בעולם - להשיג בחנויות הסטריאו והוידאו המובחרות. יבואנים: דנינו אדר בע"מ

הוראות קבע

זה כלכלי? זה נדאי? אולי מיותר?

בוא נחשוב

כבר החלטנו שלא נקבל כל שירות בנקאי כמובן מאליו.
יש שירותים שהתרגלנו אליהם ואיננו יכולים בלעדיהם
ויש כאלו שנמנענו מלהשתמש בהם – ללא סיבה.
בהוראת קבע אפשר לשלם חשבונות חשמל, טלפון,
מים ומסי עיריה, גז, ביטוח, שכר לימוד, ארנונה, דיור
וטלוויזיה ועוד.
האם אתה משתמש בשירות זה?
האם אתה זקוק לו? הוא חיוני? כדאי? אולי מיותר?

חשוב מאוד!

א. הוראות־קבע לתוכניות חסכון וקופות גמל מיטורות מדמי פעולה!
ב. הוראות־קבע אחוות ומשיכות מכספומט – בחצי מדמי הפעולה!
ג. עבור תשלום חשבונות בהוראת־קבע תשלם 3 שקלים לעומת תשלום באשנב הבנק, שיעלה 61 שקלים (50 ש' עמלה + 5 ש' מחיר שיק + 6 ש' פעולה בחשבון).

בוא נחשוב

תשלום חשבון באשנב הבנק עולה לנו היום 50 שקל.
השיק והפעולה בחשבון גם הם עולים כסף.
אם נשלם את כל חשבונותינו התקופתיים
בהוראת־קבע, תעלה לנו כל פעולה מחצית דמי פעולה!
החשבונות משולמים על־ידי הבנק, אוטומטית,
בדרך־כלל – ביום האחרון להשלום וכך הכסף "עובד"
בחשבון עד היום האחרון ואין כל סכנה לתשלום
באיחור – הגורר קנסות, ריבית והצמדה, דמי־גבייה –
ואפילו ניתוק החשמל או הטלפון.
בחשבון שנתי הרווח עשוי להסתכם באלפי שקלים!
התשלום בהוראת־קבע חוסך לנו גם זמן: הליכה לבנק,
עמידה בתור, מעקב אחר מועדי התשלום. חמן גם הוא,
כידוע, שווה כסף.

זה חשוב

הוראת־קבע חשובה לנו – לחסוך זמן וכסף.
הוראת־קבע חשובה לבנק – לחסוך בהוצאות ולנצל
ביעילות את הציוד הממוחשב והמתוחכם.
הוראת־קבע חשובה למשק – לחסוך אובדן זמן, לשפר
את תהליך התשלומים, ובכך – את השירות לצרכן.
חשוב לבולגו למנוע בזבוז כסף חמן.
הוראת־קבע היא שירות בו כולם מרוויחים
חוה חשוב לבולגו.
בשביל זה יש בנק.

בנק דיסקונט

עד 14.1.84

guy fulop
גי פולופ

אופנה אקסקלוסיבית בעור וזמש
מכירה מיוחדת של עודפי יצוא
לנשים ולגברים מיטיבי טעם.

חורף 1984

הנחות עד 40%

בכל רשת הבוטיקים של חוה פולופ

תל־אביב – מלון דן
תל־אביב – כל בו שלום
ירושלים – מלון שרתון
אילת – מלון סונסטה

שעות פתיחה
יום א'–ה' 10:00 – 22:00
יום ו' 10:00 – 14:00
מוצ"ש 18:00 – 22:00

אנו מכבדים כרטיס אשראי ויזה VISA יש לך ויזה? הרווחת.

לפני שנה וחצי זוכה יצחק עקביוב מרצח על־ידי בית־המישפט העליון. השבוע הוא נדון לארבע שנות־מאסר בעוון סחיטה, איומים וחבלה לשחי פרוצות צעירות שאיתן התיידד בבית־מלון

קלונה

את לינה ומזל, שתי צעירות נמוכות ורזות, העוסקות בזנות, הכיר יצחק עקביוב זמן קצר אחרי שהשתחרר מהכלא.

הוא ישב יותר משנה בבית־הסוהר, אחרי שהורשע על־ידי בית־המישפט המחוזי בתל־אביב ברצח הישישה רחל פסטרנק. בית־המישפט העליון, בפסק־דין נדיר, זיכה את עקביוב מאשמה (העולם הזה 18.8.82).

בהיותו בכלא, התגרשה ממנו אשתו של עקביוב, וכאשר יצא לחופשי לא היה לו לאן לחזור. לכן התגורר במלון מרכז בפתח־תיקווה. באותו מלון התגוררו אז שתי נערות שעבדו בזנות. הן התיידרו עם הגבר הנאה (42), ששנה וחצי היה רעב לחברת אשה. עקביוב קיים יחסים עם שתיהן וכאשר נודע לו כי הן זונות, נפרד מהן, לדבריו.

חשוד ברצח עקביוב נאשם ברצח הקשישה רחל פסטרנק. בתחילה פנתה אליו המישטרה כמודיע, שיע־זור לה בפיענוח הרצח. אך במהלך החקירה התברר שהוא עצמו החשוד.

הוא סיפר בבית־המישפט כיצד נטרפו אחריו הנערות ולא הסכימו להיפרד ממנו. הוא סיפר כיצד אחרי לילה סוער שבילה עם אחת מהן, ארבה השניה ליד הדלת, התנפלה בחמת־זעם על צרתה והיכתה אותה מכות חזקות. „אתה קונובה כזה?" שאלה אותו התובעת יהודית אמסטרדאם, והוא ענה בשחצנות: „אף פעם לא היו לי בעיות עם נשים!"

מיליון בשלושה ימים

סיורן של הנערות היה שונה לחלוטין. השתיים התלוננו כמה פעמים במישטרה על התנכלויותיו של עקביוב. אולם, לדבריהן, נתקבלו שם בחשדנות, ומעולם לא חקרו השוטרים את עקביוב בעקבות תלונותיהן.

ליזה, הנראית כמו ילדה בת 13, סיפרה למישטרה כי בחודשים אוקטובר־נובמבר 1982 החל עקביוב עם בעל המלון, וסרבה להיענות לעקביוב.

בתחילת ינואר 1983 ניגש עקביוב דורש ממנה כי תעבור עבורו. הוא דרש ממנה סכום של 50 אלף לירות מייד, אחרת יקח ממנה את מכשיר הטלוויזיה הצבעונית שלה.

בגלל האיומים הנמשכים החליטה ליזה לעזוב את מלון מרכז ולעבור לדירה בפתח־תיקווה. אך עקביוב מצא אותה גם שם. הוא בא לביתה החדש, התרווח בכורסה, עשה לעצמו קפה, ודרש כי תשלם לו בתוך שלושה ימים מיליון לירות.

הוא התגאה כי רצח הרבה אנשים, וגם היא ברשימה. הוא גם סיפר מדי פעם שיש לו קשרים טובים במישטרה, והוא יכול לסדר שם הכל. הנערות החלו מאמינות לו, כאשר ראו כי אין אוזן קשבת לתלונותיהן במישטרה.

על מזל, נערה רזה ועדינה גם היא, איים כי יחסל אותה, יעשה לה צלקת, וישפוך עליה חומצה אם לא תחזור אליו.

אולם מזל החלה יוצאת אז בקביעות לשתי הנערות, שהלכו ברחוב בפתח־תיקווה, ושפך חומצת־מלח על פניה של מזל. בעודו מתיז עליה את החומצה אמר לה: „זה בשביל שתהיי ילדה טובה ותעשי מה שאומר לך!"

מזל נפגעה בעיניה ומיהרה להתלונן במישטרה. היא הובהלה לבית־החולים, עיניה נשטפו כמה פעמים, ולמזלה לא נותרה חבלה בעין.

גם לאחר מעשה זה לא נעצר עקביוב. הוא המשיך להלך חופשי, כששתי הנערות רוערות מפניו, ומרגישות חסרות־אונים, מכיוון שגם המישטרה אינה מסייעת להן.

עקביוב נעצר רק אחרי שלושה ימים בגין חוב אזרחי, בעל־החוב הוציא פקודת־מאסר, והשוטרים באו למלון ונתקלו בהתנגדות ואלימות מצידו. עקביוב טען בבית־המישפט כי מישטרת פתח־תיקווה מתנכלת לו, עקב זיכויו מרצח הזקנה.

חמישים חשודים ברצח

תמארותו של עקביוב בפני הנערות, כי הוא רצח הרבה אנשים, נשמעה להן בוודאי מפחידה במיוחד, עקב עברו של המאיים.

בשנת 1980 מצאו שכנים את גופתה של רחל פסטרנק, קשישה בת 76. היא נמצאה מוטלת מתה על ריצפת ביתה בפתח־תיקווה, כאשר רגליה קשורות בחבל וראשה נתון בתוך כר. הכר נקשר אל פניה בעזרת מפת־שולחן, שגרמה לחנק. בבית שרר אי־סדר מוחלט. תוכן הארונות היה מפוזר על הריצפה והיה ברור כי הרוצח חיפש בבית חפצי־ערך.

לראש צוות־החקירה במישטרה התמנה מפקח גרשון פינקס. צערו הראשון היה לפנות אל המודיע החביב עליו, יצחק עקביוב. הוא חיפש אותו בבית־הקפה שבו נהג עקביוב לשתות בירה ולשחק קלפים עם חבריו. הקצין רמז לעבריין כי הוא מעוניין לשוחח איתו, והשניים נפגשו במקום מיסתור.

השוטר הסביר כי הוא מוכן לשלם 30 אלף לירות עבור מידע שיוביל לפיענוח הרצח, והמודיע הסכים. אך מכיוון שהזמן היה ערב חג־הפסח, ביקש עקביוב מהקצין, כטובה אישית, כי ינסה לפייס בינו ובין אשתו, ויסדר לו מקום בביתו לליל־הסדר. הקצין נסע אתו לבית חמותו, שוחח עם האשה ואמה, והסדיר למודיע שלו מקום לליל־הסדר.

עקביוב הוכיח את תודתו לקצין כבר למחרת. הוא החל מספק למישטרה חשודים בלי סוף. כל יום הביא מידע נוסף שסיבך בפרשה עוד ועוד חשודים. בסך הכל ישבו במעצר, עקב הידיעות שמסר, כחמישים איש. אולם בסופו של דבר שוחררו כולם, מכיוון שהמידע לא התאמת.

גם בשלב זה לא חשד עדיין ראש צוות־החקירה, כי המודיע משטה בו. החשד עלה בראשו של קצין־מישטרה אחר, אשר נזכר במיקרה שקרה שנה לפני הרצח. אותו חוקר נזכר כי עקביוב הופיע אצלו או, וסיפר לו על קופת־ברזל בדירתה של הקשישה. הוא הציע ללכוד פורצים, שאותם ימשוך לביתה של הזקנה כדי לגנוב את תוכן הקופה.

קצין־המישטרה, סרב אז להצעת המודיע. אולם בתום השיבעה למות הזקנה נתקלה בתה באחד הארונות בקופת־ברזל פרוצה וריקה. היא הודיעה על־כך למישטרה, והדבר הפעיל את זיכרונו של החוקר.

חשדה של המישטרה עבר אז מעשרות החשודים שהמציא להם עקביוב, אל המודיע עצמו. הוא נעצר, ובית־המישפט המחוזי הרשיע אותו ברצח הקשישה, אחרי מישפט ארוך.

בעיות עם נשים עם שיחרורו הכיר עקביוב שתי נערות בבית־המלון שבו התגורר. ידידותו אתן היא שהביאה אותו, בסופו של דבר, לבית־הסוהר, לארבע שנים.

מפתח־תיקווה

בתחילת המישפט הוצגה לפני בית־המישפט הודאתו של עקביוב. הוא סיפר כיצר רצח את הזקנה ואף הבטיח לחוקרים להוליך אותם אל התכשיטים. הוא הצביע על חבית שעמדה במרחק־מה, וכאשר השוטרים פנו להם, זינק עקביוב לשדה הקרוב, ניתץ את אזיקיו אל צינור השקייה, ונמלט בקפיצת טרזן מעץ לעץ.

„עשיתי צחוק מכל המישטרה!"

אשר הסגיר עצמו עקביוב אחרי כמה ימים, באמצעות עורך־דינו צבי לידסקי והעיתונאי יחזקאל אדירם, טען כי הודאתו נלקחה ממנו באופן בלתי־חוקי, וכי בריחתו היתה רק כדי שיוכל להוכיח את צידקתו. בית־המישפט פסל את הודאתו של הנאשם במישפט זוטא, ובכל זאת הרשיע אותו, על סמך הערויות, גם בלי הודאתו.

עקביוב עירער על הרשעתו. ובית־המישפט העליון קיבל את טענות הסניגור לידסקי, וקבע כי אין להאמין לעד העיקרי, אשר שמע מפי עקביוב בכלא את הודאתו ברצח. עד זה הוכח כשקרן ופושע מועד, ועדותו לא זכתה לאמון בבית־המישפט העליון.

למרות החשד הכבד שקינן בלב השופטים, נאלצו לזכות את עקביוב.

„אני חף מפשע, אבל עשיתי צחוק מכל המישטרה," אמר עקביוב להעולם הזה (18.8.82) מייד עם שיחרורו מהכלא. „היה חשוב לי שכולם ידעו שאני לא מודיע של המישטרה. כל זה היה שקר. ואני גם לא נרקומן. נגמלתי. לא רצחתי את הזקנה, ובכלל אני לא ידעתי איפה הבית שלה. אני מתכוון לתבוע פיצויים מהמדינה." הצהיר אז הנאשם המוכה.

אולם שימחתו של עקביוב לא נמשכה זמן רב. אחרי שהוגש נגדו כתב־אישום בפרשת הפרוצות, נעצר עד תום ההליכים, והתובעת אמסטר־דאם הוכיחה את אשמתו לשופט אריה אבן־ארי, הפעם ללא כל ספק.

„מזל שלו כי הנערה יצאה מהפגיעה בדרך נס, בלי צלקות בעיניים," כתב השופט, „אחרת הייתי מטיל עליו עונש־מאסר של עשרים שנה, הקבוע בחוק לעבירה זו. הוא אדם אלים, בעל עבר פלילי בעבירות רכוש וגוף, המעסיק את בתי־המישפט שנים רבות."

לפחות בארבע השנים הקרובות יש סיכוי כי עקביוב לא יעסיק את בתי־המישפט, אלא את שילטונות הכלא.

אילנה אלון ■

נמר של עיר

המתופפת הקטנה של ג'ון לה־קארה ★ התגמדות ישראל ★ תיסמונת בלבן ★ מאמר תיאולוגי־מדיני ★ סוריאליזם כחול־לבן ★ מטרת קרטון בלום

סיפר ג'ון לה־קארה (על רקע ירושלים ומחנה פליטים פלסטיני)
איש מיקצוע בעולם הצללים

תרגום

מילחמת המוחות

באחרונה ראתה אור מהדורה מתורגמת לעברית של המתופפת הקטנה מאת **ג'ון לה־קארה***. כשהיא מזימה תלי תלים של אותיות, שנכתבו והשמיצו מותחן־אידיאולוגי זה.

המתופפת הקטנה הוא ספר מתוחכם למדי, שעניינו העימות הישראלי־פלסטיני. זהו ספר, שמן הראוי שיעורר את קינאתם של סופרים ישראליים רבים, שאפסותם זועקת. למיקרא ספר זה.

עלילת המתופפת הקטנה היא פלונטר מתוחכם, שהנפשות־הפועלות בו משכות את הקורא כל אחת לכיוונה. כזה הוא רב־המרגלים **קורין**, איש המוסד היעיל, המתחקה אחר הטירוריסטים הפלסטינים באירופה. לא פחות או נחות ממנו, הוא הפלסטיני היעיל והאידיאליסט **חליל**, שקורץ טומן לו פח. ביניהם, ניצבת **צ'רלי** — נערה אנגליה, שחקנית, הנופלת ברשת תיאטרון־המישחק של עולם־הצללים.

קורץ מחסל את אחיו של חליל, **סלים־מישל**, ומגייס את צ'רלי, היא המתופפת־הקטנה, למיבצע היסולו של חליל.

עלילת המתופפת־הקטנה נפתחת בפיצוץ ביתו של הנספח הישראלי לענייני עבודה בבון. החקירה מסתעפת ועוברת ליוון, שוויץ, אנגליה ולבנון. קורץ, המתקרא גם **שולמן** ושמות נוספים, פותח במירדף לשם חשיפתו של תא בינלאומי של טרוריסטים פלסטינים.

קורץ, שבדומה ל**סמיילי**, הוא איש־מיקצוע בעולם־הצללים, הפועל לבדו ומורד בממונים עליו, מוליך את העלילה כשוזר חוטים קטנים ורבים, לכדי עניבת־חנק הנסגרת סביב קורבנו חליל. גם תושייתו בבחירת צ'רלי, לכידתה, גיוסה, אימונה ושילוחה למיבצע המורכב — חושפים מעט מאותו עולם־צללים לא ידוע, של המאבק הישראלי־פלסטיני.

עד מהרה נקרעת צ'רלי בין אהבתה לסלים־מישל ובין אהבתה לסוכן המוסד **גדי בקר**. במהלך עימות ריגשי זה, ובשאר פירקי המתופפת הקטנה, פורש לה־קארה את שורשי הקונפליקט הישראלי־פלסטיני מפרק יהודי אירופה הניצולים מן השואה, ועד להפצעות חסרות־הרחמים של חיל־האוויר הישראלי על מחנות הפליטים בלבנון.

המרכיב המרתק ביותר בספר הוא המהפך במשמעויות העימות הישראלי־פלסטיני. אצל לה־קארה מתגלית בהדרגה תמונה חדשה בתיאור סיגנון המאבק בין הצדדים.

המתופפת הקטנה אינו תיאור של מאבק, המתחולל מבעד לקנה־הרובה והפצצה. המאבק המתואר בספר גולש למילחמת־מוחות, למאבק מתוחכם. שבו כללי־המישחק מתעלים מעל לכללי־המישחק של מאבק־הגושים מיזרח מול מערב.

נוסח התיחכום של אנשי המוסד, מצד אחד, ומולם הלוחמים הפלסטינים, מעיד על צמיחת פרק חדש בעימות הישראלי־פלסטיני. יחסם של אנשי המוסד לפלסטינים ולטירוריסטים הפלסטינים מעיד על־כך שהם ריאליסטיים עשרת מונים מאשר הפוליטיקאים המנהיגים את ישראל. הטירוריסטים הפלסטינים בהמתופפת הקטנה אינם נופלים באיכותם כאנשי־מחתרת מלוחמי לח"י בזמן המנדט־הבריטי בארץ.

העלילה נרקמת לכדי מילחמת־מוחות, שבה לא מנצחים הישראלים וגם לא הפלסטינים, אלא צ'רלי, המתופפת־הקטנה, בת העולם־המערבי המנוון, המחדירה לדמה מעט מאותה חיוניות תוססת של האוכלוסיה המגוונת של הים־התיכון.

אין לי ספק, שהקריאה בהמתופפת הקטנה תעניק לקוראים מימד עומק עצום להבנת הקונפליקט הישראלי־פלסטיני, נוסף על ההנאה מתיאורי המתח, שבהם לא נזקק לה־קארה להמלצה.

תרגומה של **כרמית גיא** פוגם לעיתים בהנאת הקריאה, שכן המתרגמת לא טרחה אפילו להתמודד בכל מיני אנגליזמים, שהיא הריקה בחוסר־עומק לעברית. יחד עם זאת, גם התרגום

* *ג'ון לה־קארה – המתופפת הקטנה; עברית: כרמית גיא; הוצאת זמורה ביתן; 446 עמודים (כריכה קשה).*

החוויה הישראלית

היה היה עם הספר

תהליך שחיקת־התרבות בידי השילטון לא החל במהפך הפוליטי של שנת 1977. אבי הניסיון להכנעת התרבות והפיכתה מכשיר בידי השילטון — באמצעות כלים כלכליים שילטוניים — אינו שר־החינוך־והתרבות הדתי **זבולון המר**.

באחרונה מרחפים באוויר המימסד־התרבותי ההמרי רעיונות נוסח הכנסת פקידי־ממשלה למועצות מערכת של כיתבי־עת סיפרותיים (החידוש האחרון, הוא תביעת תת־אלוף **אבנר שליו**, לבלרו של זבולון המר לענייני תרבות והמועצה לתרבות ולאמנות — להכניס פקידי־ממשלה כחברים במערכת כתב־העת סימן־קריאה), והתביעה הכללית, הקובעת, שכל מוסד תרבותי הנהנה מ־20 אחוז של סיוע ממשלתי, חייב לקבל 100 אחוז של חברי הנהלה מטעם הממשלה.

אלא שהפטנט הוא פטנט ישן של אחדות־העבודה, שהוכנס לשדה־המישחק התרבותי כבר לקראת סוף שנות ה־40, כאשר אחדות־העבודה קיבלה לידיה את תיק התרבות (במקביל למיפלגה הפרוגרסיבית ז"ל, שקיבלה לידיה את תיק עליית־הנוער).

במשך שנות דור דיכאה אחדות־העבודה את חיי התרבות בישראל, כאשר הקומיסרים התרבותיים של מיפלגה זו מקיבים את הקצבותיהם לאומרי ההן התרבותיים, ברמות השונות.

כאשר החברה־הישראלית עברה, בראשית שנות ה־60, ניסיון של מיסוד השירות־הציבורי, ראנו אנשי אחדות־העבודה להציב בראש המועצה לתרבות ולאמנות את הגברת **לאה פורת** ז"ל, מי שהיתה בשנות ה־50 מבקרת־התיאטרון הז'דאנוביסטית של יומן אחדות־העבודה למרחב.

כך נוצרו נורמות של כפייה־תרבותית־פוליטית־מיפלגתית בידי אנשי אחדות־העבודה, שמפעם־לפעם השליכו עצם תרבותית קטנה לכלבים השוטים, שלא נימנו עם שורות מלחכי־הפינכה שלהם.

כך התבסס, במשך דור שלם, אוסף של פרזיטים תרבותיים מסביב למישרדו של שר־החינוך והחוץ המנוח, **יגאל אלון**.

שר־החינוך־והתרבות הנוכחי **זבולון המר**, המשתווה ל**יגאל אלון** בתפקיד זה רק בנושא הצביעות־התרבותית (בעיקר כנאומיו המתחסדים, בטקסי הענקת פרס ישראל בימי

משליט ומחמיץ אלון
אוסף של פרזיטים

העצמאות), פשוט הולך בדרך שהתיווה יגאל אלון. המענקים והכספים שקודמו העניק למקורביו, החלו זורמים בשנים האחרונות למקורבי המר, ולנתמכי המפר"ל.

התלונות והמחאות של אנשי התרבות־מטעם של השילטון־הקודם, לנוכח אוכדן עצמאות־התרבות, מעוררת רחמים.

אותם מלחכי־פינכה בעבר ובהווה שכחו במתכוון, שכאשר הוצע ליגאל אלון להפוך את המוצעה לתרבות ולאמנות למוסד שאינו תחת שליטת הממשלה. הוא רחה אותו חזיתית.

גם נוכחותו של מנכ"ל המועצה הנוכחי, תת־אלוף (מיל') **אבנר שליו**, מי שהיה ראש־לישכתו של רב־אלוף **דויד אלעזר**, ובן־חסותו ומומלצו של אלון לתפקיד המנכ"ל, אינה יכולה לשנות מאומה, שהרי הרפלקס־המותנה של שליו משרת את זבולון המר באותה נאמנות ששירת קודם לכן את בר־לב ואת אחרות־העבודה.

הפרק המעציב ביותר בדעיכה ההדרגתית הזו של המועצה לתרבות ולאמנות הוא ההשוואה לאותו רנסאנס־תרבותי־ממשלתי, שעורך נשיא צרפת פרנסואה מיטראן. המהפך של מיטראן שהעמיד את נושא התרבות בראש סולם־העדיפויות של החברה הצרפתית, לא פחות מענייני־פנים אחרים, שלא לדבר על ביטחון.

בצרפת היום קשה יהיה לראות קציד־צבא בדימוס, הופך בעל הדיעה ובעל המאה בהחלטות הקובעות לאן יתועלו כספי התמיכה הממשלתית בתרבות.

מעציב ליראות כיצד בעוד שצרפת של 1984 היא מדינה המכצרת תרבות הנתמכת בידי השילטון, בלא צנזורה ממשלתית, מדינת־ישראל, שנוסדה כתוצאה מתנועה־תרבותית־מהפכנית־יהודית, הפכה מדינה שהתרבות בה היא דבר כזוי ובראש אותה מערכת בזוייה הוצב קציץ־צבא בדימוס.

במהלך דעיכת התרבות הישראלית הנתמכת, וחבישת הכיפה על ראשיהם של יוצרים, העשויים לחיות רק באמצעות ובעזרת תמיכה ממשלתית — מצטיירת לה התמונה, שהחלה, כאשר היוצרים נאלצו ללבוש את החולצות הכחולות של ארץ־ישראל־העובדת.

כל שנותר להוסיף, לסיכום עידן המר ולבלרו שליו בתרבות הישראלית, הוא אחד: היה היה עם הספר.

הזה אינו מסוגל לפגום באיכויות הכתיבה של לה־קארה.

הגות

שפינוזה

ביום שישה באב, 27 ביולי 1656, הוכרז מעל התיבה בבית־הכנסת של קהל תורה, הקהילה המאוחדת של היהודים הפורטוגזים באמסטרדם, חרם נגד **ברוך שפינוזה (אספינוזה** — בעברית של אז).

שפינוזה הוחרם בשל ספק שהטיל בהיי־שארות־הנפש, שהיא אחת מעמודי־היסוד של הדת היהודית. הנידוי מעם־ישראל הפך את שפינוזה להוגה־דיעות מרתק במקוריותו, שהונצח במדף הספרים העברי, 300 שנה אחרי נידויו.

באחרונה ראה אור בתרגום לעברית סיפרו של שפינוזה מאמר תיאולוגי־מדיניי, שהוא אחד מהחשובים שבספריו.

כבר מדרך ההקדמה של מאמר תיאולוגי־מדיני אפשר לשער כי שפינוזה היה מנודה גם במדינת־ישראל של **זבולון המר** והנשיא **חיים הרצוג**, שהרי הוא כותב: **לפי סברתם של קצת יהודים לא השמיע אלוהים את המילים של עשרת הדיברות, אלא לדעתם, בני־ישראל שמעו קול רעש בלבד, שלא היתה בו השמעת**

פילוסוף שפינוזה
בני־ישראל שמעו רעש בלבד

מילים... שפינוזה ממשיך ומבקר את היהדות, בדברי־הקדמתו, בניסוחים כמו: **ובמובן זה היו היהודים רגילים לייחס לאלוהים את כל הדברים אשר נישגבו מבינתם ואשר את סיבותיהם הטבעיות לא הבירו בימים ההם. לבן קראו לסערה גערת ה' ולרעמים ולברקים חיצי ה'. סבורים היו שאלוהים מחזיק את הרוחות סגורות במערות וקראו להן אוצרות אלוהים. בדעתם זו לא נבדלו מן הגויים, אלא במה שהאמינו כי אלוהים, ולא איאולוס, הוא מושל־הרוחות...** הגדרות הסותרות את המתכונות שכופה זבולון המר על תלמידי ישראל, 1984.

במאמר תיאולוגי־מדיני מתמודד שפינוזה עם סידרת שאלות, המעמידות את הבסיס ליהדות המודרנית, כבסיס קוסמופוליטי ולא ארצי, מפגר ואלילי. הוא בוחן שאלות־יסוד בדת, החל בנבואה **והאם היתה מתת הנבואה מיוחדת לעברים**, המשך בחוק האלוהי, ועד על **הטעם למה נקבעו טקסי־קודש.**

שפינוזה ממשיך ושולח אתגרים מחקריים לביקורת ולבחינת היהדות, תוך שהוא מוכיח, כי **החומש וספרי יהושע, שופטים, רות, שמואל ומלכים לא נכתבו בידי הקרויים עליהם...** ובאותה ביקורת עיקבית וחסרת־פשרות, אין שפינוזה מרפה ידו ועיונו גם מממשיכי חלק מהיהדות, הנצרות, ובוחן האם השליחים **כתבו את איגרותיהם כשליחים ונביאים או כמורים...**

בהמשך הטרקטט שלו, יוצא שפינוזה חוצץ כנגד המגמה היהודית המתוחכמת, המנסה לפענח את סיפורי המקרא, ושאר כיתבי־הקודש ברב־מימדיות ומורכבות שלהם, בעוד הוא טוען, כי אין כיתבי־הקודש מלמדים, **אלא דברים פשוטים־בתבלית, ואינם מתכוונים לשום דבר זולת הציות...** והלאה, הוא בוחן ומפרק את משמעויות האמונה, מיהם המאמינים, והתהליך שבו הופרדה האמונה מן הפילוסופיה.

שפינוזה ממשיך וקובע, שהתיאולוגיה רחוקה מלשרת את התבונה, כך שהוא כופר לא במעט בסמכותם של כיתבי־הקודש, אם כי הוא נמנע מלזלזל בהם, אך מטיף לקבלם כמות שהם.

בפרקים האחרונים של מאמר תיאולוגי־מדיני מטיף שפינוזה להפרדת המדינה מהדת, תוך שהוא מדגיש את **זכותו הטבעית והאזרחית-של כל איש ואיש...**

בפרק 18 במאמר ממדינת העברים ומתולדותיהם מוסקים עקרונות מדיניים מסויימים, מתייחס שפינוזה למצבם של הנביאים באותה מדינה, והוא כותב:

ראוי לציין, שהנביאים — והם הלא היו אנשים פרטיים — הרגיזו יותר משתיקנו את הבריות עלידי דרך החירות שנקטו באזהרי־תיהם, נזיפותיהם וגערתם; ולעומת זאת, שינו הבריות את דרכם על־נקלה, כשהמלכים ההזהירו או ייפרו אותם. יתר־על־כן, הנביאים היו קשים להם למלכים, ואפילו למלכים יראי־שמים, בשל הסמכות שהיתה להם לשפוט ולתרץ מה מעשה יש בו יראת שמים ומה מעשה יש בו סריקתה ולהוכיח אף את המלכים על סניהם, אם העזו לנהוג עניין מענייני ציבור או יחיד שלא כשיפוטם...

מעניין היה לראות את שפינוזה מול חזון מדינת־ישראל של **אריאל שרון**. מה עוד, שבפרק הקודם, בעל מדינת העברים כותב שפינוזה בין השאר: **יתר־על־כן, מי שהביר מן הניסיון את רוחו ההסבנית של ההמון במעט שנואש ממנה: כי לא התבונה, אלא הסעלוזיות בלבד שולטות בה, היא נוטה בסזיזות לכל דבר, ומושחתת בקלות יתירה בין עלידי אהבת־הבצע ובין עלידי מותרות...** והלאה, אל המסקנה של שפינוזה הקובעת **ועם־כל־זאת, מעולם לא הגיעו לכך, שלא תהא סכנה גדולה יותר נשקפת לשילטון מצד האזרחים, כפי שהיא נשקפת לו מצד האויבים, ושלא יהיו המחזיקים בשילטון יראים מן הראשונים יותר משהם יראים מן האחרונים. ועדה מדינת הרומאים, שלא היתה כמותה שלא נצחה עלידי האויבים, והיא נצחה ודובאה כמה וכמה פעמים עלידי אזרחיה...**

קצרה כאן היריעה מלהביא את כל השקפותיו של שפינוזה, שהן אחת החוויות ההגותיות היהודיות המרגשות ביותר. מה שמצער הוא, שברוך שפינוזה פסול ללימוד במערכת־הלימודים של זבולון המר, פסילה המשולה למחיקת **ויליאם שיקספיר** מתוכנית־הלימוד־ים באנגליה.

• **ברוך שפינוזה – מאמר תיאולוגי־מדיני;** *עברית: ח. וירשובסקי; הוצאת מאגנס; 260 עמודים (כריכה קשה).*

תולעי־תרבות

טריסטאן, איזולדה ובילבול־מוח

טריסטאן ואיזולדה (תדמים־עץ במוזיאון הבריטי)
חרזן בלתי־אפשרי לאהבה אפשרית

למיתוס של **דון־ז'ואן** בתרבות האירופית קיים קוטב — קוטב הנאמנות מול קוטב הבוגדנות. את הקוטב הזה מסמל המיתוס של **טריסטאן ואיזולדה**, שהוא אחד מהגדולים שבגילגוליי השתוקקות הנפש הגברית האוהבת.

טריסטאן הוא הגבר המדמה שמצא באיזולדה את יחידת־ליבו, את השלימות הנשית המשלימה שלו.

גוטפריד איש שטראסבורג, משורר גרמני בן המאה ה־13, ששימש לבלוי העיד שטראסבורג, חיבר את הנוסח הידוע ביותר של טריסטאן ואיזולדה. על־פי מקורות צרפתיים, וכנראה סיפורו האבוד של **ברטיאן מטרוא**.

סיפור־עתיק זה של **אהבה העזה מכל האהבות, אהבה שהביאה עיצבון מופלא והמוליך אל שתיית לא אהבה בלבד, אלא אהבה ומוות גם יחד...** נחשב אחת מיצירות־המופת של התרבות האירופית, הטומן בחובו גם משמעויות בלעדיות לתרבות הנוצרית של סוף ימי־הבינים.

והנה, בימינו, קם יורש וממשיך בישראל של שנות ה־80, לגוטפריד איש שטראסבורג, **אברהם בלבן**, שפירסם מחזור שירי אהבה „מקוריים" תחת הכותרת הכמעט בלתי־אפשרית טריסטאן ואיזולדהי", כותרת העשויה להמאים מיתוס אירופי זה על הקורא הישראלי.

בלבן היומרני מביא תרוזים מפרי־עטו, בניקודו של המנקר **סמי מלין**, ובלוויית ציורים צבעוניים הלקוחים מכתביד צרפתי מן המאה ה־15, של גירסה צרפתית לסיפור אהבה זה.

תרוזיו הבלתי־אפשריים של בלבן מהווים מעין קריקטורה של שירה. כבר מהריות־הפתיחה, שבה מבשר בלבן: **חיפרשית תעתה לבוא / אל מצע העשבים שלנו... דרך החריזה המעוררת סלידה. ולארדווקא אהבה ביד נימהרת חיבק טריסטאן את איזולדה. / ביד קשה היא אחזה בו...** ועד לחריזה בנוסח מי כמוהם יודע מהו חלי־מלאכי. / **עבשיו. באין להם ליל ואין שחרית. / הם יודעים שנמלה בחלקם אהבה. / מי כמוהם יודע שהיתה זאת אהבה אפשרית.** אולי, אבל איזו שירה בלתי־אפשרית. של חרזן בלתי־אפשרי. האל שהביא לעולם את אהבת טריסטאן ואיזולדה, לא הביא בבלבן מעט כישרון, כדי שזה יוכל לחרזן חרוז עברי ראוי לשמו.

• **אברהם בלבן – טריסטאן ואיזולדה;** *ניקוד: פסח מלין; הוצאת דליה פלד; 80 עמודים (כריכה קשה).*

עבור תרוזיו המטופשים הללו זכה אותו אברהם בלבן במענק־יצירה לשנת יצירה, מטעם מישרד־החינוך־והתרבות.

עיון

אטימות

רחיית הפואטיקה הימאטית נתקשרה במגמת ההפשטה והעירפול... כשאיפה אל המסוגנן, הכללי והעל־זמני, בהבאה במקום הנטייה לסירוט הניסיון המסויים... (ש)נהפך לשיר לירי מטאפורי... אל עבר המטאפורי

קורבן אלתרמן
בלבול־מוח אקדמי

הדחום... כך מלהגת פרופסור **רות קרטון־בלום**, פרופסור לסיפרות עברית באוניברסיטה העברית בירושלים, בסיפרה בין הנישגב לאירוני*. תוך שהיא מעמידה בו את יצירתו הנשגבה של **נתן אלתרמן** מול האירוניה שבקיום הפאראזיטי של מבקרים ברמתה.

סיפרון זה של קרטון־בלום נראה כמטרת־קרטון של הביקורת, מול החיות והחיוניות, שביצירה הסיפרותית. קרטון־בלום חסרה את הרגישות והתחושות הטבעיות להבנת העומק הפשוט של יצירה שירית. היא מודדת יצירה זו בכלים אקדמיים שחוקים ומשוללי כל השראה.

ביטוייה הביקורתיים של רות קרטון־בלום, משומשים ומשוללי כל מעוף. במאמר־הכותרת, שבו „מנתחת" קרטון־בלום את **דרכי העיצוב של דגמים ריאליסטיים בחגיגת קיץ של אלתרמן**, היא משרבטת לקראת סיום: **ובאן מזדקר לעין ההבדל בין החיוזי השירי לחיזוי ההגותי. בעוד שבמסה, החשיבות המוענקת לסרט היא חד־משמעית, הרי המניין הארוך של הפרטים בשיר, המעמיד על מישזור אחד... ועוד** מברכת קרטון־בלום בלשון, שכל קשר בינה ובין הכתיבה או כוונת המשורר, הוא בילבול מוח אקדמי דוחה וחסר כל קסם ענייני ואפילו לא ביקורתי.

כדי שהקורא לא יצא משועמם מרשימה זו, ההגינות מחייבת, שהוא, ואולי אפילו פרופסור קרטון־בלום, יקראו את הקטע הבא, תחת הכותרת מנגד לארץ, שכתב המשורר **יונתן רטוש**, בסיפרו ספרות יהודית בלשון העברית**) על השיר מריבת קיץ של נתן אלתרמן:

הקיץ המתואר בשיר זה הוא אומנם קיצנו. הקיץ שלנו, אבל בסי שהוא נראה בעיניים זרות. בעיניו של חדש מקרוב בא. בשבילו, בשביל הבא מאקלים שאינני תת־טרופי כשלנו, מסתיעות וקובעות הן עצם עובדות החום: הערד הנשם, הערד העשב והפרגים...

אלא שיונתן רטוש, רעב רוב ימי חייו, כפי שרועבים ומתבזים סופרים ומשוררים עבריים אחרים בישראל, למרות שהבנתו בשירה עלתה עשרת מונים על הפרופסורית קרטון־בלום ודומיה, המתיזים דיו־אקדמית ומוהמים שירת משוררים.

אילו מחצית מהתקציבים המוקצים על־חשבון כספי הציבור למחלקות המטמטמות לסיפרות ולשירה, היו מושקעים בסופרים ובמשוררים, אולי פרופסוריות ופרופסורים כקרטון־בלום היו נאלצים לחפש אחר עבודה ומיקצוע, בהתאם לכישוריהם הטיבעיים — אך הסיפורת והשירה הישראליים היו נישכרים עשרת מונים.

לא ייתכן שבארץ הזאת, הסופרים והמשוררים יירעבו והפרופסורים והפרופסוריות ישמינו על חשבון חקר יצירותיהם. משהו מעוות כאן.

• **רות קרטון־בלום – בין הנישגב לאירוני;** *הוצאת הקיבוץ המאוחד; 128 עמודים (כריכה רכה).*

••**יונתן רטוש – סיפרות יהודית בלשון העברית – הוצאת הדר;** *212 עמודים (כריכה רכה).*

מאת בן עומר

הצייר שחזר בתשובה

הרב אמר לו: „מותר לצייר, אך אסור לסגוד לציורים!"

ש לו שיער שחור, שכיפה ומיגבעת שחורה מכסים עליו. זקנו שחור ובגדיו צנועים וכהים. הוא נראה כמו תלמיד־חכם. והוא גם כזה, ובנוסף לכך הוא צייר. צייר שחזר בתשובה.

זהו מיכאל עמרני, המתגורר בשכונת־התיקווה התל־אביבית.

כיצד מסתדר הציור עם הדת, האם לא נאמר בתורה במפורש, „לא תעשה לך פסל וכל תמונה"? כן, בהחלט נאמר, מאשר מיכאל עמרני במיבטא תימני מודגש, אבל אנשים לא שמים לב להמשך הפסוק, האומר: „לא תשתחווה להם, ולא תעבדם."

לדעת עמרני אסור לסגוד ולעבוד אבל לצייר, מתוך אהבת הציור, זה בסדר.

סמל הזימה. כאשר חזר בתשובה, לפני שנתיים, הרגיש שהתורה היא ערך עליון מכל הדברים היום־יומיים. עמרני נבהל וחשב בליבו שאסור לצייר, ניתץ את כל הפסלים שפיסל בחייו, הפסיק לצייר, חשב לשרוף את כל תמונותיו ואף קרע רישומי־עירום שצייר ואשר סימלו עתה עבורו את הזימה (סקיצות שהמורה שלו לציור המליץ למכור בחמשת אלפים שקל הרישום).

עמרני פנה אל הרב שמואל מזוז, ראש־ישיבה, הזמין אותו לבית ושאל אותו אם מותר לו לצייר, אם כי חשש מאוד מהתשובה.

הרב התפעל מציוריו ואמר לו: „למה שלא תמשיך לצייר?"

אבא של הציירים. עמרני נולד וגדל בכרם־התימנים בתל־אביב. הוריו הדתיים חינכו אותו למיצוות ולמעשים טובים. הוא סיים בית־ספר עממי דתי ועבר לישיבה תיכונית.

בגיל 16 החליט שהדת היא לא בדיוק משאת־חייו. הוא עזב את הישיבה והפך חילוני, התחיל לעבוד בנגרות. בגיל 20 התחתן עם דליה מראש־העין ונולדו להם שלושה ילדים.

עד אז צייר עמרני מדי פעם ציורים לא מקוריים. היה מעתיק ציורים („בשביל הכיף") מתוך לוח־שנה.

המיפנה החזק בציור חל לפני חמש שנים. דודו, הצייר דויד תמרי, ערך תערוכה בגלריה ידועה בתל־אביב. עמרני, שהיה בין המוזמנים לפתיחה, ראה עשרות אנשים העומדים ומביטים בהתפעלות בציורים הנאיביים של דודו הצעיר: „חשבתי לתומי — מה כולם מתפעלים מהקישקושים הפרימיטיביים, הנאיביים האלה, התלויים על הקירות? מה יש בהם? או שהאנשים האלה פסיכים או שאני טיפש. והיו שם פרופסורים ואנשים ידועי־שם. אז אמרתי לעצמי: אם הוא צייר, אז אני האבא של הציירים."

זאת היתה קינאה חיובית, ולמחרת התחיל עמרני לצייר, בצבע שמן, את הבית ההולנדי של הצייר פיטר ואן־דייק — תמונה שמצא בלכסיקון לאמנות.

איתמר סיאני, בן־דודו של עמרני וצייר גם הוא, בא, ראה את התמונה ואמר שהיא טובה מאוד, אבל לא הבין מדוע הוא מתחיל בציור כל־כך מסובך.

תמונתו הבאה של עמרני היתה העתק דיוקן שצייר רמברנדט, של יאן סיקס, ראש האזרחים, שהיה ראש־העיר של אמסטרדם וחברו הטוב של רמברנדט.

התמונה ענקית (100 על 60), בצבעי־שמן כתום חום. ציירים שראו את התמונה התפעלו, נדהמו כיצד הגיע עמרני לגוונים ולקפלים בבד בלי ללמוד. הוא צייר את התמונה במשך שבוע.

כיצד ידע לצייר בשמן? פשוט, הוא ניסה. העובדה שהיה פעם צבע, גם כן עזרה לו.

השכלה פורמאלית. אחרי חצי שנה באו אליו שכניו, בחברת מבקר אמנותי, ביקשו ממנו להשתתף בתערוכה קבוצתית, כדי להראות שבשכונת־התיקווה יש גם דברים חיובים.

כתב אחד העיתונים על תמונותיו של עמרני בתערוכה: „הוא מציג דיוקנאות מסוגננים בשמן, שיש בהם ייחוד!" מילים אלה דחפו את עמרני ללימודים. הוא רצה בהשכלה אמנותית פורמאלית.

הוא נרשם למכון אבני, למד שם את יסודות הציור, זרמים בציור, למד לצייר בגואש, בטוש, בשמן, רישום וטכניקה של פנדה.

יש אלוקים! עמרני למד באבני במשך שנה. בסוף אותה השנה, בחורף, היתה שנת בצורת והדתיים התפללו לגשם. החזאי אמר שלא יירד גשם. ופיתאום התחיל לרדת גשם.

עמרני זוכר שנסע על הקטנוע שלו, כולו נרגש על כך שיורד גשם ובכל

אמא חנה עמרני התפעלה גם היא מהדיוקן שלה שצוייר בידי בנה, אבל שמחתה העיקרית על כך שהוא חזר למקורות הדת ו„מתענג בעולמו של הקדוש־ברוך־הוא". מיכאל החליט לחזור בתשובה אחרי שירד גשם בניגוד להודעת השרות־המטאורולוגי.

אבא ישראל עמרני גאה מאוד בבנו הצייר ומתפלא כיצד הוא מצליח לצייר אותו בצורה כזאת. אין זה הבן הצייר היחיד במישפחה, כי גם הבן שלום הוא צייר ותיק והוא מחזיק ברשותו מיכחול וצבעים. שלום עודד את מיכאל, צבעי לשעבר, בתחילת דרכו.

במדינה

עיתונות
עוד לא, אבל כמעט

האם יופיע סוף סוף, עיתון־הערב החדש?

יופיע, או לא, בצבעים או בשחור־לבן. 16 עמודים או 24. כבר כמה חודשים עומד להופיע יומון עברי חדש, בשם חדשות, שבעליו הם מישפחת שוקן, ליתר דיוק עמוס שוקן, המבקש להוציא לאור עיתון־ערב. בצבעים.

לא ברור מתי יצא ובאיזו משעות היום. עיתון־ערב שיופיע בבוקר, או עיתון־ערב שיופיע בערב. בינתיים השמועה: עיתון־ערב של בוקר.

עיתון כזה יפריע למישהו.

ידיעות אחרונות ומעריב אינם רואים את הופעתו של העיתון החדש בעין יפה. ואפילו מספרים שהכינו מכת־נגד משלהם. ניצנים ראשונים — תמונות־הצבע בידיעות.

יש מה להפסיד. בעיתון החדש יש כבר 30 מקבלי שכר. אין עוד מכונות להפרדת צבעים, שרק השבוע תורכבנה. יש שמועות ששוקן מוכן למכור את העיתון שלא נולד למתחריו. אין שמועות שהם מוכנים לקנות.

בינתיים יש מסך עשן. עוד מעט יתפזר ואז יתברר אם יש עיתון חדש או אין. מי ששאל אם העסק כדאי כיום, לא שאל שאלה טובה. מי שמוכן להפסיד, ישמח גם להרוויח.

השיטה תהיה של עיתון צבעוני במחיר עממי — 20 או 25 שקלים, שיימכר על־ידי הקיוסקים, שישלשלו את הכסף כולו לכיסם.

ההכנסות, בעיתון החדש, יבואו מהמודעות. ההפסדים יבואו מכיסו של המו"ל.

יודעי־דבר אומרים שיש לו מה להפסיד.

פשעים
שריפת בית־המישפט

הגג נשרף, הארכיון לא נפגע

„מישהו בוודאי התכוון לשרוף את הארכיון," אמרו פקידי בית־מישפט השלום ברמת־גן, כאשר גילו ביום רביעי בבוקר את שרידי השריפה בבניין. עם שחר הבחינו שכנים של בית־המישפט, הנמצא במרכז רמת־גן, ברחוב ביאליק, בעשן ולהבות הבוקעים משם. מכבי־אש הגיעו מייד למקום וכיבו את האש.

ריח של נפט. השעון החשמלי של בית־המישפט הפסיק את פעולתו, כתוצאה מקצר שגרמה השריפה, בשעה 6.25, מכך מסיקים כי השריפה החלה זמן קצר קודם לכן. סולם ארוך, שהוצב מאחרי הבניין, נתפס בידי המישטרה ודגימות משרידי הגג נשלחו למעבדה המישטרתית.

מזכיר בית־המישפט, יעקב דורון, הוזעק על־ידי מכבי־האש בשעה שבע בבוקר. הוא הציץ בצער בגג השרוף והרגיש ריח של נפט העולה מאודים עשנים שנפלו מהגג.

היתה זו דרך מוזרה להתנכל לארכיון בית־המישפט. אם רצה מישהו לשרוף את מאות התיקים הנמצאים על המדפים בחדר־המזכירות, לא היה לו כל קושי לנפץ חלון קידמי ולזרוק משם לפיר שישרוף את כל הארכיון.

אולם הפורץ בחר בדרך קשה יותר. הוא טיפס על סולם מחלקו האחורי של בית־המישפט, ואת החומר הדליק הניח על הגג. מכיוון שמשם ארוכה הדרך לארכיון, לא נגרם למישרד כל נזק. מכבי־האש כיבו את השריפה בזמן, ורק לגג המיסדרון נגרם נזק קל.

הגג השרוף של בית־המישפט ברמת־גן
הפורץ בחר בדרך הקשה

צה"ל
החייל שאהב מישפטים

מבל מפקדי ערקתי – והשבלתי

סיפור השבוע הוא סיפורו של חייל דרוזי. הוא הוצב, בשעתו, לעתודה האקדמאית והחל לומד מישפטים. אבל מכיוון שלא השלים את לימודיו, גוייס לשירות סדיר.

הוא ערק והספיק להשלים לימודי תואר ראשון. אחר־כך נתפס, הוענש קלות, הוחזר לשירות ושוב ערק.

הפעם כבר הספיק להשלים לימודי תואר שני, לפני שנתפס שוב.

השבוע נדון בבית־המישפט לשנתיים מאסר.

רמברנדט חימני
דיוקנו של ראש עיריית אמסטרדם שמצא מיכאל עמרני בלוח־שנה, ולפיו צייר את ההעתק. התמונה ענקית (100 על 60) ובגווני כתום וחום.

האמנות שלו. מבקרת קפדנית מאד.

גם הוריו מאוד גאים בו, ואביו מתפלא כיצד הוא מצליח לצייר אותו.

לפני שלוש שנים נסע עמרני לאירופה כדי לראות אמנות, ביקר במוסיאון לובר, הסתובב בו ימים שלמים, ביקר בביתו של רמברנדט בהולנד, במוסיאון ואן־גוך, במוסיאונים בלונדון, והסתובב בהם כמו שיכור.

הוא אינו מתפרנס מציוריו, ול־מחייתו הוא עובד כשליח. אבל עד היום מכר 100 תמונות. לאחרונה אף מכר תמונה ב־500 דולר.

אורנה גלזן ■

בית בשכונה
חדר־האורחים בביתו של מיכאל בשכונת־התיקווה נראה כמו גלריה. תמונותיו תלויות מקיר לקיר ומונחות גם על הריצפה. בסלון שולחן־קש ועליו מטעמים.

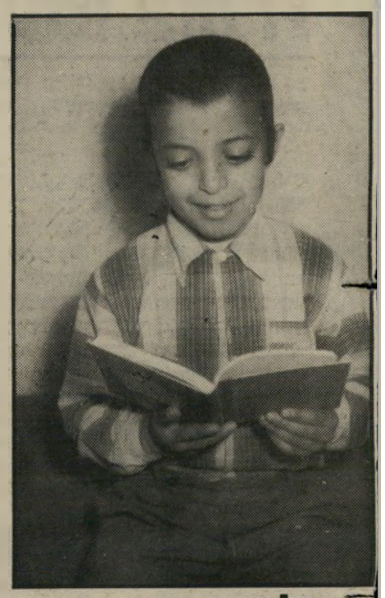

ילד מיכאל (בן 4), שחונך למיצ־ווות ולמעשים טובים. הוא למד בבית־ספר דתי ובישיבה.

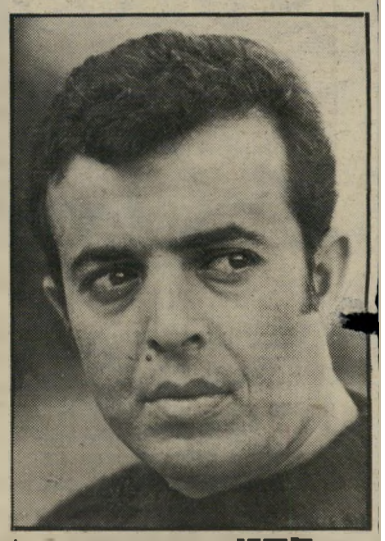

לפני שחזר בתשובה, זנח בגיל 16 את הדת והפך חילוני, עבד בנגרות, שרברבות, וצבעות.

האשה דליה, מראש־העין, הפכה לאחרונה למ־בקרת־האמנות של בעלה הצייר.

רמזור אמר למישהו: „תראה, באמת יש אלוקים!" ואז, אמר לעצמו: „אם כך, יש לך אבא בשמיים. אבא נהדר הנותן מטר בעיתו." וכך חזר בתשובה.

מאז הוא מרגיש „משוחרר": „אני יודע מי אני ומה אני. איפה אני דורך ולמה אני חי. התורה היא רוחנית וגם הציור."

ומה אומרת אשתו, דליה, על כך שחזר בתשובה, ומה היא אומרת על ציוריו? לאשתו התימניה יש יסוד דתי („אני קילקלתי אותה כשהתחתנו"), עכשיו גם היא חזרה למקורות.

בעניין הציור — בהתחלה היא קראה לזה קישקושים, היום היא מעריכה את עבודתו והפכה למבקרת

סיפור מהסרטים

מי אומר שרק בסרטים הכל יכול לקרות? שטויות. גם בקיסריה הכל יכול לקרות, ולפעמים גם קורה.

קחו, למשל, את סיפורה של **שימחה כהן** מאור־עקיבא. ילדה קטנה מעיירת־עולים. יום אחד לפני כמה שנים טובות הלכה לטייל על שפת־הים בקיסריה, פגשה זוג מבוגר, נראו זרים, קשרו עם הילדה שיחה, מצאה־חן בעיניהם, חמודה, אדיבה, סבלנית. בקיצור התאהבו בילדה. נוצר קשר. הסתבר שבני הזוג הם **לאון שידלובסקי** ורעייתו. לאון הוא בעל **רמי טולידאנו והלחמי** שהיה יועץ כלכלי למלך מרוקו. וחבורה זאת נמצאת כיום במרכז חיי־החברה בקיסריה.

בכל יום שישי עורך אחד מאנשי השכונה, מיוצאי־מרוקו, מסיבה, שאליה מוזמנים כל השאר. מוגש מיטב האוכל המרוקאי, המארחים ובני־עדתם יוצאים במחולות עממיים מרוקאיים והיתר מצטרפים. עם האורחים הקבועים במסיבות אלה נימנים **עזר וייצמן וראומה** אשתו, **אביגדור** („ינוש") **בן־גל** ורעייתו, ואחרים.

שימחה כהן

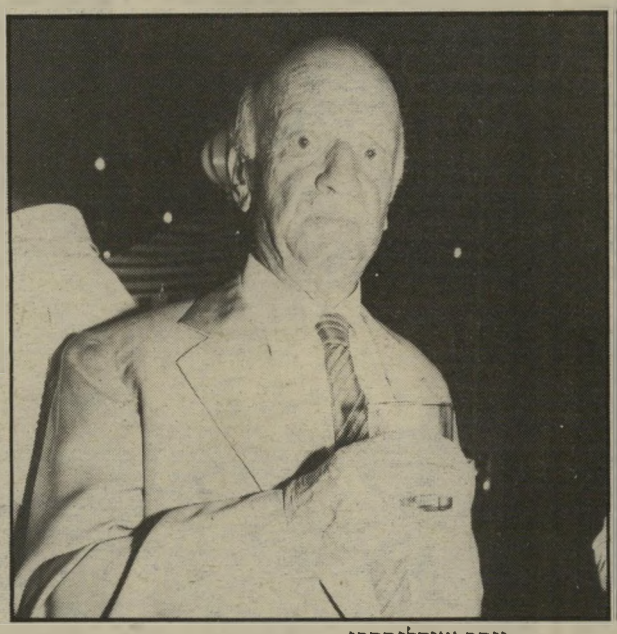

יוסף שידלובסקי
סינדרלה מתחתנת

מיפעל צרפתי למנועי־סילון, מהגדולים בעולם, ואף בארץ הקים מיפעל דומה, מנועי בית־שמש.

המיליונר מצרפת פנה והציע שהוא ואשתו ידאגו לילדה מעיירת־העולים. המישפחה ברוכת־הילדים, 10 במיספר, הסכימה, ושימחה נסעה לצרפת.

שם נשלחה למיטב בתי־הספר, ואחר־כך לפנימיה לבנות בשווייץ, ולבסוף אף לאוניברסיטה.

כשסיימה את לימודיה חזרה ארצה. שידלובסקי בנה לה וילה בקיסריה על שני מיפלסים, והגברת הצעירה החלה לנהל בארץ כל מיני עניינים בשמו של המיליונר הצרפתי.

היא פיקחית, חכמה, נאה מאוד, והתחילה לאט־לאט להיות הרמות הדומיננטית בקיסריה, על פיה ישק הדבר. לאט־לאט הביאה ארצה כמה מיליונרים מיהודי מרוקו, היושבים בצרפת, וביניהם בני־דודה, **מרסל**

לפני שבוע, כאשר השיאה שימחה את העוזרת התאילנדית שבביתה לצעיר תאילנדי במיסעדה בתל־אביב — כפי שדיווח העולם הזה במדור אחר — הוזמנו כמה משכניה של שימחה בקיסריה, שלכולם יש עוזרות תאילנדיות. אלה ישבו בשולחן נפרד, ונטלו חלק בשימחה.

עכשיו נוסף נופך חדש לסיפור. ב־26 בחודש זה תיערך בניו־יורק מסיבת נשואיה של שמחה כהן למולטי־מיליונר אמריקאי, **סטאנלי שטרן**, אלמן. אורחים רבים שהוזמנו לחגיגה כבר יצאו לדרך, ביניהם ינוש ואשתו, **דני זיידל** ואשתו **גרדה**, ועוד. וכמובן כל המישפחה שלה, הענקית.

קרב קטן צפוי בין בני־הזוג החדשים. המולטי־מיליונר רוצה להמשיך ולגור בניו־יורק, ואילו כלתו החדשה רוצה לגור בקיסריה. לאור העקשנות שהיא מגלה, והפיקחות הרבה שלה, אין ספק, ולוא גם קל, היכן יתגוררו לבסוף בני־הזוג.

חגיגה גאסטרונומית

עורך־הדין **יעקב לוי** אוהב לאכול. הוא גם מוכן להתפנות ולטרוח שעות כדי להכין ארוחה מתאימה.

בימים אלה תהיה לו סיבה טובה לעריכת ארוחה כואת. הוא עומד לקבל סופית את הגט המיוחל, אחרי מישפטים שנמשכו שנים, שהת־נהלו בינו ובין אשתו **שרה לוי**, שהתפרסמה בשעתו כקצינה בכירה בחיל־האוויר, וכאחת מהבשלניות המעולות בארץ.

החוגגת העיקרית בארוחה שיערוך יעקב לוי תהיה מלכת־היופי והרוגמנית **זיוה שומרת**. זיוה נעלמה בחודשים האחרונים מהנוף התל־אביבי. היא ממעטת להופיע באותם אירועים חברתיים שבהם נהגה לבלות בעבר.

לאחרונה הפכה גם היא לבשלנית. נראה שלמדה שהדרך לליבו של הגבר היא דרך קיבתו. היא עסוקה בקבלת מירשמים של תבשילים מידידותיה.

זיוה שומרת
לבשל! לבשל!

זיוה היתה נשואה ל**שמריהו אימבר**, קרוב־מישפחה של **נפתלי הרץ אימבר**, מחבר ההימנון הלאומי, שממנו יש לה בן. בזמנו היא ניהלה רומן ממושך עם איש־העסקים **גדי ברנר**, שנמשך שנים. היום מחזיקות לה ידידותיה אצבעות. הן מאחלות לה שתגשים סוף־סוף את חלומה, ותהיה לגברת לוי.

על הקו תל־אביב נהריה

צריך לצלצל למנכ"ל רכבת ישראל, כמה דרינג־דרינגים. הוא עוד לא יודע שבקיץ יצטרך להוסיף הרבה רכבות מיוחדות לקו תל־אביב־נהריה. מה השימחה? מה פיתאום נהריה?

הולכים להעמיד שם בקיץ שלוש חופות בחצר של **מיקי שטראוס**. באחת מהן ישיא את בתו, **עופרה**, לדן להט, הבן של **זיוה וציון**, בני־הזוג כבר מתגוררים יחדיו בדירתו בתוכנית למ"ד בתל־אביב. דן עומד לסיים השנה את לימודיו באוניברסיטת תל־אביב, בפקולטה למישפטים.

שניה תינשא אחותה הצעירה של עופרה, **איריט** ואחריה, אחותו של מיקי, **רעיה**, שהיא גרושה, עם אלמן נתנייתי.

כדי לאגור כוח לקראת האירועים, ארז מיקי את בנותיו ואת החתנים המיועדים, ונסע לחופשת־סקי במקום האהוב עליו, בעיירה קיצבוהל שבאוסטריה.

לכל אחת מהחתונות אפשר להכין כמה רכבות, אך לזו של דן להט ועופרה שטראוס צריך יהיה לחבר כמה רכבות לכמה קטרים, ולהריץ אותם הלוך ושוב. מי מהתל־אביבים לא ייסע לחופה.

עופרה ומיקי שטראוס
חתונה ראשונה

איריט ומיקי שטראוס
חתונה שניה

רחל מרחלת על כל השולם

שינה בשבת חשנוג!

שבת אחרי־הצהריים. אחרי סעודה כבדה, אחרי לילה קצר, קצר מאוד. השכן במיטה חורף, החריפה מזכירה המולת־קרב. אני חולמת על מילחמה, מילחמה עקובת דם, הטובים עומדים לנצח, ו...

דרינג, דרינג.
דרינג, דרינג.
דרינג, דרינג.
„ככככן, אההההה."
„רחל! מה קורה? אני לא יכולה לשמוע אותך!"
„מממממה, ממממי, איפה??
„רחל, התעוררי, יש לי פצצה בשבילך."
„שבי על הפצצה בעצמך, מותק והתפוצצי יחד איתה! איזה משוגעת מצלצלת בשעה כזו בשבת?"
„תראו איך היא עונה לי! אני מצלצלת אליה את סנסציית־הדור, ותראו איך שהיא מתייחסת! רחל, התעוררי, משוגעת, יש לי סיפור מטרף!"
„רק רגע, טוב? תפסיק לנחור, לא שומעים כלום, התעורר, השתגעת, מה הנחירות האלה די התעורר, אינני יכולה לשמוע את הטלפון, די תפסיק!"

„או־קיי. ספרי לי מה קרה."
„אכלתי עכשיו בתחנת־הדלק בכביש־חיפה, מול מלון רמת־אביב."
„מותק שלי, שלא תאכלי חודשיים, בגלל זה את מצלצלת?"
„יא אלילה, מה קרה לך, איך את תוקפת! את יודעת את מי ראיתי יושב שם, עם גבו לכניסה, ליד הדלת לשרותים בפנים, ואוכל?"
„את מלאך־המוות, מותק!"
„די, תפסיק! ולא סתם אוכל, יחד איתו ישבה פצצה צעירה, שיער קצר, עיניים כחולות!"
„או, זה מתחיל להיות מעניין."
„את משוגעת, זה מה שאת, אני מצלצלת אליך את סנסציית הדור, ואת בקושי מתעוררת!"
„די מותק, מספיק עם העצבים. מי ישב עם השער הקצר והעיניים הכחולות?"
„תתפוצצי, ––– בחיי! השיער"
„בחייך, **חברי־הכנסת** הצעיר, **שאשתו** בחו"ל?"
„אמרתי לך שזו סנסציה!"
„או מה אם חבר־כנסת צעיר ששאשתו בחו"ל יושב עם חתיכה ואוכל במיסעדה כשגבו לכניסה?"
„אוף, טמבלית! במקום מנה ראשונה ופרפראות התנשק איתה כל הזמן!"
„מה את אומרת! במקום ציבורי! עם חתיכה! כשאשתו והילדים בחו"ל?"
„בחיי, ויש לי עדים שהיו יחד איתי!"
„תמכרי לאחרים את הלוקש הזה, מותק. את המצאת את הסיפור! סיפורים כאלה אני לא מפרסמת במדור! רעיון נחמד, סיפור על ח"כ צעיר מהליכוד, חתיך, מה איתך, את חושבת שאנחנו פה מדור של המערך, רוצים לדפוק אותו! חפשי מדור אחר!"
„האלו, רחל."
„די, גמרתי. שמעתי אותך. תני לישון."

מי יקנה, יקנה בית ביאפווו

„אנחנו הברונים, נקנה ביפו, אנחנו הברונים נבנה את יפו. / להלה־להלה־להלה, נקנה ביפאו, / אנחנו הברונים נקנה ביאפאו."

די, אתם שרים כמו מינסרת־עצים, סיגרו את הפה והקשיבו לסיפור קטן:

היה היה נדיב ידוע, שקנה ורכש אדמות והושיב עליהם יהודים בארץ־הקודש. כתודה והוקרה עשו כל הזמן מאמצים כנים לקצר קצת את חייו, אך הברון היה עקשן. צאו וטיילו במרחבי־ישראל, וראו את מושבותיו, את גינדי ואת קלאריץ ואת מישגב, ואת הווילות הצופות לעבר הים בזיכרון.

גם היום יש לנו ברון הנושא אותו השם — **אדמונד דה־רוטשילד**. לברון הזה יש אשה עקשנית, **נאדין**. כמו הדורות ההם, נפילים, נפילה גם היא.

לברון ולברונית בית מפואר בקיסריה, ונציגה מיוחדת. אף היא בקיסריה, העונה לשם **שרה ברובין**.

סיפרו לי השבוע שהברונית מתה לקנות את דירתה הקודמת של **אילנה גור**, הפסלת ביפו, אך איזו ועדה עירונית, המפקחת על השטח הגדול, סירבה לאשר את המכירה לברונית. אה, חשבתי, אה, איך זה יתכן?

דרינג, דרינג.

„האלו, אילנה, שלום, המרחלת, מה הולך?"
„שלום רחל, אותי את שואלת? ספרי את!"
„שימעי, אילנה, הגיע אלי סיפור על נדין דה־רוטשילד ו.."
„רגע, רגע, מאין את יודעת? אף אחד לא יודע! מי סיפר לך?"
„מה חשוב, עזבי את זה. ספרי לי מה הלך שם?"
„פשוט הגיעה אלי שרה ברוכין, שמעה שאני רוצה למכור את הבית, כי קניתי את ביתה של **בתיה לנצט**, גם פה ביפו, אחרי שבתיה חזרה בתשובה ועברה להתגורר בירושלים. שרה ביקשה לקנות את הבית. אך כאן יש וועדה שצריכה לאשר כל מכירה בשטח הגדול, והוועדה מקפידה שהקונים יהיו אמנים או סוחרי־אמנות — בעלי גלריות. כששמעו שנאדין דה־רוטשילד רוצה לקנות — סירבו. טענו שאינה אמנית, אף כי טענה שהיא מציירת."
„מה את אומרת! אמרו לא לברונית? הסיפור נכון? למותו!"
„רגע! מה את מתה, שמעי עד הסוף!"
„נו, ומה הסוף?"
„פשוט, הברונית מצאה שבין השאר יש לה מיכתב המאשר שהיא מייצאת תכשיטים מישראל, ומר **שאלתיאל**, חבר הוועדה שהתנגד כל הזמן, נכנע. המיכתב עשה את שלו, היא קנתה את הבית."
„הפי־אנד, יופי. הגידי, הבית לפחות גדול? מי יהיו השכנים?"
„לא, בית קטן על ארבעה מיפלסים, שני חדרי שינה וסטודיו, דירה קטנה. השכנים: הצייר **רפי מינץ**, **אשר עין־דור**, צייר אף הוא שחזר בתשובה, ו**דב ליף**, גרפיקאי."
„וכמה שילמה הברונית?"
„בחייך רחל, אני לא יכולה לספר!"
„אין דבר, מאמי. תודה על הסיפור."
דרינג, דרינג.
„האלו, שוב רחל, הסיפור נכון, הברונית אמנם קנתה את הדירה, אך לא הצלחתי להוציא מאילנה כמה שילמה הברונית. מי יודע?"
„אני. 150 אלף דולר."
„תודה ולהשתמע."

נאדין ואדמונד דה־רוטשילד
אני ציירת!

המו"ל נגד העורך

אני לא צריכה לספר לכם שהמצב האידיאלי הוא שעורך־העיתון הוא גם המו"ל. כמו, למשל, העורך שלי, שבטח יטפח לי על השכם כשהוא יקרא את זה. אבל, כידוע, העניינים אינם כך. סיכסוך בין **מו"ל** של עיתון ו**עורכו**, כשבתווך עומדת **אשה**, עשה הרבה גלים השבוע.

העורך החליט משיקולים מיקצועיים שבחורה מסויימת מתאימה לתפקיד בכיר בעיתון, והיו לו סיבות טובות להחליט כך. הוא מכיר אותה ויודע היטב את כישוריה.

כעורך הוא היה בטוח שבסמכותו להוציא לפועל את החלטתו, מבלי להתייעץ על־כך עם המו"ל.

אבל המו"ל, איש קפדן וקצת עקשן, היה מאוד נרגז. ראשית, משום שההחלטה לא נמסרה לו לפני ביצועה ושנית, משום שהתפקיד, לדעתו, אינו מתאים למועמדת של העורך, אלא למישהי אחרת.

נו, אז התחיל ויכוח, שאחר־כך עלה לטונים מאוד גבוהים. הוחלפו האשמות, והועלו פרשיות מהעבר. בקיצור, שמח.

אך, בכל זאת, העורך לא טרק את הדלת. הוא הסתקרן לדעת מיהי המועמדת של המו"ל. התשובה ניתנה מייד.

המו"ל חשב שלתפקיד מתאימה דווקא **אשתו** שלו. והוא הרי צריך לדעת.

כאן כבר לא יכול היה העורך לשלוט בעצמו. הוא הרי החליט החלטה על פי שיקולים מיקצועיים, והנה המו"ל מחליט החלטות על־פי שיקולים אישיים. קם העורך ועזב את החדר לא בטריקה חזקה, אבל בכעס לא קטן.

עכשיו, גם העורך וגם המועמדת שלו הם מחוץ לעיתון. שמעתי שהמו"ל קצת מתוח, למרות שהוא אומר שכל העניין לא מזיז לו.

נשואין מלכותיים

בשוודית „מזל טוב" נשמע בערך כמו „גוטן חסנן" או „חסנן גוטן". כך או אחרת, לפני שבוע השיאו בקרלטון פנטה בתל־אביב לא סתם שוודית — את המלכה השיאו.

מה למלכה השוודית ולקרטון פנטהז טמבלים, הזיכרון הקצר שלכם יהרוג אותי! הכוונה ל**ירדנה גורביץ**, ששיחקה את המלכה השוודית בסירטו של **חנוך לוין** פנטסיה על נושא רומנטי.

נוסף על המלוכה בירך אותה יוצרה גם ביופי לא־רגיל. יש סבורים שהיא האשה היפה ביותר בארץ. יכול להיות, תלוי מי הקובע.

לא פלא שהדון־ג'ואנים בעלי היומרות הגדולות ביותר בארץ שיקרו לפתחה. כגון **ארנון מילצ'ן** ו**רפי שאולי**.

זכה בה השבוע **עמי טמיר**, שעבד עד לאחרונה כתקציבאי במשרד הפירסום פלד, ועבר למערכת שיווקית. עמי בן ה־22, נראה מתאים ביותר לכלה היפיפיה.

ירדנה גורביץ
היפה ביותר

לבלשים בלבד

מטריה יש לכל אשה, מגפים קצרים או גבוהים גם, אבל מעיל־גשם? המזרעות בארץ לקניית ולבישת מעיל־גשם היא אפסית כמעט. מדוע? הרי גישמי־ברכה יש בשפע, (אולי לא השנה), לפעמים גם שיטפונות, הכבישים מוצפים, מכוניות שטות ונשים נראות עם מעילי־צמר או פרווה.

מעיל־גשם הוא פריט אירופי, אומר גרשון ברם, מעצב־האופנה. בארץ לא נותנים את הדעת על כך, שבכל מלתחה של אשה כראי, וצריך, שיהיה גם מעיל־גשם אופנתי ואיכותי מבר חסין־גשם.

מעילי־הגשם של גרשון ברם הם לא סתם מעילים (משמאל), הם ממש בגדים הדורים, הנראים קצת כמו שימלה אופנתית. אפשר ללבוש אותם על חליפה, על מיכנסיים ארוכים וגם על סוורר גדול ומיכנסי־טייטס צמודים עם מגפיים ולהרביץ הופעה.

הסיגנון הוא כמעט יוני־סקס, כך ששאפשר לקנות מעיל אחד בצבע נייטראלי, שחור אפור או בז', וללבוש אותו לחילופין עם הבעל. זה בריוק מה שנקרא למתן את הקניות ולהדרק את החגורה.

מימין: המראה האירופי של מעילי־הגשם לשנת 84'.

מזכיר קצת את מעילי הבלשים מסרטי שנות ה־50 וה־60, אבל זה מה שהולך (בגשם).

אופנה, טכסטיל ודוגמנות

ורדה סולומון היא מעצבת־אופנה שלטשה עיניה אל המסלול. היא לא חושבת שבחרה במיקצוע הלא־נכון והסברה פשוט ביותר: דוגמנות קוסמת לי. היא (בתצלומים: למטה) צעירה, גבוהה וחטובה, אז למה לא לחטוף קצת מזה וקצת מזה.

ורדה, בת לאם מורה ואב בנקאי, למדה ארבע שנים במגמת אדריכלות באורט־טכניקום. אחרי הצבא התקבלה למיכללת שנקר ולמדה שלוש שנים עיצוב־טכסטיל, אריגה, סריגה, עיצוב־סריגים וצביעתם והדפסה על בדים.

לעיצוב הטכסטיל הגיעה ורדה במיקרה. היא למדה גרפיקה במוסיאון תל־אביב. מאיר מוזס, שהיום מלמד בבצלאל, לימד אותה, וכשהוא ראה שהיא טובה בגרפיקה ושיש לה רקע בעיצוב־תכשיטים הוא המליץ לה ללמוד עיצוב טכסטיל. כשמוריה בשנקר ראו שנטיותיה לאופנה חזקות הם אישרו לה גם לעצב אופנה.

צרות עם כסף. בחופשת־הקיץ, לפני שלוש שנים, החליטה ורדה ששטח הדוגמנות והזוהר מאוד קוסמים לה. היא פנתה לקארין דונסקי, שעודדה אותה בלימודיה וכך התחילה ורדה לשלב לימודים ודוגמנות ומאוד נהנתה מכך.

הבעייה, היא אומרת, זה הצרות עם הכסף, הריצות אחר היצרנים, הוויכוחים, החיכוכים על כמה מקבלים וזה כמעט אף פעם לא משולם בזמן.

היום משלבת ורדה דוגמנות־מסלול, עיצוב־אופנה ועיצוב־טכסטיל (דוגמה: משמאל). הסריגים שוורדה מעצבת הם יצירות מאוד לא סטנדרטיות. היו לה הצעות לעבוד במיפעלי סריגים, אבל היא לא רצתה להתמסחר ואז פנתה אל השוק הפתוח והתחילה לעבוד עם קהל לקוחות פרטי.

לוורדה יש גם חיים פרטיים: עובדה, ורדה נישאה לפני שנה לרמי, הלומד גיאולוגיה.

ומה אומר הבעל הטרי על אשתו הרבגונית? אין לו טענות. כל זמן שהיא נהנית, גם הוא נהנה.

לאחרונה עיצבה ורדה כמה דוגמות מיוחדות לסריגים. היא שלחה אותם לאירופה, למיפעלי סריגה המתמחים בכך, ועכשיו היא יושבת בביתה ומחכה לתשובה. היא בטוחה שתהיה חיובית.

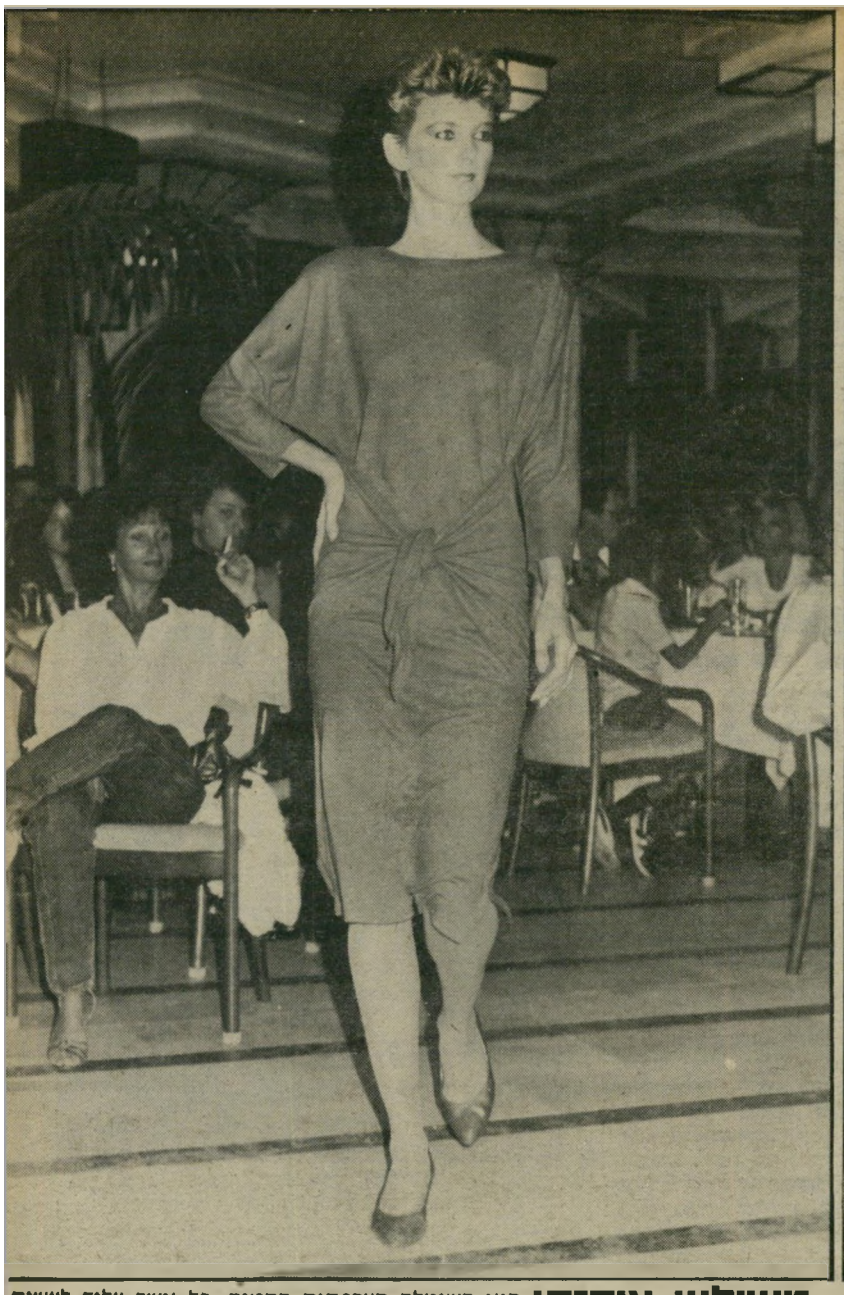

קשר פרפר הוא הקשר היחיד שעדיין לא נס ליחו. הוא מתאים לכל שימלה אשר צווארונה עגול ובגיזרת ניקי. כל שימלה כזאת תיראה רעננה ואופנתית, אם רק תוסיפי לקשר־הפרפר גם חגורה תואמת, מבד דק, חלק או מודפס.

משולש אופנתי היא השימלה הצרפתית הקטנה. כל אשר עליך לעשות כדי להיראות כאילו יצאת מדפיו של שבועון אופנה פא־ ריסי, זה לקנות שתי פיסות־בד משולש ולקשור את הבד בקידמת הבגד או מאחורי הבגד.

צעיף מהמדף לכל אחת יש כמה כאלה, המונחים במדף כמו אבן שאין לה הופכין. הפעם אפשר להפוך את הצעיף, לתפור את הלולאות, ולקשור על השימלה המתאימה.

פאטנטים לכל אחת

רשת רשת תרדפי ותעטי על שמלתך. אמה ועיצבה יהודית גוטפריד מגוטקס. עם קצת דמיון תוכלי גם את לגזור לך אחת כזאת, מין טוניקה שתשפר ותחדש מראהו של כל בגד.

שילובי הצבעים יכולים להיות נוגדים, כמו שמלה שחורה ורשת בז', שמלה כחולה ורשת כסופה או שמלה בצבע בורדו ורשת שחורה. הרשת, שחזרה לאופנה, תוכל להתלוות לשימלה הקטנה העשוייה צמר או כותנה וזאת בתנאי שגיזרתה חלקה וצבעה אחיד.

שתי פיסות־בד. השימלה השחורה והקטנה שעיצבה נורה פרידלנדר (למעלה, מימין) נותנת רעיון כיצד לשנות כמה משמלותינו בצורה דומה. בעזרת צעיף וחגורת־בד חלק, מקווקוו או פרחוני תוכלי לחדש כל בגד.

כל אשר עליך לעשות הוא לקנות שתי פיסות־בד בצבע האהוב עליך והמתאים לבגדיך, בד שרוחבו 30 סנטימטר ואורכו 80. לקפל את הבד לשלושה חלקים לאורכו, לקושרו בקשר־פרפר סביב הצוואר ולכרוך את החגורה סביב המותניים.

אותן פיסות־בד יוכלו להתאים למיספר רב של בגדים, אם יהיה הבד בצבע נייטראלי כמו לבן, בז' צהוב, חום, שחור. בצירוף כובע תואם על ראשך וצמיד על ידך, תהיה הופעתך מושלמת ומהודרת ואותה שימלה התלויה בארונך מהשנה שעברה או לפניה תקבל נופך חדשני ואופנתי.

רשת מגלנטריה תבוא לעזרתך, כדי לחדש כמה שמלות מארונך. קונים פיסת־רשת מלבנית בחנות, גוזרים בצורת ריבוע או עיגול, כדי להכניס את הראש, ולובשים.

מוזאמביק: הרעבים והמרעיבים

מ שהגיע הסיוע לרעבי מוזאמביק, לפני כחודשיים, לא היה בו כדי להועיל למרביתם. אלפי ילדים, נשים וזקנים מתו, עשרות אלפים עדיין חולים וחלשים, ונשקפת סכנה ממשית לחייהם. התמונות הישנות מפרשת קאמבודיה חוזרות שוב על עצמן. אלא שהפעם לא נחתה המכה על המדינה האפריקאית במפתיע.

בשנתיים האחרונות הזעיקו שילטונות מוזאמביק את העולם כולו נוכח הרעב המאיים על המדינה. השנים 1981 ו־1982 היו שחונות. כמות הגשמים לא הגיעה אפילו למחצית הכמות

תינוק רעב במוזאמביק
פיתאום נעלמו הבעיות הביורוקרטיות

הממוצעת למישקעים בחלק זה של העולם. היבול בסוף 1981 היה זעום, ואילו 1982 היתה כבר שנת אסון של ממש. בחלקים הפוריים יחסית בדרום המדינה היה ברור, ששנת 1983 תבשר רעות לאזרחי מוזאמביק.

שר־המיסחר, אראנדה דה־סילווה, פגש עשרות דיפלומאטים בבירה, מאפוטו, והזהיר אותם שאם ארצו לא תקבל סיוע מיידי, ימותו אלפים. מישלחת של הצלב האדום שלחה גם היא מיברקים, שנועדו להזעיק עזרה מאסיבית, ללא דיחוי.

רק חלק מהסיוע המיוחל הגיע למוזאמביק, באיחור של שיבעה חודשים לפחות. גם היום מקילים מישלוחי המזון על המצוקה הקשה השוררת בדרום־מוזאמביק, אבל האסונות הכבדים ביותר כבר התרחשו.

לא סתם אסון־טבע. העיתונאי הבריטי ג'וזף האנלון, שדיווח השבוע על הפרשה מהבירה מאפוטו, סבור ששילטונות מוזאמביק טיפלו בפרשה במסירות וביעילות. מה שקרה במוזאמביק איננו בבחינת סתם אסון־טבע, או מחדל של שילטון אפריקאי בלתי־יעיל. כך אומנם דווח בעיתונים רבים במערב, האמונים על דיעות קדומות כלפי מדינות העימות באפריקה הדרומית.

אך אין ספק שמוזאמביק לא רעבה, אלא הורעבה באורח שיטתי, מכוון ומתוכנן. ההרעבה אפילו השיגה חלק ממטרותיה, וסחטה מנשיאה המארכסיסט של מוזאמביק, סאמורה מאשל, שורה ארוכה של הצהרות ומחוות שהצטיירו במערב כוויתורים פוליטיים מרחיקי־לכת.

רק אחרי שסובבו כהוגן את זרועו של מאשל, ואגב כך שלחו אלפים מאזרחיו למוות נורא, החליטו האירגונים הבינלאומיים השונים לסייע למוזאמביק.

טבק לאנשי הכנופיות. לא רק הרעב השתולל השנה בדרום מוזאמביק. כוחות ההתנגדות הלאומית של מוזאמביק, אירגון טירור בחסות דרום־אפריקה, הפועל נגד ממשלת מאשל, זרעו הרס ואבדון בכל רחבי שתי הפרובינציות העיקריות בדרום, גאזא ואינהמבנה.

טרוריסטים המקבלים נשק וכסף מפרטוריה, גזלו מאיכרי האיזור גם את המעט שהותירה הבצורת. הם גם השמידו יבולים, הרסו עורקי־תחבורה חשובים, שרפו חנויות מזון. בקיץ האחרון השמידו סוכני דרום־אפריקה 400 חנויות ומחסני מזון, והחמידו מאוד את הרעב ששרר באיזור בלאו־הכי.

כל הפניות של ממשלת מוזאמביק למעצמות המערב, ללחוץ על דרום־אפריקה להפסיק את מעשי־החבלה, עלו בתוהו. מזון לא הגיע.

למרבה האירוניה, הפעילה דרום־אפריקה רכבת אווירית באוגוסט 1983, ממש בעיצומו של הרעב הכבד. אלא שצי המטוסים של פרטוריה, שחג מעל דרום־מוזאמביק, הצניח בטומה, בסיס הסוכנים הדרום־אפריקאיים, מיטען שרק החמיר את המצב באיזור. טומה זכתה למנה גדושה של נשק, תחמושת ומוקשים עבור המחתרת הימנית. רק סחורה לא־צבאית אחת הגיעה עם הנשק: כמות אדירה של טבק עבור אנשי הכנופיות.

היד הסובייטית הקצוצה. כוחות הפרלימו (מיפלגת השילטון במוזאמביק) הצליחו לשחרר את רובו של האיזור בסוף השנה, ואלפי פליטים שברחו מהמחתרת הימנית קיבלו טיפול ראשוני במחנות־פליטים, שהוזכירו לעיתונאים מנוסים את לבנון.

הסיוע עדיין קלח טיפין־טיפין. סוכנויות המזון של האו"ם פעלו באיטיות שלא תיאמן. קיימת, כמובן, ביורוקרטיה טיבעית, שאולי אין מנוס ממנה, אבל ברור שמוזאמביק סבלה מאפלייה פוליטית בולטת.

למרות מדיניותה המוצהרת הבלתי־מיזדהה, רואים בה האמריקאים מדינה פרו־סובייטית. ממשלת רונאלד רגן תומכת — באורח בלתי־רישמי, כמובן — בפעולות הד־סטאביליזאציה של דרום־אפריקה כלפי מוזאמביק וכלפי אנגולה, ומעודדת את ישראל „לייעץ" לדרום־אפריקאים בנושא זה. כתבים צרפתיים בניו־יורק דיווחו בחודשים האחרונים על מסע מכוון של וושינגטון במרכז האו"ם, שנועד למנוע, או לעכב, סיוע מאסיבי למוזאמביק בשעתה הקשה ביותר.

לפי שעה נחלה הטקטיקה האמריקאית הזאת הצלחה בלתי־מבוטלת. נשיא מוזאמביק ערך באוקטובר האחרון מסע בבירות מערב־אירופה, שזכה לכיסוי עצום בעיתונות ובכלי־התיקשורת האלקטרוניים.

מאשל יצר את הרושם, שחרף דבקותו באידיאולוגיה המרכסיסטית, הוא מאוכזב מאוד מהסובייטים, ועומד בפני שינוי מהותי באוריינטציה הבינלאומית שלו. מומחים דיברו על מיפנה פרו־מערבי בנוסח סדאם חוסיין בעיראק או אנוור אל־סאדאת במצריים.

חזר על עצמו הסיפור הדי־קבוע של מדינות, המשליכות את יהבן על הסובייטים. היד הקמוצה של מוסקווה בכל הנוגע לסיוע־חוץ היא, במיקרה הטוב, נושא לבדיחות מרות בכל רחבי אפריקה. לטווח ארוך קוצרים הסובייטים את הזרע המר הזה, ומאבדים אמון שנרכש בעמל רב.

קשה להניח שמצב דברים זה ישתנה עקב מותו של יורי אנדרופוב ועלייתו של קונסטאנטין צ'רננקו למישרת מזכ"ל המיפלגה הקומוניסטית בברית־המועצות.

עם זאת, התוצאה ממחדלי הסובייטים היתה ברורה. מאשל, שקיבל סיוע חשוב ממוסקווה ומקובה במאבק לחירות ארצו מידי הפורטוגלים, נטש את ברית־המועצות, או לפחות רמז שהוא עומד לחולל מיפנה ממשי.

התגובה במערב היתה מדהימה. כל הבעיות הביורוקרטיות והאחרות כאילו נשכחו. ארצות־הברית שלחה למאפוטו 43 אלף טון חיטה, בריטניה 15 אלף והולנד 30 אלף. המחתרת הימנית השחורה כמעט חדלה מלפעול, אחרי שפרטוריה קיבלה רמזים עבים בעניין זה מוושינגטון. המזכיר הראשון של שגרירות ארצות־הברית במאפוטו, ג'ף מיליגנטון, החל מריץ לוושינגטון איגרות נרגשות על הבצורת הקשה, ותוכנן הורלף לעיתונות האמריקאית, שהיתה עד אז אדישה לחלוטין.

סילוף מושגי־הצדק. ידיעות שהגיעו לאחרונה מבשרות על משא־ומתן חשאי בין מאשל ובין שילטונות דרום־אפריקה. מדובר על נורמאליזאציה, שתיכלול הפסקת פעולות הטירור של המחתרת הימנית במוזאמביק, תמורת חיסול העזרה שמגיש מאפוטו ללוחמי החופש השחורים, הקונגרס הלאומי האפריקאי.

אין צורך לומר, שכל השוואה בין בוגדים הפועלים בשירות מעצמה עויינת, גזענית, ובין הקונגרס מסלפת את כל מושגי הצדק, אבל מאשל נדחף למצב בלתי־אפשרי.

ההרעבה הצליחה, לפחות זמנית, וקשה לומר מתי תתאושש מוזאמביק די הצורך כדי לשנות כיוון, ולפנות שוב לא רק לבניין חברה סוציאליסטית, אלא גם להמשך המאבק באפריקה הדרומית נגד הגזענות המגולמת במישטר האפרטהייד.

ברית־המועצות: כדאי לחכות

שוב פעלו במלוא הקצב הכתבים לענייני בריאות, הקוראים לעצמם סובייטולוגים. יורי אנדרופוב באמת היה חולה, והוא אפילו מת. כל סוכנויות־הידיעות התחרו ביניהן על הנושא הרה־הגורל, מה היתה שעת מותו המדוייקת. ממה מת, ואפילו ממה ימות יורשו, שגם הוא, למרבה השימחה, איננו בקו־הבריאות.

הכל ניפנפו בגילו המופלג של היורש, קונסטאנטין צ'רננקו (72), כאילו היה יריבו הגדול רונאלד רגן (73) עול־ימים.

למי שטרח לקרוא את עשרות המאמרים שפורסמו בעיתוני

אנדריפוב **צ'רננקו**
ממה מת, וממה ימות יורשו

אירופה והועתקו בעיתוני ישראל, היה ברור לפחות דבר אחד: איש אינו יודע מה צ'רננקו מתכוון לעשות, וכל הדיון הרב נשפך על השערות, סברות־כרס ואפילו רכילות מאיכויות שונות.

כדאי, במישפט אחד, לחזור על מה שכבר נאמר במדור זה: השיטה לא תשתנה, היא מקובלת על רוב הסובייטים, או שהם לפחות משלימים עימה. המדיניות הבסיסית תשאר בעינה, והשינויים יהיו פרסונאליים, מיזעריים, כנראה לטובת אנשי ברז'נייב המנוח.

אשר לצ'רננקו — כדאי לחכות עם ההערכות המרוקדקות יותר, עד שתחלוף תקופת ההסתגלות.

דרום־אפריקה: יוהנסבורג 642 1716

ידיעה מוסמכת שהגיעה לתעלום חזה מיוהנסבורג, דרום־אפריקה, אישרה מחדש את עובדת פעילותו של נציג כור במדינה זאת (העולם הזה 15.2.84). הנציג, משה ברזון, פועל לפי הוראות חטיבת כור לסחר־חוץ. החכר ברזון עוסק, לפי הדיווח, בסחר יהלומים ווהב עבור החברה ההסתדרותית. כפי שצויין במדור זה פעמים רבות, עומד ענף המיכרות בבסיס הפעילות הכלכלית של דרום־אפריקה, ומהווה את מקור עושרה העיקרי של המדינה הגזענית.

אירגונים בינלאומיים לזכויות האדם בכלל, ואינטר־נציונל הסוציאליסטי בפרט, הרגישו מאז ומתמיד את הניצול הכלכלי הנהוג בדרום־אפריקה כלפי הפועלים השחורים. בענף המיכרות קיים ניצול בוטה במיוחד, ופועל לבן מרוויח לפחות פי 8 יותר מאשר פועל שחור, תמורת אותה עבודה.

חרדה אמיתית. מסתבר שההכחשות הנמרצות של מזכיר ההסתדרות, ירוחם משל, ומזכיר חברת העובדים, דני רוזוליו, בשקר יסודן. להעולם הזה נודע שקבוצה של חברי הסתדרות יפנו, השבוע, במיכתב־תלונה רישמי למוסדות האינטרנציונל הסוציאליסטי וכן לאינטרנציונל העובדים. שבו מכתן משל כסגן־נשיא.

יצויין שמשל עצמו הטעים, במיכתב־ההכחשה שלו להעולם הזה, „שקישרי־מיסחר ישירים עם דרום־אפריקה עומדים בניגוד להחלטות האירגון."

נראה שההכחשות נובעות מחרדה אמיתית בתנועת־העבודה למעמדה בקרב המיפלגות הסוציאליסטיות במערב־אירופה. זה חשש בריא, מוצדק אפילו, אבל הוא איננו עומד בקנה אחד עם פעילות ישירה במדינת האפרטהייד.

אישור רישמי. העולם הזה פנה השבוע לדוברת כור, וביקש את מיספר הטלפון של נציג כור ביוהנסבורג, משה ברזון, כדי לשוחח עימו על טיב פעילותה הכלכלית של החברה בדרום־אפריקה.

אחרי היסוסים, והמתנה של יממה, קיבל העולם תזה תשובה רישמית מכור, בעניין הפעילות בדרום־אפריקה. לפי דוברת כור, פועל שם משה ברזון, איש החברה. מזה כמה שנים. שם החברה, שבשמה הוא מנהל את פעילויותיו, היא אפיטרא.

ברזון מטפל, לפי הדוברת, בעידוד יצוא מוצרי כור, התעשייה הקיבוצית וגם התעשיה הפרטית לארץ זאת. כין השאר פועל ברזון, איש כור, לשיווק מוצרי השקייה, טלקומוניקציה ומתכת לדרום־אפריקה.

על טיבם של מוצרי המתכת והטלקומוניקציה אין צורך לפרט כאן, מכל מקום הרשג אישור רישמי מכור ששני הדוברים הבכירים ביותר של ההסתדרות שיקרו להעולם הזה.

אגב, מיספר הטלפון של איש כור בדרום־אפריקה הוא 002711־642־1716 (חיוג ישיר).

מיכאל של מי?

(המשך מעמוד 15)

שרכשה, בשעתו, את חברת הרלק סונול, והחליטה למכור אותה בשנת 1981 עם רווח־הון עצום. כאשר שר־האוצר של אותם ימים, יורם ארידור, עמד על גביית המס המגיע מריווחי־ההון כחוק ואשר היה אמור להכניס לאוצר כמעט 20 מיליון דולר. לכנסת, ערב הבחירות האחרונות בשנת 1981.

קליינר יצא מגידרו כשראה את הכרוז. למחרת תבוסתו, הוא הישווה בראיון בטור השבועי בקול ישראל את הכרוז לפירסומי דר שטירמר.

מחנה לוי רגז ביותר על חוברת

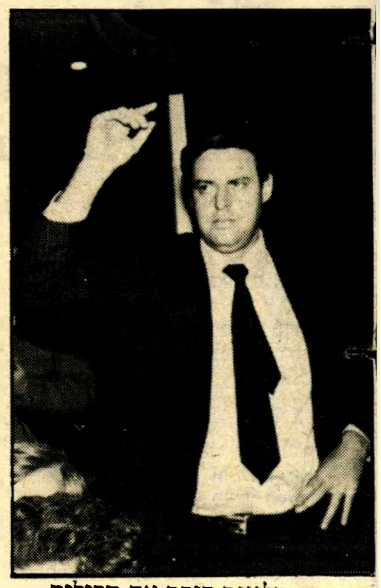

קליינר סופר את הקולות
כרוז לא־מחמיא

שהפיץ אהרון בין המצביעים. בסיום קיצור תולדות חייו של האיש הופיעה חתימה של שמיר ומתחתיה זו של יורם ארידור. חדי־העין הבחינו שחתימת שני האישים היתה על קטע מיכתב שצוטט באותו עמוד, באותן אותיות דפוס ושלא היה קשור כלל להתמודדות, אלא עסק בענייני קידום היצוא הישראלי בקולומביה.

החוברת של אהרון זכתה לכינוי: „זיוף והונאה".

אהרון הוא חבר ותיק של מילוא. הוא הכיר את שמיר, כשזה היה יושב־ראש הנהלת התנועה ואהרון היה מנהל מחלקת־העולים במצודה. כששמיר היה שר־החוץ הוא מינה את יליד צ'ילה לתפקידו בקולומביה.

לחברים אלה היה תפקיד מכריע בתוצאות ההצבעה. מילוא ורקל, שכבר הוכיחו את כושר־עבודתם ויעילותם במאבק בין שמיר ולוי בחודש ספטמבר, הפעילו את המכבש והבטיחו את הניצחון, 43:46 לטובת אהרון.

למילוא היתה זו שעה של נחת־רוח.

מאז המירוץ בינו ובין קליינר באוניברסיטת תל־אביב מסוכסכים השניים עד כדי כך, שכמעט אינם מדברים ביניהם. כישלון של אחד מחמם תמיד את ליבו של רעהו.

אחרי ליקוק פצעי ההפסד הצורב, ישבו אנשי לוי והגיעו למסקנה שמעז יצא מתוק.

אם במאבק על הירושה היו יחסי הכוחות בינם ובין מחנה שמיר 40:60, הרי עתה צומצם הפער ל־49:51. ומכיוון שמדובר על מחנות שווים, הם מתכוונים לדרוש ייצוג במוסדות השונים בהתאם.

באותו הזמן חשף אהרון את עצמו לאמצעי־התיקשורת וסיפר על עברו ועל תפקידיו הציבוריים. השגריר בין ה־40 שלמד בגימנסיה הרצליה בתל־אביב, נשוי ואב לשניים, נמנע מלדבר על המאבק בין המחנות. הוא דיבר על הדרך שלו להבאת יהודים ארצה.

אהרון ניסה להבליע את משמעות ניצחונו: מחנה שמיר זכה בעמדת כוח רבת־השפעה, עתירת־ממון וכבוד, והוכיח שכוחו בתנועה אינו מבוסס על רוב מיקרי.

בין־ציון ציטרין ■

מי פרץ את הדלת בחדרו של מנכ"ל משרד התיירות — ומה מתחבא מאחורי הפריצה שניסו להעלימה?

ווטרגייט בירושלים

מנכ"ל פרבר
מסך עשן?

ד' פוריצים ידעו היטב מה הם מחפשים.

כאשר הם חדרו בשבת שעברה לבניין משרד־התיירות בירושלים, היה ברור להם שלא טעו בכתובת. המקום, בית פרומין, שבו שכנה בעבר הכנסת, ברחוב המלך ג'ורג' בירושלים, מוגן היטב. אך בכל זאת, הוא לא עמד בפני האלמונים.

ראשית, הם נכנסו לחדרו של חשב־המישרד, ג'ורג' פארוז. ליתר דיוק, הם פרצו לחדרו. שם פתחו את הכספת, נטלו פינקסי־המחאות של מישרד־התיירות — שערכן מוטל בספק מרגע שנמסרת הוראת־ביטול לבנק — והמשיכו לחפש משהו אחר.

מיפלגה של פריצות

א' חרי בדיקה קצרה הם מצאו את מפתחות חדרו של מנכ"ל המישרד, רפי פרבר ואת מפתחות הכספת שלו, הם טיפסו במדרגות במהירות, עלו לקומה השניה, נכנסו לחדר של פרבר והחלו לחפש. הם לא נגעו ברדיו־טרנזיסטור שהיה על השולחן, לא באביזרי שולחן דקורטיביים. הם לא לקחו איתם מיסמכים.

מה, אם כן, הם חיפשו בחדרו של פרבר?

ללישכת השר אברהם („אברש"ה") שריר הם לא חדרו, אלא יצאו מהבניין בדרך שבה נכנסו — חלון שבור בקיר האחורי של המיבנה.

פרבר עצמו היה עד יום השבת באילת. הוא השתתף בכינוס כתבי וסוכני תיירות, שנערך בעיר הדרומית. כאשר הוא הופיע ביום הראשון במישרד בירושלים, חשכו עיניו.

המישטרה הוזעקה למקום, נלקחו טביעות־אצבעות, נבדקו עיקבות־נעליים ונערך תחקיר ראשוני.

בניגוד למקובל, נמנעו הן מישרד־התיירות והן המחוז הדרומי של המישטרה מלמסור על כך הודעה לאמצעי־התיקשורת.

קשר־השתיקה סביב הפריצה, שהקיף הן את עובדי המישרד והן את לובשי המדים, מגריל את האפשרות שהפריצה לא היתה למטרות גניבה רווקא.

ההנהחה הראשונה שהועלתה היתה, שהפורצים התמימים, שעשו עבודת־הכנה מדוקדקת על אמצעי־הביטחון בבניין, הניחו כי בחדר החשב או בכספת של המנכ"ל יש כסף מזומן. בגירסה זו תומכים ראשי־המישרד בדבקות רבה. כל גירסה אחרת מעוררת בהם מבוכה.

אך מי שמכיר את יחסי־הכוחות במיפלגה הליברלית, את מעמדו של שר־התיירות במיפלגתו ואת בעיותיו העדינות של המישרד — לא יכול היה שלא לחייך למישמע הסיפור על הפורצים התמימים. היריבים הרבים של העסקנים במישרד מיהרו להעלות רעיונות מרעיונות שונים.

הרעיון הראשון הוא שהפריצה התרחשה על רקע מאבקי הסיעות השונות במיפלגה הליברלית.

שריר ניצב בראש הסיעה הגדולה במיפלגה, ומי ששלח את הפורצים חיפש דבר־מה מאוד מסויים במישרד.

לפני כמה חודשים, כאשר פרץ ריב גלוי בין שר־האנרגיה, יצחק מודעי, ואנשי סיעת שריר, התפרץ מודעי ואיים, כי מה שיש לו לגלות על יריביו „נמצא במישור הפלילי".

מכיוון שהמיפלגה הליברלית כבר שבעה פריצות ומעשים בלתי־חוקיים, שבהם חיפש מחנה אחד חומר פוגע על רעהו, נראית אפשרות זו סבירה ביותר. לפי אפשרות זו, לשם הסוואה גנבו הפורצים המחאות שאי־אפשר היה להשתמש בהן, לא נטלו איתם ולוא מיסמך אחד. או שלא מצאו מה שחיפשו — או שצילמו במקום את מה שביקשו.

רעיון שני הוא שכוונת הפורצים היא לסכסך בין המנכ"ל והשר. אפשרות זו מתקשרת עם השמועות הרווחות מזה חודשים בענף־התיירות, על חתול שחור שעבר, כביכול, בין פרבר ושריר.

השניים הכחישו את השמועות ואף הוכיחו שביניהם שוררים יחסי־עבודה תקינים ואפילו טובים מהמקובל בין שרים ומנכ"לי מישרדיהם. ההנחה היא, אם כן, שהפורצים פעלו בשליחות מישהו הרוצה לסכסך בין השניים, להטיל כלב שניהם חשדות זה כנגד זה, וקיווה בדרך זו לערער את מערכת־היחסים ההדוקה בין פרבר ושריר.

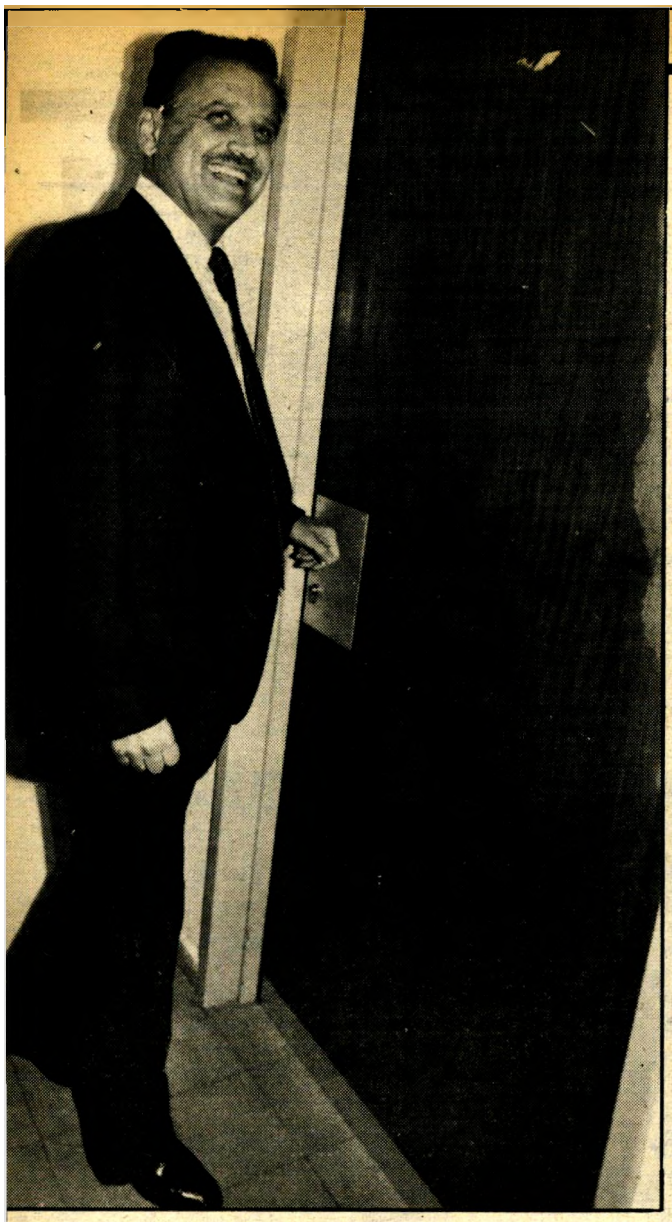

שר שריר
המתאות וכספות

כספות ריקות

ד' רעיון השלישי הוא, שהפורצים חיפשו חומר על מרכז הירידים בגני־התערוכה שבתל־אביב.

מזה זמן רווחות שמועות שהמנכ"ל הנוכחי של המרכז, יעקב בר־גרא, מאנשיו של שריר, יעזוב את תפקידו וימונה מנכ"ל המיפלגה הליברלית. נרמז ששריר חיפש עבורו מוצא של כבוד, כדי שעזיבת מרכז הירידים לא תלווה בשערוריות על רקע ניהול כספי כושל ומחדלים אחרים.

בר־גרא, הנמצא עתה בחופשה שנתית, הכחיש שהוא עוזב ושמרכז הירידים מתנהל שלא כשורה.

יודעי־דבר טענו, שבידי שריר יש מיסמכים המעמידים באור מאוד לא חיובי את מעללי בר־גרא. יתכן שהפורצים חיפשו אחרי מיסמכים אלה, אם הם קיימים בכלל.

הרעיון הרביעי מסביר את הפריצה על רקע מיקצועי דווקא, ולא פוליטי. בעלי המלונות שרויים בחודשים האחרונים בסיכסוך חמור עם מישרד־התיירות, טוענים כי השר פגע במוניטין שלהם כשפירסם כמה דוחות־ביקורת מחמירים. לפי אפשרות זו, יזמו את הפריצה תיירנים מוראגים, שרצו לדעת איזה עוד דוחות מכין להם המישרד.

במישרד התיירות מכחישים שבכס־פות שנפתחו או בחדרים הפרוצים היו מיסמכים בעלי־חשיבות. הם מנסים להמעיט בחשיבות הפריצה.

אך דווקא השתיקה הרועמת היא הנותנת.

בן־ציון ציטרין ■

חינוך
24 מיקרוסקופים לפתיחה
זיכרונות זואולוג על ימיה הראשונים של אוניברסיטת תל־אביב

„בשביל לפתוח קיוסק בתל־אביב, אתה דורש רישיון; ובשביל לפתוח אוניברסיטה בתל־אביב, אני לא אדרוש רישיון?" היקשה בחורף 1948 שר־החינוך של אותם ימים, בן־ציון דינור, כנגד ראש עיריית תל־אביב דאז, חיים לבנון.

לבנון לא נבהל. הוא לא חיכה לאישור הממשלתי. הוא גייס 24 מיקרוסקופים ונתן לזואולוג, ד"ר היניריך מנדלסון, אור ירוק להקים את המכון האוניברסיטאי הראשון בתל־אביב.

„המוסד המתחרה". עם 24 מיקרוסקופים היה ברור למנדלסון, שאפשר כבר לפתוח מכון למדעי־הטבע, אבל גם היה לו ברור שאפשר, אם כך, לקבל ללימודים רק 24 סטודנטים.

אותם הוא החליט לשכן בשטח נטוש, שאיתר בדרום תל־אביב, שם מצא שורת בניינים, שהיו מיועדים, כמה שנים קודם לכן, להיות בית־חולים צבאי בריטי. כך זרע מנדלסון את הגרעין לאוניברסיטת תל־אביב, שנוסדה מעשית, רק שנתיים יותר מאוחר.

אולם כבר המכון הראשון הספיק כדי לקומם את אנשי האוניברסיטה היחידה בארץ של אותם ימים, האוניברסיטה העברית בירושלים. כאשר לא הועילה להם ההתנגדות העניינית („לממשלה אין די כסף אפילו לקיום אוניברסיטה אחת!"), הם החלו קובלים על „המוסד המתחרה בשפלה".

מנדלסון לא נשאר חייב. במשך שנים הוא קרא לירושלמים „המוסד המתחרה בהרים".

הסבה חוזרת. כאשר, 30 שנה יותר מאוחר. מעלה הפרופסור היניריך מנדלסון בן ה־73, כמה מהפרשיות הראשונות בירחון אוניברסיטת תל־אביב האוניברסיטה — כל הבעיות כבר מאחריו והפקולטה למדעי־הטבע תופסת מקום נכבד בקמפוס של רמת־אביב.

אבל מאותם ימים ראשונים נשארו לו הרבה זכרונות, כמו המעשה בלייב פישלזון, אז פועל־בניין וכיום פרופסור לזואולוגיה. פישלזון, שהעפיל ארצה מרוסיה כפליט־שואה, נתפס על־ידי הבריטים והוגלה לקפריסין.

כאשר שב ארצה, אחרי קום המדינה, נתקר על־ידי פקיד הסוכנות אודות מיקצועו. פישלזון הסביר שהוא זואולוג. „אין דבר כזה בארץ," פסק הפקיד קצרות והציע לפישלזון להיות פועל־בניין.

היתה זאת הצעה, שכנראה, אי־אפשר היה לסרב לה. פישלזון עשה את ההסבה המיקצועית המוצעת והשתכן גם בבית נטוש בדרום תל־אביב, בשכונת אבן־כביר. יום אחד נתקל בשכונה באנשים נושאי רשתות לציד־פרפרים. זה הזכיר לו את מיקצועו הראשון.

הוא פנה אל נושאי הרשתות וגילה שהם זואולוגים מהמכון הסמוך. עד מהרה עשה פישלזון הסבה חוזרת והצטרף לסגל המכון.

העיטים והנשרים. אחר־כך זה כבר הלך יותר קל. קודם הקציב חיל־הים האמריקאי 20 אלף דולר לשנה לחקר ים־סוף, ואחר־כך הוחל באיתור מקום המישכן הסופי של המכון — ברמת־אביב.

אך אז נתקל מנדלסון בבעיה חדשה: כאשר ביקש תורמים להקמת גן זואולוגי בקמפוס החדש, לא היו קופצים על הרעיון.

מסביר מנדלסון: יהודים תורמים לרפואה, כי הם פוחדים ממחלות. אבל, כשביקשתי שיתרמו למען חיות, הגיבו „אין בישראל בעיות אחרות חוץ מאשר חיות־בר?"

בסופו של דבר, גייס מנדלסון את הכסף מקבוצת ידידים קנאדיים. אך גם זה לא היה סוף הבעיות.

כאשר החל מעביר את החיות מן הגן הקטן באבן־כביר הדרומית לרמת־אביב הצפונית, נוכח לדעת שלא כל החיות מאושרות מהחלפת המקום. עיט־הדים גדול־האברים, למשל, היה שמח לחלוטין בחלקו, עם זוגתו וגוזליו, בכלוב הקטן (חמישה מטר רבועים) באבן־כביר. אך כאשר העבירו את מישפחת העיט לכלוב הגדול והמרווח ברמת־אביב („ממש ארמון"), התחילו העיטים להשתולל. הפיתרון של מנדלסון: הוא הורה לכסות את הכלוב לתקופת־מה, כדי שהעיטים לא יוכלו להסתכל החוצה וכך, לאט לאט, הם התרגלו למקום החדש.

אותו הדבר קרה עם העוזניות. גם הן השתוללו זמן רב. הידידים שקיבלו את השינוי ברוח טובה היו הנשרים.

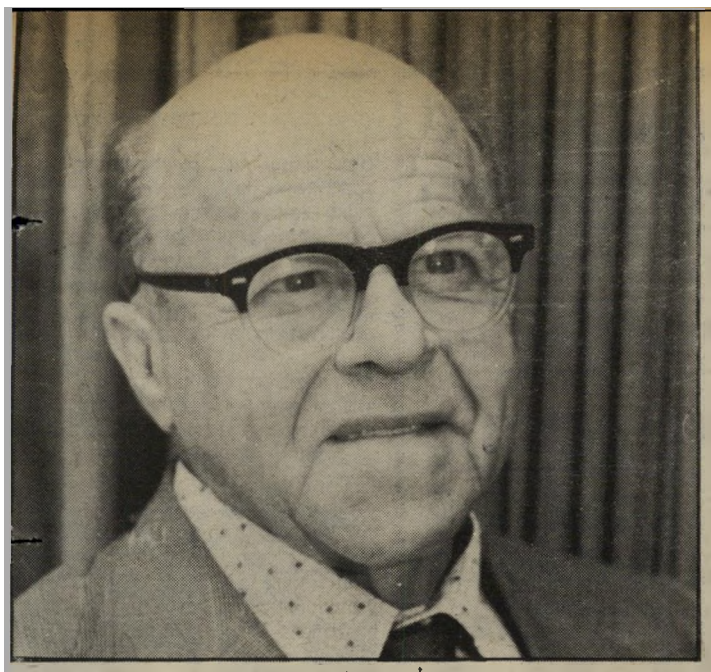

בלשן סיוון
בתי־עיניים, כלי־מתזה, מישקפיים

חשוד לוי ואשתו המנוחה
איך אפשר להוכיח?

כ**ילד** במדינה יודע כי משה לוי רצח את אשתו וגרם לשיתוקה של אהובתו הצעירה. פרשת „איש הנפט" הסעירה את המדינה ולא ירדה מכותרות העיתונים והרדיו במשך שבועות אחדים. אולם כאשר הגיע המועד להכין את כתב־האישום נגד החליט, כי הזרקת חומרים זרים לגופה שיגרמו למחלתה יקרבו אותה אליו, והיא תהפוך תלויה בו ולא תרצה לעזבו עוד. בכך הפיל לוי את הנדבך העיקרי לאישום ברצח בכוונה תחילה, שכן לא היתה לו כוונה לרצוח, לפי דבריו.

כיצד נפגע עמוד־השידרה?

כ**די להוכיח** לפחות את האשמה על הריגה, עשתה הפרקליטות מאמצים נואשים לברר את סיבת מותה של אילנה. חלקים משרידי הגופה נשלחו למעבדות בחו"ל, כדי לברר מהם החומרים שנותרו בעצמות או ברקמות שנותרו עליהן. אולם קשה להאמין, כי אחרי שלוש שנים יצליחו אפילו מעבדות משוכללות לזהות את גורם המוות.

בשלב זה, כפי הידוע, נמצאות בידי התביעה הכללית אך ורק הראיות שסיפק להם החשוד עצמו. כלומר, הוראתו בהזרקת החומרים לאשתו, ואין בידם כנראה כל ראיות נוספות להוכיח כי אילנה לוי אמנם נפטרה מהחומר הזר שהזריק לגופה בעלה משה.

האם יהיה רופא במדינה שיוכל לבוא לבית־המישפט ולהעיד בוודאות על השפעתו של דבק טאפטים המוזרק לגוף־אדם, והאם יוכל רופא כזה להעיד בוודאות, כי הזרקת דבק־טאפטים, כפי שעשה לאשתו, אפילו אם, הפעם, יש בידי התביעה מזרקים ושרידי נפט, ודגימת נפט מגופה של סוזן, כיצד אפשר להוכיח את הכוונה לרצוח באמצעות הנפט? האם אפשר להסיק בוודאות, כי מאחר שאשתו נפטרה מהזרקת דבק־טאפטים היה לוי בטוח, כי הזרקת נפט תגרום את מותה של סוזן? ובלי לחזות את תוצאת המוות מראש ורצון בתוצאה כזאת, אי־אפשר להרשיע ברצח, או בניסיון לרצח.

האם תוכל התביעה להוכיח, כי השיתוק נגרם לסוזן מהזרקת הנפט? נראה כי אפילו תוצאה זו אינה בטוחה. גופה של סוזן כמו זה של קודמתה, אילנה, התמלא מורסות. הדרך היחידה לטפל בהן היתה לנקזן. כאשר נוצרה מורסה כזו בעמוד־השידרה של הצעירה, ניקז את המורסה רופא בבית־החולים. יתכן מאוד, כי להגנתו, תטען הסנגורית נירה לידסקי כי הרופא נתרשל, ובעת הניקוז פגע בעמוד־השדרה וניתק אותו. אפילו יתעורר ספק בלב השופטים, יהיה עליהם להחליט, כי הזרקת חומרים זרים לגופה שיגרמו למחלתה יקרבו אותה אליו, והיא תהפוך תלויה בו ולא תרצה לעזבו עוד. בכך הפיל לוי את הנדבך העיקרי לאישום ברצח בכוונה תחילה, שכן לא היתה לו כוונה לרצוח, לפי דבריו.

כיצד נפגע עמוד־השידרה?

כ**די להוכיח** לפחות את האשמה על הריגה, עשתה הפרקליטות מאמצים נואשים לברר את סיבת מותה של אילנה. חלקים משרידי הגופה נשלחו למעבדות בחו"ל, כדי לברר מהם החומרים שנותרו בעצמות או ברקמות שנותרו עליהן. אולם קשה להאמין, כי אחרי שלוש שנים יצליחו אפילו מעבדות משוכללות לזהות את גורם המוות.

בשלב זה, כפי הידוע, נמצאות בידי התביעה הכללית אך ורק הראיות שסיפק להם החשוד עצמו. כלומר, הוראתו בהזרקת החומרים לאשתו, ואין בידם כנראה כל ראיות נוספות להוכיח כי אילנה לוי אמנם נפטרה מהחומר הזר שהזריק לגופה בעלה משה.

האם יהיה רופא במדינה שיוכל לבוא לבית־המישפט ולהעיד בוודאות על השפעתו של דבק טאפטים המוזרק לגוף־אדם, והאם יוכל רופא כזה להעיד בוודאות, כי מורסות שנוצרו במוחה של אילנה נוצרו כתוצאה ישירה מהזרקת הדבק?

אם לא יצליח התובע להוכיח כי המוות נגרם כתוצאה ישירה ממעשהו של משה לוי, אי־אפשר יהיה להאשימו אפילו בהריגה.

האישום ברצח נדחה על הסף מכיוון שלמרות הודאתו של משה, כי הזריק חומרים שונים לאשתו, הוא לא אמר מעולם, כי עשה זאת כדי להרוג אותה. להיפך, בהודאותיו טען, כי אהב מאוד את אשתו, וכאשר גילה כי היא רוצה לעזוב אותו, החליט לעשות הכל, כדי לקשור אותה אליו. בדרכו החולנית התומכות בכך או מהוות „דבר מה" מישפטי. אם יחליט לוי בכל שלב שהוא, לחזור בו מהודאתו, ויטען כי זו נסחטה ממנו באמצעים פסולים, או שלא היו דברים מעולם, והוא המציא את כל הסיפור בגלל אישיותו הפגומה ומחלת־נפש כלשהי, תישאר התביעה נטולת ראיות כליל.

סוזן אמויאל, הצעירה בת ה־21, אשר טיפלה בבנותיו של לוי, לא מתה, והיא רק משותקת בחלק גופה התחתון. אולם, גם אם תנסה התביעה להאשים את לוי בניסיון לרצוח את סוזן, לא יהיו הדברים כה קלים.

לפי הודאתו הזריק לוי לסוזן נפט ספק כזה לפעול לטובתו של לוי. ואז יהיה קשה אפילו להרשיע אותו בגרימת חבלה חמורה.

מה שלמדה המישטרה מתיק זה הוא, כי קל הרבה יותר להרשיע אדם על דפי העיתונות מאשר בבית־המישפט, שם קבע החוק כללים נוקשים וקבועים להוכחת אשמתו של אדם. בגלל קשיים אלה ביקשה הפרקליטות השבוע את הארכת מעצרו של לוי בעוד 15 יום, כדי שתוך תקופה זו תתגבר על הקשיים הרפואיים והמישפטיים ותנסח כתב־אישום חמור מספיק, תואם לזה שחרצה דעת־הקהל.

אילנה אלון ■

האם ביצע מזריק הנפט את הפשע המושלם?

לשון
מי אמר תשבץ?

כיצד חידשו מילים בעברית ומה היא השפעת התת־מודע בעניין החידושים

מי חיבר את התשבץ העברי הראשון? אחד ארתור קסטלר, חלוץ בארץ־ישראל של שנות ה־20, שנודע הרבה יותר מאוחר כסופר אנגלי מצליח (חשיכה בצהריים, היוגי והקומי־סאר) ושהתאבד, יחד עם אשתו, בשנה שעברה בלונדון, כאשר הגיע למסקנה שהזיקנה אינה לפי טעמו.

אבל מי הגה את המילה תשבץ? זה היה יודע־לשון ירושלמי, קדיש־יהודה סילמן.

שימוש מיקראי. בנו של סילמן, הבלשן ד"ר ראובן סיוון, ממשיך במסורת האב. אחרי לימודי לשון באוניברסיטה העברית, הוראה בזיכרון־יעקב, חמש שנים בחיל־ האספקה („היושבים על הכלים") של הצבא הבריטי, שנתיים בבית־חולים של צה"ל, אחרי שנפצע במילחמת־העצמאות, וכמה שנים כמרצה לעברית באוניברסיטת לידס האנגלית — עדיין כוחו של ד"ר סיוון בן ה־68 במותניו, וגם בלשונו.

סיוון, היום איש האקדמיה ללשון העברית, הוציא לאחרונה קונטרס קטן, שבו אפשר לגלות כי המלה נאום מופיעה בתנ"ך 373 פעמים וכי שני־שלישים מכלל המילים בשימוש יומיומי של דוברי עברית הן, בעצם, מילים מיקראיות.

מילה עברית. סיוון הוא מקור לא־אכזב למידע לשוני. למשל, מה הרבים של חמות (אם האשה)? חמיות, על מישקל אחיות.

או, מי חידש את המילים יצוא ויבוא? לא היה זה אלא חיים נחמן ביאליק. ואת המילה עצמאות חידש הילד העברי הראשון, איתמר בן אב"י, בנו הבכור של אליעזר בן־יהודה. בן־אב"י חידש גם מילים יותר

שימושיות, כמו תקדים, סביבון, אופנוע.

זה לא שתמיד צריך לחדש מילים. לסיוון, למשל, מובן מאליו כי המילה הלו (של הדוברים בטלפון) היא מילה טובה. רק צריך לכתוב אותה הלוא. ההוכחה? כיצד קרא דויד לאבנר בן־נר, כאשר ביקש להסב את תשומת־ליבו לכך שהתגנב למחנה שאול ונטל את החנית ואת צפחת המים מראשותי המלך? „הלוא, תענה אבנר:" (שמואל א' כ"ו).

שורש יווני. את המילה מישקפיים, למשל, חידש יהודי ליטאי, חיים לייב חזן, שהחליט כי המונחים המקובלים לחפץ זה בשנת 1890, בתי־עיניים או כלי־מחזה, אינם מתאימים כל כך.

חזן הציע את המילה מישקפיים, אולי בגלל הדמיון לפועל היווני סקופואו (לראות, להשקיף) המופיע, כידוע, בטלסקופ, מיקרוסקופ, פריסקופ.

היוונית עשתה משהו גם לד"ר סיוון. הוא גאה מאוד על המילה שהוא חידש: מתוחכם. אל מילה זאת הגיע לאחר שהמונח האנגלי המקביל, סופיסטיקייטד, בא מן השורש היווני סופיה (חוכמה), ואת מתוחכם הוא חידש על מישקל מתוסכל, מתוגבר.

ד"ר סיוון אומנם נועץ לפני שחידש את מתוחכם גם באבא אבן, אז שר־החינוך, וגם באריה אורגד, אז איש קול ישראל. אבל הוא לא כל־כך בטוח אם לא היה זה התת־מודע שלו שהינחה אותו בבחירת המילה מתוחכם. אחרי־הכל, סיוון בילה את שנות נעוריו בבית־הספר תחכמוני.

סמים

ספר נגד סמים

הצעיר הודה כי הוא מכור לסמים, חברתו העמידה לו תנאי, היא תינשא לו רק אם ייגמל

זה מיקרה נדיר לראות בחדר־המעצרים הדחוס בחורה צעירה ובידה ספר בכריכה קשה. היא ישבה על הספסל הראשון ונשאה את עיניה לבחור שהשופט עמד לדון בענייניו. „בחדרו נמצא סם מסוכן," אמר נציג המישטרה.

מיכאל אסרף, צעיר חיוור ונאה, הודה כי הסם, קוק פרסי, היה שלו, והיה מיועד לצריכה עצמית. „מאז שהייתי בבית־הסוהר, אני מכור לסמים." אמר לשופט, וסניגורו, יגאל יצחק הלוי, אישר את דבריו. הסניגור אמר לשופט, עמירם פיאלקוב, כי הצעיר עומד להתחתן עם ורדה מימון, אשר התנתה את נישואיהם בכך שיפסיק להשתמש בסמים לפחות חודש לפני החתונה. „היא גם קנתה לו את הספר הזה, כדי לעזור לו להיגמל," אמר הסניגור והדאה לשופט את הספר צעקה ראשונית שהחזיקה ורדה בידה.

עיניים מלאות־תודה. איש המישטרה העלה את החשד, כי הכמות שנמצאה בדירה היתה כמות מסחרית. אך הסניגור הסביר מייד כי זה היה הסם שהחזיק החשוד לעצמו, ומעולם לא סחר בסמים. „אבל גם על עבירה זו הוא צפוי לשלוש שנות מאסר," ציין השופט, וורדה היפה התכווצה על הספסל.

השופט הביט אל הצעיר וחברתו, ובעיניו ניכרו הרחמים. „החקירה הסתיימה, והעציר בעצם מודה. מאחר שאין לו עבר פלילי על סמים, אין כל ביטחון כי ייעצר עד תום ההליכים נגדו. לכן אני משחרר אותו בערובה עצמית, בתוספת הפקדת מזומנים," החליט השופט.

ורדה נטלה את הספר והביטה בשופט בעיניים מלאות תודה.

אמצעים פסולים

העד הראשי נעלם, בית־המישפט החליט כי קרובי הנאשם הם שהבריחו אותו לחו"ל

בשעת לילה מאוחרת ארבו שוטרים ליד ביתו של אליהו לוי ברמלה, וראו מונית מגיעה למקום. מתוך המונית ירד יוסף קורצ'י, קרא ללוי ושלח את המונית לדרכה. קורצ'י עלה לדירתו של לוי וכאשר ירד משם, אחרי זמן קצר, חיפשו השוטרים בכליו ומצאו שם שתי מנות הרואין.

המישטרה עצרה את לוי, והאשימה אותו, כי הוא שמכר את הסם. קורצ'י העיד כי כך היו פני הדברים, והפך עד־מדינה נגד לוי.

הראש בקיר. כאשר הגיע מועד המישפט, התברר כי עד־המדינה נעלם. הוא עזב את הארץ. בבית־המישפט הובאו ראיות כי עד־המדינה היה מדוכא מאוד, בכה ורפק ראשו בקיר, מפני שלא רצה להעיד בבית־המישפט. התביעה טענה, כי העלמו של העד מצדיק את הצגת עדותו במישטרה בפני בית־המישפט. לשם כך היה עליה להוכיח, כי אנשים מטעמו של הנאשם הפעילו אמצעי פסול נגד העד, שגרם לו להעלם.

הסניגור, נחמן בטיטו, לא הסכים לכך. הוא טען כי אין כל ראיה שידם של קרובי הנאשם בהעלמו של העד, ועל כן אין אפשרות להציג את עדותו של קורצ'י.

השופטת, ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן, קיבלה את טענות התביעה. היא הסכימה כי התנהגותו ופחדיו של העד, לפני נסיעתו, מוכיחים כי פחד מקרובי הנאשם, וסביר להניח שגם את הכסף לכרטיס־הטיסה קיבל מהם. אי לכך, הסכימה לקבל את עדותו של קורצ'י במישטרה.

„הוא רודף אחרי אבא כדי להרוג אותו, יא מטומטמת! מה עשית?"

הלמר והקטינה

השופטת אוסטרובסקי־כהן עם מי אתה מדבר כך?"

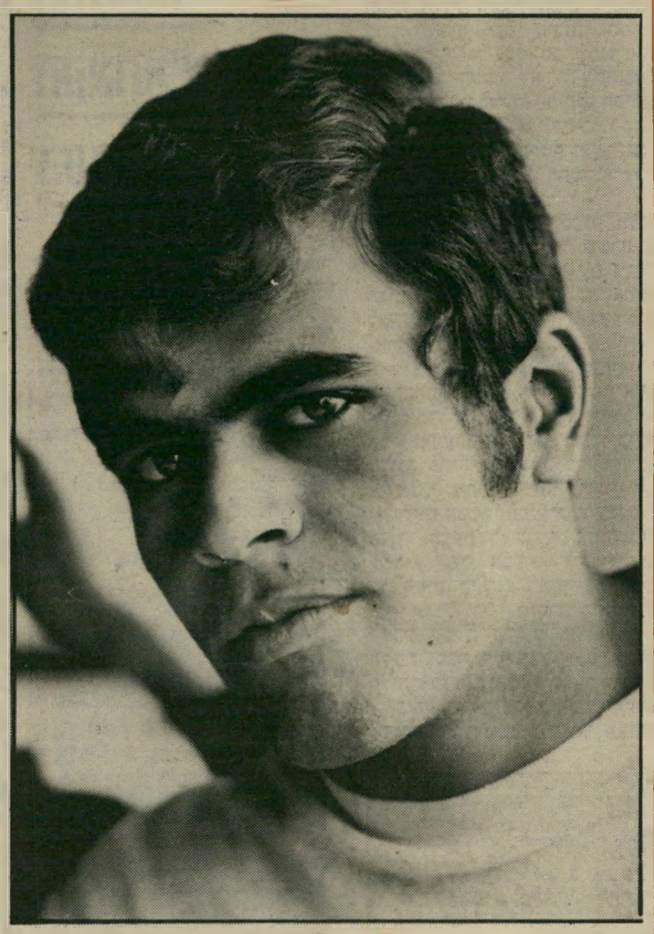

„פ יתאום שמעתי את הילדה שלי צועקת, אמא מה את עושה ליי? הייתי ישנה, ולא הבנתי מה היא אומרת, וניתיתי לה, אני לא עושה לך כלום!" סיפרה רינה מיזרחי (שם בדוי, שמה של הקטינה ושם־מישפחתה נאסרו לפירסום.) „פיתאום היא קמה והתחילה לצעוק מכל הלב, אמא מה את עושה ליי? למה את ממזמזת אותי כאן?"

האם השפילה את עיניה וסירבה לומר לשופטת, ויקטוריה אוסטרובסקי־קי־כהן, באילו מקומות טענה הילדה כי נגעו בה. היא רק הצביעה על חזה ועל מיפשעתה.

„אני ישנה עם הילדה שלי בת ה־15 במיטה אחת. היה לילה, ולא ראיתי כלום. רק שמעתי כי הפגז, שאיתו אני מחזיקה את הדלת ביום, נופל, מישהו נתקל בו. הילדה אמרה לי שהיא זיהתה את מיכאל מהשערות שלו ואת קולו כאשר אמר לה ש..ש..."

האשה הסתכלה על הנאשם מיכאל מחפוד־פטישי, הזמר שהתחיל לשיר בכלא, ואמרה כי אליו התכוונה בתה, כאשר זיהתה את הגבר שנגע בה במיטתה.

„אני לא ראיתי אותו, כי היה חושך, יצאתי החוצה וחיפשתי, אבל לא מצאתי אף אחד. הילדה היתה רועדת וחזרתי להרגיע אותה. היא פחדה נורא, אבל לא קרה לה שום דבר, ברוך השם. אז לא התלוננתי במישטרה כי לא קרה לה כלום, ולא רציתי לעשות לה כדי שתשמור על ילדיו הקטנים מאשתו השניה. הוא קרא לה לצאת, לפתע הבחין במחפוד, היושב בדירה וצופה בטלוויזיה. „מה הוא עושה בבית? תוציאי אותו מייד או שאני הופך לך את כל הבית!" צעק האב על האם. „חשבתי לגשת אליו ולבקש ממנו ללכת, אבל פיתאום באה החברה שלו וקראה לו והוא הלך. אז שמחתי שזה יצא ככה: כי אני לא מדברת בצורה פריחות," המשיכה האשה לספר.

„היכן את גרה?" שאלה התובעת רחל שיבר את העדה, וזו המשיכה בסיפורה: „אני גרה בהוד־השרון. בדירה בבלוק גדול. אני גרה בכניסה הראשונה ומיכאל גר עם המישפחה שלו בכניסה השלישית. זה כמה מטרים מאיתנו. הדלת של הדירה שלי תמיד פתוחה. אני גרושה כבר 11 שנים ויש לי שמונה ילדים. הילדים כבר גדולים ויוצאים בערב לבלות. הייתי נותנת להם מפתחות, אבל הם מאבדים. ולשכפל עולה הרבה כסף, אז אני משאירה את הדלת פתוחה, מתי שהם חוזרים הם נכנסים."

הילדה טענה שמישהו התגנב למיטתה ומיזמז אותה, אביה קילל את הזמר (מימין), וזה רדף אחריו וירה...

יריות אזהרה

ה יא מבירה את הזמר ומישפחתו, הם שכנים כבר 20 שנה. „הילדה שלי היתה עושה בייבי־סיטר לילדים שלו, אבל אחרי המיקרה היא לא נכנסת אליו, וגם אני ניתקתי את הקשרים איתו. חשבתי שאם נעשה לו פרצוף, הוא יתפוס מרחק."

בעלה לשעבר של העדה, אביה של הקטינה, גילה את סיפור המעשה רק חודשים אחדים אחר־כך. הוא כעס מאוד שלא פנו למישטרה. „אבל אני אמרתי שאני לא רוצה עניינים עם המשטרה," העידה האם.

שישה חודשים אחרי המיקרה, ישבו כל בני הבית ביום שישי סביב הטל־וויזיה וחיכו לסרט הערבי. איתם היו כמה שכנים וגם הזמר הגיע לפתע, והתיישב איתם. „אני לא יודעת מה פיתאום הוא בא. חשבתי שהתחשק לו להיכנס אלינו לראות טלוויזיה. למה לא? באים אצלי הרבה שכנים," אמרה האם.

אולם באותו רגע הגיע אבי הילדה. הוא בא כדי לקחת את הקטינה לביתו, כוזאת עם אף אחד ואני לא מסלקת אף אחר."

כאשר ראה האב את הזמר יוצא מהבית, התנפל עליו וצעק: „כמה פעמים אני צריך להגיד לך שלא תיכנס לבית שלי?" והזמר ענה לו: „עם מי אתה מדבר כך?" השניים החליפו קללות. מחפוד פטישי נכנס לדירתו, והאב נסע במכוניתו לדרכו.

„פיתאום נכנסה לבית הבת שלי הגדולה ואמרה לי: ‚יא מטומטמת, תראי מה עשית! עכשיו הוא רודף אחרי אבא כדי להרוג אותו!" סיימה האם את עדותה.

מפי עדים אחרים התברר, כי כאשר עזב האב את הבית ונסע משם במכוניתו, גילה כי הזמר רודף אחריו במכונית הב־מ־וו שלו. הוא נסע בחריקת בלמים, עקף את המכונית ועצר אותה. פטישי ירד מהמכונית, שלף אקדח, וירה כמה יריות אזהרה ליד האב, והסתלק במהירות מהמקום.

האב מיהר לתחנת המישטרה, התלונן על התקיפה והיריות, וסיפר בהזדמנות זו גם את סיפור אותו לילה. הזמר נעצר ונחקר. הוא הכחיש מכל וכל את המעשה המגונה בקטינה. סניגורו של הזמר, עורך־הדין אמיר גורן, תקף את הזיהוי שזיהתה הקטינה את הגבר שנגע בה. אולם נראה כי מוסר ההשכל מהמיקרה הוא כי כדאי לנעול דלתות, בעיקר כשיש בבית קטינות יפות־מראה.

אילנה אלון ■

במדינה

משטרה
מעשה מגונה בניירת

במהלך חקירה, נטפל שוטר לקטינה

חוקר המישטרה סברי נאטור הגיע לדירה בפתח־תיקווה שבה בוצעה פריצה, כדי לחקור בעניין. אולם בבית לא היה איש מלבד נערה צעירה בת 15. משום־מה נדלק עליה החוקר, והזמין אותה לנסוע אתו ברכב המישטרתי שלו.

ליד פסי־הרכבת בפתח־תיקווה עצר השוטר את הרכב וחיבק את הנערה. הוא נשק לה וליטף את חזה. הנערה ברחה מהמכונית וכאשר הגיעה הביתה, הבחינו אחיה כי היא נרגשת. הם חקרו אותה והיא סיפרה להם מה עשה בה איש־המישטרה.

אחרי חקירת מישטרה, שבה ניסה נאטור לפברבר לעצמו אליבי, הוגש נגדו כתב־אישום על מעשה מגונה בקטינה, על זיוף מיסמך, שבו כתב החוקר את שעת המיקרה כדי ליצור לעצמו אליבי, וכן על הדחה לחקירה של שוטרת־ידידה, שממנה ביקש לתמוך בגירסתו.

אבזבה מאיש־מישטרה. אר־לם המיקרה שקרה בשנת 1980, הגיע לדיון בפני השופט ישי לויט רק השבוע. בינתיים פוטר נאטור מהמישטרה, אחרי שהורשע בדין מישמעתי.

התובעת, והבה נקרימון, הרגישה את חומרת העבירה, מכיוון שהנאשם היה אז בתפקיד מישטרתי. אולם מכיוון שהקאריירה שלו כבר נקטעה

תובעת אמסטרדם
אלכוהול בדם, כיפה במישפט

עקב המעשה ועברו ארבע שנים מאז, לא דרשה עונש־מאסר בפועל.

השופט לויט ציין גם הוא את חומרת המעשה, ואת האכזבה מאיש מישטרה, הפוגע בעצמו בחוק. אולם בגלל הנסיבות המקילות גזר עליו עונש מאסר על תנאי של חצי שנה, וכן קנס בסך 40 אלף שקל.

נוסח המערב הפרוע

המישטרה ערכה מארבים בכל העיר ויצרה את החשוד כשהגיע לתחנת המישטרה עם הסניגוריה שלו

ברוך זוארץ התקשר לעורכת־הדין שלו, נירה לידסקי, וסיפר לה סיפור מוזר. „אתמול בערב חזרתי הביתה, וראיתי שאשתי לא נמצאת. חיכיתי וכאשר לא הגיעה עד שעה מאוחרת, לקחתי עוד חבר, והשארתי בדירה את אחי, אלי. הסתובבתי עד שעה 4 בבוקר ולא מצאתי את אשתי.

„כשחזרתי הביתה, ראיתי כי הדירה הפוכה, ואחי איננו. הבנתי שמשהו טוב לא היה שם, והלכתי לישון אצל אחותי. בבוקר התברר לי כי אחי, אלי, ועוד שני אנשים נעצרו בדירתי בלילה, ונמצאו אצלם 91 מנות הרואין. אני חושב כי המישטרה מחפשת גם אותי," סיים את דבריו. הוא ביקש כי עורכת־הדין תתלווה אליו לתחנת־המישטרה, כדי שיסגיר את עצמו בנוכחותה.

עורכת־הדין וברוך זוארץ סיכמו, כי ביום ראשון השבוע ייפגשו בצהריים ויסעו יחד לתחנת־המישטרה.

נרות על הריצפה. ביום ראשון לא התקשר זוארץ עם עורכת־הדין, והיא הסיקה כי הוא שינה את דעתו. אולם בערב הודיעו לה, כי ברוך נטל 50 כדורי פרודורמול ונלקח לבית־החולים לשם שטיפת־קיבה. אחיו, אלי, שנעצר בדירתו, חתך את זרועו בבית־המעצר ונשלח גם הוא לבית־החולים. אלי ניצל רגע של הסח־הדעת מצד השוטרים וברח, אחד מחבריו של אלי התקשר לעורכת־הדין וביקש ממנה לעזור לאלי להסגיר את עצמו.

בשעת ערב מאוחרת הגיעה עורכת־הדין ללוד, כדי לפגוש את העציר שנמלט. אנשים הובילוה לדירה ריקה באחד השיכונים. בדירה לא היה אור חשמל, ורק נרות פזורים על הריצפה האירו באור אפלולי. בינתיים הגיע לדירה עוד אדם, שסיפר כי מישטרת לוד הפעילה את כל אנשיה למצוד אחרי אלי.

אורות על הפנים. בחשש כבד לקחה עורכת־הדין את העציר הנמלט, ונסעה איתו לתחנת־המישטרה. כדי שלא יעצרו אותם בדרך, נסעו השניים בדרכים לא דרכים, עד שהגיעו ממש ליד תחנת־המישטרה. אולם שם לא מצאו מקום חניה. בעודם מסתובבים למצוא מקום, קלטו אורותיה של ניידת את פניו ואת שערו הג'ינג'י של זוארץ.

כמו בסרט של מערב פרוע התנפלו מייד עשרות שוטרים על המכונית. כל שוטר תפס חלק אחר מגופו ולבושו של זוארץ וניסה לסחוב אותו אל מחוץ למכונית. „קומנדו לוד," העירה עורכת־הדין לידסקי למראה עיניה.

השוטרים לקחו את זוארץ, שהיה עדיין פצוע ושותת דם, והעבירו אותו שוב לבית־החולים. „בתנאי שלא תברח שוב," אמר מפקד תחנת לוד, הקצין שלום אבוטבול.

מישפט
הורג רב, חוזר בתשובה

השתבר, נהג בפזיזות, והרג את רב השכונה

„לקחתי סיבוב לא טוב והורדתי אותם," אמר דניאל חנש לשוטרים. הוא נעצר בקיריית־עקרון בשנת 1982, מייד אחרי שפגע במכוניתו ברב של קיריית־עקרון, הרב עובדיה לוי, והרג אותו. אשת הרב נפצעה גם היא, ונותרה רתוקה לכיסא־גלגלים.

משהו בהתנהגותו של הנהג עורר את חשדם של השוטרים. הוא נלקח לבדיקה, והסתבר כי בדמו נמצאה כמות של 226 מיליגרם אלכוהול. זוהי כמות גדולה מאוד, המעידה על שיכרות קשה.

התובעת, יהודית אמסטרדאם, האשימה את חנש בהריגת הרב ובפציעת אשתו. הנאשם כפר באשמה וטען, כי לא היה שיכור כלל. לדבריו, שתה רק בקבוק בירה אחד באותו יום. מכיוון שהיה מדוכא בשל מותו של חבר בלבנון. הוא טען כי כמות האלכוהול הגדולה שנמצאה בדמו, הגיעה לשם דרך מזרק־הבדיקה שנוקה קודם לכן בעזרת אלכוהול.

הארם השלישי שנפגע כתאונה היתה חברתו של חנש שהיתה איתו במכוניתו. מאז נישאו השניים, ולהם שני ילדים. חנש עצמו שינה את דרכיו, והופיע בבית־המישפט כשהוא חובש כיפה ובפיו הצהרה כי הוא חזר בתשובה.

המרגל

אחרי שפורסם ברעש גדול שהוא נתפס בריגול — שוחרר ההנדסאי הקאתולי בערבות

האיש בחדר־המעצר באבו־כביר בלט בזרותו במקום. הוא הרשים בהופעתו החיצונית, ממוצע־קומה, רזה, בעל תווי־פנים חדים,

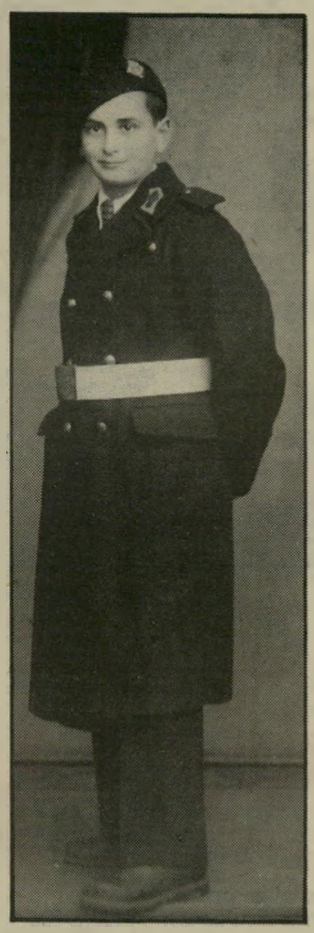

פרח אחרי שאביו נפל ב־סטלינגרד, נשלח מנצ'יו כפרח־קצונה לפנימיה צבאית.

איש־עסקים ישראלי, מתווך לפרו־ייקטים בינלאומיים, מנצ'יו עצמו ואדם שהוצג כלקוח בעל קשרים באפריקה.

מטרת הפגישה: מכירת פטנט של חברת תה"ל (תכנון המים לישראל). הפטנט היה של מיבנה לאיחסון תת־קרקעי של נפט. מה שמנצ'יו לא ידע היה כי הלקוח לא היה לקוח, אלא המפקח גדעון בן־עם, ממיפלג חקירות־ההונאה של מישטרת תל־אביב, שנשא על גופו מכשיר־הקלטה ואשר אנשי צוותו, בלבוש אזרחי, התמקמו בכורי־סות הנוחות של הלובי.

אך בינתיים עוד הספיק הלקוח להרחיב את הדיבור על קשריו עם ארצות אפריקה, במיוחד עם ניגריה. תגובת מנצ'יו: הניגרים לא אוהבים לשלם. ואז, טוען מנצ'יו, הציע הלקוח „אולי עיראק?"

מנצ'יו נדהם. „עיראק, סוריה, לוב לא באות בחשבון. אלה מדינות־אויב." אולם כדי להמשיך במשא־ומתן הוא הציע את ערב־הסעודית, הסביר כי זאת מדינה פרו־אמריקאית. כדי להרשים את אנשי שיחו הוא מיהר להוסיף: לפני שבועיים פגשתי בפאריס איש־עסקים סעודי והצעתי לו לרכוש את הפטנט.

הוא עוד הספיק להוסיף כמה מישפטים, כי הוא מתווך בין הלקוח ובין תה"ל ובכל מיקרה הוא מבקש לקבל עמלה של עשרה אחוז, אך הלקוח כבר עמד על רגליו, ביקש סליחה, כי היה עליו לצאת לשירותים. כאילו היה זה אות מוסכם זינקו שני גברים לעבר מנצ'יו, הציגו תעודות־שוטר, עצרו אותו ודחפו אותו לעבר מכונית־המישטרה שחנתה בכניסה למ־לון.

הלקוח, שחזר בינתיים מן השי־רותים, הצטרף אל היושבים במכונית והציג את עצמו, הפעם, בזהותו האמיתית, כמפקח־מישטרה.

האשה ביקשה גט

כאשר הובא מנצ'יו לחקירה הראשונית במישטרה, לא העלה שם איש בדעתו לדרוש לראות את דרכונו, שממנו ניתן היה לגלות מייד כי הפעם האחרונה בה שהה מנצ'יו בפאריס היתה שנת 1978. לעומת זאת, הרחיבו החוקרים את הדיבור על הצעותיו של מנצ'יו ללקוח־המפקח. תשובתו של מנצ'יו: „כל מה שאמרתי לבן־עם היה בלה־בלה־בלה." אחר ביקש את סליחת החוקרים וביקש לדעת: „ואם הייתי טוען שאני נפר־ליאון, האם הייתם מעמידים לרשותי דיוויזיה לכבוש את העולם?"

השאלה היתה יכולה לשמש חומר־מחשבה לחוקרים, אבל הם נתפנו לעיסוק אחר. היה זה הרגע שבו הגיע לתחנת־המישטרה דינו בולטנו, סגן־מנהל חטיבת־הנפט של תה"ל, שהכ־חיש מייד מכל וכל כאילו היה זה הוא שמסר למנצ'יו את החומר על הפטנט התה"לי.

ההכחשה לא החזיקה מעמד זמן רב. כאשר מנצ'יו, שהחל, בינתיים, קודח

חתונה רומנית קונסטנציו מנצ'יו הקאתולי בטקס הני־שואין האזרחיים עם כלתו היהודיה רבקה־מישל, אותה נשא שנית, בטקס יהודי דתי, אחרי שהתגייר.

ממושקף, שיער דליל מאפיר ומסורק למשעי והיה לבוש בקפידה — חליפה מחוייטת היטב ועניבה תואמת.

היה זה קונסטנציו מנצ'יו, הנרסאי בן 55, איש ספר (הגות, תנ"ך, בודהיזם, אסטרולוגיה) ותחביבים (רישום, פס־טלים, מונטג'ים של תצלומים). כאשר הובא לאבו־כביר, בחשד שהוא מרגל, היתה מחשבתו הראשונה להתאבד. הוא לא עשה את זה. הוא אמר לעצמו: „אם אמות, תמות האמת אתי!"

והאמת היא, כנראה, שמנצ'יו, בעל חלומות גדולים, נפל קורבן למציאות קטנה.

הלקוח מיהר לשירותים

כמה שעות קודם לכן עוד ישב מנצ'יו בפגישת־עסקים בלובי של מלון הילטון התל־אביבי. נכחו שם

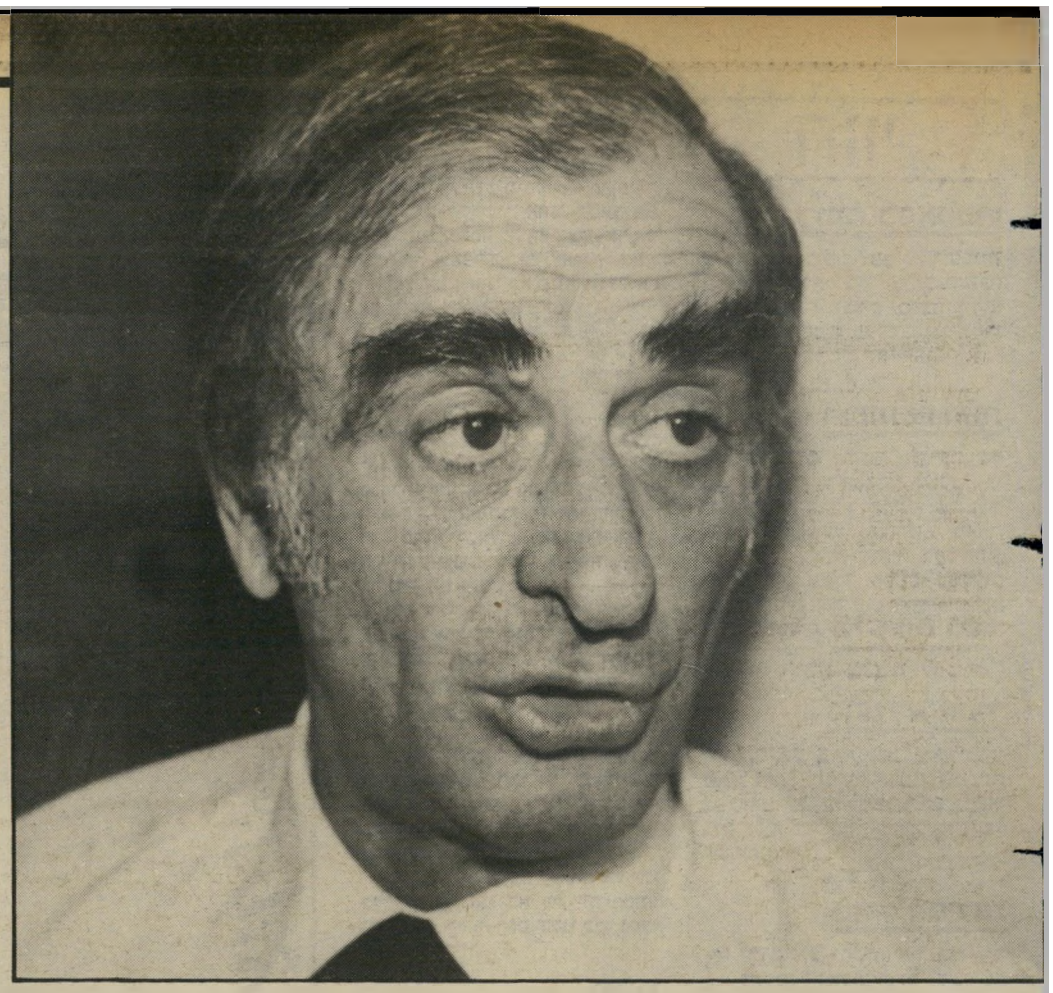

מהתקררות שלקה בה, ביקש משתעל וחיוור, לדבר עם בולטנו בארבע עיניים, אישרו חוקרי המישטרה את הדבר, אבל גם לא שכחו לצותת לשיחה. תוכן השיחה ריבר בעד עצמו. לכשהסתיימה, עצרה המישטרה גם את בולטנו.

עתה התאושש מנצ'יו סוף סוף, ביקש להזמין לו סניגור, את עורך־הדין צבי לידסקי. זה הגיע, ראה מה שלפניו, חזר על עיקבותיו ותוך שעות פנה לבית־המישפט, כשבידו מיסמך רפואי המצדיק את שליחת העצור להסתכלות.

הרופא עשה שיפוץ

כ יצד הגיע מנצ'יו, הממתין עתה למישפטו, לאן שהגיע? אולי הביוגראפיה שלו אשמה בכך. כאשר הוא נולד להוריו הקאתוליים בבירת רומניה, בוקרסט, הוא הוטבל כקונסטנציו לוקרציו איג'ניו מנצ'יו.

בגיל 13 התייתם מאביו, טייס הקרב, שנפל בשירות הגרמנים ב־סטלינגרד (רומניה נלחמה במילחמת־העולם לצד הגרמנים). בהיותו יתום־מילחמה נשלח לפנימיה צבאית ואחרי המילחמה סיים את לימודיו באקדמיה הימית („רוב חברי מן המחזור הם כיום גנרלים!")

מנצ'יו העדיף את החיים האזרחיים על חיי הצבא, עבר ללמוד הנדסה אזרחית ותעשייתית ואז, בגיל 27, נפל דבר בחייו. הוא התאהב בצעירה יהודיה וביקש לשאתה לאישה. הם נישאו בנשואין אזרחיים, אך הוריה ביקשו שיתגייר.

הוא פנה לרב הראשי של רומניה, הרב רוזן, וזה ניסה לשדלו להימנע מכך. אמר הרב: „להיות יהודי זה מיקצוע קשה!" מנצ'יו לא נבהל ושאל את הרב: „האם התאהבת פעם?" הרב שוכנע ומנצ'יו התגייר („שני רופאים שיפצו את העורלה שלי!")

כעבור שש שנים, כשהוא נושא את השם החדש שלו, כמקובל לגרים, אברהם, הוא החליט לעלות עם אשתו ובתם, מיכאלה, ארצה.

עתה גם החליט להתחיל לעבוד ברצינות, קודם בעיריית תל־אביב (כטכנאי ביוב ותיעול) ומשנמאסה עליו העבודה בעירייה („למדתי שם לשתות תה!") הצליח להתקבל לעבודה בתה"ל. תחילה בתיכנון כבישים (משימתו הראשונה: מדידת המורדות בכביש תל־אביב אשדוד) ואחר כמעריך־כמויות לבנייה („בזה אני חזק מאוד!") במחלקת אסיה־אפריקה, שעסקה בפרוייקטים לניגריה, גאנה, חוף־השנהב.

כאשר העלה השגות על שיטות העבודה, העירו לו, לדבריו: „זה מספיק. הכושים טיפשים." מנצ'יו לא נרתע, החל מסב את תשומת־ליבם של הממונים עליו לטעויות חמורות, ביזבוז־זמן וחוסר־אחריות בעבודה.

אבל מנצ'יו לא שקט על שמריו. הוא פנה למנכ"ל תה"ל, אברהם בית־הלחמי והציע לו שורה ארוכה של פרוייקטים בינלאומיים. כדי להוכיח את רצינות רעיונותיו שלח, בידיעת תה"ל ועל חשבונו (עובדת המופיעה בתלושי המשכורת שלו) עשרה טלקסים לארצות חוץ.

פעילותו לא הרשימה את סביבתו. אנשי מחלקתו זילזלו בו.

היד חילק פרוספקטים

ל יתכן שעל רקע זה הסתבך מנצ'יו במה שניתן להגדיר, בהגזמה רבתי, כריגול תעשייתי. ייתכן שאמנם יואשם בגניבת מידע ומיסמכים ממעביד, בניסיון להונות מעביד ובמגע עם סוכן זר, אך למעשה נראה שכל מה שמנצ'יו עשה היה לקבל פרוספקטים לא־סודיים על נושא לא־סודי מהממונה עליו, וגם את זה הוא עשה, קרוב לוודאי, רק בגלל מצבו הנפשי:

„רציתי לזכות בקרדיט בתה"ל. עשיתי את הכל בשביל הכבוד!"

לטענת מנצ'יו היה זה בולטנו, ידידו הטוב כמעט מיומו הראשון בתה"ל, שפנה אליו עם הפטנט עבור איחסון הנפט והציע לו שיגייס לקוחות לנושא, ביודעו את עניינו של מנצ'יו בקשרים בינלאומיים. בולטנו גם הראה לו את כרטיס־הביקור החדש שלו, שתיאר אותו כ„מנהל שיווק איחסון דלק". סיפר לו כי שאול אייזנברג בעניין וכי צרפת ואיטליה מתעניינות.

ההנדסאי הרומני נרלק על הנושא ובפגישה מיקרית בתחנת־דלק רמת־גנית, בקירבת ביתו, נתקל באדם שהציג את עצמו כאיש־עסקים, המתווך בפרוייקטים בינלאומיים. מנצ'יו ביקש ממנו להכיר לו קליינט.

כך זה נמשך, עד הפגישה השלישית, בהילטון, שהסתיימה ב־אבו־כביר. משם הגיע מנצ'יו לאבו־בנאל ומששוחרר בערבות הוחזר לעבודה בתה"ל, אבל רק לימים אחדים. תוך זמן קצר הושעה מעבודתו.

כך נותר אברהם קונסטנציו לוקרציו איג'ניו מנצ'יו ללא עבודה ובקרוב ייוותר גם ללא אשה, מאחר שרבקה־מישל איתנה בדעתה להתגרש מבעלה ויש כל הסיכויים לכך, בהתחשב בטיב הטראגי־קומי של החשדותיו, גם ללא מישפט.

השופט נעתר לבקשה, מנצ'יו הועבר לבית־החולים אברבנאל. ואם כי עכשיו כבר חש הקלה מסויימת, בעיקבות טיפולם הטוב של האחים, עדיין לא הגיעו צרותיו אל קיצן. אשתו, רבקה מישל, טכנאית בחברת־בנייה, הגיעה לביקור, והחליטה בו במקום, כי היא מבקשת להתגרש ממנו.

זה לא מנע אותה, כאשר מנצ'יו עמד להשתחרר, בשבוע שעבר, בתום 15 ימי מעצרו, להיעתר ולחתום למענו על ערבות של חצי מיליון שקל.

שלא היה

חמרורים

נבחר ◆ למזכיר המיפלגה הקומוניסטית של ברית־המועצות (לי־מעשה: שליט המדינה) **קונסטנטין צ'רננקו** (72), האיש הקשיש ביותר בהיסטוריה הסובייטית בתפקיד זה. צ'רננקו הוא בן־איכרים סיבירי, מורה לשעבר, שעלה לגדולה, לפי השמועה, אחרי שהיה נהגו של ליאוניד ברז'נייב. עובדה יותר מוסמכת היא שהוא שימש כמנהל אגף התעמולה של הרפובליקה המולדאבית (אשר בגבול רומניה) עת שימש בה ברז'נייב כמזכיר המיפלגה, ומונה על־ידו לראש לישכת הנשיא כאשר ברז'נייב נבחר, ב־1960, לנשיא ברית־המועצות.

נישאו ◆ בסידני, אוסטרליה, אחרי חיזור של ארבעה ימים, זמר הרוק **אלטון ג'ון**, שהופיע לטקס־הנישואין במעיל לבן, חולצה סגולה־לבנה, כובע־קש ועדיי־יהלומים, **ורנאטה בלואל**.

הרתה ◆ **הנסיכה דיאנה** (22), אשתו של יורש־העצר הבריטי, הנסיך צ'ארלס. דיאנה אמורה ללדת את ילדה השני בסוף ספטמבר והוא יהיה, בלי להתחשב במינו, השלישי בתור לכס־המלכות, אחרי הנסיך

זמרת מרמן
כתבנית במישרד אמרגנים

צ'ארלס ובנו הבכור, ויליאם, בן השנתיים.

הרתה ◆ **ליב אולמן**, 44, שחקנית הקולנוע הנורבגית, אם לבת 16, לשעבר ידידתו הטובה של הבמאי השוודי אינגמר ברגמן. אבי הילד הוא רופא־נשים ניו־יורקי.

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־63 של **אשר בן־נתן**, כיום יו"ר חברות לייצור תרופות (פלנטקס, איק־פארם), אשר נולד בווינה, בירת אוסטריה כארתור פירנזיקרטש. בן־נתן שזכה, בגלל מראהו, לכינוי ארתור היפה, היה חבר קיבוץ (דברת), שליח־העפלה למרכז־אירופה (שם התחזה, כדי להקל על מילוי תפקידו, לכתב היומון הדתי הצופה), מנכ"ל מישרד־הביטחון, שגריר ישראל בבון ובפאריס ומועמד מטעם המערך, שהובס בבחירות על ראשות עיריית תל־אביב, בשנת 1977, נגד שלמה להט.

נפטר ◆ בגיל 59, מהתקף־לב, בלומות, מאלזיה, **אידרים שאה אל־מותוכיל**, סולטן מדינת פראק זה 21 שנה, ומי שהיה המועמד המועדף של תשעת סולטני מאלזיה, לתפקיד מלך מאלזיה שבחירתו היתה צריכה להתקיים השבוע. במאלזיה, פדרציה מוסלמית של המושבות הבריטיות־לשעבר מאלאייה, בורניאו, סאבה וסאראוואק, בוחרים הסולטנים, אחת לחמש שנים, את אחד מביניהם למלך הממלכה בת 10 מיליון התושבים.

נפטרה ◆ בניו־יורק, בגיל 75, **אתל מרמן**, זמרת בימה ומסך (הלו, דולי!) בעלת קול־אדירים. מרמן, שנולדה כאתל אגנס צימרמן, התגלתה שעה שעבדה ככתבנית במישרד־אמרגנים.

נפטרה ◆ בשרלוטסוויל, ויר־ג'יניה, ארצות־הברית, בגיל 82, **אנה אנדרסון מאנאהאן**, אשר טענה זה 60 שנה, כי אין היא אלא הנסיכה הגדולה אנסטסיה, בתו הצעירה של צאר הרוסים האחרון ניקולאי השני. לטענת אנדרסון לא הצליחו הבול־שביקים בקיץ 1918 לשים קץ לחיי כל המישפחה הקיסרית, עת הועמדה זאת לפני כיתת־ירי בביקתת־איכרים בהרי האוראל והיא הניצולה היחידה, אשר החלימה מפציעה בבתי אוהדי צאר

יו"ר בן־נתן
כתב ביומון דתי

מקומיים, שהבריחו אותה, לאחר מכן, לרומניה. עדותה המסייעת היחידה לטענתה היו מיספר צלקות על ראשה וידיה, שנוצרו, כביכול, מיריות כיתת־הירי. טענתה לא אומתה מעולם. אולם הונצחה בכמה ספרים ובסרט אחד.

נפטר ◆ בחיפה, בגיל 86, **דויד הכהן**, יו"ר חברת הדייג אטלנטיק, שנודע יותר בפעילותו בעבר (ראה במדינה), במיוחד כאחד מראשי מפא"י והמשק ההסתדרותי. הכהן, שעלה ארצה בגיל 7, היה בנו של סוחר־

יו"ר הכהן
קצין תורכי, קשר בריטי

היערות והעיתונאי (וממייסדי תל־אביב) מרדכי בן הילל הכהן. הכהן היה קצין בצבא התורכי של מילחמת־העולם הראשונה, ממייסדי וראשי סוללי־בונה, קצין קשר בין ההגנה לצבא הבריטי ואחרי קום המדינה, ח"כ מפא"י (ומשך שנים יו"ר ועדת חוץ וביטחון) ושגריר ישראל בבורמה, שניסה בעת שהותו במיזרח הרחוק לקשור קשרים עם סין.

נפטר ◆ בצפת, בגיל 119, **כליסה אביכזר** יליד מארוקו, שנחשב האדם הזקן ביותר במדינה. אביכזר, קצב, תופר־מיזרונים וגנן לעת־מצוא, הותיר מאחוריו ששה בנים ובנות ו־65 נכדים, נינים ובני־נינים.

חדש! חדש!

יצא זה עתה לאור

„המיוחסים"

(אצולת הממון של ישראל)

מאת: **שלמה פרנקל ושמשון ביכלר**

אתם קמים בבוקר, שותים את הקפה של **מושביץ**, עם לחמניה של **אנג'ל** ונוסעים לעבודה במכונית שייבא **קרסו**. במשרד אתם מסירים את המיקטורן שיצר **פולק**, מטלפנים לבנק של **רקאנטי** ונותנים הוראה לקנות מניה של **אייזנברג**. בארוחת־הצהריים אתם אוכלים פסטה של **פרופר** עם בשר שייבא **גיטר**, שותים משקה קל של **בורנשטיין** ומקנחים בגלידה של **שטראוס**. כשאתם חוזרים לבית שבנה **רובינשטיין** אתם נזכרים ששכחתם, לעזאזל, להזמין סוף־שבוע במלון של **שיף**. ארוחת הערב שלכם מורכבת מהדגים של **מרידור**. אחריה אתם מפעילים את הטלוויזיה של **ברנשטיין וגורודצקי**, ולא שוכחים לבלוע את התרופה של **הורביץ**. עיניכם נעצמות לאיטן, ובחלומכם אתם רואים ערימות של **רוטשילדים**.

הספר הזה הוא סיפורם של המשפחות והאנשים האלה, שמאכילים ומשקים אתכם, מסיעים ומלבישים אתכם, מעניקים לכם שרותים ואשליות, וגובים את רווחיהם מכל תנועה שאתם עושים. הדרך שבה הם עושים את הונם אינה רק עניינם־שלהם. זהו בעיקר עניינכם־שלכם. זהו הסיפור של המשפחות ושל האנשים האלה כמות־שהם, ללא כחל־וסרק. כשתסיימו את קריאתו תהיו אולי חכמים יותר, אולי נזעמים יותר, ובוודאי חסרי־אשליות.

★★★

לכתיבת הספר חברו שניים:

שלמה פרנקל (36) שהיה סבל בנמל, פועל חרושת, פקיד, מוזג בבאר, עורך עתון סטונטים, מזכיר פרלמנטרי, ולאחרונה – כתב של **העולם הזה**.

שמשון ביכלר (36) שהיה פועל בניין וסוחר ירקות, סטודנט, מובטל, סוחר אמנות, בעל מסעדה ופקיד ממשלה, ועתה הוא כלכלן־חוקר.

כדי לכתוב ספר זה קראו השניים מאות־אלפי גיזרי עיתונים, עשרות ספרי זיכרונות וביוגרפיות, וערכו מאות ראיונות ושיחות רבות־מספור. מן החומר העצום שנאסף אפשר היה לכתוב עשרות ספרים, אך נכתב רק אחד:

סיפורם של העשירים – „המיוחסים".

הוצאת „כדים"

הפצה: „אופק"

אני הורס את הכל!

(המשך מעמוד 35)

אני לא טיפוס שמסתובב בבתי־קפה או בפתיחות של מיסעדות. ההופעות האלה רק מלחיצות אותי. למעריצות אני חותם, ומנסה להיות נחמד. אך אני משתדל להפריד בין אריק הזמר לאריק האיש. אני לא מנסה לנצל את ההצלחות בחיים הפרטיים.

שקט בלב

ל אדם אחר היה מאושר שתהייה לו אשה כמו שוש. איזה בית היא מנהלת, איזו אשה! ואני יודע שיש לי רצון להרוס את סביבתי. אני הורס את הכל כדי לעשות את מה שאני רוצה. אני יודע שבתוך תוכי אני אוהב פינה שקטה, בית ותבשיל.

את טלי הכרתי לפני שנתיים. עברנו לאחרונה לגור ביחד. יש לי איתה מין שקט בלב. אנחנו צורחים האחד על השני, בורחים לשעה, אבל חוזרים מייד.

שנינו בני מזל סרטן.

היא רקדנית. הכרתי אותה כשבאה לאילת, גם הופיעה בריקוד כמלווה של הזמר אבי טולידאנו. היתה לנו הפסקה, כשניסיתי במשך חצי שנה לחזור הביתה.

כל־כך הייתי רוצה לעשות את הכל בלי לפגוע! אני בא כל יום הביתה ורואה את הילד. הגט שלנו כבר נמצא אצל עורך־דין.

סכס מטריף

ב שלב זה אני לא חולם להתחתן. אני כנראה בתוך־תוכי איש של אשה אחת. זה מצחיק, אבל מאז שאני עם טלי — אני אריק הנאמן.

בשבילי, האשה שלי צריכה להיות החברה הכי־טובה שלי, שהסכס בינינו יהיה מטריף כדי שלא אצטרך לחפש. שהווידיאו בבית יהיה סגור, כי יש לנו מה לעשות ביחד. אני משתגע על סכס.

אני לא רוצה שהאשה שלי תהיה חכמה, חשוב לי כל הגוף שלה. היא לא צריכה להיות יפהפיה, אבל בסדר. אני מאד קנאי לגביה, שתהיה רק שלי.

כן, רק שלי — ולא רק בלהגיד, גם בלהרגיש. הלוואי שהייתי הראשון. לא רוצה לדבר על גברים שהיו לה, זה לא מעניין אותי. הרי כולנו היינו רוצים להיות ראשונים. ולמחוק את כל ששייך לעבר! אך יחד עם זה אני יודע שבתולין זה לא תעודת־ביטוח.

ילד פה, ילד שם

א מי עד היום לא מוכנה לקבל את הטלפון החדש שלי בבית. היא לא מפסיקה לרטון: „איך אתה עושה לי את זה, ילד פה וילד שם — אני בטח לא חינכתי אותך מספיק. לא מספיק שנשארתי לבד, אחרי שאבא נפטר — וזה הנחת שיש לי מהבן יחיד שלי? אתה לא צריך אותי, ואם אני אצטרך, אצלצל לשושנה, בשבילי היא תשאר תמיד האשה."

לך תענה לה על דבר כזה!

אני לא מנסה להיות אף אחד. לא השתניתי במשך השנים. אני מוכרח לשיר רק דברים שאני מאמין בהם, לכן אני שר בתקליט האחרון שלי על כל מה שעבר עליי בשנה האחרונה.

אני עולה על הבימה עם בגדים שלבשתי שש שעות קודם לכן. כשהייתי בחיפה, קרעו לי החברה „הברווי", כי הלכתי בג'ינס קרוע. אך מעטים יודעים שיש לי הוביי: יש לי אוסף של 80 בקבוקי אפטר־שייב. אני אוסף את זה כבר שתים־עשרה שנה. אין אחד שאין לי.

יש בקבוק שאני משתמש בו שנתיים, ופיתאום בא לי עליו מחדש. אני אוהב להתרחץ ולהתבשם, בשבילי גם נורא חשוב הריח שנודף מאשה הנמצאת אתי!

שולמית יריב

הווי

היי דרומה, לקאסטהו!

ב צה"ל ביקש מנחה התוכנית יתוש בראש בגלי צה"ל, תשובה לשאלה כיצד יוצאים מלבנון. הוא קיבל מאחד המשתתפים בתוכנית את התשובה: מתחפשים לווידיאו.

★★★

רבנות או מוות

ב ירושלים הודיעו מקורביו של הרב הראשי הספרדי לשעבר, כי הם מסרבים להכיר במינוי של הרב הראשי הספרדי החדש, מאחר, שלדעתם, ההסבר היחיד לפטירתם, בארץ, של עשרה רבנים ספרדיים במשך עשרת החודשים האחרונים, הוא עונש משמים, על שהרב הראשי הספרדי הקודם הועבר ממישרתו.

★★★

לחם לא־אחיד

ב תל־אביב הגישה פרקליטות־המחוז תביעה נגד מאפיות בגוש־דן, על שבלחם שלהם נמצאו ג'וק אפוי, בדל־סיגריה אפוי, וחתל של עש אפוי ובורג.

★★★

טוהר המידות

ב ירושלים נתגלה, תוך כדי דיון בתקנה לשעת־חירום לשפיטת אזרחים ישראליים המבצעים עבירות בלבנון, כי עד כה ביצעו אזרחים ישראליים בלבנון עבירות סמים, הברחה, ביזה ואונס אחד, שבו אילצו את האשה הלבנונית להתקלח במשך 30 דקות רצופות, לפני שאנסו אותה.

★★★

הסנדלר הולך יחף

ב תל־אביב דחה בית־המישפט תביעת־פיצויים של עולה מברית־המועצות על גניבות ממיטעניו שהקיפו, לדבריו, בין השאר, שני מיליון רובל במזומנים; 5000 מטבעות־זהב; 2500 שעונים; 800 מטיליי־זהב; 100 סיכות יהלומים; 50 זוגות עגילים ושלושה טייפים יפאניים. מאחר שלדעת השופט, תביעת העולה אינה מתיישבת עם העובדה כי בהגיעו ארצה, ביקש הלוואה לתשלום 1800 רובל, שאותם היה חייב לנושיו בברית־המועצות.

★★★

פית־פיתה

ב תל־אביב הודיע איגוד־צרכנים, כי בעת עריכת בדיקות מישקל־התקן של דברי־מאפה, שלפיהם משקל לחם אחיד צריך להיות 750 גרם; פיתה — 100 גרם, שקלו מאות פיתות פיתה — 100 גרם, שקלו מאות פיתות מעשרות מאפיות שונות, אך אף אחת מן הפיתות לא הגיעה למישקל של 100 גרם.

★★★

שטיח מלאכת־פה

ב תל־אביב בעת מחלוקת מיסחרית בין מוכרי־שטיחים, גילה צד אחד כי הצד השני מחקה את שמות שטיחיו, קורא להם שטיחי קמפ דייוויד כדי ליצור את האשליה שהם שטיחי קינג דייוויד. אך הוא הושתק בתגובה, כי גם הוא נוהג כך ואף קרא לשטיחיו סופר־פקינג, כדי ליצור, אצל הקונים את האשליה שמדובר בשטיחי שנחאי.

★★★

מתוק־חמוץ

ב אילת בכינוס לקידום תיירות, ניגש מלונאי לסיני לבוש חליפה שחורה, שנראה לו כסוכן־תיירות, והציע לו להביא תיירים מטייוואן למלונו, אך נדהם לגלות כי הסיני שהינהן בראשו לכל הצעותיו, אינו אלא מלצר שהיה במקום, כדי להגיש תיקרובת לנוכחים.

הבורסה

הפתעה לכל הסוחרים

ן בבן, מה שכתבתי בשבוע שעבר היה נכון. אמרתי שיש סיכוי. עובדה: הענין עבר והפתיע אפילו את השועלים הוותיקים של הבורסה, אלה שמכרו מחשש למפולת וכבר למחרת חזרו וקנו את הסחורה שמכרו אתמול והם עשו זאת פעמיים.

בסוף השבוע שעבר, אמר לי אחד מטובי המבינים בענייני בורסה, שהוא מתקשה להסביר מה קרה והוא לא מוכן למה שיקרה מחר והוא לא בטוח מה שקורה עכשיו. כן, בדבר אחד הוא בטוח, שבפסיכולוגיה הוא לא מבין הרבה, אבל אם תמיד צריך לקרות ההיפך ממה שאומר לו נסיונו, הוא קונה, לא חשוב למה, העיקר כמה ושיהיה הרבה.

מינון מתאים. עד כאן המונולוג של הבורסאי: מכאן ננסה לבדוק מה באמת קרה. אלף — מסתובב הרבה, ויש אומרים, הרבה מאוד כסף שמחפש מטרה טובה להשקעה ומה יותר טוב ממניות חופשיות בשוק עולה שיש לו לאן לעלות?

יותר מזה, לאחר תקופה ארוכה, ארוכה מאוד של יובש, הנה הפעם התחיל השוק על אמת ולא חשוב מה קורה אצל אורגד, בסופו של עניין גם הוא רוצה שהבורסה תהיה טובה, ואפילו לא חשוב למה. זה טוב לכלכלה ואולי גם למיפלגה, העיקר שזה טוב.

בית, יש כלל ידוע, מה שיורד צריך לעלות וגם להיפך, הפעם הגיע התור של „לעלות". כל־כך הרבה מניות שעומדות מתחת לערכן הריאלי — צריך לבוא ולקטוף. היה חסר אות־הזינוק והוא ניתן, ברגע הנכון ובשעה המתאימה במינון המתאים וזה עבד.

שר־אוצר אורגד
מה שיורד, צריך לעלות

ובהזדמנות זו אני רוצה שוב לחלוק כבוד לסטטיסטיקה לתוכנית ההשקעה של הבינ־לאומי ולהחלטה של שר־האוצר לתמוך בעניין ואף להודיע על הקלות צפויות ועידוד הבורסה. לעומת זה אני לא בטוח שההודעה של בנק ישראל כי יקלוט כל איגרת־חוב שתוצע לו תרמה משהו לתהליך.

מעט פסיכולוגיה. גימל, שוק טוב לא יכול לעלות כל הזמן. חלק מאלה שהרוויחו על הנייר חייבים לממש את רווחיהם, ואם למרות המימוש הרחב הבורסה נסחפת בעליות־שערים, סימן שהיא מתחילה להבריא. כדי שתהיה מה שכולם רוצים שתהיה, היא חייבת גם לרדת מעט, ואולי יותר ממעט, ושוב לזנק. תהליך זה תלוי בדבר אחד: מיספר המצטרפים לשוק. משקיעים חדשים נותנים לשוק זה את הנשימה הארוכה, שלה הוא זקוק כדי להמשיך להיות שוק טוב.

על פי נתוני הבנקים, גדל מיספר הפקודות של הציבור, אך איש אינו יודע לומר איפה היא הנקודה שהופכת את הכמות לאיכות חדשה, שתקיים את הבורסה לאורך זמן. יש עוד בעיה: המחזורים במניות החופשיות עדיין קטנים יחסית. הפיזור של רבות מן המניות קטן מדי. יותר מדי אספנים אוחזים יותר מדי סחורה.

יש עוד עניין. לא לאורך זמן יכולה הבורסה להיות מנותקת מהמתרחש סביבה. הבורסה, שוק ההון, הוא חלק בלתי־נפרד מכלכלת ישראל, וזו כידוע נחבלה ופציעתה בינונית והיא זקוקה לעירוי של דולארים.

עצה? מי שבפנים ימשיך להיות, עד שייצא כשצריך לצאת. מי שרוצה להיכנס, יחפש לו את המציאות עדיין נותרו ובלבד שתהיינה מניות נכסיות — הרבה נכסים מעט פסיכולוגיה.

הדולר עוד לא מת

כ בר שנתיים ויותר מדי יום, שבוע, חודש, ריבעון ובכלל בכל הזדמנות, קוברים כל המומחים בחסר עצמם ובחסד זולתם את הדולר. עכשיו, אחרי שנתיים שבהן היכה הדולר את כל המטבעות החשובים באמת — את המרק הגרמני, הלירה הבריטית, הפרנק השווייצי, היאן היפאני ובעיקר את הפרנק הצרפתי — הפסיק הדולר לנוע כלפי מעלה והפסיד כמה אחוזים מערכו לעומת המרק הגרמני והפרנק השווייצי; עכשיו יצאו כל המומחים ומשיאים לנו עצות, אותן עצות שנתברו בשנתיים האחרונות.

עכשיו שוב נחזור: הדולר רשם שיאים חדשים מדי שבוע עד לאמצע ינואר, כאן נעצר. אבל עדיין ערכו וחוסנו עולים על כל מטבע אחר בעולם.

מי שאינו מאמין בדולר, יאסוף שקלים. הם מתרבים בקצב מהיר, בעיקר בחשבונות פת"ם. חוץ מזה, מי שרוצה להיות חכם ולהמיר רולארים במרקים, אל ישכח שסיבוב כזה עולה כמה אחוזים. ועוד סיבה טובה לשמור על הדולר: הוא כבר אצלכם במיזרון.

המדד בפברואר

א יש בשורה אני היום: נמצאה שיטה מהימנה לחיזוי עליית המדד חודש לפני פירסומו על־ידי הלישכה לסטטיסטיקה. החיזוי מבוסס על הנחות מוצקות שלא ניתן לערער אותן.

השיטה מבוססת על מחזורים שנתיים ובכל מחזור שנים־עשר חודשים ובכל חודש מיספר משתנה, אך ידוע, של ימים. השיטה, בינתיים, מותאמת ללוח הגרגוריאני, המתחיל בינואר ומסתיים בדצמבר.

רק לא בשבת. על פי השיטה החדשה יעלה המדד (הירוע גם בשם מדד המחירים לצרכן) או בלשון עממית אינפלציה, בשיעור של 13.4% בדיוק. נתון זה נובע משיעור האינפלציה היומית בחודש הקודם ינואר, שהיה 0.5%, ליום, שהוא בדיוק שיעור האינפלציה לכל שלושה וחצי חודשים ביפאן.

ואם האינפלציה ביפן היא כזו, אנחנו מכפילים ב־28 יום והתוצאה היא 13.4% שהיא־היא האינפלציה החזויה לפברואר.

אה, אמר לי שילשום חבר, תאר לך איך היינו נראים אם בכל חודש היו 28 ימים, המשכורת היא של 31 יום והאינפלציה היתה שובתת בשבתות.

שי לחג

כ די להיות באמת בעניינים ואיש העולם הגדול, אני נוהג לעלעל מדי פעם בעיתונות־חוץ ומשם, אני מודה, אני תופס כמה רעיונות וסיפורים. כך קרה לי גם הפעם.

להכות, להרים, להגדיל. וסיפור המעשה הוא כזה: ממשלת גרמניה, בעידודם של שילטונות־המס של ארץ זו, החליטו שהחל ב־1 במרס השנה, בעוד פחות משבוע, יצורפו מענקי־חג־המולד, הנהוגים שם, לשכר, ובשל כך יהיו חייבים במס. אבל מה שלדעת המעסיקים גרוע בעניין — סכומים אלה יחוייבו בתשלומים סוציאליים כמו ביטוח לאומי, קרן־פנסיה ועוד. בקיצור, הוצאה נוספת.

מה עושים? עושים: מציעים לעובדים הצעה שאי־אפשר לסרב לה: לשלם את מענק החג של חג־המולד 1984 — כבר עכשיו. שני הצדדים מרוצים: המעסיקים חסכו תשלומים והעובדים זכו במענק השנתי עשרה חודשים לפני המועד.

אני מציע לאמץ את החידוש הזה וגם להוסיף עליו. את המענק לראש־השנה לקבל בפסח, והמענק של פסח בראש־השנה. כך נוכל להכות את האינפלציה, להרים את המוראל ולהגדיל את פריון־העבודה.

שלם לעירייה וחיכנה מהפסד

א ני קורא וליבי עולץ בקרבי. „בלי טירחה – ללא מאמץ שלח בדואר על

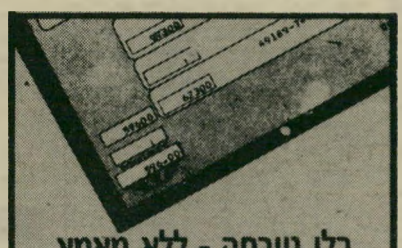

הצעת התשלום העירונית
הגיזברות שכחה את האינפלציה

חשבוננו הוראת־קבע בנקאית לתשלום מיסי העיריה והמים **ותקבל 10% הנחה בכל**

תשלום!" על החתום: עיריית תל־אביב יפו.

ועכשיו בא הסבר „למה זה כדאי לך?" קודם כל אתה מצטרף לרבבות אזרחים שהתמו וכו' ואתה תחוייב החל מה־3 באפריל 1984 ואחר כך בכל חודש זוגי.

אתה מקבל 10% הנחה, אתה חוסך עמלה ועמידה בתור בבנק, ואתה פטור מאי־נעימות של תשלום הצמדה וניתוק מים בשל אי־תשלום, וכו'.

אישור ממישרד־הפנים. ועכשיו אנחנו מגיעים לעיקר. אם תשלם בהתחלת אפריל, או בהתחלת יוני, או בהתחלת אוגוסט וכו' באמצעות הוראת־קבע, תקבל, כמובטח, הנחה של 10%. שכחו לומר לך שאתה רשאי לשלם את מיסיך בתום תקופת החיוב, כלומר את החשבון של אפריל־מאי 1984 אתה רשאי לשלם בסוף מאי ולא להיות נתון לאי־נעימויות הנ"ל.

זה בטוח, כך אישר מישרד־הפנים.

מעיני הגיזברות של עיריית תל־אביב נעלמה האינפלציה. חודשיים תשלום מראש באינפלציה של בין 20% ל־25% ויותר לאותם חודשים הם הפסד בטוח של 10% עד 15% למשלם מראש.

הביטוח של „דן" אינו מכסה גסות־רוח

ד תחבורה הציבורית בארץ נחשבת לאחת הטובות והזולות בעולם. יפה. וזה חל גם על דן בתל־אביב. ועכשיו לעניין עצמו. לשכנתי יש מכונית בצבע אדום, ישנה אבל טובה. ביום בהיר אחד עצרה במקום כלשהו. עוד לא הספיקה לצאת מהמכונית, ואוטובוס גדול של דן נתן לה ויש — שיפשוף — שקיפח חלק מן הצבע המקורי והשאיר תחתיו שריטות בצבע צהוב, של האוטובוס.

הנהג עצר, ירד, הסתכל, כמעט הצטער, אמר ששמו יעקב ואפילו את מספרו האישי מסר ולבסוף אמר: „תגשי למחלקת הביטוח של דן בהדר־דפנה בשדרות שאול המלך, שם יסדרו את העניין."

אחרי יום או יומיים הגיעה שכנתי למחלקת הביטוח של דן. אמרו לה שהנהג לא דיווח בינתיים על המיקרה. „אבל, אם את כבר פה, כדאי שתגשי לאקספרט (שמאי־הרכב), הוא יקבע את הנזק ואנחנו נשלם." יפה.

למחרת נסעה שכנתי עם המכונית לשמאי ברמת־גן. זה הסתכל ובחן, קבע שכל הנזק הוא 15 אלף שקל. הוא נתן לה אישור ואמר לה לחזור למחלקת־הביטוח ושם יסדרו את העניין.

עוד יומיים עברו, כדי שהניירות של השמאי יעברו למחלקת־הביטוח, ואז היא טילפנה ואמרו לה לטלפן שוב בעוד כמה ימים, כי הנהג עוד לא דיווח על המקרה.

עברו עוד כמה ימים. היא טילפנה שוב ושאלה אם הנהג בתיק מספר 18951 כבר הודיע, נאמר לה שכן וכי היא יכולה לבוא לגמור את העניין.

האיש של הספונג'ה. ואז, אחרי יום נוסף, בשעת־בוקר, התייצבה שכנתי שוב בקומה העשירית במישרדי מחלקת־הביטוח של דן. שוב חזרה על המיקרה, ציינה את מיספר התיק ואז אמרה לה הפקידה: „גברת, הנהג עוד לא דיווח לנו. אנחנו לא יודעים עם מי דיברת בטלפון, שאמר לך שהנהג כבר דיווח, אולי דיברת עם איש הספונג'ה. למה לא שאלת את שמו? אנחנו מצטערים מאוד."

הנהגת שלנו דרשה לדבר עם המנהל, וזה אומנם קיבל אותה, שמע את סיפורה ואישר, כי יינתן לה מה שקבע השמאי בלי הדיווח של הנהג.

עכשיו חזרה אל הפקידה וזו ביקשה ממנה לחתום על טופס, בו היא מאשרת שקיבלה את הכסף. כשאמרה שעוד לא קיבלה, הסבירו לה: „נשלח לך את הצ'ק בדואר." חתמה. ועכשיו, אחרי שחתמה, אומרת לה הפקידה: „גברת, הביאי אישור מהביטוח שלך שלא הגשת תביעה נגדנו." שאלה מה פיתאום, הרי נאמר לה שאין צורך בדבר ורי בחתימה, וחוץ מזה, אפשר לברר טלפונית אם הגישה והיא מוכנה להתחייב בכתב שלא תגיש תביעה, ומה פיתאום שולחים אותה לביטוח שלה אחרי־כן, אחרי שחתמה שקיבלה את הכסף, שעדיין לא קיבלה? „גברת," אמרו לה, „לא מוצא חן בעיניך — הגישי תביעה."

לא לחתום! וכן, אני תובע את עלבונה של שכנתי. על גסות הרוח, על שיטת הלך ושוב, על החתמת מיסמך שיש בו יותר משמץ של הונאה, ועל כך שמחלקה של דן קילקלה לקואופרטיב כולו ולחברו את שמו.

אני מציע לכל מי שייפגע על־ידי אוטובוס של דן להגיש תביעה באמצעות חברת־הביטוח שלו. אני מציע לכל אחד שלא לחתום על אישור קבלת כסף שלא קיבל. קבלת צ'ק והסכתו, כמוה כאישור על קבלת הכסף.

חיים טובים

מאת דליה גל

איך לרכוש מוצרי אלקטרוניקה בלי להתאמץ

★ **למחזיקי כרטיסי האשראי „ויזה" ו„ישראכרט" — אפשרות רכישה ללא תקדים של טלוויזיות „מץ" בכל הגדלים ב־12 תשלומים דולריים שווים.**

★ **חידוש נוסף: אספקה מהירה לבית הלקוח ממלאי קיים בכל חלקי הארץ.**

★ **טלוויזיות וידיאו „מץ" בהסדר תשלומים מיוחד של „ויזה" ו„ישראכרט" — בנקודות מכירה בכל ישוב בארץ.**

וריאציה על נושא: תשלומים ללא ריבית

מי זה אמר, שמצבנו בכי רע, שכספנו אוזל והולך, שאיננו יכולים להרשות לעצמנו שום רכישה יוצאת דופן, שכלו כל הקצים ושנת תשמ"ד היא סוף העולם?

האם שכחנו את התכונה הנצחית של עם ישראל שהוא „נחום — תקום": נופל על הראש — וקופץ על הרגליים. הנה, הבורסה התמוטטה — וראה זה פלא: שוב עליות שערים מדהימות. אז אם יש בינינו עוד מי שלא הספיק להנות מ„הכלכלה הנכונה" — לא קנה — טלויזיה צבעונית (נוספת?) או וידאו בעיתות השפע, יש לו עדיין תקווה.

קח לך טלוויזיה צבעונית

ומזר כל יום, כל שבוע גדלה התקווה. כיצד? הנה לכם חברה, שהחליטה ממש לתת לנו טלויזיות. כן, אני מתכוונת לזה. שהרי 54 דולר הם סכום של מה בכך כשמדובר במכשיר הנכסף.

אם דברי ער כאן אינם ברורים כל צורכם, אפרטם בהמשך ברצון רב. האם זכורה לכם .העיסקה הטובה בשוק של „מץ" על רכישת טלוויזיה בתשלומים ללא ריבית? בטוחני. ובכן, אנשים טובים באו וטענו: „טוב ויפה — עיסקה טובה וכדאית. אלא מה? יש "CATCH". עד גמר התשלומים — אין רואים את המכשיר בעין. ואם אני דווקא ממהר?

הסדר תשלומים למחזיקי כרטיסי אשראי

ישבו וחשבו חכמי „מץ" ומצאו את התשובה בעזרתם האדיבה של חברת „ויזה־הרי לכם חדשה צרכנית מעניינת מאד: לכל מחזיקי כרטיס האשראי „ויזה" או „ישראכרט" ניתנה, לראשונה בישראל, האפשרות לרכוש טלוויזיות „מץ" **ב־12 תשלומים דולריים שווים**, כאשר הפעם יש גם אפשרות לאספקה מיידית ולא רק בגמר התשלומים, כפי שהיה נהוג בגירסה הקודמת על העיסקה.

העיסקה הנוכחית, אגב, תקפה לגבי כל הגדלים הקיימים למסך "14, "20, "22 ו־"26, כאשר התשלום הראשון זהה ליתר 11 תשלומים דולריים שווים. לפי הפירוט הבא:

טלוויזיה צבעונית (כולל שלט)	תשלום ראשון (בדולרים)
"14	54
"20	83
"22	96
"26	111

★ המחירים נקובים בדולרים. התשלום מבוצע בשקלים לפי שער מכירה להעברות והמחאות ביום החיוב.

זהו זה. איש איש לפי כיסו — אף אחד אינו מקופח. באשר לוויזאו, הרי עומדת בעינה העיסקה הקודמת של **תשלומים שקליים ללא ריבית**, כאשר האספקה היא בגמר התשלומים, אך הפעם נוספה לעיסקה הנוחיות שבהסדר עם „ויזה" ו„ישראכרט".

נקודת מכירה בכל ישוב

חידוש נוסף שאין לזלזל בו: המכירה אינה בבית מץ בלבד, אלא בכל חנויות החשמל המובחרות, כאשר בכל עיר וכמעט בכל נקודת יישוב ישנה לפחות חנות אחת המשתתפת במבצע הבלתי־רגיל הזה. כל המתעניין לדעת איזוהי נקודת המכירה הסמוכה למקום מגוריו, יואיל להתקשר לבית מץ שברח' מודיעין 19 בני־ברק, טל' 03־799114, ויופנה לכתובת הנכונה. למי שבחר באפשרות של אספקה מיידית ולא בגמר התשלומים תסופק הטלוויזיה **תוך זמן קצר ביותר לבית** הלקוח בכל חלקי הארץ. האספקה, כולל הדרכה, היא בסכום סמלי של 1500 שקל בלבד, ללא הבדל במקום האספקה (סכום זה ישולם בבית הלקוח בעת קבלת המכשיר).

קשה לומר, שאין כאן פריצת דרך בשיטת מכירה. חברו יחד שני גורמים רציניים „מץ" מצד אחד וחברות כרטיסי האשראי מצד שני („ויזה" ו„ישראכרט") כשהאחד נשען על אמינות וותק והאחרים על נוחיות ההסדרים — ויצאו בהצעה יוצאת דופן זו, המתחשבת במצב השוק, כלכלית ופסיכולוגית גם יחד. ואנחנו, הצרכנים, נשכרים.

ישראכרט מע"מ
ISRACARD LTD.

בנק לאומי
valid only in israel

VISA

פרדי דורה, הזמר־בדרן שנשכח, ממשיך להופיע לפני ייקים, מקונן על היחס של אמצעי־התיקשורת לאמן קשיש כמוהו, מספר על בעיות הייקים בארץ והסיבות לכך שלא התערה

„אחד הכאבים הגדולים שלי זה שאף פעם לא עזבתי את הארץ, ואנשים חושבים שירדתי"

„הרבה דברים השתנו בארץ. לפני קום המדינה לא היתה אלימות, ואם היתה — היא היתה גינטלמנית"

„נורא חבל שלא מנצלים את הכישורים שלי. אף פעם לא משתפים אותי בתוכניות רדיו וטלוויזיה"

„עד ששת־הימים אני לא זוכר התנהגות רעה של קהל. הכל התחיל אחרי ששת־הימים. אני לא בנוי לזה"

„בעין־חרוד לא הבינו את הילדים של העלייה הייקית, ואנחנו לא הבנו מה רוצים מאיתנו"

„קומדיאנט אחד ששמע שהמדינה קמה, נכנס ל„גינתיים" ואמר: חברה, צריך לברוח! תהיה מדינה, ואין לנו!"

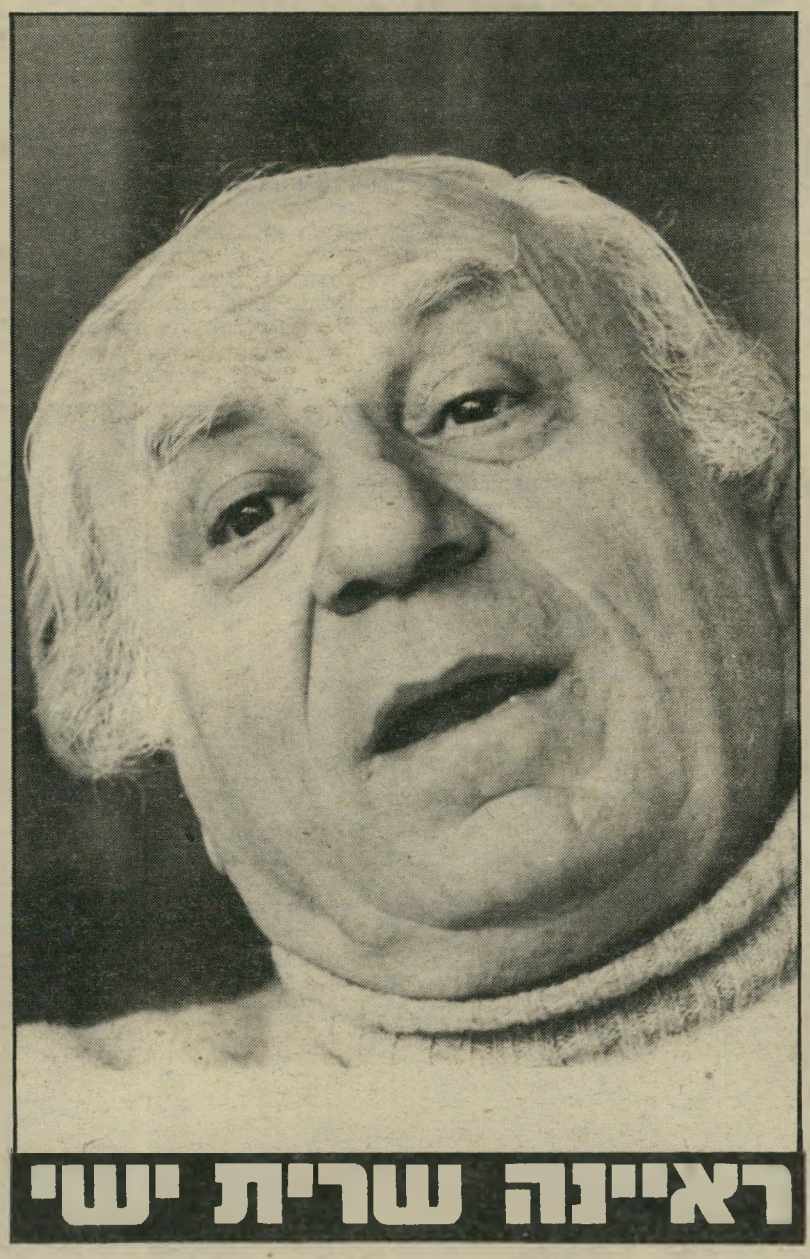

ראיינה שרית ישי

„היה נפלא — לפני הקמת המדינה!"

זה קרה בזייפלד אוסטריה, עיירת סקי מיניאטורית הלקוחה כאילו מעולם האגדות. ראינו אותו על מישטח ההחלקה על הקרח, היו לו תנועות מעודנות של רקדן אלגנטי, הוא הפליא לשייט על המחלקיים ולאחוז בעדינות ביד הגבירה שרקדה איתו. הוא היה בסביבות שנות ה־60 של חייו. זהו פרדי דורה, כך הייתי בטוחה.

היה לי ברור, שפרדי דורה – כוכב שנות ה־40 וה־50, אלילם של הורי שהיו נוסעים, כמו גרופיס, כל שבוע מירושלים לנהריה, רק כדי לראות את ההופעות שלו – ירד לאוסטריה או לגרמניה.

לא. זה לא היה פרדי דורה. זה היה זיגי, אזרח אוסטרי בפנסיה, שבילה עם זוגתו חופשת סקי.

שכחתי מפרדי דורה, עד שבאורח מפתיע נתקלתי, כמה שבועות לאחר מכן, בשמו. באתי לראות אותו בבית ציוני אמריקה בהוֹפעה חיה.

הקהל היה ראוי לתיעוד בסרט־טלוויזיה או בסרט־קולנוע, קהל של עולם הולך ונעלם, שרידיה האחרונים של קהיליית הייקים, גברים גבוהי־קומה לבושים באלגנטיות, גבירות מטופחות במעילי פרווה, תיסרוקות עם ספריי וציפרוניים אדומות. ברחש השקט של דיבורים בלט הצליל הגרמני. גברת אחת אפילו באה עם הכלבלב שלה, זה לא הפתיע איש.

בחדר־ההלבשה, בחלוק, פגשנו את פרדי דורה, מנומס מאוד, חלקלק מאוד, שרמנטי מאד. את פגישתנו הפריעה גברת קוקבסקיה מעיתון פולני. העיתון הפולני חשוב לדורה הרבה יותר מאשר העיתון שאני מייצגת. העיתון הפולני יביא לו קליינטים להצגה הבאה. אני מקסימום יכולה להזכיר אותו לקהל שהספיק לשכוח, ושספק אם יתעורר ויזכור מחדש.

הגברת מהעיתון הפולני מבקשת מהר דורה תמונה. הוא נותן לה תמונת פורטרט בגודל של 17/30. „זה יותר מדי גדול," היא אומרת, „זה לא ייכנס לעיתון." צלמנו מתנדב להסביר לה שאפשר להקטין את התמונה. „כן," היא אומרת, „אבל זה עולה כסף." אולי הר דורה יכול לתת לה תמונה יותר קטנה. הר דורה מוציא תמונת פספורט. גברת מעיתון פולני מרוצה, מבקשת מהר דורה קצת ביוגרפיה.

הוא מספר לה על עצמו – הופעות בגינתי ובפילק. הגברת לא כל־כך יודעת על מה הוא מדבר. פונדק מפורסם מאוד בנהריה, גברת מעיתון פולני מהנהנת בראש. הופעות

(המשך מעמוד 59)

בגרמניה. „ואם זה מעניין אותך, אני נשוי לתימניה." הוא לא לחש לה. זה לא כל־כך מעניין אותה.

הר דורה מסתרק, מאפר את פניו ולובש מיכנסיים עם שלייקס, וסמוקינג מבהיק. קורט מאס, הפסנתרן שלו מזה 24 שנים, רוכס לו את עניבת הפרפר. הם מדברים ביניהם גרמנית. כל מי שנכנס לחדר־ההלבשה מדבר עם הר דורה גרמנית.

באולם מושמעת כעת מוסיקת־רקע רומנטית מתוך רדיו טרנזיסטור בעל שני רמקולים. את המוזיקה הזו שמעתי בזייפלד. שמאלץ נפלא ומתקתק. הקהל מתיישב. השורות מתמלאות. קהל שקט, סבלני. הרחש בעל המבטא הגרמני לעולם אינו עולה לטונים גבוהים מדי.

פרדי דורה עולה לבימה לקול נגינתו של קורט, המנגן דווקא את ארץ, ארץ, ארץ של אילנית. כמה בדיחות, הקהל מש־תולל. בדיחות פוליטיות. אני מצליחה להבין מתוכן רק את השמות. אוזן – הקהל שואג. תמ"י – הקהל מוחא־כפיים, מוטהל"ה גורנישט, אבו חצירא, בורג יישלח לאולימפאידה בתור שר־המרתון כאלוף הארץ. אני מזהה עוד שמות מהמפה הפוליטית. הקהל צוחק, אך לא בהיסטריה. מדובר פה בייקים.

אחר־כך פרדי דורה שר את כל השירים פון נעמי שמר עם מילים משלו. השיר בעברית, הקהל מצטרף בעברית לפיזמון החוזר.

אני מניחה שקהל דוברי הגרמנית נהנה מאוד מההופעה של פרדי דורה. נראה שגם הוא נהנה משיחה איתו, אני מבינה שעמוק בלב היה רוצה לחזור ולהופיע לפני קהל דוברי עברית. „קהיליית הייקים מזדקנת," הוא אומר לי בכאב. „עוד מעט אאלץ להופיע בבתי־אבות." הקהל הישראלי לא מסתדר איתו. הוא בוכה ממש על הסיגנון שהשתנה פה מאז מילחמת ששת־הימים, נזכר בגעגועים בימי תל־אביב העליזה, שמלפני קום המדינה.

פרדי דורה, ייקה אופייני. מרבית חייו חי בארץ, והוא עדיין לא מכאן, הוא משם. יש להניח שכשהוא מבקר בגרמניה לצורך הופעותיו, הוא מרגיש שם יותר בבית מאשר כאן. 46 שנים הוא בארץ, ועדיין לא התערה. עדין הנימוסים ייקים והתשובות ייקיות. שאלו אותו על השואה ותקבלו תשובה ייקית אופיינית. אני עצמי לא הצלחתי להתמודד עם תשובתו המדהימה. העדפתי להניח למה שאמר וללכת הלאה.

פרדי דורה, כוכב־עבר שנשכח, אולי נציגה האחרון על הבימה של קהיליית הייקים, ההולכת ומזדקנת, דרכו אפשר ללמוד, אולי, מה קרה לנו בארץ הזו.

■ ■ ■

● מתי עלית ארצה?

רגע לפני הסוף. מלאו לי 17 שנים. אחי ואני מילאנו טפסים לעליית הנוער ומסרנו אותם לקהילה, הוא לא הספיק לעלות והלך יחד עם כל ששת אחי ואחיותי ועם אבי ואמי, אני היחידי מכל המישפחה שניצלתי, כשעליתי ארצה ב־1939 במיסגרת עליית הנוער.

● מה היתה התחנה הראשונה שלך בארץ־ישראל?

קיבוץ עין־חרוד. הכניסו אותי לעבוד בסנדלריה. עבדתי עם איש נפלא, שלשמחתי הרבה חי עד היום, גור־אריה שרף, שמו. האיש הזה מקיף כל שנה את הגילבוע. לא ידעתי עברית ולא ידעתי יידיש. הייתי ילד מבית ייקי אמיתי. אבא שלי היה חייל גרמני, שלחם במילחמת־העולם הראשונה, עם כל האותות שקיבל הוא גם הלך לבוכנוואלד. הוא גם התחתן במדים של חייל גרמני. הוא היה מאלה שהאמינו שלא יאונה להם רע, מפני שלחמו למען גרמניה.

„רוב העלי"ה הייקית ישבה פה על המיזוודות וחיכתה שהמילחמה תעבור, כדי לחזור לגרמניה"

הכעס הלך וגבר ככל שהגיעו השמועות מאירופה. הם כעסו עלינו ולא הבינו איך לא התנגדנו לעליית הנאציזם.

זו היתה התקופה של מיקלחות ביחד, בתי־שימוש ביחד, כביסה ביחד. כולנו הבאנו מהבית ארגזים עם בגדים. כל אמא שלחה כמה שרק יכלה. לקחו לנו את כל הארגזים והכניסו אותם למחסן. הם אמרו שאנחנו נלבש מה שכולם לובשים. היום אפשר להבין את זה. אז לא הבנו למה לוקחים מאיתנו את המעט שיש לנו מהבית. לא הבנו מה רוצים מאיתנו.

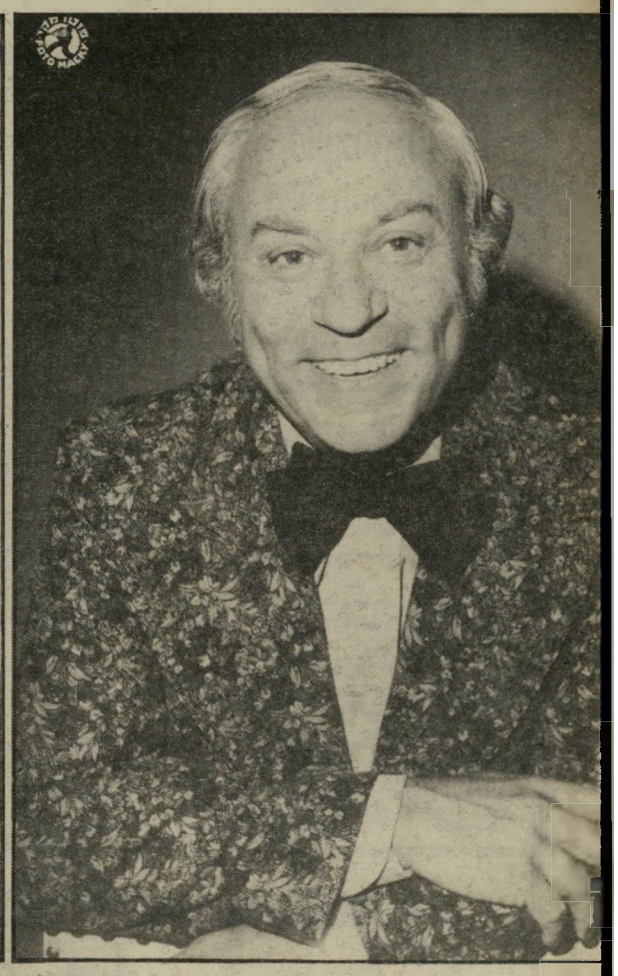

פרדי דורה: אז והיום

„אף פעם לא התרגלתי ללכסיקון ולסיגנון החדש שצמח פה אחרי ששת־הימים..."

● היית ילד מבית ייקי, נפלת לארץ חדשה, אקלים חדש, מנטליות חדשה, איך הסתדרת?

הייתי אומלל, כי הייתי לבד. היינו ממש ילדים והיו ילדים הרבה יותר קטנים ממני. מצאתי את עצמי בסביבה זרה גמרי. מדובר בעין־חרוד שלפני הפילוג. עין־חרוד שהיתה דוגמה לכל הקיבוצים בארץ. היחס אלינו היה מאוד נוקשה. עבדתי היכן שנשלחתי, עבדתי עם ציזלינג בשדות והם לא הבינו אותנו. לא יכלו להבין מה מתרחש בלבנו, לב ילדים שנשלחו מבתיהם למקום זר לחלוטין, והם כעסו עלינו.

„מי העז להעלות על הדעת שנגיע למה שקורה פה עכשיו? מה נשאר פה? מה קורה פה? זה נורא!"

● ואיך הסתדרתם עם המנטליות?

לא הסתדרנו! לא ידענו את השפה, שלא לדבר על זה שלדבר בחדר־האוכל של עין־חרוד גרמנית, נחשב לקטסטרופה. מה יכולנו לעשות — לשתוק? היינו מאוד מאוד אומללים וזו הסיבה שרוב הילדים עזבו את הקיבוץ. פשוט לא ידעו איך לטפל בנו.

● היו עליות נוער שלא הרגישו כל־כך אומללות?

נכון. אלה היו העליות של 1936־1935. אלה היו העליות הטובות, שהקימו את חולתה ואת אלונים, בו בזמן שאנחנו הייינו הנוער שניתן להצילו, לא עלינו מתוך אידיאולוגיה.

● איך התמודדת עם הריחוק מהמישפחה?

קיבלתי מיכתבים מהצלב־האדום. הם היו מאוד מדאיגים. כתבו לנו געוואלד־עזור: תעשה! מה יכולתי לעשות? אני זוכר שלמרות המזל הרע, ההורים שלחו לי איגרות־דוארבשווי של בול. עם זה אפשר היה לעשות קניות באתונה.

כשהתחילה המילחמה נפסק כל קשר, ואז מצאנו את עצמנו 60 ילדים בסירה אחת.

● דיברתם על זה?

מה שפחות, מה שפחות, מה שפחות.

● אתה יכול לשחזר את סחדיר, בילד שנותק ממישפחתו, ילד הנמצא בארץ זרה ולא יודע דבר על גורל מישפחתו?

הכי נורא היה שאי־אפשר היה לדבר עם מישהו. אף אחד מהמדריכים לא הבין מה עובר עלינו, אולי בגלל שאף אחד לא ידע את הממדים של השואה, אף אחד לא ידע כמעט עד הסוף.

אני זוכר שזוג אחד מעין־חרוד היו בשליחות בפולין ולא יכלו לחזור, אבל איכשהו הגיעו. אני זוכר את החגיגות לקראת בואם, ואז נודע לנו על מחנות־הריכוז. ניסינו לא לחשוב, ניסינו לעשות למען המישפחות, אבל מה יכולנו לעשות?

ב־1941 נסעתי לתל־אביב עם חברים. כל אחד היה עסוק לפרנסתו. אני עשיתי כל מה שרק אפשר. צבעתי גגות, עד שיום אחד הצטרפתי לבימה זעירה בשם לילית והתחלתי להתפרסם בתל־אביב. איפה שהיה נשף, היה פרדי. היה לי פרטנר בשם דני. רקדנו סטפס. זה היה הדבר.

השנסון הראשון שלי תורגם על־ידי רפאל קלצ'קין. ההצלחה היתה גדולה, אבל העסק פשט את הרגל. הייתי עליז ושמח וטוב לב, ולא חשבתי על מה שקורה באירופה. באותה תקופה היו המון מועדוני־לילה בתל־אביב. התקבלתי במועדון־לילה ברחוב הירקון, אחר־כך הופעתי בקאזינו של חיפה, זה היה קאזינו! באירופה לא היה קאזינו כזה.

מה שמצחיק זה שהבעיה שלי אז, היתה ששרתי עברית והיו שם המון חיילים בריטים ואוסטרלים. נו, היית מאמינה? אז שרתי עברית, היום אני צריך לשיר בגרמנית.

נו, טוב, אם צריך אנגלית, אז התחלנו להופיע במועדון־הלילה סמדר, איפה שהיום השגרירות האמריקאית. לא מוכר לך השם? נו באמת, את לא יודעת איזה מקום זה היה? היו שם תוכניות בינלאומיות, היתה התיזמורת של שמואל פרשקו, מוכר לך השם? לא? מה איתך? „האמיני יום יבוא"? לא מוכר לך? נו טוב, זה כבר בטח מוכר לך מיירלה, אמא שלך בטח שרה לך את זה. הוא היה אחד המוזיקנטים הכי גדולים. מובן שהוא היום באמריקה. נו, זו היתה תיזמורת מאוד מפורסמת, אבל מה — רצו שאשיר אנגלית בשביל האנגלים. אז למדתי את המילים בלי לדעת אנגלית.

„לא יכולתי להחזיק את הפונדק בנהריה. אני לא רגיל לקהל שבורח בלי לשלם. אצלי מלצר עם סמוקינג היה מגיש לשולחן, ואנשים שילמו אחרי החוכנית, לא לפניה"

אחת הקליינטיות שם היתה יפה גוסטין, מוכר לך השם? נכון, מיירלה, יפה ירקוני. אז יפה היתה באה עם אמא שלה ועם אחיה. היא היתה אז רקדנית אצל גרטרוד קראוס, שהיתה פעם שם דבר בתל־אביב. ויפה גוסטין היתה מבקשת ממני תמיד במיוחד את השיר „יו בילונג טו מיי הארט". זה היה השיר שלה. נו, תפסתי שהזימרה הולכת לי, נשארתי עם התיזמורת והופענו בערב בסמדר ובבוקר ואחרי־הצהריים בגינת־ים. היתה שם מירפסת ענקית ושם היינו מופיעים. אוי, כמה שהטיילת היתה יפה. למדתי לתופף והקומבינציה של מתופף־זמר היתה מאוד מיוחדת, ועברתי לעבוד בפאלס דה דאנס ארמון הריקודים.

■ ■ ■

● היה פה נהדר לפני שקמה המדינה.

מה, את לא יודעת את זה? היה קומדיאנט אחד מקסים. סאנשאנסקי שמו. כשאמרו שקמה המדינה, הוא נכנס לגינת־ים וצעק: חבר'ה מדארף אוט לוייפאן סביס המדינה. מה את לא מבינה? נו טוב, הוא אמר חבר'ה, צריך לברוח, זאת תהיה מדינה!"

● ספר לי עוד על תל־אביב שלפני קום המדינה.

היו בתי־קפה. זה מצלצל לך כמו אגדה, אבל תאמיני לי, בתי־קפה כאלה לא ראו בריביירה הצרפתית. בקפה נוגה ניגנו כל יום אחרי־הצהריים ובערב תיזמורות, וקהל ישב והקשיב. היה קפה פילץ וגינת־ים, והיה הקאמרד קלאב, מועדון החברים. כל הקומפלקס של מלון דן היה שונה. עמד שם מלונצ'יק בשם קפה דן ובהמשך היה בית־קפה עם מירפסת לים.

סרדי דורה בהופעות: 1940, 1960 ו־1984

„היחס לאמן מתבגר הוא מתחת לכל ביקורת. כואב לי כשאני רואה מה קורה לאמנים...“

היו המון מקומות לאורך הטיילת ובסוף רחוב אלנבי היה פאב אחרי פאב. ניגנו תזמורות בבוקר ובערב ואחר־הצהריים. היו אפילו תיזמורות רק של נשים. המשכורות היו איחס, אבל התפרנסנו מהבקשישים של האנגלים.

● בבתי־הקפה לא שנאו את האנגלים?

תמיד שנאו את האנגלים. תמיד הם קיבלו מכות. ב־10 וחצי היו מודיעים במועדוני־הלילה: „ליידיס אנד ג'נטלמנס, פליז אורדר יור לאסט דרינק,“ וב־11 תל־אביב היתה נסגרת. היו בתי־שעשועים ובתי־מרזח. לאנגלים היתה שיטה, אם איזה מקום לא נראה להם, הם היו עושים אותו מחוץ לתחום לחיילים, וזו היתה מכת מוות למקום, כי האנגלים הביאו את הכסף.

● תושבי הארץ ישבו ביחד עם האנגלים?

בכלל לא: בפילץ או בסמדר הרוב היה יהודי. בבארים היו האנגלים שהיו הולכים מכות עם האוסטרלים, שישבו אחרי עזה והיו מגיעים לתל־אביב ומשתכרים כמו חמורים. המישטרה הבריטית היתה אוספת את השיכורים כל לילה מרחוב הירקון.

„הנה מופיעים בטלוויזיה כל מיני אנשים בחוכניות טבחות, ואני הידוע כטבח מעולה, אף אחד לא מזמין אותי לטלוויזיה“

הישוב היה חסר־סבלנות ועויין את מי שהיו לו קשרים עם הבריטים. מי שהלכה עם בריטים, היו עושים לה חג הגז, חתכו לה את השערות וזה היה ברור. ביפו היו ממש בתי־בושת. היו דלג'אנסים בין רחוב הירקון ליפו, שהתחילה איפה שהיום שוק הכרמל. היו לוקחים דילג'אנס בשביל כמה גרושים, ושם היו ממש בתי־זונות, כך שבתל־אביב בכלל לא היו זונות.

● הזונות היו ערביות?

ביפו בוודא שלא היו כמעט זונות יהודיות.

● ואחרי קום המדינה אין כמעט זונות ערביות, יש בעיקר זונות יהודיות.

מי העז לחלום שיקרה פה מה שיש לנו עכשיו! מה זה, מה נשאר פה? זה נורא!

לפי דעתי, לא היתה אלימות לפני קום המדינה, ואם היה אלימות היא היתה ג'נטלמנית. ~~רק~~ רק שנים אני בעסקי הלילה, אינני זוכר שהיתה מריבה בין שני יהודים בבאר. היה תמיד המישפט הידוע: „יש לך ביצים, צא החוצה“ לעולם לא במקום שיש אנשים אחרים.

הרבה דברים השתנו פה. התבלבל כאן המושג של חברמניות ובאלגאניזם עם אלימות. פעם היה באלאגן, היתה השתוללות חברמנית, אבל לא היו מכות, לא היתה אלימות.

אחרי 48' עברתי לנהריה. פתחתי מועדון־לילה קטן ונחמד בן 60 מקומות. אחר־כך בניתי את הפונדק על אם הדרך. ארמון קטן, עסק יפהפה מאבן ומעץ. עד מילחמת ששת־הימים אני לא זוכר התנהגות רעה של קהל. הבאלאגן התחיל מייד אחרי ששת־הימים. אז התחילו לברוח בלי לשלם, אז הורידו אותי מהבימה בגלל בדיחה אידיאית, אז התחילו לשבור כוסות. הכל התחיל אחרי ששת־הימים.

סגרתי את העסק. לא יכולתי לעבוד עם קהל כזה. אני לא בנוי בשביל קהל כזה. אצלי, כשהיית ושבשינאה אני לא אחזיר את מה שהפסדתי. לכן גם לקחתי שילומים. אני חושב שאלה שלא נגעו בשילומים עשו פשע. זה נושא מאוד רגיש השאלה שלך, ואני לא פעם שאלתי את עצמי מה אני צריך לעשות. אז אני מופיע שם, ואני מארח בביתי הרבה מאוד גרמנים. קשרתי קשרים עם אנשים נפלאים, שלא הייתי רוצה לוותר עליהם, אבל תמיד אני מדבר איתם על השואה, זו שיחה מאוד אקטואלית.

זה נורא, מה שאני בתור ילד יהודי שאיבד את מישפחתו בשואה, הולך להגיד לך. אבל עד תקופה מאוד מסויימת ניתן להבין מה שהתרחש שם, כי אני זוכר שברחובות גרמניה עמדו חיילים וחילקו אוכל לאנשים. היו מיליוני מחוסרי עבודה. העם שכב טוטאלית על הבטן, ועל זה היטלר עבד. ופיתאום, כשהיטלר עלה לשילטון, היה להם אוכל, היתה להם עבודה וכל אחד היה

קהל ייקי בהופעת דורה

„הקהל שלי הולך ופוחת מדי שנה. עוד מעט אופיע בבתי־אבות.“

באה למועדון, היה מלצר מושיב אותך בכבוד במקום. אחר־כך היה בא מלצר עם סמוקינג, ומגיש לך. אצלי היו משלמים אחרי התוכנית. אף פעם לא לפני התוכנית. אני לא יכולתי להתרגל לסיגנון של העבאדאי בדלת. לא אני ולא תיקווה אשתי.

את יודעת שאני נשוי לתימניה? נו, אז סגרתי. כל המישפחה שלי הלכה בבוכנוואלד, אז קיבלתי פיצויים וגם התחלתי להופיע בגרמניה, ואז מי שנסע לגרמניה, הסתכלו עליו כעל מי שלא שייך לחברה.

● איך יכולת להופיע בגרמניה אחרי מה שקרה למישפחתך? איך אתה יכול להופיע שם היום?

אני מאמין שבשינאה לא פותרים שום דבר שייך למשהו, גאה במשהו. אני חושב שרבים לא ידעו לאן זה יוביל, אני בטוח בזה.

הכל היה עד כדי כך מאורגן, שלא יכולת לא להיות חבר במיפלגה הנאצית. בכל בית היה אחראי על הבית, שהיה מדווח לאחראי על השכונה, ואם לא היית במיפלגה לא קיבלת עבודה.

■ ■ ■

● מה בעצם קרה לקאריירה שלך, היית סופר־סטאר, היו לך שלאגרים כמו „אב יקר“, „טנגו בין ערביים“, „אתחתן לי עם סמלת“, „בוקר טוב גברת!“, „אל תשכחני“ ועוד, והיתה התקופה של נהריה עם האוכל הנהדר ומופעי הבידור. מה קרה לכל זה?

טוב שאת שואלת. זה חשוב לי מאוד. אני בן 62 ואני לא שבע־רצון. לא יודע מה קרה לקהל שלי. הוא הזדקן. אני לא מתאים לקהל הצעיר. השיכבה הזו של אנשים שבאה להופעות שלי מזדקנת. אם בשנים קודמות עשיתי 24 הצגות בחודש, כעת אני עושה 18. שליש מהקהל שלי זה לא ייקים. מאז שרז'יגן מת, באים אלי גם הפולנים. הקהילייה הייקית הולכת ונעלמת. זה נגמר. אני חושב שבעוד שלוש שנים אני אתחיל להופיע בבתי־אבות, או שאלמד רוסית.

● ולמה שלא תחזור לעברית?

תמיד עשיתי סאטירה פוליטית ופה קרו שני דברים. נהריה עשתה לי טוב ורע. בניתי עסק שמכרתי בצורה מטופשת עם ביש־מזל, כי לא יכולתי להחזיק אותו, כי אני לא בנוי לקהל החדש. זה לא בא בחשבון שאני אגבה כסף בכניסה. מה זה לונה־פארק, קולנוע?

לקחו לי את הסיגנון. לא ניתן לי להחזיק מקום עם סטייל. לא יכולתי להתמכר לעבאדאי ליד הדלת. זה לא אני וזה לא תיקווה אשתי, שעמדה מאחרי הבאר, לא יכולנו להתרגל ללכסיקון החדש. זה נלקח לנו בין האצבעות. הכל נגמר. אצלי הופיעו טובי המוסיקאים: דני

„אולי אפשר לסדר לי באיזה מקום לספר את בדיחת השבוע, אולי אני יכול לתת ברדין את תפריט השבוע“

גוטפריד היה אצלי קבוע. תסתכלי על המדינה כולה. אין מועדון־לילה אחד שראוי לשמו. גם את מועדון התיאטרון בחיפה. נובמבר, קארוואן, זה לא מועדוני־לילה.

למה לא עברית? אין לי שפה משותפת עם דוברי העברית. צביאלי, ממועדון התיאטרון היה אומר לי: „למה אתה מחליף בתוכנית אחת שלוש חליפות?“ אבל אצלי במה זה במה, ומועדון־לילה לא, פחות מכובד מתיאטרון. אני לא מסוגל להופיע בג'ינס ובסנדלים, שרואים לי את האצבעות. לא, אין לי שום שפה משותפת עם דוברי העברית. החבר'ה במועדון התיאטרון היו אומרים לי: „למה אתה לא מספר בדיחות גסות?“ הסיגנון שלי זה לא בדיחות גסות, זה קומבינציה של חריפות ושל דו־משמעויות, מיועד לאנייני־טעם.

● הקהל הישראלי לא אניין מספיק לטעמך?

מי? הקהל של מועדוני־הלילה?

● בגרמנית אתה מופיע באולמות תיאטרון, למה לא תופיע גם בעברית?

(המשך בעמוד 62)

תשבצופן

2425

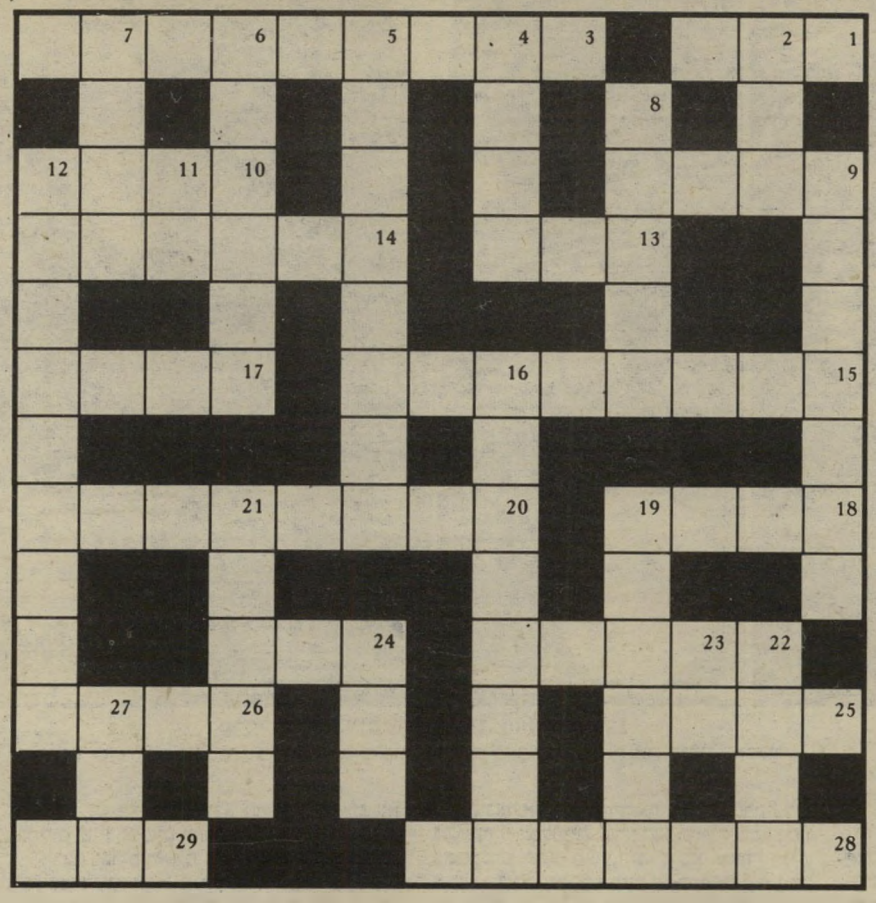

פתרון תשבצופן 2423

מאת

אביגיל ינאי

מאוזן:

1. על האהבה הזאת היתה תלויה הודעה בעתון (3)
3. יש לשער שלא רק אחד מן העם הגיע לשם (5,4)
9. אחרי שיגישו לנו מן המשקה לא נקטר יותר (4)
10. הצבע המוחש ביותר (4)
13. אין טעם לחפש אותו בבר (3)
14. פרא־אדם זה, אם לא יאמר די, סופו כבול (3,3)
15. המבוכה נוצרה מפני שחשון אינו ראשון לחדשים (3,5)
17. לחובב השמות נוסף גם זה בין היתר (4)
18. זאת בודאי לא הבעיה שלכם (4)
20. לא מהן נולדה רחל (3,5)
22. השיג הכל מיד שניה (2,3)
24. הנה ראה איזה קיר גבוה (3)
25. אילו היה שם רק עוד אחד, הוא לא היה כל־כך לבד (4)
26. ב.ב. היתה הראשונה שיצאה מידו (4)
28. כובש נשים בצחצחות לשון (7)
29. הדג שגילה כי המים ליד הגדה עכורים (3)

מאונך:

2. טועים החושבים שהוא בא רק בסערה (3)
4. איש הולנדי צעיר נטוי לפי מטה (4)
5. חפשתי הוראה כפולה (4,4)
6. מן המושבה אל העיר ובכל זאת קרוב ביותר אל הטבע (6)
7. רק עם מלקחיים כאלה אפשר להוציא את הסיר מתוכי התנור (4)
8. אולי בגלל הקר בעיר האפריקנית העתיקה, אמר עליה קטו הרומאי, כי היא חייבת להשמד (5)
9. גם בלי המקנה הרכוש רציני (4,3)
11. שום חיק לא יצילו מלשלם את המגיע (2)
12. במשטר המונרכיסטי הנהוג שם, כדאי להזהר מן השטן (4,5)
16. אוניברסליות? (6,2)
19. חיים במרחק של 10 שעות בס"ה מכפר־סבא (6)
21. התרגיל נסתיים, ועמו גם השמחה
22. די עם המרה השחורה, יש דרך אחרת לחיות בה (4)
23. מן העבר השני רבה השמחה (2)
24. איזה נחש המלאך הזה (3)
27. התפתית לו? זה אבוד: אין צרי שיועיל לצירים (3)

היה נפלא

(המשך מעמוד 61)

צריך אמרגן ולא לוקחים אותי יותר! עובדים עם החבר'ה הצעירים — מוטי גלעדי, דובי גל. חלילה, אני לא אומר ביקורת רעה. זה בידור של החבר'ה ואני לא יודע לחקות מרוקאים ולא שר יוונית, אז מה יש לי לספר לחבר'ה? החומר שלי בנוי כולו על נוסטלגיה שמעניינת את הצברים כמו השלג דאשתקר.

● אתה מתוסכל?

נורא! זה חבל, זה פשוט מאוד חבל. אם איזה אמרגן היה לוקח את ג'טה, יפה ואותי, ועושה מופע עם הכישרונות שלנו, שמיועד לקהל שזוכר אותנו מאז, זו היתה הצלחה ענקית. לצעירים יש גששים, דובי גל, טוביה. צפיר, אבל לחבר'ה הוותיקים אין את מי לשמוע, אין להם בידור.

● כל השנים גרת פה בארץ ובכל זאת הסתובבו שמועות שירדת לגרמניה, איך אתה מסביר את זה?

מה אני יכול לעשות? זהו אחד הכאבים הגדולים שלי. כל השנים לא עזבתי את הארץ, אלא רק להופעות בגרמניה, באוסטרליה. כמה זמן אורך סיבוב? שבועיים, חודש, ותמיד חזרתי הביתה.

● למה לא דאגת ליחסי־ציבור?

אני כזה שועל בודד בשדה. אף פעם לא היה לי אמרגן, גם היום אין לי. אף אחד לא מתעניין בי יותר. נעלמתי מהרדיו. בטלוויזיה הזמינו אותי לראיון בשעה טובה. זה היה דיזסטר בשבילי, יותר טוב לשכוח את זה. אף פעם לא הזמינו אותי לכזאת תוכנית כמו יורדים על השבוע, יתוש בראש. למרות שכל השנים הצעירים לקחו חומר ממני.

● אתה מנסה לסנות ב־ עצמך לרדיו ולטלוויזיה להציע את עצמך, או שאתה מחכה שיסנו אליך?

את חושבת שלא פניתי? אף פעם לא מקבלים תשובה לעניין. אם יש אמרגן הוא דוחף, דואג שתהיה בשעה טובה. אבל לי אין אמרגן וזה לא מעניין אף אחד מה קרה לי בדרך. 45 שנים על הבימה ואף אחד לא מתעניין בי יותר. אני מכיר את הכאב הזה גם מאחרים. זו לא רק המצאה שלי. כשכבר מזמינים אותי, משמיעים את אל תשכחני לא רוצה, יש לי חומר חדש. פעם הגשתי שיר לפסטיבל־הילדים בשלוש שפות אנגלית, גרמנית ועברית, לא קיבלו אותו. שנים ארוכות אני בעסקי בידור, התחלתי בעברית, כשלא ידעתי עברית. היום, אחרי כל השנים, אני שוב מופיע בגרמנית וזה כואב לי!

● אחרי 46 שנים בארץ אתה מדבר במיבטא גרמני ומדבר עם חבריך גרמנית. מעולם לא התעריתי באן ממש.

לגבי המיבטא זה נכון. גם גולדה לא נפטרה אף פעם מהמיבטא שלה אבל לגבי ייקה, אני חושב שאני מדבר עברית די שוטפת.

● איך אתה מסביר את זה שהעלייה הייקית, בניגוד לעליה המיזרח־אירופית, לא הצמיחה כמעט פוליטיקאים?

דוקטור בורג לא מספיק רע בשבילך?

● מדוע לדעתך, העליה הייקית לא נקלטה בארץ?

העלייה הייקית היתה אומללה מכמה סיבות, רבים כאן חיכו לגמר המילחמה, כדי לחזור בסופה לגרמניה, מבלי לדעת מה שקרה שם. כש־המילחמה נגמרה, לרובם היו ילדים וכבר היה קשה לחזור, וגם אחרי האסון לא רצו לחזור. אילו המילחמה היתה לוקחת שנה־שנתיים והשואה לא היתה מתרחשת, רבים היו חוזרים.

● מאיפה באה המילה יקה?

זה קיצור של יהודי קשה הבנה, ויש פירוש אחר, שהם באו עם תאקי, וקראו להם בלעג יאקטים. הפירוש השלישי זה שבאזור קלן, יק זה טיפש.

כוון אחר - צילום

- לימודי בוקר, אחה"צ וערב בכל הרמות.
- מסגרת לימודים גמישה.
- סדנאות להדפסה בצבע.
- הסדרי תשלומים נוחים.
- פרטים נוספים וטפסי הרשמה - כל יום בין השעות 10⁰⁰-20⁰⁰.

קמרה אובסקורה

המרכז ללימודי צילום

תל אביב, אלנבי 57, 03-298191, 298291

ירושלים, בצלאל 6, 02-223573, 233502

חיפה, הנביאים 13, 04-662773

מודעות בטלפון

לכל העתונים

בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.

ויזה

ישראכרט

שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל

אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף

03-227117/8

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים לחדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.

רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 790114-5-6 רש' מס' 481/75 עסק שמירה על בריאותך ורכושך

מרים בנימיני

מזל החודש:

דגים

מזה שנתיים מרגישים אלה שנולדו בתחילת מזל דגים בחוסר יציבות, המכריח אותם לבצע שינויים בחייהם. כוכב אוראנוס היוצר אספקט מרובע כלפיהם, מזכיר את עצמו ואינו נותן לדברים להימשך במתכונת הרגילה. השינויים, שאותם עוברים בני דגים, מתייחסים לכמה תחומים.

בולט במיוחד הוא שטח הקאריירה, שבו עליהם להתמודד עם מצבים חדשים. ההסתגלות המהירה, במידה שהיא קיימת, מביאה עימה את ההצלחה בתחום זה. אולם לא מדובר רק על הקאריירה, חלק מבני המזל יוכלו להעיד שאצלם השתנו דווקא דברים אחרים.

השנה נוצר מצב חדש. הכוכבים סטורן ופלוטו נכנסו למזל עקרב, שהוא הבית התשיעי של מזל דגים. טבעו של פלוטו הוא להעמיק ולהעלות את כל מה שהודחק והוסתר במשך שנים. כשהשפעתו ניכרת מוצאים דברים מעניינים. בית תשיעי קשור בהשקפת החיים, או יותר נכון לצד הפילוסופי של השקפה זו.

המשברים שעברו על בני דגים בשנים האחרונות יביאו אותם להביט בצורה שונה על החיים בכלל ועל צורת חייהם הנוכחית בפרט. נושא של המשך לימודים הופך להיות חשוב ביותר. בני המזל ימצאו את עצמם מתעניינים בצורה עמוקה בשטחים שעד עכשיו עניינו אותם, אך לא עד כדי להשקיע מאמץ ולהכנס לעומקם.

בשנים הבאות ימצאו את עצמם בני דגים מעמיקים ומרחיבים את שיטחי התעניינו־תם. חלק מבני המזל יחפש לעצמו דרך חדשה – הם יתעניינו יותר בדת, ולא מן הכוכבים השולטים במזל דגים הם שניים – יופיטר כשליט שני ונפטון כשליט עיקרי. שני אלה נכנסו למזל גדי שהוא הבית ה־11 של מזל דגים. זה יעזור לדגים להתייחס לשאיפותיהם ביתר רצינות ואף להצליח להגשים חלק נכבד משאיפות אלו. חברים וידידים יתייחסו אל בני המזל ביתר רכות ויהנו משינוי ההתייחסות של בני המזל אליהם. המבט החדש של בני דגים על ידידיהם יעמיד אותם בפני מציאות חדשה, ויותר נכונה. המפה של בני דגים נראית מעניינת ומבטיחה. השטחים החשובים בחיים יעברו ניעור רציני. מה מצפה להם בשנה הקרובה, ב־1984?

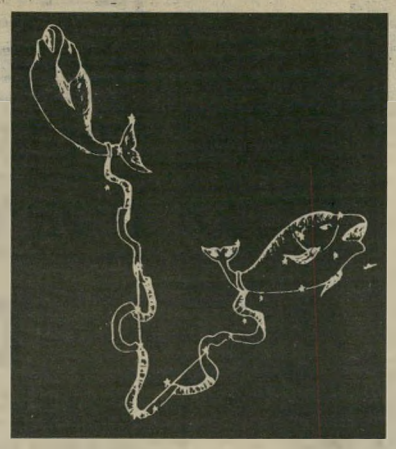

בני מזל דגים ירחיבו ויעמיקו את החעניינותם בנושאים החביבים עליהם וימצאו מוצא מהבעיות הפיננסיות

קאריירה

בשנה שעברה קיבלה הקאריירה דחיפה רצינית, ואילו השנה יהיה על בני המזל להמשיך בשינויים שבהם התחילו. רעיונות חדשים ומקוריים אמורים לקדם את בני המזל. לא פעם הם יצטרכו להאבק עם סביבתם קרובה, על רעיונות אלה או אפילו על המעמד או התפקיד. למרות שתפקידי ניהול ואירגון יוצעו להם, הם יצטרכו להיאבק כדי לפעול ללא הפרעות וללא קינאה של עמיתים לעבודה. נסיעות או קשרים עם חו"ל עשויים לגוון את התקופה ולהוסיף הנאה והצלחה, בתחום חשוב זה. יחסים עם אנשים בעבודה יעברו שינויים, אך כאן על בני דגים להיות זהירים ולדעת לקבל את המצב החדש שיווצר. הפגיעות והרגישות עלולים לקלקל להם, מאחר שאנשים יחושו שאפשר לדבר ולהתבטא בצורה יותר תכליתית. בני דגים שוב יכולים להיכנס למשחקי ברוגז עם הסביבה. הם יחסכו מעצמם הרבה כאבי־לב וסבל, אם יתפסו שהאנשים אינם מתכוונים להרע להם ואינם פועלים נגדם.

בריאות

שטח זה יהיה רגיש מאוד השנה. על חלק מבני המזל יהיה לבלות בבתי־חולים ולבקר תכופות אצל רופאים. הסיבה היא לאו דווקא מחלות שלהם עצמם, אלא לעתים של קרובי משפחה או ידידים שיסבלו ממחלה כלשהי. בני המזל ימצאו את עצמם מבקרים אצלם ודואגים לטפל ולעזור להם לעבור את התקופה הקשה. הדגים עצמם עלולים לסבול מבעיות בגב. כל מה שקשור למחזור הדם וללחץ דם ידרוש תשומת־לב מיוחדת והשגחה. גם מחלות אלרגיות עלולות להציק השנה, קשיי נשימה או בעיות עם העור.

כספים

למרות הקשיים שעוברים על כולם בתקופה זו, בני דגים יוכלו למצוא מוצא לבעיותיהם הפיננסיות. מיקרים מוזרים ופגישות אקראיות עם ידידים יתנו להם רעיונות חדשים. הם יוכלו להחלץ ממצבים קשים, ובסך הכל, נראה שמצבם הכספי לא יהיה רע. חלק מהם אפילו יצליח לקדם את ענייניו טוב יותר מאשר בשלושת השנים שחלפו.

נסיעות

מבחינה זו המצב לא יהיה פשוט, סביב נושא זה יחולו עיכובים ויהיו לא מעט מכשולים. תוכניות שנראו פשוטות וללא בעיות עלולות להיכשל לפתע. כל נסיעה תהיה מלווה בקשיים לא מעטים. אלא שיגיעו לנסיעה, עשויים למצוא את עצמם מבצעים שינויים דרסטיים בחייהם, שינויים שעליהם לא חלמו ואותם לא תכננו מראש. אין ספק שהתחום הזה לא יהיה קל – אך לעתים מעניין ומקדם.

ומה שבינו לבינה

כאן חשוב לדעת: מה הם מחפשים? אלה שדי להם בהרפתקות אהבה קלילות יוכלו להנות מהצלחה עצומה. היחס הריגשי שיתפתח בין שניים שמתחילים ב־הרפתקה קלילה" יהיה הרבה יותר ריגשי וכבד מהצפוי. לעתים יאבדו בני המזל את הפרופורציה וימצאו את עצמם מהופנטים על־ידי בן הזוג החדש.

קשרי אהבה שכבר קיימים יהיו הרבה יותר עמוקים ורציניים. קשרים יתהדקו וישתנו. כל זה יביא להתייחסות אחרת, ובאשר לנשואים – הכל יראה אחרת. אלה מבני המזל שירצו להינשא השנה, ימצאו את עצמם בהתלבטויות. האהבות שקורצות ומושכות אינן אמורות להוביל את בני המזל לנישואים. אלה הדגים שכן יינשאו השנה, ילכו לקראת נישואים אלה יותר מתוך חישוב ופחות מתוך רגש. דבר זה אינו שלילי עבורם ויתכן שאפילו יוכיח את עצמו כיציב וחזק יותר. עליהם לדעת להפריד בין התאהבויות סוחפות ומלהיבות ובין נישואים שיישקלו בצורה קרה ורציונלית.

רב. מי שבכל זאת יוכל להנות כעת, אלה הם סטודנטים, שכן להם מובטחת ההצלחה.

* * *

ידידים מן העבר ייכנסו לפתע לתוך החיים כאילו לא נעלמו כלל. הפגישות תהיינה מיק־ריות ומוזרות. ידידים שכמעט שכחתם על קיו־מם ינסו לעזור לכם. אל תזלזלו בעזרתם. הם יוכלו לקדם אתכם בש־טח המיקצועי ובעקיפין לשפר את מצבכם הכס־פי. ביחסים עם בני הזוג המצב מאוד עדין, נסו להימנע מלריב ביימוד ב־22 בחודש. העצבנות של בן־הזוג עלולה להביא לפעולה קיצונית, שאינה מועילה לשני הצדדים גם יחד.

* * *

התחום המיקצועי יקבל חשיבות מיוחדת בתקופה זו. עליכם להוכיח את עצמכם בימים אלה, אולם לא מעט ידובר בכם ותזכו לשבחים על מעטים על עבודתכם. בקרוב עומ־דים להציע לכם תפקיד מעניין יותר, אך יתכן שתיווצר בעייה בקשר לשעות העבודה שלא תהיינה נוחות. רצוי לא להשיב תשובה במחי־רות, כדאי לשקול היטב את התנאים. הצעה שלא תענה עכשיו, תבוא בצורה נוחה ומתאימה מאותר יותר.

שבוע נעים מאוד מצפה לכם, אם כי יומיים מתוך שבוע זה יהיו מעייפים וקצת קשים. מדובר על ה־23 וה־24 לחודש. אולם בשאר השבוע תוכלו לחנות מ־הכל. מה שבולט במיו־חד זה יחס הסביבה אליכם. אנשים נעשים יותר רכים וסלחנים והאווירה הרבה יותר נעימה. נסיעה אותה אתם מתכננים עומדת להיות מצלחת מאוד. אל תחששו, גם אם נראה שעלולות להיות תקלות. חדברים יסתדרו הרבה יותר טוב.

* * *

ה־22 בחודש מראה על בעיות בתחום העבודה, אל תתפתו להסתכסך עם עמיתים לעבודה. קריב לוודאי שאתם צודקים, אך התוצאה לא תהיה לטו־בתכם. רצוי להימנע מכל מריבה. מבחינה כספית נראה שיפור. כעת תוכלו לתמרן וא־פילו לקחת סיכון, אולם מה שחשוב זה שתהיו עירניים. בעוד שבועיים החזירו את המצב לקד־מותו. ידידים יבואו לבקר אתכם השבוע, זה יביא לשינוי הגישה שלכם לנושא העבודה.

* * *

השבוע תרגישו יותר טוב, חבעיות שהציקו לכם באחרונה מתחילות להעלם. גם מחבחינה חבריאותית אתם חשים את עצמכם יותר חזקים. מרץ מחודש עוזר לכם להת־חיל בפרוייקטים חדש־ים. כדאי לשקול נסיעה קצרה או טיול. אתם זקוקים לשינוי, מתנח שאתם עומדים לקבל תוסיף מצב־רוח טוב, ותשעשע אתכם לא מעט. אהבות מתפתחות בתקופה זו חייבות להישמר בסודיות, נסו להתאפק ולא לספר.

שני דברים יעסיקו אתכם במיוחד. הראשון קשור לתחום העבודה, כאן מצפה לכם שבוע לא קל. עומס עבודה יוטל עליכם, כנראה שתיאלצו לקחת על עצ־מכם תפקידים של אנ־שים אחרים ולא תמצ־או די זמן לעצמכם ולד־ברים המעניינים אתכם ברגע זה. מבחינה ברי־אותית איננכם חזקים בתקופה זו, כך שיהיה עליכם לנצל כל רגע פנוי כדי לנוח. חוסר שינה עלול להקשות עליכם ולהוציא אתכם מכלל פעילות למספר ימים.

* * *

יחסית לתקופה הקשה שעברתם עד עכשיו, השבוע לא יהיה קשה במיוחד. אולי אפשר אפילו לומר שתצליחו להנות מכמה דברים. אולם ביחסים עם שכ־נים, עמיתים לעבודה או אפילו האנשים הקרו־בים ביותר, כדאי להיות זהירים. אתם נוטים להתפרץ ולזרוק החוצה כל מה שלא רציתם לומר עד עכשיו. הצורה בה תכל יוצא אינה לטובתכם, נסו להתאפק ולדחות את חוצאת חדברים. נסיעה קצרה תועיל לכם השבוע.

* * *

ענייני הבית יתפסו מקום חשוב השבוע, תוכלו לשפץ את הדירה או לרכוש רהיטים חדשים. יתכן שתיאלצו להישאר בבית יותר מכפי המתוכנן. נצלו שהות זו לארגן לכם את הבית מחדש. אורחים עשויים להופיע לפתע ללא הודעה מוקדמת, זה יוסיף הנאה. טיול משותף עם ידידים צפוי בקרוב. רצוי לחסוך מעט לקראתו. מבחינה כספית צפויה הפתעה מה־25 בחודש. אל תתפתו לבזבז את מה שאתם מקבלים.

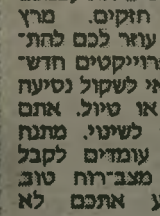

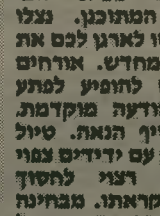

הרקדניות היפאניות נהנות מן השמש הישראלית ★ המקהלה השוודית נהנית מן האירוח הישראלי

★ נופים מברזיל בעיני הצלמת הישראלית

צלילים שוודיים

הבן של הכהן חזי הכהן, בנו של דוד הכהן שנפטר השבוע ומי שהיה שגריר בבורמה וח"כ מיפלגת העבודה, אירח בביתו, לפני פטירת אביו, זמר ממקהלת מלמה משוודיה.

א רבעים וחמישה זמרים המרכיבים את מקהלת מלמה השוודית הגיעו השבוע לישראל. המקהלה שרה חומר קלאסי ודתי. המנצח ומנהל המקהלה הוא כומר שהזימרה היא תחביבו.

דן־אולוף סטנלונד הוא הרוח החיה של המקהלה. הוא הגיע לישראל עם אשתו ושלושת ילדיו ועם הזמרים שלו.

את השוודים מארחים בארץ חברי המקהלה הישראלית הקלאסית קאמרן ומקורביה. 40 חברי המקהלה השוודית פזורים אצל מישפחות ישראליות, שהתנדבו לארח אותם במשך שבוע ימים.

מקהלת קאמרן נוסדה לפני שמונה שנים. היא מונה 30 זמרים וזמרות, שרובם סטודנטים לזימרה באקדמיה למוסיקה באוניברסיטת תל־אביב. חלקם מורים לזימרה, ויש גם טייס אחד ואיש מחשבים אחד. הם אינם מתפרנסים מהזימרה, אלא פשוט אוהבים לשיר. האהבה המשותפת שלהם לשירה הפכה את חברי המקהלה למישפחה אחת גדולה.

ביום שישי הם ערכו מסיבה גדולה בבית גדול, ברמת השרון. בעלת־הבית **אילנה כהן**, שהיא גם עובדת בהתנדבות בהנהלת המקהלה, אירגנה את המסיבה שמנתה 150 אורחים, שהמשותף לכולם הוא הזימרה.

השוודים לקחו את התווים שחילקו להם המארחים הישראליים ויחד שרו כולם שירים ישראליים. כמו מחמד לבבי של שרה לוי, כינרת של המשוררת רחל, ואפילו שיר בשפת הלדינו, שלא הורגש בכלל שמבצעים אותו שוודים.

כל אורח הביא עימו עוגה, וכך היו שם לפחות 50 סוגים של עוגות בכל הגדלים, הצבעים והטעמים, יינות מתוצרת הארץ וקפה. המארחת הכינה פשטידות ובורקאס ממולאים בפיטריות, גבינה ותרד. אחרי שהישראלים והשוודים זימרו יחדיו, כיבדו המארחים את האורחים בביצוע של קאמרן, והשוודים אף הם נתנו את קולם בשירת כמה משיריהם.

הבן של גולומב דודיק גולומב היה ח"כ העבודה ומזכיר המיפלגה. דודיק הוא חבר הנהלת מקהלת קאמרן. וחוץ מזה הוא כלכלן והבן של מצביא ההגנה.

בראזיל הישראלית

בת אור־יהודה תמי מצפי (28) היא צלמת שביקרה בברזיל במשך חצי שנה. היא השתתפה בקורס ללימוד השפה הפורטוגלית, ויום אחד החליטה לנסוע לארץ הסמבה.

ב מרכז לתרבות ישראל־ברזיל נפתחה השבוע תערוכת צילומים על הווי ברזיל. התערוכה מקיפה את כל אתרי ברזיל, מקומות בילוי, רחובות ברזיל, תושבים ותיירים בארץ הסמבה, ומיספר קטן של תצלומים מקרנבל ברזיל.

התצלומים צולמו במשך חצי שנה על־ידי תמי מצפי (28). תמי למדה במרכז התרבות בישראל את השפה הפורטוגלית, ומשהתאהבה בשפה, החליטה לערוך מסע לארץ הסמבה. היא שהתה במשך חצי שנה בברזיל, שם קלטה מצלמתה את נופי הארץ ואנשיה.

תמי, ששולטת בשפה הפורטוגלית, היא צברית ילידת אור־יהודה, בת למישפחה ממוצא עירקי.

בעיני קולונל קולונל אלסי דאוברב, הוא הנספח הצבאי של ברזיל בישראל. לתמי, הצלמת, הוא אמר: "ראית את ברזיל לא בעיני תיירת, אלא בעיני ברזילית." הוא שיבח את יכולת השליטה של תמי בשפה, ואת התצלומים שצילמה בביקורה בארץ הסמבה והקולונלים.

צילצולים מיפאן

בקיץ שעבר כבשה את ישראל בסערה, להקת המחול היפאנית, סנקאי ג'וקו, שכל חבריה גברים. הם הסתובבו מגולחי ראש ולפני כל הופעה ישבו שעות מאחרי הקלעים וצבעו את גופם בצבע לבן. הם היו גולת הכותרת של פסטיבל המחול בישראל, ושיא ביקורם היה כשירדו מבניין מוסיאון תל־אביב בחבלים, כשהם מקופלים כעוברים. הטלוויזיה הישראלית הקדישה 10 דקות תמימות למיבצע יוצא־דופן זה.

סנקאי ג'וקו עזבו את הארץ לא לפני שהבטיחו לחזור אלינו בחודש מאי הקרוב.

לאלה שהחמיצו בקיץ את סנקאי ג'וקו ולאלה שנהנו מן הלהקה היפאנית מזומנת חוויה מסעירה לא פחות, שיוצרות שש הרקדניות מהשורה הראשונה של המחול היפאני המודרני, הנקרא ביפאן ה"בוטו". הבוטו הוא "מחול צלילים", סיגנון שנוצר ביפאן בשנות ה־60.

להקת המחול היפאנית הנמצאת בימים אלה בארץ נקראת אריאדונה. בראש שש הרקדניות עומדת הרקדנית **קארלוטה איקדה**, שהיתה תלמידתו של טאטסומי היג'יקאטה שהעמיד את טובי הרקדנים היפאנים ויצר את מחול ה"בוטו".

במחול זה צריך הרקדן להפגין שליטה מלאה בגופו ובהבעות פניו. מחול זה משלב באופן יוצא־דופן את הגוף, הרגש והשכל, תוך שימוש בסמלים מודרניים ויפאנים עתיקים.

פעמים רבות בשעת המחול מתפתל גופן של הרקדניות כנחש. "נחש הלוטוס" ההופך ל"ספינכס", שהוא עוף, הוא סמל בפולחן המסורתי ביפאן, המשמש לטיהור אחרי הלידה ולגירוש המוזות המאיימות על האדם.

להקת **אריאדונה**, שהגיע השבוע לארץ, תרקוד לפני הקהל הישראלי במשך שבועיים. אבל, לפני ההופעה עוברות על הצעירות היפאניות הרבה חוויות ישראליות. הן הגיעו לארץ אחרי סיבוב הופעות בפאריס. קארלוטה, הרקדנית הראשית, שהקימה את הלהקה מספרת: "היה לנו קר, וירד הרבה שלג. הקהל בפאריס מכיר אותנו ואנחנו מופיעות שם לפחות שלוש פעמים בשנה. פאריס היא הקשר שלנו מחוץ ליפאן. משם אנחנו עורכות את הגיחות שלנו למרבית הבירות באירופה.

"חברינו מלהקת סנקאי ג'וקו, ציירו לנו ארץ עם הרבה שמש, ואנחנו המירבי הן מקדישות לשרירי הצוואר. הן מותחות אותו לימין ולשמאל כמו נחשים. הכל נעשה באיטיות ובריכוז.

הן גם אוכלות באופן מבוקר. אכילת סלאט עשויה להימשך אצלן שעה שלמה. זהו חלק מתרבות שלמה של התעמקות בכל פעולה.

לפני העליה לבימה הם מורחות את גופן באבקה לבנה, המעורבבת היטב במים. הן מורחות גם את הפנים, עד שנוצרת דמות שלמה לבנה. מלבד פיסת בד קטנה המסתירה את ערוותן, הן מופיעות בעירום מלא. מדי פעם הן עוטות אביזרים שונים על גופן או על פניהן.

לאלה שאוהבים אמנות יפאנית או לאחרים המוכנים לגלות פתיחות וסקרנות, זאת ההזדמנות לחוויה. אכן נהנות מהשמש שלכם. יש בכלל חורף בישראל, יורד כאן גשם?"

בנות להקת אריאדונה אינן יושבות כל היום על חוף ימה של תל־אביב. הן מקדישות הרבה שעות לחזרה, ולבחירת הקטעים שבהן יופיעו בארץ. זה מתחיל במדיטציה ובהתעמלות, שבה הן עובדות על שרירי הגוף, תחילה מתיחות רגליים, אחר־כך איזור הבטן ואחר־כך לידיים. את הריכוז

המנהלת קארלוטה איקדה, מנהלת ורקדנית להקת אריאדונה, שהגיעה השבוע מיפאן. קארלוטה למדה מחול בבית־הספר של מרתה גראהאם בניו־יורק, וייסדה ב־1974 את להקת הבנות, שהיא חברה בה ומפקחת עליה. קארלוטה משלבת מוסיקה יפאנית עם מוסיקה מערבית. אחרי ששמעה על ההצלחה שנחלה סנקאי ג'וקו בארץ, החליטה קארלוטה שאם לגברים היה טוב, אז גם להן יהיה.

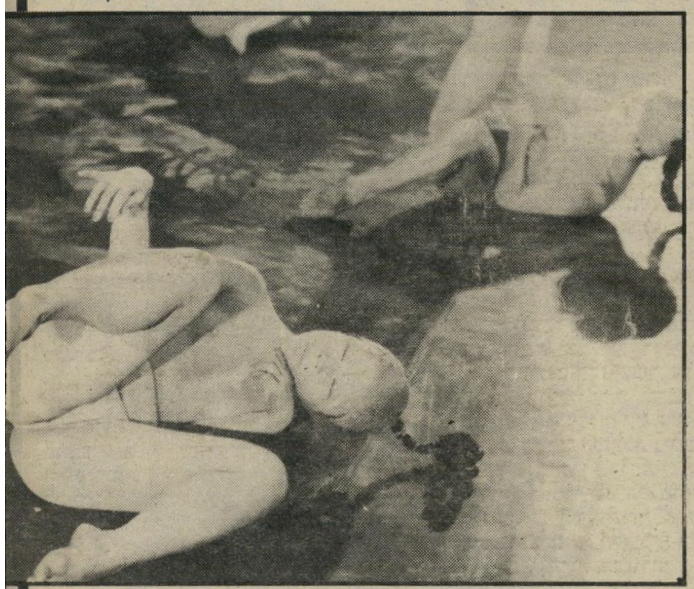

עם ובלי על הבימה ערומות, מתפתלות ומחוללות. למטה: מחייכות, כשראשן על הפסנתר בפאב בוננזה. הן אכלו לאט לאט, כמו שרק היפאנים יודעים, ושתו הרבה בירה מתוצרת־הארץ.

על הבימה ובפאב קארלוטה איקדה, המחולת הראשית של להקת אריאדונה. מימין: על הבימה מתפתלת כנחש, כשגופה העירום צבוע בלבן. למעלה: בפאב בתל־אביב, יושבת ושותה בירה ישראלית מחבית, כשכל גופה היפאני מוצנע בבגדים.

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה, פירסם כתבת־שער תחת הכותרת „חידת־רצח בגיבעת־ברנר", שבה דיווח על רצח אביגיל סלומון. אחר הנאשמים היה בעלה, ציון סלומון ● כתבת־תחקיר מקיפה, תחת הכותרת „מן הספר אל העיר", דיווחה על קיבוץ גזון, ראשון קיבוצי תנועת הצופים, שחברי הגרעין המייסד שלו נטשו בהדרגה את המשק ● במישאל־רחוב בשאלה „האם דרוש מס עליה?" התברר כי רוב העוברים ושבים מתנגדים בתוקף למיסים חדשים ● סירת המין היתה בותרת רשימה שדיווחה על הפלגה נוספת של „שלושה בסירה אחת", בניצוחו של יצחק („צחי") שמעוני ובהשתתפותם של אמנון אחי־נעמי, רות בונדי, גבריאל ציפרוני, שלום ריזנפלד ודן בן־אמוץ ● עורך „העולם הזה", אורי אבנרי, דיווח על מסעו בחוצלארץ. תחת הכותרת „ישראלים לבנים" ועוד" הוא סיפר על פגישותיו בניויורק עם המרגלת המשוחררת מארי האגן. הצייר (אז) יורם קניוק והזמרת שושנה דמארי ● בשער הגיליון: ציון סלומון, שהואשם ברצח רעייתו אביגיל.

האם נרצחה אביגיל על־ידי בעלה?

חידת רצח גבעת־ברנר

האם חיתה זאת נקמה בעל מחמתה?

*

מה הניע את האשמתה לעצב את הקרובים?

„העולם הזה" 1117
תאריך: 25.2.1959

תבוסה ראשונה למפא"י ו„קואליציית ניר" ★ זיוף נוסח קול ישראל

העם

סיוט של לילה

יתכן כי בסיוטי־לילה חלם דויד בן־גוריון לעיתים על התגשמות האפשרות הבלתי־אפשרית: ששלושה אגפים בכנסת — השמאל, הימין והדתיים — יעשו יד אחת נגד מפא"י.

בהתעוררו מסיוטים אלה, יכול היה להיאנח ברגש של הקלה, כי הדבר לא נתקבל על הדעת. השינאה בין שלושת האגפים מנעה תמיד כל התחברות. כך ניתנה לבן־גוריון עמדת־מפתח יחידה במינה בעולם: יש לו תמיד המיבחר בין שלוש קואליציות, דבר המאפשר לו להוריד את מחיר שותפיו עד לאפס. בארץ אין אופוזיציה, אלא רק מועמדים לקואליציה, שלא הצליחו להיכנס אליה.

עניין של אומץ־לב. החודש היה נדמה כי הבלתי־אפשרי הוא אפשרי. העילה היתה צדדית: בחירת יושב־ראש לכנסת. בראשו של עסקן ימני צץ רעיון גאוני: אם יציע הימין יושב־ראש מן האגף־השמאלי, כמו נחום ניר, יתחברו באופן אוטומאטי 28 קולות הימין עם 24 קולות השמאל. די יהיה בתשעה קולות נוספים, מן המחנה הדתי, כדי להכות את מפא"י שוק על ירך, וליצור בפעם הראשונה קואליציה לאומית מקיר־אל־קיר נגד מפא"י.

מפא"י הכירה רק במאוחר בסכנה המתגבשת. היא התעקשה דווקא להקל על אויביה, בהציגה את מועמדותו של ברל לוקר, עסקן קשיש הראוי לפנסיה. הדבר נראה לכל הסיעות כעלבון, מאחר שכולן היו בדיעה שקשה למצוא מועמד פחות מתאים, אפילו בשורות מפא"י עצמה.

מפא"י יכולה עוד להיחלץ מתבוסה על־ידי טכסיס ברגע האחרון, כגון הצגת מועמדות של חבר סיעה אחרת מטעם מפא"י עצמה, או בחירת מועמד מפא"י שיצליח לשבור את איחוד האגפים. אולם אפילו תצליח בכך, ייכנס שבוע זה להיסטוריה המיפלגתית בשל עובדה זו: בפעם הראשונה הוכח כי אומנם אפשר להנחיל תבוסה למפא"י. אם שאר הסיעות ימצאו בליבן די אומץ, כדי לעמוד בפני זעמו של דויד בן־גוריון.

פרשת כהן

„מרגל בינלאומי!" לחשו אנשי מנגנון־החושך של הש"ב לפני ארבעה חודשים. „ראש רשת ריגול של מעצמה זרה!" פשטה השמועה המכוונת. מיפלגות הזדעזעו, עיתונים רגשו, הממונה על שירות־הביטחון עצמו הודיע פומבית כי יש בידו כל ההוכחות, וכי מעולם עוד לא זוכה מרגל אשר נתגלה על־ידי שירות־הביטחון.

במרכז הסערה עמד אהרון כהן, חבר מרכז מפ"ם ואיש שער־העמקים, המומחה מס' 1 של ישראל לענייני ערב. אנשי מנגנון־החושך התכוננו להחזיקו במעצר לתקופה ארוכה, נרהמו כאשר ציווה השופט לשחררו בערבות בגלל מחלת־ליבו. אולם גם לאחר מכן לא נרגעו המאשימים. הם הבטיחו כי מישפטו של כהן יגלה למדינה פרטים מזעזעים על פרשת־ריגול חסרת־תקדים, בדרג גבוה ביותר, לטובת מעצמה־זרה ששמה לא פורסם, אך כל ילד ברחוב ידע את שמה.

מאז עברו ארבעה חודשים – ודומיה מוזרה ירדה על פרשת הריגול המסעירה. רק השבוע, באיחור של 15 שבועות, הוגש לבסוף לבית־המישפט כתב־אישום — מעשה פורמלי, שאינו מחייב לשום פעולה. המאשים — היועץ המישפטי לממשלת ישראל — לא ביקש אפילו לקבוע מועד לבירור המישפט.

הארכיון הסודי. אי־אפשר היה לעצור אדם כמו אהרון כהן ללא החלטה ברמ הגבוה ביותר — אישור מטעם דויד בן־גוריון עצמו. מדוע נעשה צעד זה, בלווית הפירסומת הרעשנית המתוכננת, אם לא היתה כוונה להביא את כהן מייד לדין?

ידידיו של כהן העלו בשעתו שתי גירסות אפשריות:

● שכל הפעולה יזומה כדי להחרים את הארכיון הפרטי היחיד־במינו של כהן, שמאות מיסמכיו מוכיחים שחור על גבי לבן כי דויד בן־גוריון חיבל במזיד בעשרות ניסיונות ערביים למצוא הסדר־שלום עם ההנהגה העברית.

● שיוזמי הפעולה ביקשו למנוע בכוח את פירסום סיפורו הרביעי של כהן, ישראל והערבים, ספר שבו הוא מוכיח על פי המיסמכים שבידו, כי היו עשרות אפשרויות לשלום בין הציונות והתועה הלאומית הערבית, אשר הושמו לאל על־ידי בן־גוריון וחבריו, בהשפעת האנגלים.

גם מבחינה זו לא הצליחה הפעולה. כהן סיים את כתיבת הספר הזה במעצר, והצליח לקחת עימו את כתב־היד בשעה ששוחרר.

חומר־נפץ. השקט הפוליטי והמישפטי שהשתרר מסביב לפרשה יכול להתפרש רק כחשש מצד מפא"י מפני התגלות האמת. אולם לכל מסע־השתקה דרושים שני צדדים. אי־אפשר להשתיק את פרשת כהן ללא הסכמת מפ"ם.

אחרי ההלם הראשון, התייצבה מפ"ם מאחרי כהן. מאיר יערי הכריז פומבית כי הפרשה כולה היא „עלילה", רמז על כוונת־זדון. הוצאת הספר השלישי של כהן, החודש, בהוצאת המיפלגה, היתה אף היא הפגנה של אמון. אולם המיבחן האמיתי יבוא לגבי הספר הרביעי, המכיל את חומר־הנפץ. אם תוציאו מפ"ם בשבועות הקרובים, עוד בתקופת־הבחירות, יהיה זה לא רק מיפגן של אומץ־לב, אלא גם הכרות־מילחמה על תככי מנגנון־החושך".

אנשים

● על מיקרה משעשע שאירע לו לפני כמה שנים סיפר השבוע בכנסת ח"כ אחדות־העבודה **נחום ניר**, המועמד להיות יו"ר הכנסת. הוא סיפר: „לפני כמה שנים פיטרתי פקיד מפני שקיבל שוחד. העברתי אותו לבית־המישפט המחוזי והוא זיכה את הנאשם, לא מפני שחשב שלא עבר עבירה. השופט כתב בפירוש כי הוא בטוח כי הנאשם אינו חף מפשע. זה היה ב־1953 והחוק בעניין השוחד יצא ב־5 במארס. היה לשופט ספק אם קבלת השוחד היתה לפני ה־5 במארס, או לאחריו. בגלל ספק זה זיכה את הנאשם. אחרי חודשיים נודע לי שהפקיד מצא לו מקום יפה מאוד: במישרד־הקיצוב של **דוב יוסף**."

עצות מיקצועיות

מפניני תוכנית הסאטירה שלושה בסירה אחת ששודרה בקול ישראל.

אנשי הצוות התבקשו לתת עצות טובות למתחילים במיקצועות שונים:

יצחק שמעוני: איזה עצות הייתם נותנים לרופא מתחיל?

דן בן־אמוץ: אל תחתוך כל דבר שנראה לך מיותר.

אמנון אחי־נעמי: אל תיפול עם המפילות.

■

יצחק שמעוני: עצות לעולה מתחיל?

רות בונדי: לא קולטים אותך בגלל הפרעות באטמוספירה.

דן בן־אמוץ: ברוך בואך. תבוא מחר.

רדיו

מרעילי הבארות

מכל מרעילי הבארות במדינה אין מסוכן מקול ישראל. כאשר הוא מסלף ידיעה, בזדון או בטיפשות, אין אפשרות לסתור את דבריו. מאות אלפים מקבלים את ידיעותיה של התחנה המונופוליסטית כתורה מסיני.

ביום השישי שעבר מסר קול ישראל ארוכות את דבריו של דויד בן־גוריון, שבהם קבע בין השאר, שאין כל סיכוי לשלום עם הערבים, באשמתם שלהם.

מייד לאחר מכן סיפר קול ישראל, כאילו כאישור, כי העיתון המצרי החשוב אל־אהרם.

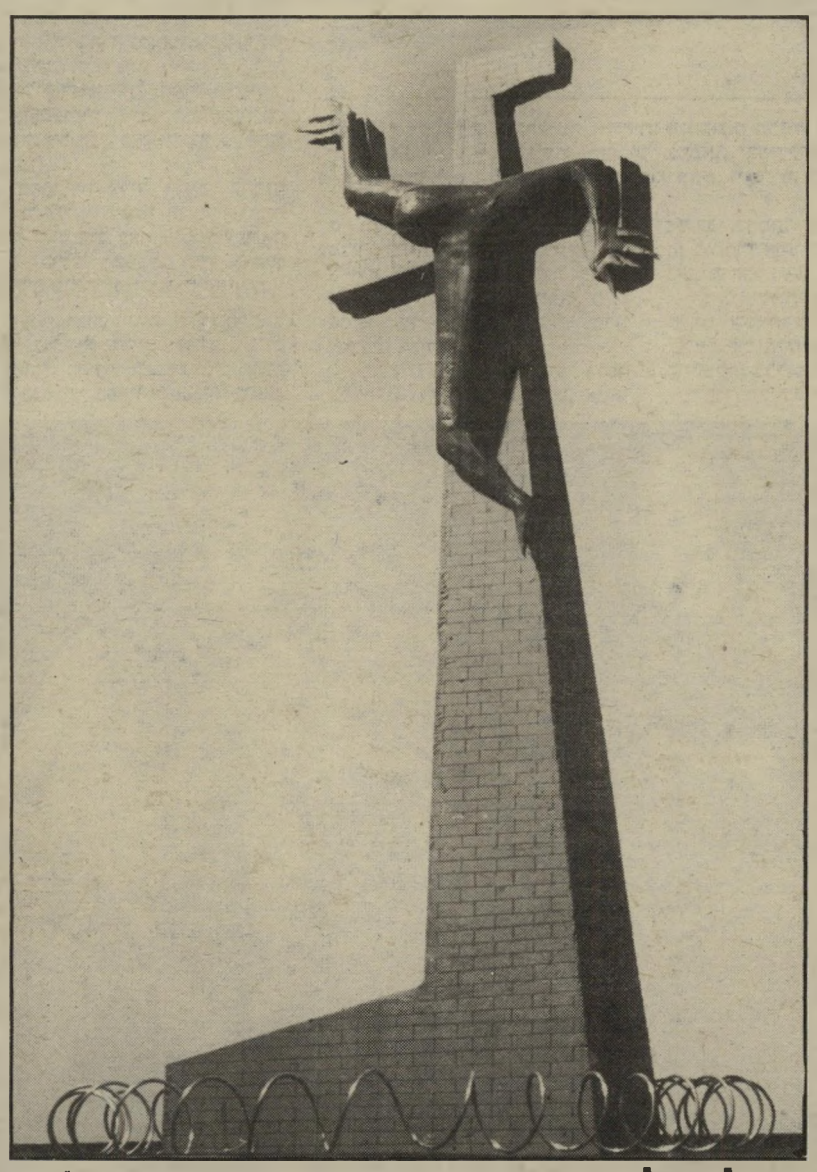

פסל פולני „למקום נורא כזה – רק מוטיב פשוט וחסר־הצטעצעות." הציע עמוס קינן, כאשר השתתף ב־1959 בתחרות מטעם ממשלת פולין לעיצוב מצבה להנצחת חללי אושוויץ. זהו פסל הגרניט שלו: קורבן צלוב על צלב־קרס.

הקרוב לגמאל עבד־אל־נאצר, כתב, כי „לעולם לא תסכים רע"מ („הרפובליקה הערבית המאוחדת" — שמה של מצריים ב־1959, בתקופת איחודה עם סוריה) לשלום עם ישראל." רק מעטים שמו לב לידיעת העיתונות היומית למחרת היום, שמסרה את הנוסח האמיתי של הדברים. אל אהרם אמר משהו שונה לגמרי: „לעולם לא תסכים רע"מ לשלום מוכתב עם ישראל".

על־ידי השמטת מילה אחת, שהיא הקובעת במישפט, זייף קול ישראל את הידיעה מעיקרה.

** ואכן, ד"ר נחום ניר־ראפלכס נבחר כיו"ר הכנסת, אחרי שתמכה בו קואליציה רחבה, המכונה בתולדות הכנסת בשם „קואליציית ניר".*

** מפ"ם לא הוציאה את הספר הרביעי קודם לאותן בחירות. כאשר התברר מישפטו של כהן, לפני בית־המישפט העליון, מצאוהו שני שופטים נאשם, בעוד שהשופט ויתקון זיכהו כליל.*

כל המשפחה פה אחד
אלמקס®

מניסיוני אני יודעת
מה טוב לילדים
ולמשפחה.
ב'אלמקס' יש
אמין פלואוריידים
פעילים
יותר
מכל משחה אחרת

יופי
של משחה
מלבינה
את השיניים
ומשאירה טעם
וריח טוב בפה.

למען
בריאות השיניים
של משפחתי
אינני מתפשרת
'אלמקס' מונעת
חורים בשיניים.

מרעננת
ומחטאת
את הפה.

אני אוהב את
הטעם שלה והיא
איננה יוצרת קצף.

על מוצר
המיוצר במפעלי
הפרמצבטיקה
(תרופות) 'טבע'
אני
סומך בפה מלא

אלמקס-
בריאות לשיניים

"מאושר על ידי ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל"
"משחת השיניים "אלמקס" נמצאה פעילה במניעת עששת (רקבון שיניים) ואושרה ע"י ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל".

- "שימוש קבוע ב"אלמקס" מפחית כמות החורים בשיניים ב־50%"
(מתוך מחקר של הפקולטה לרפואת השיניים אוניברסיטת שטרסבורג צרפת)
- "כמות הפלואור בשן היתה גדולה פי 3 לאחר השמוש ב„אלמקס" לעומת השמוש במשחות השיניים האחרות"
(מתוך גליון מאי־יוני 83 - הירחון לרפואת שיניים לילדים)

טבע

TEVA

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ
TEVA PHARMACEUTICAL INDUSTRIES LTD.

קול המפרסם

העולם הזה

י"ט אדר א' תשמ"ד, 22.2.84 מיספר 2425 שנה 48 המחיר 180 שקלים (כולל מע"מ)

הווידוי האישי של אריק סיני:

„מדוע הרסת את משפחתי!"

שושי סיני